

Vraagstukken uit de penologie en de forensische hulpverlening

Liesbeth De Bruyn

1E MASTER CRIMINOLOGIE | 2018, Tom Daems & I. Aertsen

H1: HET STRAFRECHT HERVORMEN. DE VERGELDING VOORBIJ?

Zie reader: tekst 1

WAAROM HET STRAFRECHT HERVORMEN?

Van Weringh: onrust is van alle tijden, maar ook de strafrechtshervorming is van alle tijden. Al van heel vroeg waren er misdrijven en daders. Ook het strafrecht bestaat al lang. Mensen neigen mensen naar hervorming. Deze neiging tot hervorming v/h strafrecht is van alle tijden. Over de jaren heen was er altijd al een impuls om het strafrecht te verbeteren/ te hervormen.

FATIK

= een tijdschrift voor strafbeleid & gevangeniswezen.

Fatik volgt de recente evoluties van het strafbeleid op. Daarnaast staan er kritische artikels in van regelgeving en rechtspraak over het gevangenis wezen. En er staan onderzoeken over het gevangeniswezen in. Doel? Kritisch na denken, brug vormen tussen praktijk en beleidsontwikkeling op een kritische manier.

Fatik verwijst naar het woord 'diender', de gedetineerde met een ondersteunende functie voor het gevangenispersoneel. Fatiks zijn een soort knechten die vroeger in stonden voor het rondbrengen van eten, onderhoud van de gangen en gemeenschappelijke lokalen, binnendragen van leveringen, organisatie van sportactiviteiten, ...

Penologisch onderzoek nr straftoemeting K. Beyens

Wat? Empirisch wetenschappelijk onderzoek naar straffen als sociale praktijk (straftoemeting)

Beyens deed onderzoek naar de manier waarop rechters straffen kiezen en opleggen, het proces van het opleggen van de straf en de besluitvorming van het opleggen v/d straf. Rechters hebben hier veel vrijheid in: hebben veel keuze in het soort straf dat ze kunnen opleggen. Door wat, welke zaken laten rechters zich leidden bij het kiezen van een bep. straf?

→ het gaat hier over de straftoemeting/ straftoelegging
(≠ de strafuitvoering)

Resultaat? Meestal klassieke straffen, weinig kennis over de effectiviteit v/d straf, amper referentiekader, motiveringsplicht?, geen feedback over de uitvoering, ...

Resultaat?

Door wat laten rechters zich leidden bij het toeleggen v/e straf?

1. Klassieke, uiteenlopende opties

Rechters kiezen vaak voor de klassieke straffen zoals gevangenisstraf. Voor nieuwe, alternatieve straffen zoals het ET w minder snel gekozen. Het is een soort automatische reflex dat rechters kiezen voor klassieke straffen zoals de gevangenisstraf, werkstraf of geldboete. Men valt vaak terug op klassieke opties.

2. Geringe oriëntatie op effectiviteit

Rechters houden weinig rekening met de effectiviteit van de straf. Ze zijn vaak niet op de hoogte in welke mate de straf effectief is.

3. Geen expliciet referentiekader

Rechters hebben vaak geen expliciet referentie of theoretisch kader. Ze leggen straffen op zonder een referentiekader te hebben.

4. Beperkte motiveringsplicht

Rechters hebben een beperkte motiveringsplicht: moeten amper verantwoorden waarom ze een bep. straf opleggen. Deze motivering is vaak gwn louter juridisch.

Het is goed dat ze een motiveringsplicht hebben tav de veroordeelde omdat dit de rechters aanzet tot reflectie. Doordat ze zich moeten verantwoorden in hun keuze, gaan rechters meer nadenken over een gepaste straf.

5. Geen feedback over uitvoering

Rechters leggen een straf op, maar krijgen geen feedback over de uitvoering van een straf. Of de veroordeelde de straf heeft uitgezeten ja of nee en hoe dat die die straf heeft uitgevoerd. Rechter krijgen ook geen feedback over de effectiviteit van de straf.

Conclusie: 'Intuïtieve synthese'

Rechters laten zich bij het toelagen van een straf leiden door een intuïtieve synthese. Op een intuïtieve manier gaan ze syntheses maken. Ze leggen een straf op door intuïtief te oordelen.

Rechters hebben doelen van een straf voor ogen maar expliciteren dat niet. Rechters hebben verschillende strafdoelen (vergelding, heropvoeding, afschrikking, ..) en verwachtingen van 1 straf. Vaak worden strafdoelen doorheen gebruikt zonder een expliciet referentiekader want dat hebben ze niet.

1. Strafbepaling

Rechters doen o.a. aan strafbepaling. Zij kiezen welke straf ze opleggen aan de veroordeelde. Ze hebben hier veel ruimte in.

→ 'Unwarranted disparities'

= onverantwoorde ongelijkheden. Het gaat hier over een onverantwoorde ongelijkheid in de manier waarop rechters pp'en met ongv. dezelfde feiten straffen. Rechters moeten immers een zekere gelijkheid nastreven zodat een personen die ongeveer dezelfde feiten hebben gepleegd, ook gelijk gestraft w. Toch moet er ook gekeken w naar het individu op zich en moet de straf ook op maat vd pp zijn. Straffen kunnen dus niet gelijk zijn, er is ook een individueel aspect aan: iedereen is anders (ene heeft meer financiële middelen, andere meer vaardigheden, ...).

--Spanning tussen Het streven naar gelijkheid van straffen
 / \ Het meer individualiseren van straffen

--Gebrek aan consistentie

De straffen zijn onderling niet samenhangen. Er is weinig eenvormigheid tussen rechters/ RB'en in het opleggen van een straf. De ene RB legt zwaardere straffen op dan een andere RB voor hetzelfde feit. Er zijn veel verschillende uitkomsten bij dossiers tussen RB'en. De strafbepaling tussen RB'en is niet consistent.

--Gebrek aan transparantie

De strafbepaling is weinig transparant/ doorzichtig. Rechters leggen straffen op zonder te vertellen om welke reden. De veroordeelde weet niet wrm die net die straf kreeg.

→ Gebrekkige sturingsmogelijkheden (zie verder: Commissie Holsters)

Rechters doen aan strafbepaling, leggen straffen op maar weten niet of deze straffen effectief zijn. Er moet meer sturing zijn bij de strafbepaling. Rechters moeten meer gestuurd w. Maar dit is moeilijk aangezien rechters onafhankelijk zijn en dus enkel gestuurd kunnen w door de wet. Dus enkel via de wet en regels hierover te formuleren in omzendbrieven kan men rechters sturen.

→ Eventuele discrepantie met attitudes van publiek en slachtoffers

Door het gebrek aan sturing kunnen er discrepanties ontstaan. M.a.w. een verschil, het niet overeenstemmen van 2 zaken (hier: straffen en de houding van SL'ers/ burgers). Hier stemmen de behoeftes het publiek en SL'ers inzake de straf niet overeen met de straf die de rechters opleggen. De behoeften van de samenleving omtrent straffen is niet gelijk aan de strafbepaling vd rechters.

vb. In Duitsland zou uit onderzoek gebleken zijn dat de publieke opinie veel minder punitief is en lagere straffen zou opleggen dan die de rechters effectief opleggen. Het volk zou milder oordelen dan de rechters. Hier is dus wel degelijk een discrepantie tussen de strafbepaling vd rechters en de behoeften vd burgers. Het Openbaar Ministerie zou nog punitiever zijn dan rechters.

2. 5 remedies voor meer sturing vd strafbepaling

Er zijn verschillende oplossingen die zorgen dat rechters meer gestuurd w wanneer ze een keuze maken tussen verschillende straffen voor een veroordeelde. Rechters hebben hierdoor minder vrijheid en w meer gestuurd in het bepalen v/e straf.

5 REMEDIES

❖ **Mandatory standards**

= verplichte normen. Bij het kiezen tussen straffen moet de rechter altijd rekening houden met de minimum en maximum straf dat die volgens de wet mag opleggen voor een bep. misdrijf. Een rechter w dus deels gestuurd. Hij mag geen lagere straf dan het minimum opleggen.

Vb. daders van een seksueel misdrijf hebben een min. straf, mogen ni lager gestraft w.

vb. 3-strikes-wetgeving “three strikes and you are out”

Dit is een wetgeving in de VS waarbij men zegt dat als iemand voor de 3x veroordeeld w voor een misdrijf, die verplicht een zware straf moet krijgen (GVS>20jr). Dit vanuit het idee dat de pp na 3x onverbeterlijk is en maar beter vd maatschappij kan w weg gehouden.

❖ **Sentencing guidelines**

= straftoemingsrichtlijnen. Er zijn verschillende richtlijnen inzake straftoemeting die ervoor zorgen dat rechters meer gestuurd w in het bepalen van straffen.

- Numerieke rechterlijke richtlijnen
- Numerieke richtlijnen vervolging en strafuitvoering
- Vrijblijvende en informatieve richtlijnen/oriëntaties en databanken

- Numerieke rechterlijke richtlijnen
Tabellen maken van alle soorten misdrijven en de straffen die hieraan w gekoppeld.
- Numerieke richtlijnen vervolging en strafuitvoering
Op een PC w tabellen gemaakt van alle soorten misdrijven en hun straffen. Als je dan op de PC het soort misdrijf intypt, kom je uit bij een straf voor dat misdrijf. Er w verschillende kenmerken in gebracht in dat systeem, alles w gekwantificeerd (snap ik ni?), en dan krijg je als resultaat een straf
- Vrijblijvende en informatieve richtlijnen/oriëntaties en databanken
Men legt een databank met gegevens over welke feiten welke straffen opgelegd kregen. Er w vb. databanken aangelegd met gelijke misdrijven en welke straffen hierop zijn gelegd. En zo

kunnen rechters straffen vgl'en met andere rechters/RB'en. Daarnaast w er richtlijnen opgesteld over de strafbepaling, deze zijn vrijblijvend, rechter moet zich hier niet aanhouden.

❖ **Richtinggevende arresten**

Dit zijn arresten die de rechters richting geven/ sturing geven over welke straf ze moeten opleggen bij een bep. misdrijf. Ze geven de rechter een richting van welke straffen ze kunnen opleggen.

❖ **Wettelijke straftoemingsprincipes**

Dit zijn principes over de straftoemeting die de rechter moet volgen. Dit zijn principes die in de wet w gezet en de rechter deels sturen in zijn beslissing v/e straf.

vb. het proportionaliteitsprincipe, het subsidiariteitsprincipe, ... (deze principes staan in Canada in de wet)

❖ **Wettelijke strafdoelen**

Dit zijn doelen die in de wet w geïmplementeerd en waaraan de rechter zich moet houden. Het gaat hierover strafdoelen. Rechter w dus deels gestuurd in zijn beslissing. In België staan de strafdoelen niet letterlijk in de wet, dit ivgl met andere landen (o.a. Canada) waar de strafdoelen wel duidelijk in de wet staan en de rechters dus meer gestuurd w. Hier doen de rechters eerder aan intuïtieve synthese.

vb. De straf voor verkrachting moet als doel hebben dat de pp heropgevoed w

CRIMINAL CODE CANADA

In Canada staan de strafdoelen in de wet. De wet is dus meer uitgesproken en geeft meer sturing aan de rechter over welke doelen een straf moet verwezenlijken. Er zijn 6 strafdoelen in Canada waarvan de rechter 1 of

meerdere doelen ervan moet verwezenlijken. (doelen ni zo !)

1. Onwettig gedrag straffen
2. De dader/ andere pp'en weerhouden om overtredingen te plegen
3. Daders scheiden vd samenleving
4. Rehabilitatie
5. Herstel via schadevergoeding aan SL'ers /de samenleving
6. Verantwoordelijkheidsgevoel bij overtredders ↗
& erkenning van de schade die ze toebrachten

BIJ ONS: DE COMMISSIE HOLSTERS

Deze Belgische commissie pleitte (gelijkaardig aan het Canadese systeem) voor meer sturing van de rechters. De commissie wou de strafprincipes en strafdoelen meer uitwerken en in wetten implementeren.

3. De commissie Holsters

Situering (Wikipedia)

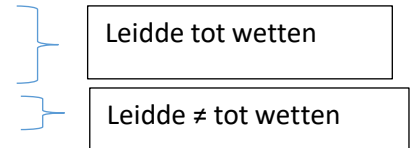
Na heel de zaak Dutroux en de ontsnapping. Kwamen de 'commissies' op. Dit was een tussenoplossing om later strafuitvoeringsrechtbanken op te richten. Zo kwam er in ca. 2000 de commissie Holsters die het voorbereidende werk moest doen. Er w ideeën en conclusies vd commissies opgesteld over het strafrechtstelsysteem en hoe men het kon veranderen. Veel debat, discussies in het parlement, ...

Van maart 2000 tot midden 2003 boog de commissie Holsters zich over de externe rechtspositie en de oprichting van de strafuitvoeringsRB'en waarvan er een eindrapport w opgesteld van de bevindingen.

Wie?

De commissie Holsters bestond uit 3 subcommissies, nl.

1. De subcommissie strafuitvoeringsRB'en
2. De subcommissie externe rechtspositie van gedetineerden
3. De subcommissie straftoemeting

Wij gaan in op deze subcommissie

Wat?

De commissie Holsters w opgericht om het strafrecht te hervormen. Het stelde rapporten op over ideeën ter verbetering, + en – punten, ...

De subcommissie straftoemeting ijverde voor:

- 1) Strafdooelen en strafprincipes uitwerken en inbrengen in de wet
- Meer sturing van rechters in de strafbepaling door het opstellen van richtlijnen
- Meer aandacht naar SL'ers
- Meer participatieve en communicatieve strafrechtspleging

- 2) Splitsing rechtszitting:
De subcommissie pleitte voor een opsplitsing vh proces in 2 fases. Fase 1: keuze van de straf en fase2: bepalen vd strafmaat(??). Strafproces opdelen in het anglesaksisch model (liberaal model: daders zijn zelfredzaam, marktwerking: goedkoopste straffen kiezen, sociale ongelijkheid, zware straffen). ??
discussie m.b.t. de straftoemeting

- 3) Hulpmiddelen voor magistratuur
Meer adviseurs (experten, criminologen, ..) die ondersteunend zijn, adviezen geven en helpen om een effectiever strafbeleid te maken.

Algemene uitgangspunten

voorafgaande bep. strafwetboek

- 'Art. 1. – Voor overtredingen mag er slechts een straf opgelegd w als andere sociale reacties niet voldoende zijn.
- 'Art. 2. - Het strafrecht moet kijken naar de concrete gevolgen van het misdrijf en streeft naar probleemoplossing en herstel.'
- 'Art. 3. - De vrijheidsbenemende straf is slechts gerechtvaardigd in ernstige en uitzonderlijke omstandigheden'.

Principes van een rechtvaardige straftoemeting

Voorafgaande bepalingen SW

- 'Art. 5. – De rechter en het OM moeten aandacht hebben voor de neveneffecten van de straf tav betrokkenen, hun omgeving en de samenleving.'
- 'Art. 6. – De rechter en het OM houden rekening bij een straf met:
 1. de ernst van het misdrijf;
 2. het reeds gerealiseerde herstel;
 3. de reeds genomen maatregelen of beslissingen;
 4. de geleverde inspanningen tot maatschappelijke integratie

Principes van communicatieve en participatieve strafrechtspleging

Voorafg. bepalingen Sv

- 'Art. 1. – Het mogelijk maken van actieve participatie vd betrokkenen bij het strafproces
- 'Art. 2. – Het mogelijk maken van communicatie vd onmiddellijk betrokkenen bij het strafproces.'
- 'Art. 3. - 'De actieve deelname en de samenwerking tussen verschillende justitiële en parajustitiële actoren↗

Strafdoelen

zie SW

1 of meerdere van deze doelen moeten in gerealiseerd w:

1. De maatschappelijke afkeuring tav de overtreding
2. Het bevorderen van probleemoplossing & Herstel van schade
3. De maatschappelijke integratie van de dader
4. Het beschermen van de maatschappij.'

4. Beleidskader België

Al van heel vroeger waren er altijd pogingen geweest om het strafrecht te hervormen. Toch zouden DE LAATSE JAREN er MEER INITIATIEVEN TER HERVORMING van het strafrecht zijn. Nu zouden er meer actievere pogingen zijn om strafrecht te hervormen. Via kleine initiatieven, nieuwe wetten, ... is er al een hoop veranderd.

België: recente ontwikkelingen en mijlpalen ivm het strafrecht

- Legitimatiecrisis justitie
- Oriëntatienota Gevangenisbeleid en strafbeleid (1996)
- Justitiehuisen (1996-1999)
- Hervorming VI en Sv (1998)
- Slachtofferbeleid jaren 1990
- Commissie Holsters (2001-2003)
- Basiswet gevangeniswezen (2005)
- Wet (herstel)bemiddeling (2005)
- Wet jeugdbescherming (2006)
- Wet externe rechtspositie (2006)
- Zesde staatshervorming (2011) (naar een Vlaams Decreet Justitiehuisen)
- Wet Internering (2014)
- Herziening Strafwetboek (2017 - ?)

H1: De commissie voor hervorming vh strafrecht

2015: nieuwe commissie opgericht bij Ministerieel besluit
...haalde inspiratie uit de werken vd commissie Holsters, werk van Legros, ..

Opdracht?

1. Het ontwerp van nieuw Strafwetboek

Strafwetboek bestaat uit 2 boeken:

- Boek 1: algemene principes
- Boek 2: strafbaarstellingen
 - Het boek eenvoudig, coherent en meer accuraat maken
 - rechtsregels en wetten meer afstemmen aan de praktijk

2. Voorontwerp maken van boek 1

Het boek 1 vh strafrechtsboek hervormen en verbeteren. Zo kwam er van de commissie een voorstel tot voorontwerp van boek 1, deze w goedgekeurd door de ministerraad.

met o.a. Bestraffingsuitgangspunten via 5 pijlers

- 1) Functie vh strafrecht & strafdoelen
- 2) GVS als ultimum remedium
- 3) Flexibiliteit in bestraffing
- 4) Geïndividualiseerde bestraffing
- 5) Spiegelbestraffing

PIJLER 1: Functie vh strafrecht & strafdoelen

Functie vh strafrecht?

- Straffen als dreiging
 - om te tonen dat bep. gedrag niet geduld w/ maatschappelijke afkeuring

Let op! Het mag geen automatisme zijn, niet elke deviante handeling bestraffen via het strafrecht. Er w te vaak en te veel gestraft. Maatschappelijke afkeuring kan ook getoond via andere manieren.

- OPL?
- decriminaliseren
 - gedrag niet meer als crimineel zien vb. abortus
 - depenaliseren
 - gedrag uit het strafrecht halen, geen straffen meer

opleggen vb. gedoogbeleid

Nu: Boek 1 OVERTREDINGEN

Met hervorming van boek 1 vh strafwetboek zijn er enkel nog wanbedrijven en misdaden. Overtredingen w afgeschaft (decriminalisering & depenalisering). Gevolg? ≠ ruimte politiestraf ...alternatieven voor overtredingen; bestuurlijke sancties, ...

Deze alternatieven kunnen

Ook boek 2: nieuwe sanctioneringsmethoden

Deze alternatieve methoden worden getest : 1) Is het strafwaardig? (via taxatie instrument) 2) Wat is de beste doel van bestraffing?

Strafdoelen

Probleem? Straffen blijken ni zo effectief, het doel is niet altijd helder, doelen staan ook ni letterlijk in de wet (dat is wel zo bij het Canadees model) en doelen w ni altijd verwezenlijkt.

Opl? Strafdoelen meer expliciteren in de wetgeving
Zoals het Canadees model de doelen van een straf in de wet zetten, duidelijker omschrijven en expliciet verwoorden in het strafwetboek.

Oude strafdoelen? Vergelding, intimidatie, recidive ↘, preventie, ...

Die wil men niet meer. Reden? zou niet ontradend werken

Algemene en individuele preventie zouden amper ontradend werken bij daders waardoor crime ni daalt. Ook de zwaarte van de straf zou weinig effect hebben volgens onderzoek omdat criminelen minder kosten & baten redeneren dan dat we denken. Ze zouden eerder vanuit een impuls crime plegen en ni denken aan de gevolgen zoals zware straffen.

Nu; is strafrecht ≠ vergelding & leedtoevoeging

(alee leedtoevoeging is er altijd maar het mag niet als primair doel w gezien). Vergelding en preventie w niet meer as geschikte strafdoelen gezien. Toch w er impliciet ruimte gelaten waardoor deze impliciet vervat zitten in andere doelstellingen waaronder afkeuring vd maatschappij, re-integratie vd dader in de maatschappij en straffen ter bescherming vd maatschappij.

Nieuwe strafdoelen:

- Maatschappelijke afkeuring tav de deviante handeling
- Herstel van schade
- Rehabilitatie
- Re-integratie vd dader
- Bescherming vd maatschappij

...Obv de principes van subsidiariteit: beperking vd nadelige gevolgen van straf en proportionaliteit

⇒ De strafrechter moet dus bij het opleggen van de straf rekening houden met de nieuwe strafdoelen die nu in de wetgeving geïmplementeerd zijn. Dus deels een sturing. En de strafrechter moet ook rekening houden met de ongewenste neveneffecten van een bep. straf (impact op familie, je werk, ..).

Toch is de motiveringsplicht v/e rechter zeer beperkt: zegt amper de straf en om welk doel. + heeft weinig kennis over de effectiviteit van de straf en of het gekoppelde doel in werkelijkheid wel verwezenlijkt w.

PIJLER 2: GVS als ultimum remedium

obv idee commissie Holsters: GVS enkel als het echt ni anders kan

Wat?

Bij het hervormen van het strafrecht werd als 2^e pijler gesteld dat gevangenisstraf als laatste te overwegen straf moest w gezien. GVS mag enkel w uitgesproken als het strafdoel als men het doel dat men voor ogen heeft niet kan bereiken met een andere straf of maatregelen die in de wet staan.

vb. Gevangenisstraf zonder aangepaste begeleiding is de slechtst mogelijke bestraffings optie als je als doel hebt van de straf om de pp te re-integreren.

Benaming veranderd

De verschillende benamingen van vrijheidsstraffen 'opsluiting', 'hechtenis', vrijheidsstraf, ... w uniform gemaakt tot de term 'gevangenisstraf'.

Reden?

Vaak een nefaste werking en niet nuttig voor dader, slachtoffer en samenleving
GVS zou veel schade opleveren tav de dader maar ook tav zijn omgeving.

Welke GVS?

- Min. gevangenisstraf: 1 jaar
De min. drempel GVS is verhoogd naar 1 jaar. Dus als je dan toch een GVS straf opgelegd krijgt, zal dit min. 1 jaar bedragen.
- Verdwijning van langere vrijheidsstraffen ingevoerd door potpourri
- Correctionele straffen
(wanbedrijven) : nu GVS tussen 1-20jaar
- Criminele straffen
(misdaden): nu enkel de GVS 20-30jr of levenslang.

→ Maar.. verzachtende omstandigheden blijven mogelijk!

Vervangende straffen

idee: cascade effect vermijden tav GVS

Cascade is een soort waterval, men wou niet terug keren naar de vroegere toestand toen de GVS heel vaak werd opgelegd. Meer alternatieven straffen voorzien en overall waar de GVS als vervangende straf kan w opgelegd bij niet naleving dit vermijden.

Gevolg? GVS ≠ meer een vervangende straf voor geldboete, werkstraf en probatiestraf
Normaal als een boete, werkstraf, probatiestraf niet w uitgevoerd dan kan er een 'vervangende GVS straf' opgelegd w. Men wil gevangenisstraf niet meer zien als vervangende straf voor geldboete, werkstraf en de probatiestraf omdat men net het aantal GVSstraffen probeert te ↘ ook de terbeschikkingstelling vd RB afschaffen

Opl?

- Voor werkstraf w de vervangende straf bij niet naleving een geldboete
- Voor probatie w de vervangende straf bij niet naleving een geldboete
- Voor geldboete is er geen vervangende straf nodig want men kan gedwongen geld afnemen via inbeslagname en verkoop van goederen

UITZ. voor niet-naleving vh elektronisch toezicht blijft de GVS als vervanger

MAAR: Nu terug opnieuw invoering GVS als vervanger voor werkstraf en probatie. Reden? geldboete als drukmiddel was ontoereikend.

Door geldboete als vervangende straf in te voeren zou het enkel de armste treffen. De rijken die het kunnen betalen boeit hun een vervangende boete niet.

→ Ook hier sturing van de rechter in de strafoplegging. Enerzijds afrading om GVS op te leggen anderzijds is er een categorie van misdrijven waar het verboden is om GVS op te leggen.

PIJLER 3: Flexibiliteit in bestrafing

Wat?

Meer flexibiliteit in de straffen die opgelegd worden. De bestrafing gebeurt via strafniveaus. Hierbij is er een uitbreiding van het straffenpalet van hoofdstraffen en bijkomende straffen.

Uitbreiding hoofdstraffen: opgelegde behandeling, geldstraf obv het behaalde/ verwachte voordeel uit het misdrijf, de veroordeling bij schuldverklaring en de verbeurdverklaring.

Dus nu andere indeling van hoofdstraffen via strafniveaus. Enkel misdaden en wanbedrijven w bestraft. 'overtredingen' w geschrapt (deze soort misdrijven w nu bestuursrechtelijk behandeld) en ook het 'correctionaliseren' gaat ni meer. Het mechanisme van correctionalisering zou te artificeel/ kunstmatig zijn.

HOOFDSTRAFFEN natuurlijke pp

Klassieke

- Gevangenisstraf
- Elektronisch toezicht
- Werkstraf
- Geldboete
- Probation: opschorting of uitstel van de straf onder VW

Uitbreiding

- opgelegde behandeling
- geldstraf obv het behaalde/ verwachte voordeel uit het misdrijf
- de veroordeling bij schuldverklaring
- de verbeurdverklaring

BIJKOMENDE STRAFFEN natuurlijke pp

Obv proportionaliteit, flexibiliteit

Nu in boek 1 vh strafwetboek bijgevoegd

- geldboete
- verbeurdverklaring
- ontzetting uit bep. BUPO rechten
- geldstraf obv het behaalde/ verwachte voordeel uit het misdrijf
- het beroepsverbod
- de bekendmaking van de beslissing houdende de veroordeling
- de sluiting van een inrichting
- het verval van recht tot sturen
- het woon of contact verbod

Aanvulling voorontwerp

- De uitsluiting vh recht in te schrijven voor overheidsopdrachten / concessies te verkrijgen

HOOFDSTRAFFEN rechtspp

Klassieke

- Geldboete

Uitbreiding

- Geldstraf obv het verwachte/ verkregen voordeel uit het misdrijf
- De dienstverleingsstraf ten gunste vd gemeenschap
- De veroordeling bij schuldverklaring
- Probatie
- Verbeurdverklaring
- Sluiting van de inrichting
- Verbod om een activiteit die deel uitmaakt an het maatschappelijke doel uit te oefenen
- De uitsluiting vh recht in te schrijven voor overheidsopdrachten / concessies te verkrijgen

BIJKOMENDE STRAFFEN rechtspp

- Geldboete
- Geldstraf obv het verwachte/ verkregen voordeel uit het misdrijf
- Verbod om een activiteit die deel uitmaakt an het maatschappelijke doel uit te oefenen
- Verbeurdverklaring
- de sluiting van een inrichting
- De uitsluiting vh recht in te schrijven voor overheidsopdrachten / concessies te verkrijgen
- de bekendmaking van de beslissing houdende de veroordeling

De ontbinding van de rechtspp = beveiligingsmaatregel (dus ≠ als een bijkomende straf).

Welke?

8 strafniveaus: waarvan niveau 1-6: wanbedrijven – correctionele straf
 niveau 7-8: misdaden - criminele straf

- Tav natuurlijke personen
- Tav rechtspersonen

Hier was het straffenpalet heel beperkt; HOOFDSTRAF: geldboete
Nu veel uitgebreider met verschillende hoofd en bijkomende straffen.

Hoe?

Door het verbinden van een misdrijf aan een categorie (misdaden of wanbedrijven) en zo het strafniveau en de straf bepalen. Per niveau staat er in de wet uit welke straffen de strafrechter kan kiezen en wat het concrete gevolg is als de rechter vb. verzachtende omstandigheden uitspreekt.

De strafbepaling moet via onaantastbare wijze gebeuren en moet gebeuren volgens de wet. Moet wettelijk bepaald zijn welke misdrijf welke straf opgelegd krijgt. Dus NIET: de concrete straf die de rechter oplegt na een verzachtende omstandigheid of verschoningsgrond (?)

Voordeel?

- Coherentie (samenhang) ↗
- Onderbouwde beslissing van de rechter
De strafrechter moet via de strafniveaus een koppeling maken tussen een delictomschrijving en een concreet strafniveau. Dit moet op een onderbouwd zn
- Eenvoudiger
Per niveau bepaald de wet de straf bij een bep. misdrijf. De rechter heeft dus per niveau een overzicht van mogelijke straffen (o.a. ook alternatieve straffen)
- Vereenvoudiging geldboete
De geldboete is vereenvoudigt: de bedragen zijn aangepast waardoor opdecimen ni meer nodig is.

OVERZICHT: ppt

1. Hoofdstraffen: niveaus (1-8)
 - O.b.v. de in de wet beschreven strafmaat
 - Nu is er een overzicht van mogelijke straffen per niveau
 - Enkel wanbedrijven en misdaden (≠overtredingen)
2. Uitbreiding straffenpalet met hoofd- en bijkomende straffen

- Hoofdstraffen tav natuurlijke personen: opgelegde behandeling, geldstraf obv verwachte of behaalde voordeel, veroordeling bij schuldigverklaring
- Hoofdstraffen t.a.v. rechtspersonen: geldboete, dienstverleningsstraf, probatiestraf, veroordeling bij schuldigverklaring ...

PIJLER 4: Geïndividualiseerde bestraffing

Absoluut principe: de straf moet het best aangepast zn aan de persoonlijke situatie vd pp

KENMERKEN

➤ **Geïndividualiseerde straf**

De straf moet aangepast zijn aan de pp, moet op maat van de pp zijn

Elke pp is anders en moet dus anders w gestraft voor hetzelfde misdrijf gelet op de pers. situatie vd dader

➤ **Gelijkwaardige straf**

De straf moet voor elke pp een gelijke waarde hebben

1) **Precuniaire straffen ~finan. situatie**

Precuniaire of financiële straffen zoals de geldboete moeten bij een natuurlijk pp in verhouding zijn tot zijn finan. draagkracht en soc. toestand. Bij rechtsppp moet dit in verhouding zijn tot de finan. draagkracht, omzet en omvang.

Let op! Rechter kan straffen beneden het wettelijk min. uitspreken indien de pp bewijst dat die zich in een precaire/ zorgwekkende finan. situatie bevind.

Nadeel: vroeger als je je geldboete ni betaalde kon je als vervangende straf een GVS krijgen. Nu is dat ni meer en moet je gedwongen betalen (inbeslagname).

Dit is onrechtvaardig & discriminerend, treft vooral de armste.

2) **Meer gelijkheid tussen nat. pp en rechtsppp**

Alternatieve straffen voor natuurlijke en rechtsppp w meer op elkaar afgestemd. *Vb. recidive nu ook toegepast op rechtsppp*

➤ **Flexibiliteit**

Straffen moeten flexibel zijn, aangepast aan de pp zijn situatie

Hoe?

Het OM of de rechter kan de dienst (gespecialiseerd in de begeleiding of behandeling van seksuele delinquenten) de opdracht geven om een voorlichtingsrapport op te stellen met info en advies over de pp en zijn situatie. Deze info zou de rechter helpen de opportuniteit vd straf te bepalen.

Uitstel van de straf

- Er w niet meer een link gelegd tussen het gerechtelijk verleden van de persoon en de uitstel van de tenuitvoerlegging vd straf.
- Uitstel van de straf kan niet gevraagd w bij misdaden
- De herroeping vh uitstel van de straf w facultatief

→Dit met oog op FLEXIBILITEIT & COHERENTIE (samenhang)

PIJLER 5: Streven naar spiegelbestraffing

Veel straffen zijn een vorm van spiegelbestraffing. Hierbij is het misdrijf of de daderproblematiek bepalend voor de inhoud van de straf. Het verband straf en ongewenst gedrag w bestudeerd. Het verband tussen het misdrijf/ deviant gedrag en de straf zou een cognitieve factor zijn die de effectiviteit v/e straf ↗ dus straf afstellen op gedrag.

Kenmerken

- **Begrijpelijkheid**
delinquent moet begrijpen wrm die gestraft w. Daarom is de link straf en ongewenst gedrag !
- **Spiegelend effect**
De straf moet een spiegelend effect te weeg brengen zodat de pp bewust w van de gevolgen/ schade van zijn misdrijf
- **Verband tuss. bep. misdrijf/ gedrag en de soort straf**

Toch elke casus in concreto onderzoeken!

Spiegelbestraffing moet de rechter nastreven maar toch zal de feitenrechter elke casus in concreto nog moeten onderzoeken. Er w dus per geval (individualisering) onderzocht welke straf optimaal is.

vb. bij gemeenrechtelijke spiegelstraffen moet de rechter bij het opleggen na gaan of de straf wel de optimale straf is in dat concreet geval.

Hoe?

Straffen opleggen die aangepast zijn aan de het misdrijf/ deviant gedrag van de pp. De straf zou voor een spiegelend effect moeten zorgen zodat de pp bewust w van wat zijn 'fout' gedrag teweeg heeft kunnen brengen.

Welke?

Het spiegelend effect van een straf kan w gerealiseerd via de probatie-opschorting, probatie-uitstel, de autonome probatiestraf en de werkstraf.

Nieuwe straffen met spiegelende werking

- De dienstverleningsstraf ten gunste vd gemeenschap voor rechtspp
<-> natuurlijke pp krijgt werkstraf in de plaats hiervan
- Verbeurdverklaring
- Veroordeling bij schuldverklaring
Soms w de schuldverklaring gerechtvaardigd door de omstandigheden van de zaak, de lage ernst vd feiten of de lange tijd die verstreken is.

Gemeenrechtelijke
spiegelstraffen

- Geldstraf obv het verwachte/ verkregen voordeel uit het misdrijf
- Sluiting van de inrichting
- Beroepsverbod
- Het verval van recht tot sturen wanneer het rijtuig gediend of bestemd was om een misdrijf te plegen/ vluchtmisdrijf/ poging tot..

De gemeenrechtelijke spiegelstraffen hebben een facultatief karakter. Ze zijn niet verplicht. De rechter zal hierbij dus goed moeten nagaan of deze straffen voor een bep. misdrijf wel gezien kunnen w als 'de optimale straf'.

Discussie punten **niet kennen**

NIET KENNEN !!! discussie punten tot en met commissie holsters ni te kennen

- **PIJLER 1: Leedtoevoeging en vergelding niet langer als primaire insteek van de straf. Is dit mogelijk en wenselijk?**

Vroeger: het doel van de straf? Leedtoevoeging en vergelding

Nu: Nieuwe strafdoelen: Herstel, reïntegratie, afkeuring vd maatschappij, ..

Paradox: Leedtoevoeging en vergelding mogen niet als een primair strafdoel w gezien. Toch zitten deze strafdoelen nog impliciet vervat in andere strafdoelen. (pijler 1)

Kritiek

Geen oog voor het slachtoffer

- **PIJLER 1: kritiek op de beperkte motivatieplicht vd rechter**
De rechter is niet verplicht het strafdoel te vermelden als die een bep. straf oplegt. Rechter moet ter motivatie vd gekozen straf, het strafdoel 'in overweging nemen' dus niet expliciet vermelden.

- **Pijler 1: Straffuncties ≠ strafdoelen**
 Functie van straf? Straf dient als dreiging, maatschapp. afkeur tonen
 Strafdoel? Als je een straf opgelegd krijgt, kan het doel herstel, reïntegratie, bescherming vd maatschappij ... zijn

- **Pijler 4: Individualisering verhult maatschappelijke functies van het strafgebeuren?**
 Er w gestreefd naar straffen die aangepast zijn aan de pers. situatie vd pp, op maat vh individu.
 Als je hier naar kijkt, zal er automatisch ook rekening gehouden w met maatschappelijke functies bij de bepaling van een straf.

- **PIJLER 4: Geïndividualiseerde, maar ook gelijkwaardige straffen. Is dit mogelijk en wenselijk?**
 In pijler 4 w gestreefd naar straffen die aangepast zijn aan de pers. situatie van de pp. Straffen die geïndividualiseerd zijn , maar ook gelijkwaardig (finan. situatie + nat. & rechtspp gelijk). Elke pp heeft een andere beleving van hoe die straf ervaart. Dit is de subjectieve strafzwaarte. Voor de een kan een straf zwaarder aanvoelen dan voor de ander. Hoe kan je dan tot gelijkwaardigheid komen?
 - **MOGELIJK**
 Zijn geïndividualiseerde straffen mogelijk? Is er een beschikbaar instrumentarium? Genoeg Justitia assistenten, straftoemetingsadviseurs, .. om dit mogelijk te maken?
 - **Proportionaliteit?**
 De straf moet in proportie zijn. Maar vanuit wie zijn strandpunt: in evenwicht met hoe de rechter naar de zaak kijkt, of de dader? Of vanuit het standpunt van het SL? De straf kan immers in verhouding zijn tot andere gelijkaardige straffen volgens de rechter, maar vb. niet in proportie met het leed dat het SL ervaart. Waar ligt de focus?

- **Multifunctionaliteit van het strafrecht?**
 Strafrecht zou multifunctioneel zijn. Een straf zou verschillende functies vervullen (vb. leedtoevoeging, bescherming vd maatschappij, afkeuring, ...). (→partieële strafrechtstheorieën

- Veel inspiratie voor deze hervorming van de 5 pijlers is gehaald bij de Commissie Holsters. Maar waar zit het deel van de communicatieve en participatieve strafrechtspleging gericht op herstel?

CONCLUSIE

- ♥ De commissie voor hervorming vh strafrecht zorgde voor:
 - 1) Het ontwerp van een nieuw boek 2 vh strafwetboek
 - 2) Het voorontwerp van een nieuw boek 1 vh strafwetboek
 met o.a. Bestraffingsuitgangspunten via 5 pijlers

♥ **Pijler 1: de functie van strafrecht & de strafdoelen**

Functie? Straf = dreiging/ afkeuring

Maar Enkel straffen als het echt nodig is

Gevolg? overtredingen , decriminaliseren, depenaliseren

Nieuwe strafdoelen (rehabilitatie, herstel, re-integratie, ..) w in de wet geïmplementeerd.

Effectiviteit?

♥ **Pijler 2: GVS al ultimum remedium**

- uniforme term 'GVS'
- min. 1 jaar en max. levenslang
- GVS ≠ vervangende straf meer voor geldboete

♥ **Pijler 3: Flexibiliteit**

- Uitbreiding van de soort straffen (hoofd & bijstraffen) via strafniveaus.
- Overtredingen , correctionaliseren
- 8 strafniveaus waarvan
niveau 1-6: wanbedrijven
niveau 7-8: misdaden
- Voor natuurlijke & rechtsp

♥ **Pijler 4: Individualisering**

Straf moet aangepast zijn aan de persoonlijke situatie van de pp / op maat.

Hoe? betrokken dienst die rapport opstelt over situatie van een bep. pp

- Geïndividualiseerd
- Gelijkwaardigheid op vlak van finan. situatie en tussen nat. & rechtspersoon
- Flexibel

♥ **Pijler 5: Spiegelbestrafing**

Kijken naar het verband tussen het misdrijf/ deviant gedrag en de straf en zo de straf afstellen op het gedrag. Dit zou de effectiviteit van straf ↗

- Begrijpelijkheid reden van straf
- Spiegeleffect: bewustwording van schade/ gevolgen van zijn misdrijf
- Elke situatie in concrete onderzoeken/ individueel

Welke? probatie, werkstraf

Nieuw: verbeurdverklaring, geldstraf, veroordeling bij schuldverklaring
dienstverleningsstraf, beroepsverbod, ...

- ♥ De commissie tot hervorming maakte een voorontwerp van de hervorming van het strafwetboek. Nu moet er gewacht worden op de goedkeuring in het parlement.
Boek 1 en boek 2 van het strafwetboek zijn met elkaar verbonden waardoor boek 1 niet in werking kan treden als boek 2 nog niet is goedgekeurd door het parlement en omgekeerd. Een politieke wil is nodig!

Het elektronisch toezicht

Readers: de 1^e 3 teksten van Daems (tekst 1 Daems helemaal gedaan)

OVERZICHT

1. Inleiding
2. De ontwikkeling van ET in België in vogelvlucht
3. Wat is de aantrekkingskracht van ET?
4. ET in Europa
5. Ethisch kader: grenzen aan de groei van ET?

Inleiding

- **Technologische ontwikkelingen**

Dit zijn 2 korte berichten die ongeveer over hetzelfde gaan. houden beide verband met technologische vernieuwingen, ...

Toch een verschil?

- **Het doel/ de functie**
Kijkend naar de functie ervan, en het doel. Bij elektronische maaltijdcheques is het doel helder. Je gebruikt het om iets te kopen, een financiële transactie te doen. Bij elektronisch toezicht is het doel hier minder helder. Welke strafdoelen dient het ET? Welke doelen worden bereikt en welke niet? Welke functies worden bereikt? Uit de ministeriële omzendbrief blijkt dat de wet geen expliciete

doelstellingen voor het ET voorschrijft.

Vb. soms heeft het ET tegenstrijdige doelen, doelen die botsen. Denk aan het doel van ET om de overbevolking in gevangenissen tegen te gaan maar door het ET w het doel 'maatschappij beschermen en criminelen zo ver mogelijk vd samenleving houden' dan weer geschonden.

- Het ET krijgt betekenis door de omkadering van functionarissen, gvsdirecteur, ... in tegenstelling tot de elektronische maaltijd cheque kan het ET beïnvloeden politie, gvsdirecteurs, onderzoeksrechters, huisgenoten, .. de manier waarop het ET w uitgevoerd
- ET toezicht is aantrekkelijk/ creëert debat
Het succes van de elektronische maaltijdcheque laat ons koud, is ni zo interessant. Het ET zorgt wel voor veel debat.

▪ **Beleid gebaseerd op aantrekkelijkheid?**

Beleidsmakers, politici, ... kijken vaak naar de aantrekkelijkheid van een product en voeren zaken in zonder rekening te houden met wetenschappelijke onderzoeken erover, of te kijken naar de effectiviteit vh product. Zo ook bij het ET.

Het werd gezien als een aantrekkelijk middel dat goedkoop en vlot inzetbaar is.

Desondanks ... ET nog steeds populair

Het aantal pp'en onder ET is in 5jaar tijd verdrievoudigd, veel geloof in goede werking vh ET door politiekers, nieuwe technologische zaken zoals spraakherkenning en GPS ontstonden, ...

1.De ontwikkeling van ET in België in vogelvlucht

Het elektronisch toezicht is in België ontstaan en ontwikkelde zich vanaf 1998. Het wordt gekenmerkt door 4 grote periodes:

1. 1998-2000: Experimentatie
2. 2000-2006: Stabilisering
3. 2006-2011: Intensifiëring
4. 2011- : Diversifiëring
- 5.

NIET al die wetgeving kennen die hier in de slides staan! Gaan ze niet vragen!

1.Experimentatie fase

Wnnr? 1998-2000

Waar? Pilotproject in gevangenis in Sint-Gillis

Eerst is er een pilotproject gestart in de gevangenis in 1998. Hier gingen ze voor het eerst het ET in de vorm van een enkelband en stemherkenning uitvoeren.

pas later in 2000 is dit experiment op nationaal niveau toegepast.

Wat? Het ging over 2 systemen:

1. De enkelband

box in huis van de pp geplaatst en pp krijgt een band rond zijn enkel en er w een signaal uitgestuurd naar die box. Er w gekeken of die in de zone blijft en ni buitenhuis gaat. Zo niet, gaat er een alarm af bij de controleurs.

2. Stemherkenning

pp moet met zijn stem aantal dingen zeggen en de computer zou dan die stem moeten herkennen. Maar dit systeem werkte niet goed en is uiteindelijk verdwenen. Ze wouden dit ook onderdeel uit laten maken vh ET ma is ni gebeurd.

Hoe? Het experiment had een trage opstart, er zijn nog veel wijzigingen gebeurt. Ook wijzigingen van het regelgevend kader (omzendbrieven): uitbreiding doelgroep, ...

2.Stabiliserings fase

Wnnr? 2000-2006

nieuwe fase die gekenmerkt werd door meer stabilisering van de praktijk
Het systeem van ET werd stabiel en kon uitgevoerd w, ookwel fase van de strafuitvoering
Vanaf nu trad het ET echt in werking en kon het als straf opgelegd w.

Wat? 2000: oprichting vh nationale centrum voor elektronisch toezicht

+ het Belgisch model :

Het Belgisch model omtrent ET ontwikkelde zich met een combi menselijke en technologische begeleiding. Gedetineerden in de GVS, konden op het einde van hun straf via het ET voor

korte periodes "in vrijheid gesteld w" met een enkelband. Als tussenstap voor de echte vrijlating
2006: sleutel/ kantel jaar -- nadruk op kwantitatieve

Vanaf 2006: steeg het aantal pp'en onder ET van 300 naar 600pp'n. De nadruk kwam vooral op de kwantiteit te liggen/ nl. het hoge aantal pp'en onder ET.

Gevolgen: door toename , moeilijker pp'en op te volgen en ET uit te voeren

Dus vooral technische component van ET ↗ menselijke component (begeleiding) ↘

Hoe? Het ET als combi vh technologische en het menselijke component

technologisch: via software vh ET, het alarm als ze buiten de zone gaan, het controlerende dit aangevuld met menselijke begeleiding via maatschapp. assistent en justitie assistent die de pp opvolgt.

3.Intensifierings fase

Wnnr? 2006-2011

Wat? Druk om nog meer gestraften onder het ET te plaatsen

Van 300 naar 600 pp'en wil men de druk nog meer opvoeren om meer mensen onder het ET te plaatsen en via een enkelband te controleren.

Gevolg? Hoe het ET invullen? Te weinig mensen om te begeleiden

Vanaf 2007: oprichting DG vd justitiehuisen

De directoraat-generaal van de justitiehuisen zijn Vlaamse materie.

De krijgt een bevoegdheid bij, nl. het ET.

Hoe? via wet externe rechtspositie

Vanaf nu is er een wettelijke regeling over het ET met straffen boven de 3jaar, daarvoor gebeurde dit via ministeriele omzendbrieven. (ET <3jr w nog steeds via omzendbrieven gedaan)

StrafuitvoeringsRB'en w opgericht en beslissen wie wel/niet onder ET w geplaatst

Enkel bij straffen vh ET boven de 3 jaar

ET bestaat nog ni zolang, nog maar ca.16jaar

4.Diversifiering

Wnnr? 2011- nu

Fase waarin er verscheidenheid optreedt: verschillende vormen van aanpak en uitvoering van het ET. Elke gemeenschap vult ET op zijn eigen manier in.

Doel? Straffeloosheid tegengaan

Burgers vinden dat er teveel daders vrij uit gaan, gevoel van straffeloosheid ontstaat in 2013. Te weinig pp'en w effectief gestraft.

Wat? Meer pp'en onder het ET plaatsen

Er blijft een stijging vh aantal pp'en onder ET.

In fase van strafuitvoering onderscheid tussen:

1. ET straffen –3jr & 3jr jaar

Geregeld via ministeriële omzendbrief

Wie beslist? de penitentiaire administratie: de gevangenisdirecteur
of Dienst Detentiebeheer (DDB)

2. ET straffen + 3 jaar

Geregeld via Wet externe rechtspositie

Wie beslist? de StrafvueroeringsRB

4 toepassingen van ET in België

➤ ET in kader van voorlopige hechtenis

Invoering **GPS-technologie**: vanaf nu w ook de bewegingen van de pp opgevolgd. De GPS w gebruikt om iemand te **immobiliseren**. Men wilt dat de pp niet beweegt, soort huisarrest. Controle over de bewegingen van de pp, deze moeten beperkt blijven, enkel in beperkte ruimte rondlopen.

→ geregeld via wet voorlopige hechtenis , vuilbakwetten

➤ ET als autonome straf

Dit is de fase straftoemeting. Strafrecht beslist zelf of de pp ET als straf krijgt of ni.

→ geregeld via SWB (strafwetboek?)

➤ ET in fase strafuitvoering (straffen + 3 jr)

→geregeld via wet externe rechtspositie

➤ ET in fase strafuitvoering (straffen <3jr)

→geregeld via ministeriële omzendbrief 2013

2014: overheveling ET naar gemeenschappen

Met de 6^e staatshervorming is het ET naar het niveau vd gemeenschappen overgeheveld.

Gevolg? diversifiëring vh ET

Doordat elke gemeenschap bevoegd is voor het ET in zijn gemeenschap, vullen ze deze straf elk op hun eigen manier in. Dit zorgt voor het ontstaan van verschillende aanpakken en vormen vh ET in verschillende delen van België:

iedere gemeenschap heeft zijn eigen visie, manier van aanpak, over de taalgrens
zijn er andere prioriteiten, ..

- Het aantal pp'en onder ET de laatste jaren ↗
- Tussen 2002-2005: aantal ET'ers ca. gelijkgeblven
- Felle stijging van 2000-2002, 2006-2007 en 2009-2011
- Dalingen van 2007-2008 en 2011-2012
- Er is sprong rond de 600pp'en in 2007
2009-2010 terug een sprong van 300pp(?) naar niveau 900-1000 pp'en

→ET als oplossing voor het overbevolkingsprobleem in de gevangenissen? nog veel debat rond

- Aantal pp'en onder ET van 2006-2014 sterk gestegen (326 => 1.807 pp'en)
- Aantal pp'en in de gevangenis in de periode 2006-2014 is gestegen
- In vgl'ing met pp'en die in de gevangenis zitten is, staat er slechts een klein del onder ET.
Vb. 2014: 11 769 in GVS vs. 1 807 onder ET

→idee: goeie straf, ET is goed om straffeloosheid idee weg te werken.

2. Wat is de aantrekkingskracht van ET?

Het ET is een aantrekkelijke straf. We zien dat doordat het aantal pp'en die onder ET werden geplaatst is sinds het ontstaan enorm ↗ populariteit vh ET ↗

▪ **Beleid gebaseerd op aantrekkelijkheid?**

Beleidsmakers, politici, ... kijken vaak naar de aantrekkelijkheid van een product en voeren zaken in zonder rekening te houden met wetenschappelijke onderzoeken erover, of te kijken naar de effectiviteit vh product. Zo ook bij het ET.

Oorsprong van de aantrekkelijkheid? Wat zorgt er voor dat ET aantrekkelijk is?

Het ET zou een strafvorm zijn die een oplossing is voor veel problematieken (overbevolking, te weinig gevangenispersoneel, ...) Het is goedkoop en vlot inzetbaar. Het ET vervult ook veel verschillende functies.

▪ De 57 functies vd vrijheidstraf

Willem Nagel: schreef een boek met een hele olijsting van *57 functies vd vrijheidsstraf/ET*.

→ Onevenwicht in presentaties vd functies

Van deze 57 straffuncties (Alfabetisch van afkeer tot vorming) bleken er veel herhalingen in te zitten, dubbeltellingen, ... Ook was er een onevenwichtige presentatie van de functies: de ene functie besprak nagel heel uitgebreid (vb. afschrikking) en de andere lichtte die kort of zelfs niet toe. Sommige functies botsten met elkaar en zorgde ervoor dat de strafpraktijk disfunctioneel w.

→ Straffen zijn van alle tijden

'Men mag aannemen dat het straffen van alle tijden is, de gevangenis kunnen wij zien ontstaan', zegt Nagel. Over de jaren heen zijn mensen bestraft voor hun slechte daden. Dit is een wereldwijd fenomeen. De nieuwe straf, ET, is eveneens internationaal toegepast: in Europese landen waaronder NL, Engeland, ...

→ Strafdoel ≠ functie

Nagel spreekt bewust over 'functies' en niet over doelen. Kijkt naar Durkheim; het kan zijn dat de doelen vd straf niet bereikt w (vb. het doel: reductie van crime). Maar dat betekent ni dat de straf disfunctioneel is. De straf is/ of kan later nog steeds functioneel zijn: het doel van de straf w misschien ni bereikt maar de functie wel (vb. zorgt voor versterking vd sociale cohesie wat onrechtstreeks crime doet\). De functie is dus wel vervult.

Maakte opdeling in:

1. Manifeste functies

= een doel, gekende functies, men rekent erop dat het doel bereikt w.

2. Latente functies

= niet gekend, niet nagestreefd, is een soort functie
vb. de functie sociale cohesie versterken

Later legde Nagel minder de nadruk op dit onderscheidt. Je kunt immers ni al de functies onder 1 vd 2 plaatsen, er is overlap tussen straffuncties. Vooral de latente functies zag hij als onbestaande dysfunctionele doelstellingen en daarom de term 'functie' ipv "doelen"

▪ De 22 functies vh ET

Hier gaan we de 57 functies vd vrijheidsstraf van Nagel, toepassen op het Elektronisch toezicht. De 57 functies w ingekort tot 22 straffuncties die het ET vervult.

Geheugensteun; staan alfabetisch, dus als je weet tussen welke het stond dan weet je eerste letter

FUNCTIE 1: ACTIEFUNCTIE

Wat?

De eerste functie die het ET vervult is actie, stelt **Mathiesen**.

M.a.w. ET is een visueel teken dat er actie w ondernomen om criminelen te bestraffen.

ET en de GVSstraf zijn visueel observeerbaar, burgers kunnen met eigen ogen zien dat criminelen invrijheid gesteld w. Het is observeerbaar dat actie w ondernomen. Het is een zichtbaar teken dat men crime aanpakt, dat de overheid optreedt tegen crime en de touwtjes in handen heeft

Eerst enkel de GVS straf gekoppeld aan de actiefunctie en de geloofwaardige strafuitvoering. Het ET zou pas later in 2008 een actiefunctie vervullen en dit in het kader vd geloofwaardige strafuitvoering de omzendbrief in 2013: regelt de toepassing van ET van straffen < 3 jr. ET

Leterme vond dat de strafuitvoering geloofwaardiger gemaakt zou moeten w, om de strijd tegen straffeloosheid (idee dat straffen niet of slechts gedeeltelijk w uitgevoerd) tegen te gaan.

Doel? Geloofwaardigheid vd straffen ↗

De straffeloosheid aanpakken door effectief mensen hun korte straf te laten ondergaan en dit visueel tonen naar de buitenwereld om zo het vertrouwen in het strafrechtelijk systeem te ↗

Gaat in tegen de overbevolking in de gevangenissen

Als zichtbaar teken dat de politici/ overheid het heft in handen hebben

Nadelen? Net widening

de uitbreiding vh aantal straffen waaronder ET, zou leiden tot net widening.
vb. gestraften die normaal een voorwaardelijke straf krijgen zouden nu in aanmerking komen voor het ET. Dus het ET w soms ingeschakeld als een vervanging van een andere straf waardoor <3jaar gestraften nog steeds ni w bestraft.

Straffen <6M w niet uitgevoerd

Korte GVS straffen <6M w niet uitgevoerd en vaak ook deze <3jaar. Dit leidt tot het gevoel van straffeloosheid en wantrouwen bij de burgers.

OPL? Minister van Justitie Turtelboom zei dit aan te pakken, en ook korte zaken te bestraffen. Maar.... Bleek ni realistisch: er is geen geld, GVS zit overvol en er zijn grote wachtlijsten voor het ET

FUNCTIE 2: AFSCHRIKKING

Deze functie afschrikking is eig een hele oude doelstelling vanuit het utilitarisme waarbij men streeft naar het grootste geluk voor zo veel mogelijk mensen. Het is dus niet gericht op het individu, straffen w hier gezien als een praktijk.

Wat?

Het ET heeft de functie afschrikkend te zijn voor potentiële criminelen en voor pp'en onder het ET om nog crime te plegen omdat alles gecontroleerd w.

Kritiek

vd burgers: ET= 'softe' straf, toch blijkt dit in praktijk zwaarder te zn dan gedacht. Velen doen er lachterig over en zeggen dat het ET absoluut geen zware straf is, terwijl iemand die 8M niet uit zijn huis mag en opgesloten zit, dat ondergaan is echt wel zwaar. Dat schrikt af.

...toch w het ET vaak verkozen boven de GVSstraf

Voordelen?

Toekomstgericht

Daders denken op voorhand na en durven geen feiten plegen uit schrik voor de straf

Pakkans op overtredingen ↗

ET'ers w streng gecontroleerd, bij minste ding over de schreef w ze gepakt.

Afschrikking bij ET werkt

Doordat de pakkans bij ET zeer groot is, gaan criminelen zich afgeschrikt voelen en zich conform gedragen (voor de periode dat ze onder het ET staan). Werkt maar tijdelijk

Nadelen?

Tijdelijk karakter

de afschrikking werkt maar van korte duur, na het ET pleegt pp terug feiten

Afschrikking grijpt ni op de kern vh probleem

Afschrikking zorgt dat daders miss minder snel crime gaan plegen maar helpt niks aan de echte oorzaak/ achterliggende reden vh probleem.

vb. via het ET w een hooligan verbannen uit het stadion voor even, maar het doet niks aan het gedragsprobleem vd pp

vb. De functie afschrikking zou disfunctioneel zijn. Hier zie je dat ET verwaterd als gadget, als een soort accessoire die w uitgesteld door celebrity's (hier Paris Hilton). De foto is een soort statement naar de law enforcement toe, het deert ons niet zoveel. Ze heeft een kort kleedje aan zodat het goed te zien is van kijk ik heb een enkelband, het doet me niks.

FUNCTIE 3: AUTOMATISERING

Wat?

Een 3^e functie van het ET is automatisering. Het ET is een straf dat uitgevoerd w op een automatiserende manier. Een technisch middel zorgt voor de uitvoering en controle vh ET

Er ontstaat een relatie tussen mens & technologie/machine. Beide gaan samenwerken. Dit kan gaan om:

1) **Human technology**

Hier neemt de mens de bovenhand, de mens controleert de technologie.

Vb. bediening van schroevendraaier

2) **Non human technology**

Focus op de technologie, de technologie controleert de mens.

vb. camera's die checken of ge u gedraagt en geen crime pleegt

→ ET zit er tussen in

afhankelijk van de invulling eraan, leunt het meer aan bij de 1^e of de 2^e. 1^e = beste vorm

Hoe?

De technologie moet gezien w als middel, als instrument. Het centrum van ET en de box in het huis vd ET'er staat in voor monitoring en controle op de naleving vd ET regels. Dit gebeurt via de GPS technologie. De info die hier verzamelt w wordt doorgegeven aan de justitie assistent, deze gebruikt het voor de begeleiding van de ET'er.

→ Hier human technologie

kiosk reporting

Niet meer een menselijke rapportering, maar antwoorden gaan invoeren in een kiosk. De interactie gebeurt hier via een kiosk machine. Deze machine legt vragen voor en de pp moet antwoorden. Het werkt via stemherkenning systeem en is ter controle. Dus menselijke begeleiding ↘

Voordelen?

Makkelijk

Door zaken te automatisering w ons leven makkelijk *vb. wasmachine*

Meer tijd door taakverschuiving

Doordat de technologie nu ons werk doet, hebben we meer tijd voor andere dinge

Vaste voorspelbare regels

Doordat alles meer technologisch en via machines gaat, w de regels ook strikt opgelegd en gevolgd. Dit maakt het ET en de sancties voorspelbaar. Vroeger werd dit gecontroleerd door mensen, deze hadden meer vrijheid/ discretionaire ruimte in welke sanctie ze konden opleggen/ konden is iets door de vingers zien.

vb. bij 3x niet naleving van uurrooster, w ET verlengt met 3d

Nadelen?

Te veel automatisering/ nonhuman technology

Als het ET teveel aanleunt bij het non human technology. En het accent van ET ligt enkel op de technische controle, zou ni goe zijn. Het automatiseringsproces ↗

Ook menselijke, sociale begeleiding is nodig. Die ontbreekt hier.

Gevolg? re-integratie aspect van ET kan ni verwezenlijkt w pedagogische waarde van ET ↘

Technologie = middel ≠ doel

De technologie moet gezien w als middel. Het centrum voor ET verzamelt info via controle en monitoring en speelt deze door aan de justitie assistent. Maar vaak blijft dat laatste achterwege en w er enkel controle gedaan. Het menselijke aspect erachter (de begeleiding) w niet gedaan. Technologie moet een instrument blijven een middel voor de uitvoering van de straf, en mag geen doel opzich w.

Te weinig menselijke begeleiding

Nadruk vh ET ligt te veel op de technologie. ET'ers w nog te weinig menselijk begeleidt. Gevolg? werkt nadelig voor het slagen vh ET

Kritiek Europa

In België teveel nadruk op nonhumantechnologie, het menselijke aspect van ET verdwijnt. Europa zegt dat het ni de bedoeling is dat de ET'er het gevoel krijgt dat hij door een machine w gecontroleerd.

Discretionaire ruimte ↘

Door ↘ menselijke begeleiding is ook de menselijke vrijheid/ discretionaire ruimte van de gevangenisdirecteur in de ET beslissingen beperkt. Technologie legt alles strikt vast in strikte voorspelbare lijnen. Door de automatisering, is er duidelijk voorgeschreven hoe je moet regeren. Vroeger kon er af en toe nog van w afgeweken en had de gevangenis directeur meer beslissingsbevoegdheid.

De focus op meer automatisering en nonhuman technology
& de discretionaire beslissingsruimte ↘

Leidt tot ...

McDONALDISERING vh ET

Wat? Het gevaar van de Mcdonaldisering vh ET

4 dimensies van de McDonalds zijn ook toepasbaar op het ET.

1. EFFICIENTIE

Gaat over de optimale manier om van A nr B te gaan. Vb. *honger stillen via hamburgers*

TOEGEPAST: wat is de beste manier om zoveel mogelijk mensen onder ET te krijgen?

2. BEREKENBAARHEID

Kwanti w boven kwaliteit geplaatst. Hoe groter, hoe beter. W gedaan alsof hoe groter iets is, hoe beter de kwaliteit. + tijd zo laag mogelijk om het te maken.

TOEGEPAST: nadruk op cijfers, hoeveel pp'en staan onder ET? Hoelang zijn de wachttijden?

3. VOORSPELBAARHEID

Mc Donalds eten is overal ter wereld hetzelfde, smaakt hetzelfde. Er zijn geen verassingen.

Ook het gedrag van de WN'ers is voorspelbaar, moeten zich houden aan strikte richtlijnen.

TOEGEPAST: ET = voorspelbaar door de technologie die alles strikt vastlegt via richtlijnen

4. CONTROLE DOOR NONHUMAN TECHNOLOGY

Wn'er w deels vervangen door machines (vb. frisdank uitschenken via machine, automatische kassa's, ..). Ook het gedrag van mensen w gecontroleerd door de technologie; beperkte menu's, oncomfortabel meubilair zodat ze ni lang blijven chillen na het eten, ...)

TOEGEPAST: ET w gecontroleerd door kiosk reporting, het centrum voor ET, ... het menselijke ↘

FUNCTIE 4: BESCHERMING VAN SLACHTOFFERS

Wat?

Een 4^e functie van het ET is, dat het ET slachtoffers beschermt. ET w gezien als een *virtuele gevangenis* waarbij de ondertoezichtgestelde niet weg kan. De ET'er zit 'vast', de pp w geïmmobiliseerd en kan dus geen SL'ers maken of wraak nemen op slachtoffers.

BILATERAAL ET

Dit is een speciale ET ter bescherming van SL'ers, waarbij ook het huis van het SL'er w aangepakt. Het is een soort *virtuele schuilplaats*. Bij SL'ers w er dan een ontvangsttoestel geplaatst waarmee ze kunnen zien of de ET'er zich binnen een bepaalde afstand/perimeter van hun huis bevind. Bij overtredingen w dit gemeld aan de controlepost. Het SL krijgt ook een alarmknop om hulp te roepen indien nodig. Het is een soort preventie van Slschap.

vb. bij huiselijk geweld

Voordelen?

Elke ruimte kan een ET ruimte w

Elk huis/ verblijfplaats kan omgetoverd w tot een virtuele GVS of schuilplaats.
Dus geen last van plaatsgebrek in GVS of vluchthuizen

Het institutionele OPL afbouwen

Het bilateraal ET kan een alternatief zijn voor de vluchthuizen voor SL van huiselijk geweld. Gezinnen moeten dan ni speciaal hun woning verlaten.

Reintegratie vh SL ↗

SL komt centraal te staan in het justitie systeem. Ni enkel focus op daders. Ook hun belangen w gehoord.

≠ in België

Bilateraal bestaat al in Spanje en Engeland, maar w nog niet toegepast in België.

België zou ook heel laag scoren in de bescherming van SL'ers van onder ETgestelden. In België zou het justitiesysteem zich vooral richten op daders. Sl'ers worden amper gehoord of begeleid. Zo bleek dat als bepaalde daders onder ET w gesteld en ze gaven hun domicilie adres op. Er niet gekeken werd welke andere volwassenen (de echtgenote, familie, ..) er ook woonden. Deze kregen geen inspraak. Het kan dus zijn dat de echtgenote die slachtoffer is van huiselijk geweld onder hetzelfde dak woont als de onder ET geplaatste.

FUNCTIE 5: CRIMINALITEITSBESTRIJDING

Wat?

Een 5^e functie van het ET is het bestrijden van criminaliteit. Het gaat hier om directe bestrijding van crime door zaken op te sporen via de gegevens verkregen vh ET. Dit is mogelijk via de nieuwe technologische ontwikkelingen.

Hoe?

Via elektronisch toezicht en de GPS technologie die hieraan gekoppeld w, zou men veel info kunnen verzamelen over waar de persoon rondhangt, op welk tijdstip en hoelang. Deze info zou dan doorgespeeld kunnen w aan andere diensten, die dit voor andere doeleinden nodig hebben.

vb. politie merkt dat er een moord is gebeurd in de omgeving van de ET'er. En kan dan vb. info vragen aan het centrum voor ET om te zien waar die persoon was op het tijdstip van de moord.

vb. Gelijkwaardig idee als de Britse blauwe Oysterkaarten

Om via de metro te bewegen doorheen Londen, heb je een Oysterkaart nodig. Die oysterkaarten geven ni enkel toegang om de metro te gebruiken ma slaan gegevens op over uw traject (waar je u bevind, welke

*trajecten je doet, ...). Dit omdat ze zo kunnen z achterhalen op welke plaats je was, op welk uur en of je dus betrokken was bij een bep. delict. Doel? Crime bestrijding
Dit ook bij het ET: het systeem van de Oysterkaart zou je gelijkaardig kunnen toepassen bij het ET.*

Kritiek: Privacy? Gegevensbescherming? Vertrouwelijkheid?

De vraag is tot welke hoogte mogen ze zomaar al de gegevens van het ET te gooi geven aan andere diensten met andere doeleinden. In hoeverre kan je gaan? Waar is de grens van privacy?

Vaak zijn het ook prive firma's die deze gegevens doorkrijgen en zomaar teveel info teweten komen.

OPL ? De Draft Recommendation on Electronic Monitoring van Europa heeft hier nog geen duidelijke regels over en laat dit over aan de nationale wetgeving.

→ nog niet in België

FUNCTIE 6: DEGRADATIE

Wat?

Een 6^e functie van het ET is degradatie, maw het reduceren van een persoon in zijn status. Een pp door het ET naar beneden halen en hen als inferieur/ lager gesitueerd behandelen. Bij degradatie gaat men mensen op hun plaats zetten. De pp komt in een asymmetrische relatie met de controleur.

Hoe?

Onder het ET w mensen gedegradeerd, door ze een ondergeschikte positie te geven. De ET'er moet zich onderwerpen aan de technologie en de instructies van de toezichthouders. Ze moeten hun dag invullen zoals er voor hen op de planning staat, moeten zich houden aan een dagschema.

Maar.... w de onder ET geplaatste wel gedegradeerd via ET?

Sommige zeggen van wel, andere van niet.

Ja, want...

ET zorgt voor een degraderende of stigmatiserend effect. Een enkelband is iets dat visueel zichtbaar is voor andere, ook de opzichtige controleapparatuur in het huis valt op. Dit geeft de pp een stigma, iedereen ziet dat die onder ET is geplaatst. Daarnaast zouden ET'ers mijdingsgedrag vertonen (geen zwembad/ gemeenschappelijke douches, geen korte broeken aandoen), kunnen die activiteiten ni meer doen omdat andere dan zien dat ze onder ET staan.

Tot slot heeft het ET een degraderend effect omdat gevangen strategieën bedenken om hun status als gestrafte ni te tonen. Ze willen ni dat andere dat te weten komen en moeten dus smoezen verzinnen om plots een einde te maken aan een gesprek, vroegtijdig vertrek van een feesje, leugens vertellen om bestwil, ... ook geeft het een stigma omdat je je moet verantwoorden aan je wg'er, je familie. Dit zijn allemaal hindernissen die ze ondervinden en waarbij ze het gevoel krijgen dat ze ondergeschikt w aan de rest.

Nee, want...

ET zou niet zorgen voor een degraderend effect, want een enkelband is zo klein dat je het makkelijk kunt verstoppen onder je kleding. Ook ET met stemherkenning zou niet stigmatiserend of degraderend zijn aangezien het niet zichtbaar is. Ook een chip onder de huid zou geen stigma veroorzaken, maar is dit ethisch?

Maar dus als het echte doel / functie van ET is: de pp degraderen of een stigma geven dat zouden ze het wel gedaan hebben door vb. een extra dikke halsband te geven, ipv een kleine dunne enkelband.

FUNCTIE 7: DETECTIE

Wat?

Een 7^e functie van ET is het detecteren van de ET'er. Detectie is een actieve vorm toezicht op de ET'er. Het stuurt onafgebroken signalen door waardoor er continu contact wordt gemaakt tussen de ET'er en de controlepost. De pp wordt dus real-time opgevolgd door het GPS systeem. Deze functie wordt mogelijk gemaakt door de nieuwe technologische ontwikkelingen.

Hoe?

Via continue controle via onafgebroken signalen van de ET'er naar de controlepost, kan men de bewegingen opvolgen via het GPS systeem. Dit kan op het moment zelf maar ook achteraf gebeuren. Checken waar de pp'en was, welke plaatsen zich de pp zich bevond en op welk tijdstip.

<-> verificatie

= passieve vorm van toezicht. Hier kan men enkel de ET'er detecteren/ opsporen op de momenten dat er contact gelegd wordt met de controle post. Box in huis: kan zien of pp op een bep. plaats aanwezig is. Men kan de pp enkel op het moment zelf opsporen, niet achteraf. Dus waar de pp nu is. Detectie gaat verder.

vb. door het opbellen van de ET'er via spraakherkenning

vb. via de enkelband wanneer het uurrooster zegt dat die binnen een bep. afstand moet blijven

Nadeel? ≠ afdwingbaar

via de continue controle wil met de mens tot een gehoorzame machine disciplineren, die de regels en het dagschema goed naleven. Toch heeft pp zelf de keuze om zich conform te gedragen, of net de regels aan zijn laars te lappen.

recidive

ondanks de regels en de dagplanning, is de pp in praktijk nog steeds vrij en kan kiezen om niet te luisteren en gewoon te gaan en staan waar die wilt en vb. terug een moord te plegen. Het ET kan dit niet tegenhouden, een GVS wel. De functie onschadelijk making ook.

FUNCTIE 8: GEDRAGSOPVOLGING

Wat?

Een 8^e functie van ET is dat het het gedrag van de ET'er opvolgd. Men gaat de pp'en zijn bewegingen onafgebroken volgen, detecteren en lokaliseren en dit via detectie of via verificatie. Dit zou moeten leiden tot gedragswijzing. Hier w ET gecombineerd met de detectie van zijn alcoholinname.

Hoe?

- Remote Alcohol monitoring system

Dit is een systeem dat het mogelijk maakt om vanop afstand na te gaan of de pp alcohol heeft gebruikt of ni. Je moet dan via een mondstuk in het controle apparaat blazen en die geeft dan aan hoe hoog je promille is in je bloed.

- Transdermal alcohol detector/ via sensoren

Hier w ET gecombineerd met alcoholinname. Controle gebeurt hier ni via een mondstuk, maar via de huid: adhv het zweet detecteren of pp alcohol heeft gebruikt. Het lichaamszweet bereikt dan de filter van de enkelband, de toezichthouder w via SMS/ mail verwittigd is bij alarmerende waarden.

Voordeel? Pp moet ni actief de test doen, gebeurt automatisch en onafgebroken

Voordelen?

- Makkelijk in gebruik
- Kosteneffectief
- Snelle resultaten
- Fraude resistente metingen
- In kleur foto om zo de identiteit van de pp te controleren

➔ Nog niet in België

FUNCTIE 9: HERSTEL

Begin jaren 90: stappen richting herstelgericht denken. dader en SL bemiddeling kwam op

Jaren 2000: olv minister van justitie Marc Verwilghen w er herstelconsulenten aangeworven in de GVS

+ beleidsnota 2000: die stelde dat er meer gefocust moet w op de herstelgedachte in GVS'en en dat detentieschade tot het minimum moet w beperkt. Dit zou kunnen via ET. Tot slot moet reïntegratie bevordert w.

Nu: De herstelgedachte verdween
≠ herstelconsulenten meer in GVS
≠ nadruk op herstel bij het ET staat niets meer van in de omzendbrieven

Wat?

ET zou als 9^e functie een herstel hebben van detentieschade. De schade die een vrijheidsberoving met zich meedraagt (slechte banden met familieleden, niet meer terug geïntegreerd raken in de samenleving,) zou ET dn ↘

Kritiek

Het gaat hier meer over de beperking van de detentieschade en minder over het herstel zelf. Daarnaast zou men zich ni meer richten bij ET op herstel.

FUNCTIE 10: HUMANISERING

Vroeger: vb. in de middeleeuwen, waren de straffen heel hard en onhumaan: bloedige executies, doodstraf, folteringen, ...

Wat?

Een 10^e functie van het ET is om humanere straffen te voorzien.

Denk op lange termijn en de ontwikkelingen van een straf; vroeger waren de straffen veel onmenselijker dan nu. Nu zijn er minder erge zware straffen, de doodstraf is afgeschaft, als alternatief kwam de levenslange GVS straf. We zouden kunnen zeggen dat ET een verdere stap is na de GVSstraf in de ontwikkeling naar meer humane stappen. Immers ET zorgt veroorzaakt minder detentieschade dan de GVSstraf.

Kritiek: andere niet humane straffen blijven

Als je het verhaal van de humanisering van straffen volgt, dan zou ET een alternatief moeten zijn of in de plaats van bestaande mindere humane straffen moeten komen. Indien het ET deze niet vervangt en ze blijven bestaan, dan is het ET geen verdere stap van humanisering. Tot op het heden zijn de andere straffen nog blijven bestaan, dus humanisering ≠ functie vh ET eig.

Nadeel? ET kan een alternatief bieden voor de GVSstraf, maar *vb. niet voor de geldboete.*

Risico op net widening

Netwidening kan voorkomen als wnnr bij de invoering van een nieuwe sanctie meer pp'en effectief gestraft w en in het strafrechtstelsel betrokken worden. Dus ook daders die voorheen geen straf opgelegd krijgen. Wanneer de bestaande controle mechanismen enkel w versterkt ipv vervangen (different nets).

Gevolg? alternatieven w ni ingezet ter vervanging vd bestaande straffen
maar w gebruikt als een extra sanctiemogelijkheid

FUNCTIE 11: KOSTENBESPARING

Wat?

Een 11^e functie van het ET is dat het kosten bespaart. Straffen van daders is duur. Desondanks is de rechtvaardiging van een straf !. Een straf mag ni enkel dienen als leedtoevoeging. Hier w ook gekeken naar het financiële plaatje van de straf.

ET zou een goedkoper alternatief zijn voor de GVSstraf. Het is een opl voor de grote financiële uitgaven aan detentie en GVS'en. ET kwam er dus deels omdat goedkoper is dan een celstraf.

De dagprijs voor GVS = €170/dag, in NL €217/ dag. De dagprijs in België voor ET is €38/dag. Dus kosten ↘
In NL ligt het kostenplaatje dus hoger dan in België. In de VS ligt het nog lager €79dollar/dag.

kritiek: ET is pas kostenbesparend als het dezelfde functies vervult als de GVS

Hier zeggen ze ET is veel goedkoper dan de GVS. Dus ET w gezien als alternatief/ vervanging van de GVS. Het w gezien als een straf die dezelfde functies en doelen vervult. Waarom zouden we dan ni gwn de GVS afschaffen en enkel ET als straf opleggen, als dit toch hetzelfde is? En goedkoper?

OF het ET kan gezien w als iets additief/toevoeging bij de bestaande straffen. Het ET w dan niet als vervanging gezien vd GVS. Het ET is hier ni evenwaardig aan de GVS straf. Het w gezien als een straf die additief is en andere functies vervuld dan de GVS.

Gevolg: ET is niet kostenbesparend want het gaat om een totaal andere straf, met andere doelen en functies

Nadelen? Goedkoper ≠ kwaliteitsvoller

Het kan vb. zijn dat ET goedkoper is, maar daardoor door minder kwaliteitsvol dan gevangenisstraf. Vaak door een straf goedkoper te maken, kan ook de kwaliteit verlagen. Denk maar aan kostenbesparing van een straf door het menselijke component ervan te reduceren (steeds minder menselijke begeleiding, ..) want dat is duur, en technologie ↗

Net widening effect

ET is iets additief, w ingezet als extra sanctiemogelijkheid zodat meer pp'en gestraft w. Meer pp'en w gestraft en onder controle geplaatst. Meer mensen gestraft, dus duurder!

Nadelen? Netwidening effect

het net verbreed, mensen die normaal ni gestraft zouden w omdat er geen plaats is in de GVS w nu wel gestraft via het ET. ET zou dus zorgen dat nog meer mensen gestraft w, en niks doen aan de overbevolking in de GVS'en. Want het w ni gebruikt als alternatief; Gevolg? nog meer pp'en w gestraft, dus kostenplaatje ↗ (≠ sprake van kostenbesparing)

ET = cheap vliegen met Ryan air

Het ET kan vergeleken w met de spotgoedkope ryan air vluchten, waar de vliegervaring tot het minimum w herleid. En je voor elke extra moet bij betalen. Zo ook bij het ET: minimale dienstverlening.

ET= light of zero producten

Sommige spraken van ET-light of ET-zero. Kijkend naar de prijs, zou ineens ET de beste opl zijn. Terwijl het vaak puur om econ. belang gaat, en het zoals heel de marketing rond light en zero producten en wat ze ook beweren, vaak gaat het o ietwat flauwe afkooksels vh origineel.

FUNCTIE 12: LEEDTOEVOEGING

Wat?

Een 12^e functie vh ET is het veroorzaken van leed bij de dader. De dader moet lijden aan zijn straf. Dit was vooral een klassiek doel.

Discussie: ET = een zware, lijdende straf

Ja, want...

In een wetsvoorstel staat dat ET niet te onderschatten is. Het heeft een grote invloed op de vrijheid van de pp, men kan niet langer gaan en staan waar men wil, men dient verantwoording af te leggen in alles wat de pp doet in zen vrije tijd, psychologisch is dit ook zwaar, ET is ook stigmatiserend (enkelband = zichtbaar) , ... Daarnaast zouden de pp'en ondanks alle verleidingen en wisselvalligheden in het dagelijks leven buiten , zich moeten houden aan de planning. Zelfs een minuutje afwijken lijdt tot intrekking vh ET. Dit toont aan dat de pp wel degelijk lijdt onder de straf maar het ook nog steeds menselijk is.

ET staat op de 2^e plaats in de hiërarchie van straffen. GVS w als zwaarste straf gezien, dan ET, dan werkstraf, ...

De pijngrens

ET zou leed toevoegen aan de pp, uit onderzoek is gebleken dat de meeste ET'ers tuss. 6M en 1 jaar de straf ni meer aankunnen en in de fout gaan. Lange onder ETgestelde zouden groter risico lopen dat het mislukt. Er is dus een soort pijngrens, waarna mensen zich ni meer kunnen aanhouden en zo de mist in gaan. Nieuwe regel: ET mag max. 1jaar bedragen.

Nee, want..

Sommige zien ET als een lachertje. Als iets dat eigenlijk niet als straf genoemd mag w. Zo zei een senator: hoe kan straf nog enig leed toevoegen, aangezien de straf thuis uitzitten met een enkelband hoogstens tot een paar praktische ongemakken leidt?

De straf w enkel gegeven aan pp'en die veroordeeld zijn tot een korte vrijheidsstraf, wat aantoont dat ET

als minder zwaar dan GVS w gezien. En bena als gunst w beschouwd.

Nuance.. proportionaliteit

Er moet rekening gehouden w met het flexibele, aanpasbare karakter vh ET. Deze kan verschillende verhoudingen of proporties aannemen. De zwaarte vh ET hangt ook af vd invulling die ze geven aan ET. Door een bep. mate van technologie te hanteren kan je ET als een zwaardere of een lichtere straf invullen. De zwaarte van ET als straf hangt dus af van hoe ze in praktijk invulling geven aan het ET.

vb. Een RB die ET oplegt bij een delinquent. De justitieassistent van die gemeente stelt hierbij een zwaar en streng uurrooster op wanneer de pp wel en niet buiten mag.

vb. strengere controle: enkelband, maar ook GPS-signaal waarbij elke beweging op elk uur gevolgd en geregistreerd w

Waar?

Leedtoevoeging is een functie bij het ET als autonome straf. Omdat bij ET als autonome straf, je op het niveau zit vd straftoemeting waar leedtoevoeging meer op de voorgrond staat.

Nadeel?

Moeilijk weegbaar

Het is moeilijk om straffen met elkaar af te wegen , omdat ze zo verschillend zijn kan je ni zomaar zeggen die is zwaarder , die is lichter. Complex

FUNCTIE 13: ONSCHADELIJKMAKING

Vroeger was onschadelijkmaking een functie van **de doodstraf**. Het idee erachter was de pp 'onschadelijk' maken zodat die nooit meer een misdrijf zou kunnen plegen. Als pp w gedood is er geen gevaar op recidive. In België is de doodstraf afgeschaft.

Later w functie onschadelijkmaking gekoppeld aan de **GVSstraf**. Zolang pp opgesloten w, maak je het voor hen onmogelijk om nieuwe feiten te plegen. Vooral de burgers, SL'ers in de samenleving w zo beschermd, GVS zorgt voor **EXTERNE veiligheid**. Van INTERNE veiligheid is er geen sprake: de cipiers, GVS personeel, ... w wel nog blootgesteld aan de gevangenen waarmee ze werken. Zij lopen wel gevaar.

Wat?

Een 13^e functie vh ET is onschadelijk maken vd dader of incapacitatie, maw het voor de gestraft fysiek onmogelijk maken om nieuwe feiten te plegen. En zo recidive gevaar uit te sluiten

Hoe?

Door het ET te koppelen aan de GPS technologie, zou vluchten van de dader onmogelijk w gemaakt. Het zou ervoor zorgen dat de pp gecontroleerd w en zich gecontroleerd voelt en daarom zich ook gedraagt en zijn uurroosters naleeft. De GPS technologie is voor sommige echt noodzakelijk om garantie te bieden dat de dader daadwerkelijk permanent in zijn woning verblijft. En zo onschadelijk w gemaakt.

Maar beperking vh ET...

De functie onschadelijkmaking kan niet helemaal voltooid w als je het vgl met de GVSstraf of de doodstraf. Het komt in de buurt maar toch stoot ET op een grens. Het ET kan ni voorkomen dat er toch een misdrijf w gepleegd, kan pp ni tegenhouden als die de richtlijnen niet naleeft en toch naar buiten gaat. Pas na de feiten, treedt men op en dan is het al te laat.

Nadelen? GPS technologie als extra garantie

De GPS technologie zou magistraten gerust moeten stellen en een extra garantie bieden om aan te tonen dat de pp wel degelijk gecontroleerd w en thuis blijft. Toch zou dit magistraten in praktijk minder zekerheid brengen dan gedacht.

ET kan misdrijven niet voorkomen

kan dus ni volledig de functie van onschadelijkmaking vervullen, recidive is nog steeds mogelijk. ET zal nooit dezelfde veiligheid kunnen garanderen als de GVS.

sommige daders hebben geen vast adres

sommige daders zwerven wat rond, wonen bij vrienden in en hebben geen vast domicilie adres. Onderzoekersrechter moeten op zo een korte tijd beslissen dat ze geen tijd hebben om voldoende info te verzamelen over de dader en zijn adres.

praktische moeilijkheden

daders onder ET hebben vaak een contactverbod tav SL'ers. Dit stoot soms op praktische moeilijkheden.

≠ volwaardig alternatief voor de voorlopige hechtenis

Verschillende onderzoekersrechter zijn tegen het voorstel van Turtelboom, en zien het ET niet als evenwaardige straf als de VH.

FUNCTIE 14: ONTLASTING

Wat?

Een 14^e functie van het ET is ontlasting van de gevangenen. Deze kampen met een grote overbevolking. Het ET als 'virtuele gevangenis' w als een middel gezien om de overbevolking ↘ Daarnaast moet de GVSstraf als ultimum remedium w gezien. Enkel als het ni anders kan, als laatste redmiddel, en er geen alternatieven zijn, mag het w opgelegd. ET w als alternatief vd GVS beschouwd.

Men gaat dus ET gebruiken om het teveel aan gevangen in gevangenen weg te werken. Het streven naar het gewone aantal pp'en in de gevangenis. Het 'teveel' en overtollige pp'en in de gevangenis terugschroeven door ze onder ET te plaatsen. ≠ ontvolking

Kritiek

Deze functie van ontlasting van de GVS'en heeft zen doel gemist. De gevangenen blijken nog steeds overvol te zitten. ET werd eerder ingezet als extra/ additieve straf dan als alternatief. Gevolg; meer pp'en kregen een straf, aantal in de GVS geplaatst nam ni af.

Voordelen? Meer geloofwaardige strafuitvoering door ET'ers ↗

wachlijsten voor het ET ↘

- Stijging vh ET doorheen de tijd
- Tussen 2002-2006 bleef het aantal ET'ers stabiel (ca.300 ET'ers)
- Tussen 2007-2009 vrij stabiel (ca. 600 ET'ers)
- Tussen 2011-2013: vrij stabiel (ca.1000 ET'ers)
- Verschillende sprongen/ opstoten (in 2006,2009 en 2013)

De opstoten in de groei vh ET zouden in verband staan met de extra mediabelangstelling aan ET en het overbevolkingsprobleem. Telkens als de overbevolking op de agenda w geplaatst, kwam er een groei vh onder ET gestelden.

in 2013: w procedures vh ET aangepast en versoepeld. Elke pp met een straf <3jr moest onder ET w geplaatst. Dit zorgde voor stijging van ET'ers.

FUNCTIE 15: ONTVOLKING

- **Wat?**

≠ ontlasting. Een 15^e functie vh ET is ontvolking of decarceratie van de gevangenen. Men wil in het algemeen minder pp'en in de gevangenis hun straf laten uitzitten. En meer inzetten op alternatieve straffen, GVS als ultium remedium. Men is hier ambitieuzer dan ontlasting: door niet enkel het overtollige pp'en terug te dringen maar net te streven naar minder pp'en in de gevangenis in het algemeen. Het daadwerkelijk terugdringen van de GVSstraf.

<-> ontlasting

Hier wil men niet enkel het 'teveel' en 'overtollige' pp'en in de gevangenis terugschroeven, men wil enkel de overbevolking in de gevangenis reduceren tot een 'normale' bezettingsgraad.

Hoe?

meer inzetten op alternatieve straffen, minder pp'en de GVS als straf geven. Via het terugdringen vh aantal GVS straffen, het sluiten van gevangenen, het aantal plaatsen in de gevangenis verminderen, ... ET als alternatieve straf voor de GVS in de toekomst.

Kritiek

Ontvolking kan vandaag nog ni beschouwd w als een functie die het ET vervult. De gevangenen blijken nog steeds overvol te zitten, er is nog geen reductie. Daarnaast zijn er bouwplannen bezig voor nieuwe gevangenen waardoor het er dus ni uit ziet dat het aantal plaatsen in een gevangenis, het aantal gevangenen of de GVSstraf afneemt.

FUNCTIE 16: REINTEGRATIE

Wat?

Een 16^e functie die het ET vervult is het re-integreren van de dader. De pp w niet ver weg van iedereen opgesloten in een cel, maar blijft in de samenleving wonen. Het ET w uitgevoerd in de vrije samenleving, de pp w gestraft in de gemeenschap. familiebanden blijven behouden.

VW: ET'er moet een nuttige dagbesteding hebben tijdens zijn vrije uren. *Vb. werken*

Hier moet je terug denken aan de automatisering; alles is veel technologischer gew, pp w minder menselijk begeleid en meer via technologie. ET w als hulpmiddel gezien bij controle vd pp, meer integratie in de samenleving.

HET BELGISCH MODEL

= het controlerend re-ingratiemodel. Hier w een evenwicht gezocht tussen de technische component vh ET die de pp controleert en de menselijke component die de ET'er begeleid. Het model w ingevuld via een georganiseerd dagschema, geregelde bezoeken van de maatschappelijk assistent. De ET'er moet zich overdag bezig houden met iets nuttig, zoals gaan werken. Bij niet naleving hiervan, zijn er sancties.

Voordelen? Detentieschade ↘
netwerken, vrienden en familiebanden blijven behouden, ...

Nadelen? In praktijk w het sociale aspect amper bevordert.

Gevaar op teveel focus technologie

de functie reïntegratie komt in gevaar als de focus van ET teveel gericht is op het technische component en het menselijke afneemt. En de re integratie ↘

Te korte periode onder ET

De gemiddelde periode van thuisdetentie is 33d, dit is wat kort om aan re integratie te dn

ET als VH: amper reïntegratie

Als ET w ingezet als alternatief van de voorlopige hechtenis, dan zou de pp enkel zijn huis mogen verlaten voor verplaatsingen die juridisch noodzakelijk zijn. Met enkel binnen zitten bevordert je de reïntegratie van de pp in de samenleving ni.

FUNCTIE 17: RESPONSABILISERING

Wat?

Een 17^e functie v.h. ET zou responsabilisering zijn van de pp. ET zou het verantwoordelijkheidsgevoel van de persoon aanscherpen. De pp zou zo zichzelf discipline moeten opleggen en zich moeten houden aan de regels en externe dwang (via die regels) van bovenaf. Pp w. bewust gemaakt van zijn verantwoordelijkheden.

<-> De GVS straf zou minder gericht zijn op responsabilisering maar eerder 'ontzorgen'. Tijdens een GVS straf w. veel verantwoordelijkheden van de pp ontnomen: er w. eten gemaakt voor de pp, de kleren w. gewassen voor hem, pp moet niet gaan werken, pp moet zijn kinderen niet opvoeden, Allerlei taken w. hier uit handen genomen en w. sterk afhankelijk v.h. gevangenispersoneel en anderen.

Hoe?

ET'ers w. meer op hun verantwoordelijkheden gewezen. Taken w. hier niet ontnomen: moet zelfzorgen voor eten, hun was, opvoeding van evt. kinderen, ...

+ ze w. actief betrokken bij de beslissingen van justitie assistent en zo bewust gemaakt van hun verantwoordelijkheden.

Voordeel?

Schept pedagogische leerruimte
Door de pp te betrekken, het zelf te laten doen, leert hij meer.

Nadeel?

Externe dwang kan innerlijke dwang w.
ET verwacht een hoge mate van zelfdiscipline bij de pp, deze externe dwang vanuit de gevangenis, w. later dwang van binnenuit. De zelfdiscipline w. verinnerlijkt, de pp moet zichzelf dwang opleggen. Het is een geniepige vorm van straffen.

FUNCTIE 18: SCHADEBEPERKING

Vroeger zou er aan de GVSstraf positieve doelen en verwachtingen gekoppeld w. Zo zou het leiden tot morele inkeer. Al deze positieve doelen bleken achteraf toch ni. vervuld te w. door de GVSstraf. Uit de Copernicaanse gedachtegang met Dupétioux. Bleek dat de gevangenisstraf zou meer kwaad doet dan goed. Het risico is er dat de GVS meer schade aanricht dan nuttige effecten.

Wat?

Een 18e functie van ET is de schadebeperken bij de pp. Mensen van hun vrijheid beroven zou schadelijk zijn. Deze detentieschade zou ↘ zegt de minister door het ET ivgl met de GVS

1 doel: het beperken van detentieschade/ harm reductie.

Hoe?

In het ET w. de detentieschade beperkt door dat de pp de kans krijgt om (een deel) vd straf uit te voeren in zijn vertrouwd milieu en zo zijn familie, sociale en economische contacten kan

verderzetten.

Het is hier ! dat de pp voorbereid op de maatregel vh ET en dat het ET focust op de reïntegratie van de pp.

Ducpétiaux: schadebeperking ~2 andere functies; re integratie & herstel

Hij zegt hiermee dat de herstel als de re integratie functie enkel kunnen vervult w, als de functie schadebeperking is vervult. Deze hangen namelijk samen.

Nadelen? Enkel focus op nadelen GVS
De GVSstraf zou zorgen voor detententie schade, ET minder
maar andere nadelen die het ET, w ni naar gekeken

FUNCTIE 19: TRANSCARCERATIE

Wat?

Een 19^e functie die het ET vervult is transcarceratie, of het verhuizen van pp'en van de ene naar de andere ruimte. Het ET zorgt ervoor dat mensen (die zaten in een gesloten instelling zoals een GVS) zich verplaatsen naar een andere ruimte. Hier is die andere (gesloten) ruimte hun huis met elektrische hulpmiddelen zodat de pp onder ET gecontroleerd w. Andere ruimtes (die daarvoor geen strafrechtelijke functie hadden) w nu ingelijfd bij het straf. systeem.

Institutionele mobiliteit

Daders hebben geen vaste controle plek meer (vroeger het gevang), nu w ze gecontroleerd op verschillende plaatsen waar ze komen. Ze bewegen zich dus tussen verschillende afgesloten ruimtes. *vb. van huis naar de bakker en terug.* Ook slachtoffers w nu betrokken bij die mobiliteit van daders via het bilateraal ET. Zij krijgen een toestel waardoor ze weten welke afstand dader zich bevindt.

Voordeel? Aantrekkelijke gedachte

Elk huis kan gebruikt w als woning voor ET. Dit is vooral aantrekkelijk nu me de overbevolking en de capaciteitsproblemen.

onbepert groeien van ET-huizen

Het ET heeft een bena onbepert groeipotentieel. Van elke ruimte (woningen die eerst een andere functie vervulde) kan omgebouwd w via elektronische hulpmiddelen tot een virtuele gevangenis.

FUNCTIE 20: VERGROTING & VERFIJNING VH CONTROLENET

Vroeger: jaren '70, toen waren ze heel sceptisch tegen alternatieve straffen zoals het ET. De invoering van alternatieve straffen zou immers ni leiden tot de afbouw van gesloten instellingen en als alternatief voor de GVS. Nee, ET alternatieven werden ADDITIEVEN. Een bijvoegsel bij de andere straffen

Cohen: de visnet-metafoor

Cohen zag alternatieve straffen zoals ET, als een soort visnet. ET = eerder een additief, een bijkomende vorm om zaken die voorheen ni bestraft w, te bestraffen. Het ET zorgt dat het bestraffingssyteem een soort net w dat groter w en fijnmaziger (alsmaar kleinere gaatjes) waardoor meer visjes verstikt raken en de pogingen om te ontsnappen moeilijk w.

Wat?

Een 20^e functie van het ET is de vergroting en verfijning vh controlenet. Bij ET is er een sprake v/e netwidening effect. Het net w uitgedijt, de controlegreep op de samenleving ↗
het net verbreed, mensen die normaal ni gestraft zouden w omdat er geen plaats is in de GVS w nu wel gestraft via het ET. ET zou dus zorgen dat nog meer mensen gestraft en gecontroleerd w, en zou dus eig niks doen aan de overbevolking in de GVS'en. Want het w ni gebruikt als alternatief, maar als additief. Gevolg? nog meer pp'en w gestraft

Vb. ET kan als controle surplus dienen bij gemeenschapssancties of de vrijheid onder voorwaarden. Aan deze straffen w dan de technologie vh ET aangekoppeld om zo betere controle uit te voeren.

Succesvol

Het ET blijkt succesvol te zijn, er is een grote stijging van het onder ET geplaatste.

Voordelen? Een meer geloofwaardige strafuitvoering

Door meer pp'en te straffen, daalt het gevoel van straffeloosheid.

Andere straffen kracht bijzetten

Door het ET kunnen andere straffen meer controlerend w en krachtiger zijn
vb. gemeenschapssancties met ET, probatiestraf met ET, ...

Nadeel?

Gevaar net widening

ET zou niet als alternatief dienen maar als additief. Die zou zorgen voor nog meer gestraften

Duur

De vergroting vh net, meer mensen effectief straffen opleggen, kost veel aan de overheid.

gevaar voor expansionistische bestraffingspolitiek

Via het ET treedt het net widening effect op wat zorgt voor een uitbreiding van het aantal gestrafte. Zonder het ET, zou het controle net in België kleiner zijn. Nu wordt ook de pp'en <3jr gestraft met het ET (daarvoor was dat niet).

langere tijd voor ze vrijkomen

Door de invoering van het ET, worden strafvoeringsmodaliteiten gradueel toegekend: eerst detentie, dan ET en tot slot voorwaardelijke invrijheidstelling. Indien het ET er niet was geweest, zouden daders sneller in vrijheid worden gesteld, nu moeten ze ook nog het ET doorlopen.

Kans op mislukking ↗

Door de invoering van het ET, en de strenge controle, stijgt de kans op mislukking. En kan de pp terug in cel worden geplaatst.

FUNCTIE 21: VERIFICATIE

wat?

De 21^e functie die het ET vervult is verificatie. Het is een passieve vorm van toezicht. Hier kan men enkel de ET'er detecteren/ opsporen op de momenten dat er contact gelegd wordt met de controle post. Box in huis: kan zien of pp op een bepaalde plaats aanwezig is. Men kan de pp enkel op het moment zelf opsporen, niet achteraf.

<-> Detectie: kan men op elk moment zien waar de pp is via GPS technologie

Hoe?

via stemherkenning of via de enkelband kan men controleren/ verifiëren of een pp zich op de afgesproken plaats bevindt. Hier is geen realtime opvolging van bewegingen. Men gebruikt radiofrequentie technologie (= box met enkelband).

vb. door het opbellen van de ET'er via spraakherkenning

vb. via de enkelband wanneer het uurrooster zegt dat die binnen een bepaalde afstand moet blijven

FUNCTIE 22: WINST

Wat?

Een 22^e functie van het ET is het maken van winst. Het ET is een privaat ontwikkelingsproduct en handelsproduct. De private sector (private veiligheidsfirma's, aandeelhouders) kan veel winst maken uit het ET. Ook de internationale markt wordt hieraan gekoppeld.

Hoe?

Via verhuur van controle apparatuur, onderhoud van toestellen, installatie van toezichtmateriaal, inrichting en personeel voor controleposten, ... kunnen prive bedrijven winst maken uit het ET.

Nadelen? ET enkel marktstrategie voor winst

Is ET wel een goeie effectieve oplossing, of draait het enkel om winst? En is de groei van het ET misschien te wijten aan marktgerichte strategieën? Zijn het de prive sectoren die de overheid overtuigd hebben voor een nieuwe straf te hanteren maar dit puur uit eigenbelang, om zo zelf veel mogelijk winst binnen te slepen? Prive bedrijven maken dan winst op de dure prijs van ET, en de overheid betaald maar.

In Engeland was er een hele heisa omdat de private sector zo iets gelijkaardig als het ET aanbod, maar er superhoge prijzen voor vroeg. Overheid zou dit desondanks toch betalen.

Effectiviteit ≠ Aantrekkelijkheid

Het product, het ET, is iets aantrekkelijk. Het is iets technologisch, iets cool en nieuw, iets vooruitstrevend. Maar het is niet omdat een product hoge verwachtingen heeft, groeipotentieel heeft, dat het ook effectief is.

SAMENGEVAT

♥ **Steeds kritisch zijn over ET!**

Niet direct meegaan in de aantrekkelijkheid en positieve flow van ET. ET heeft ook wel wat beperkingen maar desondanks wel potentieel.

♥ **ET zou 22 functies moeten vervullen**

..toch blijkt dit in praktijk ni helemaal het geval

1. Herstel
2. Onschadelijkmaking
3. Humanisering
4. Ontlasting
5. Ontvolking
6. Onschadelijkmaking

(Degradatie) (kostenbesparing) (leedtoevoeging)

➔ Deze functies w niet vervult door ET. Bij de functies tussen haakjes is er discussie over of ze wel ni vervult w. (zelf verzonnen)

- ♥ Elke functie heeft zijn voor & nadelen
- ♥ ET vervult andere functies wel, maar nog ni in België van toepassing
sommige landen zitten technologisch gezien verder als België. Of hebben een ander uitgewerkt ET systeem waarin daar de functies v/h ET wel vervult w ma hier nog niet:
 - Bescherming van SL'ers
 - Criminaliteitsbestrijding
 - Gedragsopvolging
- ♥ ET w gezien als DE oplossing, maar w het ni gwn verbloemd door de beleidsmakers omwille v/h economische belangen? (goedkoper)
- ♥ ET ≠ het alternatief voor de GVS
ondanks ET vaak als alternatief gezien w voor de GVS, blijken ze beide toch andere functies en doelen te vervullen. ET is eerder iets ADDITIEF/ een toevoeging aan de bestaande straffen.
Gevolg: nog meer pp'en gestraft

3.ET in Europa

- **Welke landen?**
ET is ontstaan in de jaren 90 in Engeland. Later, kwam ET ook op in Zweden en België. Nog later werd dit uitgebreid naar 27 landen.
Nu beschikt de meerderheid van de EU landen over 1 of andere vorm van het ET.
- **Onderzoek in 5 juridicties**
Er is maar weinig onderzoek verricht over het ET. Het enigste onderzoek is deze van de Engelse universiteit van Leeds. Dit project liep van 2014-2016 en onderzocht op een systematische manier het gebruik van ET in 5 juridicties (= rechtsmacht, het gebied waar een overheidsorgaan bevoegd is): nl. in België, Nederland, Duitsland, Engeland en Schotland.

Er werden verschillende rapporten gemaakt over de onderzoeksbevindingen van ET per onderzocht land; Daarnaast is er een overkoepelend rapport. De rapporten zijn in verschillende talen beschikbaar en terug te vinden op de site.

Hier zie je een tabel van onderzoek (kijk naar de titel, die is verwarrend). Je ziet hier 5 EU landen die worden vergeleken met elkaar op vlak van ET. En met welke de straffen het ET gecombineerd worden. Per land zit ET in een ander stadium, niet alle stadia's en combinaties van ET met andere straffen zijn in elk land mogelijk. Je hebt ET als radiofrequentie (RF): dit is de box met de enkelband. En je hebt ET met GPS technologie.

- In elk van de 5 jurisdicties wordt RF toegepast na rechterlijke uitspraak/ vonnis
- Voorlopige hechtenis wordt in 3 landen gedaan via ET met RF, en in 2 met GPS
- ET = alternatief voor GVS: enkel in NL & België
- ET gelinkt aan alcoholcontrole wordt enkel in Schotland toegepast, in VK & NL via pilootproject.
- Bilateraal ET (SL'ers) wordt nog in geen enkel land toegepast

Tabel

- kijkend naar de totalen: Engeland & Wales > België > Schotland > NL > Duits
- per dag. Duitsland heeft dus de minste ET'ers op dagbasis, Engeland de meeste
- het ET wordt in de meeste landen het meest gekoppeld aan de strafuitvoering, en het minste aan de voorlopige hechtenis.
- Niet elk land heeft cijfers op jaarbasis, wel op dagbasis (buiten Schotland)
- Veel ET'ers is niet altijd goed, want dan begint het technologische component de bovenhand te nemen over het menselijke. Routinematige controles ↗

LET OP!

Je kan de getallen hier niet zomaar vergelijken met elkaar, het zijn abstracte getallen per jaar per land. Ge moet **het in verhouding zien**: kijken naar het aantal inwoners v/e land. Engeland & Wales is een veel groter land dan België, logisch dat die meer inwoners hebben. Duitsland is dan weer groter dan België en toch heeft die minder ET'ers.

- Over de jaren heen (2004-2014): zien we in België een lichte stijging van het aantal ET'ers
- over de jaren heen zien we in Engeland & Wales een stijging tot 2011, en dan een lichte daling in 2013-2014
- In Schotland is het aantal ET'ers licht gestegen in 2007-2008, waarna het stabiel bleef
- Over de jaren heen (2004-2014) zien we in Duitsland een daling van het aantal ET'ers
- In NL zien we ook een daling van 2005-2008 en is daarna stabiel gebleven

- Engeland & Wales en Duitsland hebben het meest onder ET geplaatsten ivgl met de rest
- Schotland heeft de minste ET'ers, gevold door NL en België

LET OP! Contraproductief

ET = contraproductief, het zou als functie ontvolking hebben wat betekent dat het het aantal pp in GVS zou moeten dn\ . Maar werkt net omgekeerd: het bleekt net de gevangenispopulatie te vergroten. ET w vooral in gezet als additief ipv alternatief en dat zou de aangroei verstreken. Landen waar veel intensiever ET w gebruikt (Engeland & Wales, België ...) (zie tabel 2!!) daar zou ook de gevangenispopulatie vrij hoog liggen. Gevolg: ET zorgt voor de vergroting en verfijning vh net. Meer mensen w gecontroleerd. En dus werkt ET contraproductief.

<-> Dit is omgekeerd in Duitsland en Nederland(zie tabel 2) waar net minder intensief ET w gebruikt en dus het aantal GVSpopulatie lager liggen.

- Bij de VH kan er in België en Engeland een locatiebod tot 24u opgelegd w, in NL ligt dit lager (de pp heeft hier 2-17uur vrijheid (**dus 7u locatie verbod? (24-17)**)
- Bij de bestraffingsfase legt Engeland het hoogste locatieverbod op van 2-16u, die van Schotland ligt lager (12u) . **NL spreekt van 2-17uur vrije tijd, dus locatieverbod tusse. 22u- 7u ???**
 - Bij de postdetentie ligt de vrijetijd in NL het hoogst op 17u.
 - Bij de postdetentie is het locatiebod in België, Engeland en schotland min of meer gelijk (12u)
 - Het strengste aantal uren onder ET is in elk land bij de voorlopige hechtenis

Kritiek

De invulling vh aantal uren onder ET en de nuttige dagbesteding kan creatief ingevuld w. Indien de invulling begeleid en gecontroleerd w door mensen, zou de invulling meer op maat, individueler en flexibeler kunnen lopen. De ET'ers kunnen dan inspraak hebben in hun dagindeling, er kan meer casus gericht gewerkt w. Er is dan meer discretionaire beslissingsruimte hiervoor. Dit is potentieel vh ET dat onvoldoende w uitgewerkt. ...Nu neemt vaak technische component de bovenhand, de dagplanning w routinematig gedaan volgens strikte schema's, locatieverbod, tijdsblokken, ... weinig flexibiliteit.

▪ **Sleutelbevindingen vh onderzoek**

- ET w in de 5 juridicties op verschillende manieren (intens/ ni intens) gebruikt en voor verschillende doelen.
Engeland & Wales zouden ET veel intenser/ meer gebruiken dan vb. NL. Er is geen

homogeniteit in de manier waarop de 5 landen ET toepassen.

- **Hoe lager/minder intens het aantal ET'ers in een land, hoe een lager het aantal GVSpopulatie en lager het aantal detentieratio's.**
<-> Hoe hoger / intensiever het gebruik van ET , hoe hoger de GVSpopulatie
- **Het ET gebruik is ~vd mate waarin de GVSpopulatie als problematisch w gezien**
in landen met een overbevolking in GVS, gaan ze meer ET gebruiken. In België en Wales is er een overbevolking, dus gebruiken intensiever ET.
- **ET heeft een universele aantrekkingskracht**
ET vervult verschillende doelen en functies die landen aanspreekt
- **Het creatieve en potentiele van ET beperkt zich tot geïsoleerde vb'den van innovatieve praktijken**
De creatieve kant vh ET w te weinig benut, ET heeft veel potentieel. Als mensen zelf de daders begeleiden, is er meer discretionaire beslissingsruimte en zou vb. de dagplanning meer individueel, op maat en met inspraak van de ET'er w ingevuld.
- **Radiofrequentie (RF) en GPS technologieën vullen elkaar aan en zorgen zo voor nog meer effectiviteit en voordelen aan het ET.**
- **Een grotere betrokkenheid vd reclassering bij ET gaat samen met meer discretionaire besluitvorming**
indien er meer menselijke betrokkenheid is bij de onder ET geplaatste, en minder het technologische component de bovenhand neemt. Dan is er ook meer discretionaire beslissingsruimte over de invulling vh ET. Is minder strikt , plan en routinematig dan als een technisch apparaat dat doet.
- **Betrokkenheid van de private sector gaat samen met lagere integratie van ET in de bredere bestraffingscontext.**
Prive sectoren zouden vooral op economische belangen uit zijn en winst. Het zou via marktstrategieën overheden overtuigen om het ET te nemen, terwijl het eig. puur gebaseerd is op hun eigen belang. Prive beveiligingsdiensten kunnen zo grotere bedragen van de overheid vragen voor hun dienstverlening (de verhuur van technische apparaten voor het ET, bewakingspersoneel die controleert, ...).
Gevolg: ET w minder goed geïntegreerd in de bestraffingscontext (??snap ik ni)

Vb. in Engeland heeft de prive sector bena heel het ET onder zen macht. Het overgrote deel is in handen van private beveiligingsdiensten. Deze zorgen niet enkel voor het materiaal. Maar doen ook toezicht en controle, huisbezoeken, opvolging van ET'ers, ... Hier loopt ET dus parallel met het andere strafsysteem. Andere straffen w door de overheid uitgevoerd, ET door een privesector.

<-> in andere landen is dit ni zo. In België w het toezicht van ET gedaan door functionarissen

vd publieke sector, de opvolging door een justitie assistent, ... Dus ni door de prive sector.

- Er bestaan geen algemeen of specifiek diversiteitsbeleid in de toepassing van ET
- De beperkte beschikbaarheid/ gebrek aan gegevens inzake ET zou het wetenschappelijk onderzoek verhinderen.
Er zijn maar heel weinig cijfers beschikbaar over het ET. Dit zorgt er voor dat er amper wetenschappelijk onderzoek kan verricht w naar de nieuwe straf. Ook in andere landen is zijn er weinig gegevens voorhanden wat vgl'en moeilijk maakt.
Gevolg: het justitiële en publieke inzicht in ET w verhinderd
we hebben geen zicht op de effectiviteit van ET.

Kritiek

Dat er weinig gegevens beschikbaar zijn over ET is raar, want ET doet net aan infoverzameling en zorgt net voor veel gegevens over een pp. Het registreert de handelingen van een pp, de overtredingen, de plaatsen waar die komt, .. Waar gaan die gegevens dan naar toe? Wie heeft ze? Waar w het bewaard? Hoe kan je er aan geraken?
→ De gegevens kunnen misschien ook voor andere doeleinden w gebruikt?
Maar kan dit? Of schendt dit dan de privacy van de ET'er?

Al deze vragen w gesteld in het bovenstaande onderzoek. ook in de aanbeveling vd raad van Europa komen deze vragen aan bod.

4.Ethisch kader: grenzen aan de groei van ET?

De gevangenispopulatie in Bever bedroeg 300 gevangenen. Nu in 20 jaar tijd, is dit aantal nog steeds onvg. gelijk. Het aantal pp'en onder ET daarentegen, is de laatste jaren ferm ↗ Deze stijging vh ET is niet uniform, in elk land is de stijging anders.

▪ Zijn er grenzen aan die groei vh ET?

Nee, in principe zou het ET eindeloos kunnen aangroeien. Elke ruimte kan immers omgezet w tot de virtuele gevangenis vh ET.

Ja, er zijn grenzen aan de groei vh ET. Kijkend naar het degraderend effect van ET, zou kunnen zeggen we geven de ET'er een zichtbare halsband aan of een chip onder de huid (ipv de enkelband die je kunt verstoppen onder je broek). Dit vergroot het stigmatiserend en degraderend effect, maar is dit wel ethisch? Hoe ver kan je gaan? Er is een grens (menselijke waarden, respect, ..).

Daarnaast kan het ET niet eindeloos blijven groeien, er zit een kostenplaatje aan. Ook op vlak van begeleiding en controle zou het ET dan teveel geregeerd w door het technologische aspect waardoor het menselijke aspect weg valt. Dit zorgt voor een minder effectieve ETstraf.

Vb. Gaat poesje wenen als ik hem alleen laat?

Foto: het is geen poesje, maar een zeehond. Enkele rusthuizen in NL hadden een aantal zeehond robots: paro-robots aangekocht. Deze zouden dementerende ouderen gezelschap houden. Via sensoren in de vacht vd zeehond, kan de robot reageren op bep. prikkels: via geluidjes, stemherkenning, ... waardoor het lijkt alsof de zeehond echt is. In de perceptie bij dementerende ouderen w de zeehond door hun als echt gezien, ze hebben een vage grens tussen realiteit en fictie. Het w gebruikt als therapeutisch middel voor ouderen.

Is dit alternatief gezelschap ook wenselijk? Bevordert de levenskwaliteit van de pp hierdoor? Of zou het net de waardigheid van de pp bedreigen?

Voordelen?

- Zou goed zijn omdat het de hersenen activeert.
- Goedkoper alternatief voor de dure arbeidsintensieve verzorging van begeleiders
- Zou sociale contacten van de pp bevorderen , vermindert de eenzaamheid
- Zou de pp een veiliger gevoel geven, waardoor wegloupedrag vd pp ↘
- Bevordering van de gemoedtoestand en mentale gezondheid van de ouderen

Kritiek

Volgens onderzoek zou de robot deze voordelen hebben. Maar het ging om een onderzoek van kleine groepen die je ni kunt veralgemenen. Daarnaast bleek dat er ongv. evenveel interactie was met de ouderen en de robot als met de ouderen en niet-robot pluche leeuw. Robot is dus minder effectief dan gedacht.

Ook moet een therapeutisch middel voldoen aan bep. criteria (veilig? Hygienisch, ...): past het in de context vd Vlaamse huiskamer? Wie heeft een zeehond als huisdier? De robot roept een associatie op met een knuffeldier, waardoor het stigma *teruggaan in de kindertijd* w bevordert.

Nadelen?

- Vervreemding
Door de zeehond gaan ze nog minder de connectie aan met de echte wereld, hebbe daar minder nood nog aan
- Stigmatisering
- Te veel hechting aan de robot waardoor vereenzaming ↗
- Motivatie om een connectie te maken met de "echte" wereld is er ni meer , doen amper moeite want ze hebben robot.
- ook hier teveel focus op technologisch component waardoor de humane component verzwakt.
- Ethisch verantwoord? : de waardigheid van de pp ↘

Ook wat de functie van de robot betreft, kan je sceptisch zijn. Wat is de echte functie van deze robot: onrust en wegloupedrag verminderen? Als dit het geval is, dan is de functie eerder bedoeld voor de omgeving dan voor de oudere zelf en neigt dit naar een alternatief voor fixatie, wat dan weer een ethisch probleem vormt. Laten we aannemen dat dit niet de bedoeling is, het houdt wel een potentieel gevaar in.

OPL? afweging maken met verschillende partijen (ouderen, familie, hv'ers) of je het gebruik vd robot toelaat ofni.

▪ Enkele thema's

Thema's over de groei en de grenzen vd groei van het ET. Deze thema's geven aan waar de grens vh ET mogelijks problematisch w. Recommendatio CM/Rec(2014)4 of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring / de Europese aanbeveling zou richtlijnen geven voor ET in de praktijk en zou hier op inhaken.

▪ **Net widening / principes van proportionaliteit en subsidiariteit**

Het ET heeft een net widening effect. Veel meer pp'en w nu gestraft, die vroeger ni bestraft w. In principe zou elke ruimte tot virtuele GVS kunnen w omgebouwd. Toch kan het ET niet eindeloos blijven groeien, er grenzen aan.

Vraagstuk subsidiariteit; zijn er andere middelen voor handen die minder intrusief (zonder toestemming via slinkse wijze binnendringen) zijn en een gelijkaardig effect te weeg brengen? ET kan op verschillende manieren w ingevuld (sterk intensief -> licht intens). Er moet gezocht w naar het minst ingrijpende alternatief om een doel te bereiken. De minst ingrijpende vorm van ET.

vb. is het nodig om de enkelband toe te voegen in de fase van voorlopige hechtenis?

Vraagstuk proportionaliteit: de proportionele invulling vd maatregel. ET zou potentieel op veel manieren w ingevuld (ET kan als lichte straf w gezien, maar kan ook zwaar zijn met GPstelsel/ strenger uurschema ..). Dus kijken naar hoe de verschillende aspecten van ET zich onderling verhouden en zien wat de beste verhouding is van deze staf. Ook de verhouding vh technische en menselijke aspect van ET: ni teveel focus op technische.

▪ **Uitsluiting van publieke ruimte**

via ET w pp uitgesloten van bep. zones in de samenleving, of bep. ruimtes in de samenleving. Ze hebben vaak plaatsen waar ze niet mogen komen. De vraag is hoe ver kan je hier ingaan? Kan je iemand zomaar bannen uit bep. plaatsen die voor iedereen toegankelijk zijn? Waar ligt de grens?

vb. in de VS no-go zones: parken, bij scholen mogen seksoffenders ni komen.

vb. Bij huiselijk geweld, moeten daders bep. afstand bewaren vh huis vh SL.

- **Private woning = publieke cel?**

Ruimtes die voorheen als woning fungeerde, krijgen via het ET een andere functie. Het huis w een soort virtuele gevangenis en krijgt een controle functie. De private woning w een cel. Dit heeft ni enkel gevolgen voor de dader, maar ook voor de huisgenoten. Gevolgen voor de relaties in een gezin, partnerrelaties, kinderen w geconfronteerd ermee want vader kan bep. activiteiten ni doen (kinderen naar school brengen, boodschappen doen, ..). Waar is de grens? Kunnen alle woningen zomaar een cel w? moeten huisgenoten niet w beschermd?

Amplifying effect

= versterkend effect. Enerzijds is ET goed voor het behoud van de sociale banden. De pp blijft in het gezien, ze blijven samen dus ET zou een versterkend effect moeten hebben op het gezinsleven. Het netwerk van de pp wordt ni betrokken in de straf, kunnen pp steunen. Anderzijds zou het ook veel spanningen opleveren: continue op elkaars lip zitten, kan het huis niet uit, spanningen door de strikte schema's en dag planning.

vb. uit onderzoek bleek dat echtgenoot van de pp vb. heel hard mee gaat doen en helpen dat pp zijn rooster volgt en gaat mee controleren op de naleving. Ook dit kan voor spanningen zorgen.

- **GPS-technologie en 'tracking'**

Met de nieuwe technologische ontwikkelingen van GPS en tracking kun je heel ver gaan. Technologie ontwikkelt zich, w beter en verfijnder, de mogelijkheden die je ermee uit kunt w beter. Je kunt continue de bewegingen na checken en zien waar pp op welk moment zit. Maar hoe ver kun je hier in gaan? Schend dit de privacy? Waar ligt de grens?

- **Stigma en schaamte**

ET kan degraderend en stigmatisering zijn. De enkelband valt op, mensen zien dat gaan vooroordelen hebben. Toch kan je hier nog verder in gaan, vb. als ET als functie degradatie moet hebben, zou je meer effect hebben moet de pp een halsband dragen. Dat valt beter op dan een enkelband die je kunt verstoppen. Maar is dat nog menselijk. Waar ligt de grens?

- **Hb over de ethiek en grenzen aan het ET**

In dit boek w de standaarden en de ethische kwesties rond ethiek besproken.

- **!!! Recommendation CM/ rec (2014)**

Dit is een belangrijk stuk!!

Wat?

Op Europees initiatief kwam er een aanbeveling *of de recommendation CM/Rec(2014)4 of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring.*

Wat?

Hierin bespreekt men de ethische problemen rond ET, en de algemene probleempunten rond ET. Hoe gaan ze daar mee om? Ook het bovenstaande boek hoort hierbij. Het geeft richtlijnen aan lidstaten vd EU raad ivm ET, de spanningen over ET en ET in praktijk.

De recommendation zet lidstaten binnen raad van Europa aan om in hun land overwegingen te maken over uitbouw over ET. De recommendation of aanbeveling is soft law: het geeft advies aan de lidstaten maar de lidstaten moeten het dus niet uitvoeren. Desondanks gaat het om een aanbeveling op Europees niveau, wat toch wel gezag uitstraalt.

PROPORTIONALITEIT

Er w in vermeld dat ET veel potentieel heeft: vervult nl. veel goeie functies. Maar tegelijkertijd is er ook een bezorgdheid over het ET. De invulling ervan kan nl. erg verschillen. De technologieën van ET moeten gebruikt op een proportionele manier om de potentiële neg. effecten (op het familie leven, de dader,) te reduceren.

Appendix // bijlage

Deze bevat 8 onderdelen:

7. scope / de omvang
8. Definitie
9. Basis principes
10. Conditions of executions of electronic monitoring at the different stages of het criminologisch proces
11. Ethische problemen
12. Databescherming
13. Personeel
14. Werken in praktijk, onderzoek en evaluatie

Basisprincipes per onderdeel in het NL

1. Het gebruik van ET moet wettelijk geregeld zijn

3. In de fase voorafgaand aan een veroordeling (voorlopige hechtenis, waar zou GPS gebruikt zou kunnen w)moet er opgepast w voor netwidening

4. proportioanliteit is !

duur van de maatregel en het instrusieve karakter van ET moet in proportie zijn. (ET kan gemoduleerd w: intensiviteit kan aangepast w naar sterk intensief en ET als zware straf of als zwak intensief of lichtere straf met minder zwware dagschema) vh ET.

6.transcarceratie

publieke woonst w een cel: rechten en belangen van familie van andere partijen moeten mee in aanmerkingen genomen w bij afweging die w gemaakt

8. vrees dat ET een kale maatregel w: waarin technologie de bovenhand neemt en de menselijke component te weinig. Denk aan de functies van automatisering

11...

12...

..?? de aanbeveling zegt dus niet dat het moet w verboden,

Vroeger ging me ervan uit dat er een dagprijs w betaald, dat de pp die onder ET stond een bep. bedrag per dag moest betalen. Gecontroleerde moest een deel betalen. Bij de gevangenisstraf niet. Europa laat dit open maar zou wel willen als ze moeten betalen dan moet dat proportioneel zijn met de finan. situatie vd pp.

14.onafhank. toezicht

21. ET mag ni zomaar een lock down functie zijn. Dus pp mag ni hele tijd opgesloten w. om de neg. effecten van isolering te vermijden. Dus ni enkel pp opsluiten in zen huis , moet ook naar buiten kunnen.

Pp die bij de pp samenleven, gezin zou zot w als pp er de hele tijd thuis zit en ni buiten kan. Leidt tot conflicten, pp moet meer naar buiten kunne. Amplifying effect

28.ethical issues: regels moeten periodiek w herzien. Technologische ontwikkelingen zijn er, sommige vernieuwingen kunnen nog niet w voorzien in bep. landen. Indien dat het geval is of indien er nieuwe technologieën bijkomen moeten de regels rond ET opnieuw worden herzien.

39. relatie tussen machine en mens

ET kan geen alternatief zijn over prof. Menselijke interventie.

H3: Basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden: casus naaktfouilles

TEKST: Daems, T. (2014). 'Ceci n'est pas une fouille à corps': The denial of strip searches in Belgian prisons. In: M. Deflem (ed.), *Punishment and incarceration: A global perspective (Series: Sociology of Crime, Law and Deviance, volume 19)*. Bingley: Emerald Group Publishing, 75-94. **Komt deels overeen met ppt (klein deel gedaan)**

Overzicht

1. Inleiding

2. Ontwikkelingen basiswet gevangeniswezen

(2.1) Van inherente beperkingen...

(2.2) ...naar gelegitimeerde beperkingen

(2.3) Ontwikkelingen in België in vogelvlucht

(2.4) Basisprincipes van de basiswet gevangeniswezen

(2.5) Het hobbelparcours van de basiswet gevangeniswezen

(2.6) Casus: de regulering en deregulering van de naaktfouilles

- Inleiding
- Cohen over ontkenning
- Europese regulering van naaktfouilles
- Regulering en deregulering van naaktfouilles in België
- Interpretatieve ontkenning

3. Besluit

Intro

Het thema naaktfouille zorgt voor veel commotie. Reden? zeer gevoelig thema (privacy? Ethisch?)

Hieronder zie je een tweet van een Franse gedetineerde die getuigd over de ingrijpende maatregel : de naaktfouillering: *“Ik zit nu al 18M vast. In die tijd heb ik opgeteld al meer dan 60 keer mijn intieme delen moeten laten zien aan onbekende personen/bewakers in het kader van een naak fouillering. Het is een soort sportoefening, waar bij je eerst je rechtersvoet en vervolgens je linkervoet moet optillen , door je hurken moet gaan , je armen optillen en je mond open doen. Elke week zit ik met stress van het idee om het laatste deel van intimiteit dat me resteert bloot te leggen.”*

Voordelen?

- Noodzakelijk om orde in de GVS te handhaven
controle over de naleving van de regels (geen stiekeme weedsmokkel, geen wapens..)
- Noodzakelijk voor de veiligheid
Controle of dat pp geen gevaarlijke wapens mee nr binnen smokkeld.

Nadelen?

- Ethisch verantwoord
- Privacy
Hoe ver kan je gaan, schaadt het de mens? Tast het zijn intieme sfeer aan?

→Basiswet van het gevangeniswezen art. ... ??reguleert dat

2.Ontwikkelingen basiswet gevangeniswezen

In 2005: kwam de *basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van de gedetineerde* tot stand. Deze moet de rechten van de gedetineerden waarborgen. Via deze wet zouden gedetineerden van wiens vrijheid is beroofd, verschillende andere rechten afdwingen indien deze overtreden w. .

Verhaaltje: hond springt over de Berlijnse muur van Oost-Berlijn naar West-Berlijn, waarop de westerse honden aan de overkant van de muur vragen ‘Waarom ben je gevlucht?’ hierop antwoord de gesprongen hond: “Ik mocht niet klagen in aan die kant van de muur. Hier mag je tenminste klagen.”

→ Het idee dat je je mag verdedigen , mag “klagen” als je slecht w behandeld/ je onrecht w aangedaan
Basiswet zorgt voor deze rechten, indien het recht geschonden w, mag kan iemand/ iets aanklagen bij de RB.

Wat houdt de basiswet gevangeniswezen in?

Het doel van de basiswet is dat de gedetineerde het recht verliest te gaan en staan waar hij wil, de persoon is niet meer vrij. De vrijheidsbeneming houdt enkel een beperking in van de vrijheid van komen en gaan van de pp.

MAAaar... andere rechten moeten wel nog gewaarborgd blijven.

De gedetineerde moet wel nog zijn andere rechten kunnen uitoefenen. De politieke, burgerlijke, sociale, economische of culturele rechten van de pp mogen niet ontnomen worden. Daarnaast staat er in de wet dat ook het recht op onderwijs en vorming moet w gegarandeerd.

Wie? definitief veroordeelden en in verdenkinggestelden in Voorlopige Hechtenis vallen onder deze wet.

2.1 Inherente beperkingen...

Wnnr? vroeger had je de leer vd inherente beperkingen

Wie? tav gedetineerden

Wat? Leer van de inherente beperkingen

= beperkingen vd GW. In de grondrechten staat dat elke pp het recht heeft om te gaan en staan waar hij wil. Grondrechten kunnen kan w ingeperkt 'inherente beperking': want zijn niet voor iedereen van toepassing. Gedetineerden krijgen dit grondrecht niet: voor hen zijn er meer beperkinge vd grondrechten die kunnen w opgelegd ivgl met vrije burgers.

vb. inherente beperkingen maken het onmogelijk om bep. vrijheden te krijgen die in de grondwet staan, de beperking voor die grondwet geldt bv. voor gedetineerden.

Nadeel? Geen verantwoording nodig

pp kon van zijn vrijheid w beroofd, zonder dat een bijz. rechtvaardiging hiervan nodig was

...Later: verwerping vd inherente beperkingen

Arrest Golder

Een gedetineerde uit Engeland die na een opstand in de GVS door een cipier in opspraak werd gebracht, wilde de cipier voor de RB dagen op grond van laster. Hij vroeg toelating om een advocaat raad te plegen, maar w geweigerd. Zijn klacht was gesteund op art. 6.1 (recht op een eerlijk proces) en art.8 (eerbiediging van briefwisseling). De Eu commissie keurde zijn klacht af, en zei dat art.8 werd toegepast maar dat er inherente beperkingen ervan van toepass. waren want hij was een gedetineerde.

→ kritiek opdat pp zomaar grondrechten van pp'en beperken **zonder verantwoording** te geven. Dat kan ni, beperkingen zijn mogelijk maar moeten gelegitimeerd w. De overheid moet een duidelijk reden geven en verantwoorden wrm ze een bep. beperking bij een bep. pp opleggen.

Gevolg: de leer van inherente beperkingen werd verworpen door het EU hof van MR en meer gelegitimeerde beperkingen ontstonden.

Hebben de rechten uit het EVRM dezelfde draagwijdte tijdens detentie?

De rechten vh EVRM moeten gewaarborgd w en gelden voor elke burger. Toch is er een verschil tussen de uitvoering van rechten bij een gedetineerde en een vrije burger. Bij een gedetineerde zijn er soms bijz. beperkingen (inherente beperkingen) die gelden op de wetten. Bij vrije burgers zijn die beperkingen er niet.

Vb. EVRM: recht op gezondheid --- gelijkwaardigheidsbeginsel

Recht op gezondheid zou volgens het beginsel gelijk moeten zijn tussen gedetineerde en vrije pp. Toch blijken er in praktijk verschillen te zitten tussen de 2. De invulling van het recht is bij beide ongelijk, maar wel 'gelijkwaardig'. Sommige rechten van gedetineerde kunnen niet gelijk zijn, omdat dit omwille van hun gevangeniscontext ni mogelijk is. Vb. pp heeft slaapproblemen: OPL: zowel burger als gedetineerde zouden een avondwandeling moeten doen (= gelijkheid), maar is niet mogelijk voor de gedetineerde dus alternatief slaappil (= gelijkwaardig).

Jaren 60: in rechtspraak vd Europese Commissie inzake MR

Ook de Europese commissie inzake Mensenrechten sprak over beperkingen van het recht die voor gedetineerden in bep. situaties konden opgelegd w.

"In de ogen van de Commissie zijn er grenzen aan het recht (onder art. 10) opgelegd, de grenzen of beperkingen zijn voor een gevangene in een specifieke situatie; het eigenlijke doel van de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf houdt een beperking van bepaalde rechten en vrijheden in."

Ook het recht om familie te zien is anders bij gedetineerde. "De scheiding van een gevangene met zijn familie wat resulteert in een verslechterde relatie met de familie, zijn inherente gevolgen hiervan."

2.2...naar gelegitimeerde beperkingen

Van inherente beperkingen ==> naar gelegitimeerde beperkingen

Door het arrest Golder w de leer van inherente beperkingen verworpen door het Europees hof van MR. Het arrest maakte ook een einde aan de automatische verwijzing naar inherente beperkingen waarmee verschillende klachten van gedetineerde w afgewezen.

Reden? het zou in strijd zijn met de tekst van art. 8 paragraaf 2 dat geen ruimte laat voor beperkingen.

Belang van baanbrekend arrest Golder, maar.... in praktijk?

Na het arrest van Golder, waar de Britse gedetineerde om een advocaat vroeg en telkens bod ving, tot zijn klacht bij het EU hof terecht kwam. Arrest is baanbrekend: inherente beperkingen w afgeschaft.

Toch... in praktijk weinig verschil

Cohen stelde in zijn boek *Prison Secrets* in de jaren '70 vast dat er in praktijk weinig veranderde na het Golder arrest. De macht van de het arrest werd te niet gedaan. De impact van het arrest werd immers geneutraliseerd door een richtlijn van de GVS-administratie die stelde dat de gedetineerden pas recht hebben op advocaat als de gedetineerde eerst al alle interne procedures van nationaal recht doorlopen heeft. **Dus eerst moet hij al die interne procedures doorlopen** voordat ze een advocaat mogen eisen. Dit is bullshit, want de interne procedures zijn zo uitputtend en ingewikkeld dat het bijna onmogelijk is en veel tijd kost om ze allemaal te doorlopen. Wat in praktijk erop neer komt dat ze toch geen advocaat krijgen.

→ Schandalig: omzeiling vd uitspraak van EU hof

de rechten van de gedetineerden w hier niet volbracht. Cohen zegt dat dit een omzeiling is van de wet, Britse gevangenisautoriteiten omzeilen met deze regel de wet. Het EU hof had het anders bedoeld.

2.3 Ontwikkelingen in België in vogelvlucht

1996: Oriëntatienota [De Clerck](#)

Dit was een oriëntatienota waarin de kernlijnen w opgesteld over ons nat. strafrecht + richtlijnen over de toekomst.

vb. interne rechtspositie van internering

Opdracht Dupont: voorontwerp Beginselenwet GVS

Er w de opdracht gegeven aan Dupont om het voorontwerp van *de Beginselenwet gevangeniswezen en tenuitvoerlegging van vrijheidsberovende sanctie* uit te werken.

oorspronkelijk was de opdracht 2ledig; zowel de interne als de externe positie uitwerken.

1997: 'Proeve van voorontwerp van beginselenwet gevangeniswezen en tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen'

1997–2000: Commissie 'Basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden'

De oorspronkelijke teksten van Dupont gingen naar de commissie Holsters. Enkel de interne rechtspositie van de gedetineerde ging naar daar. De externe niet. Vervolgens ging de tekst van de commissie naar het parlement, waar er w gestemd voor een goedkeuring.

2005: pas dan komt de wet *betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van de gedetineerden* er

2.4 Basisprincipes van de basiswet gevangeniswezen

Je mag de basiswet meepakken, miss staat het daarin?

Basisbeginselen

1. Legaliteitsbeginsel

Acties die men onderneemt bij gedetineerde moeten in wetten omschreven staan, moeten legaal zijn. Gedetineerde verliest het recht van komen en gaan doordat die in zijn vrijheid w benomen, dit mag enkel onder bep. voorwaarden in de wet omschreven.

2. Schadebeperkingsbeginsel

Er moet bij een GVS straf zoveel mogelijk getracht w dat de detentieschade (op soc. vlak, persoonlijk vlak, ...) minimaal is.

3. Normaliseringsbeginsel

Het streven om de levensomstandigheden van de gevangenis zozveel mogelijk te laten OVK met deze van de samenleving. Proberen de GVS te normaliseren.

vb. ook een bib in de GVS voorzien, contacten met buitenwereld behouden, dragen van eigen kledij,...

Doel? detentieschade ∨ door operationalisering vh normaliseren

4. Respecterings- en responsabiliseringsbeginsel

de pp zijn verantwoordelijk van de gedetineerde over het eigen leven, tav SL'ers, nabestaanden. Hoe? via het respecteren en betrekken van de pp bij de besluitvormi

Respect hebben voor de gedetineerde, de p in zijn waardigheid eerbiedigen (denk aan de naaktfouilles)

5. Participatiebeginsel

participeren aan het detentiegebeuren en de invulling vh detentiegebeuren. Overlegorganen oprichten , ook gedetineerde inspraak geven in zaken van gemeenschap. belang.

het participeren van burgers rechtstreeks en onrechtstreeks aan het parlementaire werk.

vb. gedetineerden laten meebeslissen over hoe detentie eruit ziet.

Krachtlijnen:

(1) Rechtspositionele benadering

De gedetineerde blijft een burger met rechten. Dus elke inbreuk op de grondwet tav de gedetineerde moet gelegitimeerd w. (leer van de gelegitimeerde beperkingen)

(2) Penologisch concept

De basiswet moet ervoor zorgen dat de pp zo weinig mogelijk detentieschade oploopt. Men gaat uit dat de GVS een schadelijk instelling is voor de gezondheid, contact met zijn sociale netwerk, contact met familie, .. Deze schade moet tot het minimale beperkt blijven. (normeringsbeginsel)

(3) Onafhankelijk toezicht en beklagrecht

Er moet onafhankelijk toezicht zijn op de naleving van de rechten van gedetineerde + gedetineerde heeft beklag recht: mag klagen (denk aan de hond van oost en west Berlijnse muur: bij recht moet je je kunnen verdedigen). Er moeten instanties zijn die waar dat de pp met zijn klachten terecht kunnen.

vb. de toezicht raad op centraal niveau: die systematisch klachten rapporteert

vb. commissies v. toezicht op lokaalniveau

(4) Faciliteren gemeenschapsbevoegdheden

Ni alles moet federaal gebeuren, ook samenwerking met gemeenschap nodig. Sommige bevoegdheden ivm politie w op gemeenschapsniveau ingevuld: vB. de detentieplanning, vormingsactiviteiten, culturele activiteiten, ... dit is ni enkel meer voor justitie.

(5) Samenhang interne en externe rechtspositieregeling

Meer afstemming creëren tussen de interne en externe regeling van de rechten van gedetineerde door meer samen te werken.

2.5 Het hobbelparcours van de basiswet gevangeniswezen

Er waren 4 momenten in het hobbelparcours:

1. Lange totstandkoming

- **Lang proces**
De totstandkoming vd basiswet heeft heel lang geduurd. Teksten , ontwerpen en voorontwerpen werden naar verschillende pp'en, parlement, commissie, .. gestuurd voor een goedkeuring.
- **Bep. stukken zijn ni goedgekeurd**
Bep. principes hebben het parlementair proces ni overleefd.
vb. penitentiar max. capaciteit; voor elke GVS w er een max. capaciteit opgesteld
vb. recht op een normaal loon in de GVS
→Deze 2 principes werden ni goedgekeurd in het parlement

2. Implementatie in stukken art.80

of invoering van de basiswet. De basiswet is nog steeds niet in zijn geheel ingevoerd. De wet moet in werking w gesteld via een koninklijk besluit. Maar de goedkeuring van de wet gebeurt in delen; golf in 2005,2006,2011 ..tot vandaag is de basiswet nog steeds niet in zijn geheel in werking gesteld. Er zijn telkens stukjes van de wet goedgekeurd.

3. Wijzigingen

Delen van de wet werden verschillende keren gewijzigd, verschillende aanpassingen gedaan aan de basiswet.

4. Interpretatie vd wet

Van de wetsbepalingen die in werking zijn getreden, wat gebeurt er met die bepalingen in praktijk? Wat gebeurt er concreet met die wet? w die uitgevoerd?

vb. denk aan arrest Golder, art. 8 (controle op de naaktfouillering) staat in de wet, maar blijkt in de praktijk nog weinig uitgevoerd te zijn .

2.6 Casus: de regulering en deregulering van de naaktfouilles

1. Apartheid H. Verwoerd

Volgens hem w apartheid vaan misbegrepen. Denk aan het apartheidsregime in Zuid-Afrika: waar er andere bussen /banken/ scholen waren voor blanke en zwarte pp.

Nieuwe term 'Goed nabuurschap'

Volgens Verwoerd w apartheid vaak misbegrepen. Volgens hem kan je beter beschrijven als een beleid van goed nabuurschap. Hij ziet goed nabuurschap dan ook als een betere/ nieuwe term voor apartheid.

→ Rol tav taal: het benoemen van een (conflict) situaties en wat de gevolgen van de herbenoeming zijn. Als je iets herbenoemd, w het anders gecategoriseerd, anders nr gekeken;

Volgens Verwoerd is de boodschap dat je goede burenen moet zijn. Erken je burenen in zijn verschillen en probeer er mee te leven.

→ Interpretatieve ontkenning v. Verwoerd?

2. Cohen (1942 – 2013) over ontkenning

- **Persoonlijke achtergrond Cohen**

- Apartheid Zuid-Afrika

- Cohen groeide op in Zuid-Afrika, hij heeft apartheid daar met eigen ogen gezien en meegemaakt.

- In de jaren 60 verlaat hij Z-Afrika en gaat naar Engeland waar hij studeert en doctoreert in Londen. In 1972 verschijnt zijn eerste boek fols devil & moral panics

- **1980 – 1994: Israël**
in de jaren 80 gaat hij naar Israël waar hij prof w in Jeruzalem. In Israel beland hij in een explosieve situatie, hij ziet de palestijnse kwestie met Israel van dicht bij, wat hem doet denken aan Z-afrika en de diepe kloven van apartheid in de samenleving.
→ Cohen raakt betrokken in een MR-beweging & schrijft rapporten over de MR en schendingen van MR (zoals arrest Golder) in Palestijnse GVS'en.
- **2001: Boek: *States of Denial***

Centrale vraag: “Wat doen we met de info dat we hebben dat er mensen lijden, en wat doet deze kennis / informatie met ons? (Cohen 2001: x)

- **Rapport B'Tselem**

Cohen maakt een rapport dat de wantoestanden van Palestijnse gevangenen tijdens de intifada vaststelt. Het gaat over de folteringen en mensenrecht schendingen in de GVS'en. Palestijnse gedetineerden die ondervraagd w door de palestijnse veiligheidsdiensten w gemarteld.

In het rapport w de folteringen beschreven, w schetsen en tekeningen geïllustreerd van posities die men moest innemen tijdens de foltering.

- **2001: boek *States of Denial***

Na het horen van de folteringen en het neerschrijven er van in een rapport, verwachtte Cohen: felle reacties van burgers, overheden etc. Hij dacht dat dit de aanzet was om de folteringen aan te pakken. Dat de overheid zo eindelijk inzag welke wanpraktijken er speelde en dat de burgers druk zouden zetten om dit aan te passen. Dat het rapport serieus genomen ging w, zodat het leidde tot verbetering, en verandering.

Maar.... de verwachting op verandering bleef uit

Wat Cohen verwachtte , gebeurde niet. De reacties op het rapport waren veel lauer, geen felle reacties. Veel van de folteringen en MR schendingen werden ontkent (states of denial). De ontkenning nam verschillende vormen aan: “het is ni gebeurt” “De organisatie is gemanipuleerd/ vertekend om zoiets te zeggen’ “ja er is wel iets gebeurt, maar geen foltering”, “het was moreel gerechtvaardigd dat ze zoiets deden” ...

Is het wel zinvol rapporten te schrijven als de boodschap ni overkomt?
Verschillende MR-bewegingen schrijven rapporten, gaan lobby'en bij

overheden, verzamelen info over schendingen, doen campagnes, ...

Maar... het gevolg dat we hadden gehoopt bleef uit. Komt onze boodschap wel over? Is het wel zinvol zoveel info te verzamelen en rapporten te schrijven als de boodschap ni overkomt? Er zit een storing in het proces zender- ontvanger: de ontkenning van de ontvangers

OPL? sommige MR organisaties zoals Amnesty international spelen in op denial

- **Enkel mensen in kennis stellen vd schending is ni genoeg**

Cohen; het project zou "After The Report" kunnen heten. Het doel is om de MR-organisaties serieus te nemen over wat er gebeurt met alle kennis die we genereren.

Er zit een paradox in de mensenrechtenbeweging: we geloven dat als mensen "alleen wisten" wat er gebeurde, ze iets zouden doen, maar we hebben geleerd dat alleen laten weten niet genoeg is.

Gevolg: strijd van herdefiniëren van de werkelijkheid

Wnnr een rapport over MR schendingen w gepubliceerd, dan barst er een strijd los over het herdefiniëren van de schending. Het anders benoemen, de zaak minimaliseren, ontkennen, ..

Aan de ene kant heb je de groep (SL'ers, MR organisaties, wetten) die de foltering als iets reëel zien, en die pleitte voor het de afschaffing van foltering. Aan de andere kant heb je de geoganiseerde macht van de staat die ontkent dat 'het' gebeurt en het herdefinieert of het rechtvaardigt als iets noodzakelijk.

- **Soorten ontkenning**

- **Letterlijke denial**

De bewering date iets niet gebeurd is of niet waar is.

vb. Das niet waar dat er in GVS'en gefolterd w

- **Implicatorische ontkenning**

ontkenning van de 'psychologische of morele implicaties die zouden kunnen voortvloeien uit de feiten'. Hier w de gevolgen van een schending ontkent.

- **Interpretatieve ontkenning**

'de ruwe feiten w ni ontkent, maar ze krijgen een andere betekenis dan wat voor anderen duidelijk lijkt. Ze w anders benoemd.

Vb. het is geen foltering, het is een versterkende ondervraging

3. Europese regulering van naaktfouilles

- **Naaktfouilles in detentie: controversieel**

Het naakt fouilleren van gedetineerden in de GVS is een controversieel thema. De naaktfouillering = een controle maatregel. **Goffman**: er is een voortdurend conflict in de menselijke normen enerzijds en de institutionele efficiëntie anderzijds

Het wekt discussie op over:

- 1) over de waardigheid en privacy van de pp

het gaat over een naakt lichaam, zekere schroom, pp vinden dat ni prettig, zeker niet voor de ogen van andere. Is iets intiem, waar is de grens?

vb. er kwam harde kritiek in 2013 vanuit het waardigheidsperspectief omdat er een nieuwe wet kwam ter wijziging van de basiswet die zorgde dat gedetineerde veel vaker en systematischer gecontroleerd werden en naakt gefouilleerd. Eig ging dit in tegen het idee achter de basis wet, riskeerde ook een veroordeling vh EU hoff van MR.

- 2) Veiligheid

de noodzakelijkheid voor de controle op de naleving vd GVSregels
Naaktfouillering is noodzakelijk om zo te voorkomen dat verboden goederen niet naar binnen gesmokkeld w. Om die goederen te detecteren.

vb. Cipers die kwaad zijn over de verstrengde maatregelen rond naakt fouillering, nu moeten cipers lijdzaam toe zien hoe eenvoudig drugs w binnen gesmokkeld bij het bezoekuur. mogen minder controleren, maar er is geen afschaffing van de naaktfouillering, wel vermindering.

Moeilijk evenwicht: veiligheid - waardigheid

- **Hoe worden naaktfouilles gereguleerd in een Europese en Belgische context?**

Wat kan het recht?

Europa en het Europees hof stellen dat naaktfouillering zoveel mogelijk moet vermeden w en enkel als het echt nodig is gehanteerd kan w. De MR mogen niet geschonden w.

In Eu-lidstaten w de Europese MR rechten vaak omzeild door het herbenoemen van zaken of te ontkennen dat ze de MR schenden.

Gevolg: onderminning van het recht door 'ontkenning'

Het recht kan zoveel beweren als het wilt, als de lidstaten het in praktijk ni toepassen kan die er ni veel aan doen. Het recht stoot op obstakels van ontkenning en andere interpretaties van sommige zaken.

- **Dynamische veiligheid**

Je hebt 2 soorten van beveiliging in een gevangenis:

- 1) De passieve beveiliging: via hoge muren, camera's, sloten, ... (technische component)
- 2) Een pos. detentieklimaat: meer menselijk, pos. relaties tuss. cipiers & daders, eerlijke behandeling, doelgerichte activiteiten die bijdragen aan de toekomstige reïntegratie in de samenleving (menselijke component) → *dynamische veiligheid door mensen*

Voor een veilig detentieklimaat heb je zowel het technische als het menselijke aspect nodig voor de beveiliging. Ook het humane aspect dat de banden tussen cipiers en gevangenen versterkt en zich richt op waardigheid en wederzijds respect zou een positief effect hebben op de beveiliging. De meer humane, dynamische aanpak is ook nodig.

Het respecteren van de MR rechten zou dus onrechtstreeks bijdragen tot veiligheid in de GVS

vb. De EU prison rules (2006)

In de Europese GVS-regels is deze dynamische veiligheid opgenomen. Hier staat: orde in de GVS moet w. bewaard door veiligheid en discipline maar ook menselijke waardigheid en goede levensomstandigheden. Technische controle moet w. aangevuld met menselijke. Op Europees vlak zijn er regels ivm de naaktfoullering; de risico's, de procedures, het personeel moet opgeleid w. om op een respectvolle manier de foullering te doen.

- **Het CPT over naaktfouilles**

Het Comité voor de Preventie van Tortuur (CPT) heeft ook enkele richtlijnen ivm naaktfoulleringen in de GVS. Het CPT kwam op bezoek in NL in de GVS'en om te checken of ze de MR naleefden.

Een naakt foullering = vrij ingrijpend en mogelijke vernederende controle maatregel.

Gevolg? indiv. risicobeoordeling + strenge criteria

Er moet alles aan gedaan w. om schaamte te minimaliseren

Hoe? vb. door kleren in stukken uit te doen

pp moeten bij het onderzoek ni direct helemaal naakt. Zijn dus ni verplicht om al hun kleding op hetzelfde moment uit te doen. Ze mogen dat in stukjes doen dus vb. eerst alle kleding boven de taille verwijderen.

VW > 1 functionaris aanwezig tijdens de foullering

pp heeft recht op foullering door iemand v. h. zelfde geslacht

→ Maar ook hier willen ze de naaktfoulleringen ni afschaffen

4.Regulering en deregulering van naaktfouilles in België

Fase 1. een wettelijke regulering van naaktfouilles

Fase 2. Implementatie en protest

Fase 3. Wetswijziging: systematische naaktfouilles

Fase 4. Nieuwe regeling onder vuur

Fase 5. Na het arrest

Fase 1. Naar een wettelijke regulering van naaktfouilles (1996 – 2005)

- Voorbereidend studiewerk Dupont (1996 – 1997) -- ni zo !
Er w de opdracht gegeven aan Dupont om het voorontwerp van *de Beginselenwet gevangeniswezen en tenuitvoerlegging van vrijheidsberovende sanctie* uit te werken.
- Expertencommissie (1998 – 2000) ni zo !
Vervolgens gingen de teksten van Dupont naar de commissie en dan naar het parlement, waar er w gestemd voor een goedkeuring.
- 2005:Basiswet gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden, art 108:
Ontstaan van de basiswet met art.108 regulatie van de naaktfouille. Hierin werd een duidelijk onderscheid gemaakt tussen onderzoek aan de kledij en onderzoek op het lichaam. In praktijk zou men teveel terug grijpen naar de naaktfouilles, men wil bestaande praktijken hervormen en reguleren.

VERSCHIL?

- **Routinegewijs**
Naaktfouilleringen mogen niet routinematig w uitgevoerd, enkel bij specifieke omstandigheden en na een indiv. beslissing van de gevangenisdirecteur. Onderzoek aan de kledij mag wel routinegewijs
 - **Soort aftasting**
onderzoek aan de kledij is via opp. aftasting, onderzoek aan het lichaam via intieme aftasting.
- Naaktefouilleringen mogen bij wet
ook hier schaft de basiswetgeving de naaktfouille niet af!

Fase 2. Implementatie en protest (2007 – 2013)

- 2007: art. 108 wordt in werking gesteld
In 2005 is de wet er, maar een wet op zich doet niks, het moet in werking gesteld w wil je iets veranderen. Dat gebeurde in 2007.

- **Collectieve brief n° 86 2007: 'volledig onderzoek aan de kledij'**
Dan komt er een collectieve brief die verduidelijking zou geven over het art. 108 van de naaktfouillering en de toepassing in praktijk. Hier schrijft men over 3 soorten onderzoeken van de kledij:
 - 1) summier oppervlakkig onderzoek aan de kledij
 - 2) Grondig onderzoek aan de kledij
 - 3) Volledig onderzoek aan de kledij

→ Alle drie de onderzoeken kunnen w uitgevoerd zonder indiv. beslissing van de GVSdirecteur.

Kritiek

Gaat in tegen de wetgever die ni sprak van deze 3 deling. + puntje 3 komt eig volledig overeen met de naaktfouillering maar w gwn anders benoemd. (volledig onderzoek aan de kledij houdt in dat de pp zijn kledij aan de penitentiair beambte geeft, pp is naakt en w onderzocht aan het lichaam + de kledij)+ hier is geen indiv. beslising van de GVS directeur nodig. → omzeiling van de wet
Er kwam een discussie over de interpretatie van de collectieve brief en het volledige onderzoek aan de kledij. Zij zagen het als onderzoek aan de kledij, gedetineerde zagen het als onderzoek vh lichaam.

- **Gevolg: Protest van gedetineerden (en hun advocaten) – trekken naar rechtbank**
Gedetineerde protesteren en trekken naar de RB. Ze zeggen dat de collectieve brief in gaat tegen de wetgeving die stelt dat onderzoek aan het lichaam enkel mag via beslissing vd GVS directeur en ni routinematig.

Fase 3. Wetswijziging: systematische naaktfouilles (2013)

- **2012: Minister van Justitie wilt beleid rond naaktfouilles herzien**
Turtelboom verklaart in Parlement dat zij het beleid rond de naaktfouilles wenst te herzien
- **2013: In sommige gevallen w systematische naaktfouilles mogelijk**
Ministerraad keurt voorontwerp van wet goed dat in sommige gevallen systematische of routinematige naaktfouilles mogelijk maakt
- **Mei 2013: Parlement keurt wijzigingen art.108 goed**
Wijziging van art.108: in 3 gevallen is er geen indiv. beslissing meer nodig van de GVSdirecteur en mogen er systematische naaktfouilles gebeuren:
 - 1) Bij betreding vd GVS
 - 2) bij de opsluiting in een cel
 - 3) Na een bezoek aan tafel of ongestoord bezoek
- **september 2013: de wijzigingswet van kracht**

Fase 4. Nieuwe regeling onder vuur (2013 –2014)

- 2013: kritisch advies Raad van State
raad van state is tegen de nieuwe wijzigingswet van art.108 inzake de systematische foullering in 3 gevallen. Deze zou ingaan tegen art.3 vh EVRM (het folterverbod).
- Anderen die kritiek hadden op de nieuwe regeling
 1. Parlementsleden; de systematische naaktfouille zou nadelig zijn voor de filosofische grondslagen de GVSwet
 2. Media
 3. Observatoire International des Prisons: de nieuwe regel schendt art.3 EVRM

Ppt 3 , slide 38 ng doen, zie papieren notiteis 6/3

- Ook de VN had hierop kritiek
ook het CPT (comité against torture) van de VN had kritiek op de naaktfouilles. Deze gingen in tegen internat. recht (nl. de MR).
- Grondwettelijk Hof **schorst** nieuwe regeling naaktfouilles
Grondwettelijk hof schorst de nieuwe regeling over de systematische naaktfouilles. Er w geen verbod gedaan op de naaktfouilles maar het mag enkel in uitz. gevallen mits indiv. beslissing vd GVSdirecteur

Fase 5. Na het arrest (2014 - ...)

- 2014: Grondwettelijk Hof **vernietigt** passages van art. 108
Terug de oude regeling
- 2014: nieuwe collectieve brief (N° 126) die nieuw onderscheid invoert
Maakt terug een onderscheid “foullering ah lichaam” vs “onderzoek aan de kledij”
Maar ook hierin probeert men **wet te omzeilen**. Ze zeggen in de collectieve brief nl. dat de indiv; beslissing 1malig of terugkerend mag zijn. De beslissng is dus lange tijd geldig. Dit is terug een achterpoortje om de indiv. beslissingen van de GVSdirecteur niet te moeten vragen bij naaktfouilles.
→Terug afgeschaft

2017: Nieuwe collectieve brief (N°144)

- Advies CTRG (centrale toezichtsraad voor het Gevangeniswezen)
 Advies van het CTRG in 2017: na 3 jaar legt de penitentiare administratie zich eindelijk neer bij de uitspraak vh grondwettelijk hof ivm de systematische naaktfouilles.

4. Interpretatieve ontkenning

Het Europees recht stelt dat bep. rechten van de pp moeten gewaarborgd w. Mensenrechten mogen niet geschonden w. Vooral in gevangenissen hebben gedetineerde bep. rechten die niet geschonden mogen w. Toch blijkt uit praktijk dat in gevangenissen deze rechten toch geschonden w.

De schendingen w dan op papier of via rapporten en getuigenissen vastgesteld door activisten, MRbewegingen, ... Maar ondanks deze ter kennisgeving van de wanpraktijken blijkt er maar weinig reactie te zijn. De impact van de boodschap komt ni over.

Reden? interpretatieve ontkenning
 = overheden, groepen mensen gaan bep. wanpraktijken ni ontkennen, de ruwe feiten w ni ontkent, maar ze krijgen een andere betekenis dan wat voor anderen duidelijk lijkt. De schending w anders benoemd

Gevolg; via de herbenoeming w de wet omzeild, er verbetert niks aan de situatie
 aja want ze doen niks fout. Denk aan de collectieve brief waar ze naaktfouillering anders gaan noemen.

Vb. het is geen foltering, het is een versterkende ondervraging

Gevolg 2: de criteria en waarborgen die afhangen van iets w ni gevolgd, want het is iets anders, w anders benoemd door andere interpretatie eraan te geven.

H4: Toezicht op detentie

*Tekst 5: Daems (2018) & tekst 6: Deams (2017: pp.27-47) **gedaan***

Overzicht

1. Inleiding: waarom toezicht?
2. De preventieve wende

3. Het Europese antifoltercomité
 - België & het CPT: focus op gevangenen
 - Het 30ers dilemma v/h CPT
4. Het VN-antifoltercomité (CPT)
5. Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen en Commissies van Toezicht
6. besluit

Intro: waarom toezicht?

De strafinstellingen zijn gelijk een gummiebal. Je knijpt ze in, voert veranderingen door maar heeft desondanks toch de neiging steeds weer zijn oude tradities en patronen terug te vallen als er niet voortdurend met grote alertheid van buiten af wordt toegekeken. En als er ni telkens wordt gehamerd op de realisering van bep. rechten en rechtsbeginselen.

Er is een spanning tussen 1) Het individu: pleiten voor privacy
2) De instellingen: pleiten voor veiligheid en orde

Nu wordt het individueel perspectief verstikt en beperkt, indiv. rechten worden amper gerespecteerd. Het perspectief van de overheden neemt vooral de bovenhand. Dat mag niet, ook het indiv. perspectief moet gegarandeerd worden.

Onevenwicht tuss. gedetineerde & GVS personeel

De detentiecontext zorgt voor een onevenwichtige situatie. Dit komt door de rolverdeling. Gedetineerde zitten gevangen, zijn sterk afhankelijk van de cipiers en andere bewakers. Er wordt voor u gekookt, kleren gewassen, uw vrijheid wordt gekozen door hen, ... (ontzorgingseffect). Gedetineerde moeten amper nog iets zelf doen. Cipiers en personeelsleden staan boven hen. En door deze rolverdeling gaan ze zich ook zo gedragen, dit kan tot neg. sterk machtsmisbruikend gedrag leiden (denk aan het Stanford prisoners dilemma).

OPL? belang van onafhankelijk toezicht bewaken van de rechten van gedetineerden

In de krant stond er een artikel 'laat de commissie zijn werk doen'. Hier wordt kritiek gegeven van een groep academici die regeerde omdat het onafhankelijk toezicht onder vuur kwam te staan. Oproep; laat de commissies hun werk doen + pleitte voor onafhankelijk toezicht.

- De nu gebruikte straffen zijn als instrument machteloos & ontoereikend
Op 22 maart 2016 was er een aanval op de luchthaven van Zaventem en het

metrostation Maalbeek. Er vielen 32 doden en 340 andere SL'ers. En we zijn niet alleen. Parijs, Berlijn, Manchester, ... hebben gelijkaardige aanvallen te verwerken gekregen. Dergelijke aanslagen in het hart van Europa vormen een enorme uitdaging die verder reikt dan het politieke en gerechtelijke optreden of de inrichting en private beveiliging van open of semi-open ruimtes zoals markten, metrostations, concertgebouwen, nachtclubs of luchthavens. Naast preventie en opsporing, is ook de vraag naar de gepaste reactie tav de daders. Wat is een gepaste straf in een dergelijke context? Met welk doel straffen we? Vb. afschrikking werkt ni bij wie bereid is te sterven voor zijn idealen zoals terroristen.

In de nasleep van de terreurdaden, lijkt ons straffen machteloos en ontoereikend.: hoeveel jaren vrijheidsberoving volstaan om het onrecht weer recht te trekken of het onevenwicht te herstellen? Wat is in dit geval de 'verdiende straf'? De beschaafde wereld moet haar denken veranderen, aldus Trump, Amerikaanse president die waterboarding vind kunnen.

➤ **Krant: Doodstraf herinvoeren,**

Zware feiten die veel haatgevoelens opwekken en verdriet, zorgen ervoor dat mensen zich meer richten op de utilitaristische en retributivistische straffen. Zo kwam er een artikel in de krant over een Belgische strafpleiter

Die sprak over de doodstraf weer in te voeren. "Wie de samenleving definitief kapot wil, verdient de doodstraf. Ik vind daar weinig barbaars aan". Want, zo vroeg hij zich af, wat is het alternatief? "Moet je

hen onder de grond stoppen en in een betonnen bunker, waarbij ze één keer per dag gelucht worden? Zonder bezoek, tot ze sterven op hun 75ste?"

De strafpleiter creëerde hier een wat misleiding, want ook zijn zogenaamd alternatief voor de doodstraf is geen alternatief. De levenslange opsluiting in een ondergrondse bunker is geen straf die bestaat tussen het Belgische straffenarsenaal, dit is ook het geval voor de doodstraf. Daarnaast zou het Europees hof MR België onmiddellijk terug fluiten moesten ze de doodstraf terug invoeren of een bunkerGVS bouwen. En gelukkig maar.

→ Deze 2 zijn verschillende oproepen van verschillende personen om op vlak van straffen buiten de lijntjes te kleuren (toch Doodstraf invoeren ondanks dat het tegen de internat. wetgeving ingaat enzov.)

1.De preventieve wende

➤ **1973: Amnesty International: rapport over foltering**

Vanaf Jaren 70 komt het thema foltering op de beleidsagenda door Amnesty

international die een rapport opstelt over een wereldwijde survey ivm landen waarin er nog foltering en gebeuren en landen waarin dat nu meer gebeurt. Resultaat? Blijkt dat het aantal folteringen ↗ is.

Reden? De voortdurende oorlogen van deze tijd

De staten die foltering gebruiken als regeringsmacht

Foltering = een element van het politiek systeem zelf. De functie van folteren is nu enkel om bekentenissen en info te verzamelen over pp'en die zich tegen de overheid keren maar wordt ook gebruikt zodat andere schrik krijgen en geen tegenstand durven bieden.

- **J-J Gautier: preventieve aanpak tegen folteren via Comité contre la torture**
J-J Gautier was een vroegere bankkier en was op zoek naar een nieuwe uitdaging. Hij participeerde mee in discussie tegen folteren en lanceerde een voorstel om foltering op een preventieve manier aan te pakken omdat de huidige manieren van aanpak falen. Hij werd geïnspireerd door het internationale comité van het Rode Kruis.

Hoe? oprichting Internat. comité suisse contre la torture

Dit comité heeft onafhankelijk toezicht op detentieplaatsen en zo er op toezicht of de MR niet geschonden wordt. Het comité mag onbeperkt detentieplaatsen bezoeken in landen en vaststellingen doen

Doel? Dialoog op gang brengen + folteren ↘

Later nieuwe naam: APT (association of prevention of torture)

- **1984: VN conventie tegen foltering**
de mobilisering die het rapport van Amnesty teweeg bracht, leidde tot een VN conventie

1.1 Voorstel Gautier: comité suisse contra la torture

In een tijdschrift deed Gautier zijn ideeën uit de doeken en kreeg veel positieve reacties van NGO werkers, MR organisaties, ... Later kreeg zijn werking een vertaling in het Engels.

Aanbeveling van strategisch oogpunt: men ging het onafhankelijk toezicht eerst uitproberen bij een groep van committed states/ een groepje van staten die zich achter het idee zetten van de onafhankelijke comités en willen meewerken. Omdat zo een comité toen zo iets "nieuws" was, iets controversieel waarvan veel weerstand kwam vanuit de staten.

DUS: nu direct implementeren in alle landen, eerst testen bij meewerkende staten

PUNTEN VH COMITÉ:

- Onafhankelijk toezicht creëren via de oprichting v/e comité
- Routinebezoeken waarbij de staat ermee instemt om dit op zijn domein te dn
ipv veel (dramatische) onderzoeken te verichten, nu bezoeken dn
- Een systeem van wederzijdse hulp en samenwerking met overheden om de bescherming van
gevangenen te verbeteren; schrijf rapporteren en geeft aanbevelingen voor verbeteringen ipv
staten aan te klagen en te bestraffen
- Nadruk op preventie om zo overtredingen te voorkomen
ipv de staat pas na het misdrijf beschuldigen v/e overtreding
- Snel ingrijpen bij schendingen
Ipv een tijdrovende procedure vol valkuilen in RB , nu met de bezoeken sneller ter plekke, sneller
optreden via preventie.
- Zorgen voor toegewijde staten in de strijd tegen foltering, die vastbesloten zijn om in volledige
openheid de goede behandeling van hun gevangenen te verzekeren
ipv botsingen tussen regeringen

Nu: APT (association of prevention of torture)

APT onderzoekt het ruime begrip van detentieplaatsen (dus politiecellen, GVS, asielcentra, psychiatrie, jongeren in gesloten instellingen, ..). Het gaat om instellingen waar pp tegen hun w opgesloten en w afschermt achter hoge uren waardoor er weinig zichtbaarheid is wat er daar afspeelt. Er heerst een sterk wantrouwen tav deze instellingen. Comité uit zich kritisch wat er gebeurt.

Nu idee: preventie, licht werpen op zo een instellingen

1.2 De weg vh voorstel: van VN → Raad van Europa ...en terug

- VN antifolterconventie: optioneel protocol
Bij onderhandelingen in het VN antifolterconventie werd er beslist door **MC Dermot** om via een optioneel protocol (bij het moederprotocol vh anifolter verdag van de VN/ UNCAT toe te voegen) een comité op te richten.
Reden? men vreesde dat het voorstel van Gautier op veel weerstand zou
botsten van landen.

MAAR: voorstel krijgt weinig navolging binnen VN

Men heeft schrik dat als men het optioneel protocol afkeuren, ook het moederverdrag/UNCAT vd VN onder vuur komt te staan. Als het voorstel van Gautier direct via het moederprotocol gaat dan zou dit veel eerstand kunnen veroorzaken en kan alles afgekeurd w.

Het voorstel krijgt weinig steun van andere landen en kan ni uitbreiden.

- **Verandering strategie: focus nu op regionaal en Europees niveau**
Aangezien het optioneel protocol op wereldwijd niveau er ni doorgeraakte, ging men het idee implementeren op regionaal en Europees vlak.
Gevolg?
 - 1) The European Convention on the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment
 - 2) Oprichting CPT

- **Jaren '90: Costa Rica herlanceert voorstel op VN niveau**
ook op VN niveau willen ze terug proberen om een onafhankelijk toezicht comité er door te krijgen via een protocol. Gevolg: veel (vruchteloze) discussies in de werkgroep.

Resultaat? OPCAT
Uiteindelijk werd er in 2002: dan toch een internat. toezichtmechanisme opgericht op VN niveau die via OPCAT, een optioneel protocol bij UNCAT die werd aangenomen door General Assembly.

Samengevat

Idee Gautier op VN niveau → mislukt → terug via Europa: lukt wel (oprichting CPT) → ook gelukt op VN niveau: OPCAT

2.Het Europese antifoltercomité

1987: European Convention for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment. Inwerking in 1989: CPT doet eerste bezoeken

Net na de al van de Berlijnse muur, groeit het aantal instellingen in Europa. Ook het CPT (center prevention of torture) w uitgebreid: ze gaan nu ook Poolse, Russische, ... detentiecentra met een andere visie/ gewoontes bezoeken.

Wat?

Het CPT is een comité die op een periodieke basis bezoeken aflegt in verschillende detentiecentra in verschillende staten die lid zijn van de Raad van Europa. Bijna om de 4 à 5 jaar doet men een bezoek aan eenzelfde lidstaat opnieuw en met zeker regelmaat (iedereen komt aan de beurt).

Het CPT stelt dan een rapport op en beschrijft de situatie in de detentiecentra. Men verwacht dat de overheid een schriftelijk antwoord formuleert hierop. → Zo krijg je een dialoog.

Het rapport kan ook gepubliceerd worden, maar dat kan enkel als de staat toestemming geeft, gebeurt niet automatisch.

De publieke verklaring

Wanneer een lidstaat niet meewerkt, weigert gevolg te geven / antwoord op een CPT rapport dan kan het CPT een publieke verklaring afleggen. Het idee erachter is dat de onafgebroken dialoog met lidstaten en de samenwerking mislukt. Het is een erkenning dat de communicatie stroef loopt met dat land. Dit is zeldzaam. *Vb. België, Rusland, Turkije hebben al zo een publieke verklaring*

Welke?

- Gewone periodieke bezoeken
- Ad hoc bezoeken
= kortdurend gericht bezoek in een land als een melding krijgen van een verontrustende situatie.

In februari 2018: 423 bezoeken gebeurd (250 periodieke + 173 ad hoc bezoeken) waarvan 371 CPT rapporten gepubliceerd zijn. En 8 publieke verklaringen.

In België zijn er al 2 ad hoc bezoeken gebeurd: 1) 2012: over de overbevolking in GVS v. Vorst
2) 2016: na de staking hier in de GVS

Voordelen?

- CPT is uitgegroeid tot ! speler op de Europese MR scène
Op een directe manier: via de onafgebroken dialoog met lidstaten
Indirect: door het EVRM, OPCAT, .. (??)
- Hoe ouder het CPT, hoe meer bezoeken in een land, hoe beter de dialoog er tussen.
- Direct door de 'onafgebroken dialoog' met de lidstaten
- Speelt kort op de bal, bij melding over schendingen → ad hoc bezoek

1. België & het CPT: focus op gevangenis

- Telkens om de 4 jaar in België een periodiek bezoek van het CPT
- Al 3 ad hoc bezoeken
Eigenlijk 2, maar hier telt men het bezoek van de GVs in Tilburg mee. Tilburg is een GVS in Nederland maar werd gebruikt door België om zijn gedetineerde onder te brengen.
- In België hebben we geen automatische publicatieprocedure
Andere landen hebben dit wel, daar mag het rapport openbaar gemaakt worden. Dit is handig want dan

w het mogelijk om aanbevelingen van een land te bekijken en zien welke schendingen er voortdurend terug komen in de rapporten.

Rest zie Tekst reader: Daems, T. (2018, in druk). Belgische gevangenen onder toezicht van het CPT. In: T. Daems & S. Parmentier *Europa waakt: Vrijheidsbeneming: 77-111.*
& Cf. thema's uit luik rond 'gevangenen', meest recente periodiek rapport (2016)

▪ De overbevolking en de aanpak ervan

Vaststelling: nog steeds een overbevolking id Belgische GVS'en

Het CPT bezocht de GVS van Vorst, Antwerpen, Merksplas en Doornik. In ¾ vd GVS'en was er een ernstige overbevolking (149% in GVS Vorst, 160% in GVS Antwerpen) volgens de CPT rapporten. Als sinds het 1^e bezoek in Brugge in 1993 is de overbevolking een centraal thema op de rapporten. De CTP verwijst nr de nota van minister van justitie in 1992 waarin die zelf nog zei (ja onze detentie condities zijn middeleeuws).

→ Dit thema blijft terug keren in de latere bezoeken

Sinds jaren '90 blijft het thema van de overbevolking op de agenda vh CPT voor België. Het CPT eist concrete OPL hiervoor

Antwd van België: das waar, maar werken er aan

België erkent het probleem, ma zegt dat het aan het afnemen is. België is stappen aan het ondernemen om het aan te pakken; vernieuwingen, nieuwe instellingen oprichten in Leuze & Hennau, verwijzingen van gedetineerde naar de SPC (forensische psychiatrie in Gent).

▪ De rechtspositie van gedetineerde en onafhankelijk toezicht

Vaststelling: De rechten van gedetineerde w ni altijd nageleefd.

Het CPT kwam tot de vaststelling dat de rechten vd pp in de GVS ni altijd w nageleefd en dat de basiswet gevangeniswezen op het moment vh bezoek nog ni volledig in werking was gesteld. Gedetineerde hebben onvoldoende ondersteuning, weinig onafhank. toezicht hierop. ook het gebrek een onafhankelijk toezicht en gebrek aan beklagprocedures werd hier vastgesteld. CPT sprong had kritiek op de systematische naakt fouilles

+ België heeft het OPCAT van de VN tegen foltering nog steeds ni geratificeerd

→ Dit thema blijft terug keren in de latere rapporten

Antw België: Naaktfouilles zijn nu afgeschaft door het EU hof.

aangekondigd dat een expert aangesteld was om een ontwerp tekst voor te bereiden voor een gevangeniswet waarin beklagprocedure, rechtspositie e.d.m. aan bod zouden moeten komen. In zijn antwoord op het vijfde rapport schreef de Belgische overheid het uitblijven van de inwerkingstelling van Titels vd de basiswet toe aan de politieke crisis. Er was op dat moment ook geen Commissie van Toezicht bij de GVS van Brugg

Brugge, maar de overheid voelde zich niet verantwoordelijk: alle inspanningen om een oplossing te verkrijgen, waren op een sisser uitgedraaid.

- **Stakingsacties in penitentiaire inrichtingen**

Vaststelling: 2 zelfmoorden in GVS door de staking
Naaktfouilles op een systematische manier

→ Dit thema blijft terug keren

Er kwam een ad hoc bezoek v/h CPT, in zijn rapport stelde het CPT vast dat er 2 zelfmoorden waren. + de onderbroken minimale dienstverlening in de GVS

OPL?

Het CPT verwijst naar protocol nr. 351 van 2010 dat door de toenmalige Minister van Justitie werd afgesloten met de drie vakbonden. Dit protocol beoogt de sociale dialoog te versterken en conflicten in de penitentiaire sector te beheersen. Het werd de voorbije jaren bij herhaling aangehaald als oplossing voor de problemen die voortvloeien uit de stakingsacties. Het regeerakkoord van december 2011 kondigde aan dat dit protocol geëvalueerd zou w. Op het moment van het CPT-bezoek was deze evaluatie nog steeds ni gebeurt.

In 2017 kreeg België een publieke verklaring van het CPT over de stakingsproblematiek in GVS. Omdat het antwoord op de aanbeveling v/h CPT over de minimale dienstverlening door de stakingen, uitbleef. Hoe heeft België geantwoord? Tot dusver werd geen gehoor gegeven aan de aanbeveling om een gegarandeerde dienstverlening te voorzien.

- **CPT geeft België een publieke verklaring**

België heeft een openbare verklaring gekregen v/h CPT. Dit gebeurt zelden. België kreeg dit omdat het als lidstaat ni meewerkt, weigert gevolg te geven / antwoord te geven p een CPT rapport. De aanbevelingen van het CPT stoten op een muur, de staat geeft er geen antwoord aan. Het werkt ni samen met het CPT. Vb. het uitblijven v/e gegarandeerde dienstverlening, er is geen dialoog.

Vb. geen vooruitgang/ meer werking ivm de stakingsproblematiek in de Belgische GVS

- **Antwoord België**

In de begeleidende brief bij het rapport geeft het CPT aan dat het antwoord van België binnen de 6M w verwacht. Het valt onmiddellijk op dat het Belgische antwoord, niet alle thema's behandelt. Zo is over het meest heikelijke punt – de bij herhaling geformuleerde aanbeveling om een gegarandeerde dienstverlening te voorzien (met de vele stakingen in GVS'en)– niets terug te vinden in het gepubliceerde antwoord.

+ Vele rapporten mochten ni publiek gemaakt w.

2. Het Dertigers dilemma van CPT

We gaan hier niet enkel te kijken naar de successen, maar ook naar de mislukkingen: waarom falen Europese instellingen die actief zijn op het terrein van de vormgeving van de straf?

Het CPT heeft de afgelopen dertig jaar belangrijke successen geboekt, zowel op direct wijze (door de dialoog die het aangaat met de betrokken lidstaten) als op indirecte wijze (via de weg van adviesverlening, interactie met allerlei instellingen binnen en buiten de Raad van Europa die op hetzelfde terrein werkzaam zijn).

Volgens art. 10 van de Europese antifolterconventie verbindt elke lidstaat zich ertoe zijn volledige medewerking aan het CPT te verlenen. Zo niet, kan het CPT overgaan tot een openbare verklaring.

Het CPT is 30 jaar oud en is tot een kruispunt gekomen in zijn eigen geschiedenis. Dit is een periode waar je dingen in vraag begint te stellen, dingen wilt hervormen en aanpassen aan het CPT. CPT is ingezet om de lidstaten te ondersteunen en als preventieve aanpak tegen foltering.

Probleem? Gebrek aan opvolging van de aanbevelingen van CPT

Het CPT faalt erin bij sommige landen aanbevelingen te implementeren. De dialoog werkt niet altijd. Het doel van CPT is niet enkel bezoeken brengen maar verandering te weeg brengen. Dat laatste lukt vaak niet.

vb. in België herhalende keren op vingers getikt voor overbevolking in GVS, voor slechte dienstverlening door stakingen, bijstand advocaat. Het is een deuntje dat zich telkens herhaalt, telkens dezelfde thema's komen terug.

Dit terwijl deze opvolging en antwoord op de aanbeveling niet het belangrijkste aspect is bij een preventieve aanpak. De fase na het bezoek is het belangrijkste (de nazorg fase)

vb. Finland wordt gezien als een voorbeeld voor detentie, lage cijfers van aantal opgesloten personen. Maar ook zij zouden aanbevelingen niet implementeren.

→ Stoot het CPT op zijn grenzen?

→ Assumptie: kracht van rationele argumenten en gedeeld objectief

CPT gaat er vanuit dat de dialoog ontstaat door een gedeeld objectief en de kracht van de rationaliteit. Gedeeld objectief: CPT en lidstaten streven naar een foltervrije wereld.

Maar blijkt niet te werken..

Het CPT (de zender) stuurt een boodschap naar de ontvanger maar die boodschap komt vaak niet aan. Ook het antwoord terug komt niet aan. Er is Ruis.

→ hoe grijpt de dialoog plaats in de praktijk?

De dialoog is soms naast de praktijk. Een lidstaat kan op verschillende manieren omspringen met

de aanbevelingen van CPT. Soms is het geen antwoord op de vraag. Er zijn ook verschillende types antwoorden. Sommige antwoorden naast de kwestie, proberen tijd te kopen, . Soms is het antwoord geen antwoord.

10 soorten antwoorden:

1. Het instemmende antwoord
2. Het corrigerende antwoord
3. Het 'De schuld ligt niet bij ons' – antwoord
4. Het 'in de praktijk loopt alles op rolletjes'- antwoord
5. Het 'kunnen, maar niet willen' – antwoord
6. Het 'willen, maar niet kunnen' – antwoord
7. Het onderzoekende antwoord
8. Het antwoord dat een nieuwe vraag oproept
9. Het partiële antwoord
10. Het ontbrekende antwoord

1. Het instemmende antwoord

= model antwoord

Dit is uiteraard het type antwoord dat het CPT verwacht en op hoopt.

Wat?

- gehoor geven aan de aanbevelingen van het CPT
- men gaat akkoord met de aanbevelingen
- Men doet iets aan het aangekaarte probleem + bevestigt dat het opgelost is

Toegepast op België

Vb. Na het periodieke bezoek uit 1993 aan de gevangenis van Brugge had het CPT bijvoorbeeld aanbevolen om de arbeidsplicht voor vrouwelijke gedetineerden te herzien.⁶⁷ België stemde hier zonder morren mee in: in Brugge werd de werkverplichting voor niet-veroordeelde vrouwen onmiddellijk na het bezoek van de commissie afgeschaft '.

vb. Of nog: toen het CPT bij zijn bezoek uit 2009 vaststelde dat de verwarming in cel nr. 6212 in Jamioulx dienst weigerde, kon België bij het insturen van zijn antwoord bevestigen dat de herstelling intussen was uitgevoerd

2. Het corrigerende antwoord

Wat?

- De observaties of aanbevelingen van het CPT in twijfel getrokken.
- CPT heeft een fout gemaakt of de situatie niet juist ingeschat.
Dit zou ook echt kunnen aangezien het juridische, soc. econ. en politieke context van het detentiesysteem vrijcomplex is.
- De overheid vindt de aanbevelingen weinig zinvol
OF er liggen alternatieve handelingsopties voor
- CPT wordt gecorrigeerd door de staat, ondanks of die instemt met die correctie of niet

Toegepast op België

Vb. directe aanvaring met in België toen het CPT een aantal gevallen van wangedrag van politiediensten vaststelde. Hierbij eist het CPT een meer actieve houding + een formele verklaring van de minister BZ. Het antwoord van België: "HET CPT zit fout, heeft niet objectief geoordeeld, het CPT mag niet zomaar uit kleine zaken conclusies trekken (slechts een deel, of uit 1 geval) want dat is niet bij alles zo.

Vb. Soms wordt een situatie anders geïnterpreteerd, waardoor ook de gevolgtrekkingen een andere strekking kennen. Bij zijn bezoek in 2009 had het CPT erop gewezen dat gedetineerden toestemming moeten geven als de GVS hen wilt overbrengen naar de GVS in Tilburg. CPT zegt het is te ver voor de familie om ze te komen bezoeken. België zegt: technisch gezien is het een annex van de GVS van wortel dus het is geen interstatelijke overbrenging. Zegt dat het CPT een fout heeft gemaakt. Het CPT wordt gecorrigeerd.

3. Het 'De schuld ligt niet bij ons' – antwoord

Wat?

- Erkennen van het probleem
- De verantwoordelijkheid voor de aangekaarte situatie ligt niet bij de overheid
- Schuld afschuiven naar een ander

Toegepast op België

Vb. het CPT kaartte v.b. de ondermaatse detentiecondities inzake GVS infrastructuur (hygiëne, verouderd gebouw, ...) aan in sommige Belgische gevangenissen. Maar volgens de Belgische overheid is dat niet hun verantwoordelijkheid maar schuiven dit af naar de gedetineerden. 'ja gedetineerde zijn schuldig want dat gebeurt door vandalisme, willen zich niet wassen, ...

v.b. gebrek aan middelen dus kan niet uitgevoerd

v.b. lokale overheden willen geen matras geven aan zatlappen die in de cel slapen.

4. Het 'in de praktijk loopt alles op rolletjes'- antwoord

Wat?

- de vaststellingen van CPT w ni volledig in vraag getrokken
- erkenning dat de voorgestelde of geplande hervormingen (nog) niet hebben plaatsgevonden.
- Wekken de indruk op dat er ondanks de vaststelling geen grote problemen zich voordoen op het aangekaarte terrein
- Ernst van het probleem w afgezwakt
- in de praktijk loopt alles op rolletjes

Toegepast op België

Vb. de overbevolkingsproblematiek en de aanpak van België erop. Het CPT meldde dat gedetineerde niet met 2 mgen opgesloten w in een 1ppcel.

Antwoord van België: oke ja ze slapen met 2 op de cel, maar sommige vinden dat ni erg, claimen net om met 2 op de kamer te zitten. Daarnaast is het niet mogelijk om het aantal duo's in de huidige situatie te verminderen. Gedetineerden zouden volgens hem zelf vragende partij zijn om metn 2 in een ce te zitten , dus er is ni echt een ernstig probleem volgens België.

Vb. of na de stakingen toen het CPT België wees op 2 zelfmoorden en de slechte en te minimale dienstverlening in de GVS, antwoordde België: 'De invoering van een minimumdienstverlening in de gevangenis staat momenteel niet op de agenda'

5. Het 'kunnen, maar niet willen' – antwoord

Wat?

- Discussie over de aanbevelingen van het CPT
- Ziet de nood van probleem ni in: volgens het land is er geen nood aan verbetering of verhelping van probleem
OF ziet de voorgestelde oplossing als niet wenselijk of niet werkbaar.

- Het lidstaat kan er iets aan doen, ma acht het ni nodig

Toegepast op België

Vb. CPT deed bezoek aan GVS van Brugge: stelde het vast dat er zich naast de gevangenis een betonnen muur bevond die schijnbaar geen functie had. Deze muur verhinderde echter het zicht naar buiten voor de gedetineerden die zich op de beveiligde afdeling bevonden. Ook de GVSdirecteur zei tegen het CPT dat de muur best weg moest want deze muur, die zich op 2 M van de celramen bevond, zou een negatieve invloed hebben op het welzijn vd gedetineerden. Toen het CPT naar het standpunt van de Belgische overheid vroeg, klonk het antwoord als volgt: "In brugge moet een betonnen muur gesloopt w voor de GVS. Deze vernietiging is echter geen prioriteit voor de administratie "

7.Het 'willen, maar niet kunnen' – antwoord

= omgekeerde/ spiegelbeeld vh vorige type antwoord.

Wat?

- Een lidstaat = het volmondig eens met de vaststellingen
- Desondanks lossen ze het probleem ni op
- de indruk wordt gewekt dat men wel wil, maar niet kan.
- Probleem van 'onmacht'
- Overheid neemt passieve houding aan

Nadeel?

Voor het CPT is het niet altijd eenvoudig om dit type antwoord te evalueren: zijn overheden oprecht wanneer ze een economische crisis of politieke instabiliteit inroepen? Of liegen ze er over om toch een goede redenen te hebben? Soms wekken lidstaten argwaan als ze geen geld hebben voor deze zaken aan te pakken maar ondertussen wel andere grootste dingen doen (finan. banken redden met de crisis).

Toegepast op België

Vb. we willen dat probleem van de beperkte opvolging van gedetineerde wel oplossen maar om budgettaire redenen is het nog ni gelukt

vb. Na het bezoek van 2009 werd in het Belgische antwoord op meerdere plaatsen verwezen naar redenen van budgettaire aard, onder meer ter verantwoording waarom het onmogelijk was om in speciale lokalen voor minderjarigen te voorzien in politiecommissariaten, waarom een uitbreiding van het penitentiair bewakingspersoneel in de psychiatrische annexen van de gevangenissen van Lantin en Jamioul

7. Het onderzoekende antwoord

Wat?

- De lidstaat zegt de vaststellingen van het CPT te onderwerpen aan nader onderzoek, studie, overleg, reflectie enzovoort.
- De vaststelling zelf eerst wetenschapp. onderzoeken.

Nadeel?

Voor het CPT is dit een van de moeilijkste antwoorden om greep op te krijgen. Moet het antwoord gekaderd worden binnen een ernstige en evidence-based strategie om de aangekaarte problematiek bij de wortel aan te pakken? Of vormt het onderdeel van een meer cynische strategie om tijd te winnen (het eerstvolgende periodieke bezoek is pas over 4 tot 5 jaar) of om de gevraagde hervormingen op de lange baan te schuiven? Welke de drijfveren ook mogen zijn, het valt in elk geval op dat dergelijke onderzoekende antwoorden vaak opduiken in de dialoog met het CPT.

Toegepast op België

Vb. Zo meldde België in zijn antwoord op het bezoek in 2009 dat het zou onderzoeken of het gevolg kon geven aan de oproep van het CPT om opsluitingen die langer duren dan enkele uren, uit te voeren in politiecellen met een minimale oppervlakte van 7 vierkante meter;

vb. er zou onderzocht worden of de tandheelkundige zorg in de gevangenis van Jamioulx uitgebreid kon worden

8. Het antwoord dat een nieuwe vraag oproept

Wat?

- Onvolledig of vaag, niet helder antwoord

Toegepast op België

Vb. als antwoord op aanbeveling om gedetineerden niet langer vast te ketenen aan meubilair wanneer deze dossier inkijken, zei België: Speciale aandacht zal worden besteed aan deze vraag. Het was dus heel vaag, werd niet concreet gezegd wat er aangedaan ging w.

Vb. toen het CPT de min. dienstverlening in de GVS aankaartte: "De instemming van de regering voorziet in" meer bindende maatregelen "in het geval van stakingen die het protocol niet respecteren. Twee wetgevingsvoorstellen voor het instellen van een gegarandeerde dienst zijn ook in het Parlement ingediend".

9. Het partiële antwoord

Wat?

- Delen van een vraag om info blijven onbeantwoord
Of verzoek om een standpunt blijven onbeantwoord
- Er w niet ingegaan op een (onderdeel van) een aanbeveling
- Het antwoord is partieel:
de overheid laat haar licht schijnen op een deel van het aangekaarte probleem, maar tegelijk blijven andere aspecten in het duister.
- subtiel woordenspel: men stemt in met bepaalde zaken, maar laat andere opmerkingen onbeantwoord

Toegepast op België

Vb. het CPT stelde dat er in de gevangenstransporten de ogen en oren van de gedetineerde w afgedekt met een hoofdtelefoon en donkere bril. Volgens het CPT is een dergelijke ingreep niet noodzakelijk: eenzelfde resultaat zou bv. Ook bereikt kunnen w door het regelmatig wijzigen van trajecten en uurroosters of door het gebruik van andere transportmiddelen. In zijn antwoord stelde België dat het hier geen systematische praktijk betreft : de beslissing om een dergelijk transport in te lassen, gebeurt op basis van een concrete risicoanalyse, die in samenspraak met de gerechtelijke autoriteiten uitgevoerd wordt door de politiediensten. Over de suggestie van het CPT dat er ook andere pistes zijn om hetzelfde doel te bereiken, werd echter met geen woord gerept.

10.Het ontbrekende antwoord

= de extreme variant vh vorige

Wat?

- een vraag om informatie of een aanbeveling vh niet behandeld
- het negeren en niet geven van antwoorden op vragen

Redenen?

- Vergeten of slordigheid
Ontbreken van een antwoord omdat een land het is vergeten in te vullen, toch is dit meestal ni het geval. Het CPT voerde tot voor kort alle apart bijlage toe met een oplistng van alle aanbevelingen, bemerkingen en informatievragen

Toegepast op België

Vb. Na het derde periodieke bezoek had het CPT er voor de eerste keer op aangedrongen dat deze praktijk onmiddellijk zou worden stopgezet. Hoewel deze oproep letterlijk werd overgenomen in het antwoord van België, ontbrak elk antwoord op die oproep.

3. Het VN-antifoltercomité

Vanaf hier vond ik geen notities.

Oprichting? Via optioneel protocol (OPCAT) bij het moederverdrag UNCAT
Optional Protocol to the Convention against Torture and other Cruel, Inhuman
or Degrading Treatment or Punishment (2002) – operationeel in 2007

Wat?

Een comité die problemen omtrent folteren aanpakt op VN niveau. Het comité bestaat uit een 2 pijlerstructuur:

1. Subcommittee on Prevention of Torture (SPT)

- Internationaal orgaan
- 25 leden
- Bezoeken van detentieplaatsen
- Advies geven en bijstand aan lidstaten m.b.t. ontwikkelen en functioneren van de NPM's
- Samenwerking met relevante VN-organen en internationale, regionale en nationale organen

2. National Preventive Mechanism (NPM)

- Nationaal orgaan
- Lidstaten beslissen of ze een bestaand orgaan als NPM aanwijzen of zelf een nieuw orgaan oprichten
- Bezoeken van detentieplaatsen
- Aanbevelingen aan autoriteiten

Doel? Preventieve missie

Het doel van het optionele protocol is het opzetten van een systeem van regelmatige bezoeken door internationale organisaties en plaatsen waar zij van hun vrijheid worden beroofd, om foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen te voorkomen. Art. 1 OPCAT

Verschil met CPT

1. de tweepijlerstructuur
2. (Verschillende grootte)
OPCAT is op wereldniveau/ VN niveau. CPT is op Europees niveau

→ Moeizame opstart het SPT (pijler 1)

De opstart vd uitvoering van de eerste pijler verliep moeilijk.
Redenen?

- Gebrek aan middelen
- Laag aantal bezoeken
- Vertragingen bij aanwijzing / creatie NPM's
- Vertragingen bij insturen (of uitblijven) van antwoorden, publicatie van rapporten, enzovoort
- Zoektocht naar creatieve oplossingen: de NPM-adviesbezoeken

→ 2015: Malcolm Evans ---gebrek aan middelen dus amper bezoeken

Evans is een Engelse prof in Internationaal recht en zetelt in het SPT. Hij presenteerde het 8^e jaarverslag van de Subcommissie ter Preventie van Foltering (SPT) waarbij hij eerst de taken van het SPT overliep. "De OPCAT is nu van kracht in 80 landen uit alle delen van de wereld, met Mongolië, Zuid-Soedan, Rwanda en Belize tot nu toe in de loop van 2015. In 2014 ondernam het SPT 7 bezoeken (het meest aan Azerbeidzjan, Ecuador, de Maldiven, Malta,...). Op een bepaald niveau lijkt dit een indrukwekkende prestatie - en gezien het niveau van middelen onder de OPCAT binnen de OHCHR, is het dat wel. Het is echter mogelijk dat het aantal bezoeken in de toekomst gaat minderen. Met de beperkte middelen zijn we niet in staat de missie van OPCAT naar behoren uit te voeren. Ook heeft het SPT nog niet zoveel baat gehad bij de uitkomst van het Verdragsversterkingsproces en Resolutie als verwacht. In plaats van een aanzienlijke extra capaciteit te bieden, is deze eenvoudigweg verminderd.

Met 80 statenpartijen kunnen we amper voldoende bezoeken doen. Wat overeenkomt met de andere rapportatgecycli, tussen de 2-5 jaar. Deze situatie is niet acceptabel, zeker als je weet dat OPCAT een preventieve functie heeft. Bovendien zal, naarmate meer staten ratificeren, deze situatie alleen maar erger worden. Er moet ook rekening mee worden gehouden dat SPT-bezoeken steeds korter duren. In het begin van het SPT duurde de bezoeken zo'en 8-10dagen, nu is dat vele korter waardoor alles veel oppervlakkiger beoordeeld w en er gefocust w op 1 geval of een situatie van een bepaalde categorie gedetineerden.

→ ≠ ratificatie van OPCAT door België

België ondertekende OPCAT op 2005 maar heeft het nog ni geratificeerd ratificatie. Waarom?
Verschillende partijen moeten akkoord zijn

Kwestie van de Belgische NPM:

Voordat dit facultatieve protocol wordt geratificeerd, moeten alle betrokken autoriteiten overeenstemming bereiken over de structuur, de samenstelling, het mandaat en de financiering van dit comité. Met het oog op de proliferatie in België van dergelijke centrale instellingen die -

op grond van internationale verplichtingen - soms worden gewijd aan de eerbiediging van de rechten van het kind, soms aan de bescherming van personen met een handicap, soms aan het voorkomen van foltering, is hij momenteel ook nagedacht over de mogelijkheid om een centraal orgaan in te stellen dat verantwoordelijk is voor alle aangelegenheden met betrekking tot de fundamentele individuele rechten "

→ OPL? via MR commissie druk zetten om het toch te ratificeren

???

Geen notities van

4. Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen en Commissies van Toezicht

2 nieuwe organen voor onafhankelijk toezicht:

1. Het centrale toezichtraad voor gevangeniswezen
2. De commissies van Toezicht

+ de bijz. hoogdringendheid

Doel? Het verzekeren van het extern advies en controle op de bejegening van gedetineerden. Een Minister van Justitie kan dan aan een geprofessionaliseerd adviesorgaan dat, onafhankelijk van de penitentiaire organisatie, ter zijner behoefte toezicht houdt op de bejegening van gedetineerden en de ter zake geldende voorschriften.'

Ter vervanging van de huidige hoge raad voor het penitentiair beleid en de bestuurscommissies. De mandaten van de leden van deze raad zijn afgelopen en kunnen dus vervangen worden in de geest van de nieuwe basiswet voor gevangeniswezen en rechtspositie van gedetineerden.

TAKEN van de centrale toezichtsraad art.131 (artikels meepakken naar examen?)

1. een onafhankelijk toezicht te houden op de gevangenis, op de bejegening van de gedetineerden en op de naleving van de hen betreffende voorschriften;
2. aan de Minister advies te verlenen over het gevangeniswezen en de uitvoering van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen;
3. een deontologische code op te stellen voor de werking van zowel de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen als de Commissies van Toezicht;
4. de werking van de Commissies van Toezicht te coördineren en te ondersteunen en erop toe te zien dat hun werkzaamheden zich beperken tot de hen in artikel 138ter toevertrouwde taken;
5. jaarlijks een activiteitenverslag op te stellen, dat het jaarverslag van de Commissies van Toezicht, de adviezen van de Centrale Toezichtsraad evenals algemene conclusies en aanbevelingen betreffende de gevangenis, de bejegening van gedetineerden en de naleving van de hen betreffende voorschriften bevat. (art. 131)

Voor zover dit voor de uitoefening van de taken noodzakelijk is, hebben de leden van de Centrale Toezichtsraad vrije toegang tot alle plaatsen in de gevangenis en hebben zij het recht om ter plaatse, buiten enkele uitz., alle op de gevangenis betrekking hebbende boeken en bescheiden in te zien, en mits voorafgaande schriftelijke instemming van de gedetineerde, van alle stukken die individuele gegevens bevatten van de gedetineerde. Zij hebben het recht zonder controle briefwisseling te voeren met de gedetineerden en zonder toezicht in contact te treden met hen. Op verzoek van de voorzitter van de Centrale Raad voor het Gevangeniswezen brengt de directeur-generaal verslag uit over de aangelegenheden die tot de bevoegdheid van de Centrale Raad behoren (art. 132).

TAKEN van de commissies van toezicht

1. een onafhankelijk toezicht te houden op de GVS bij dewelke zij is opgericht, op de bejegening van de gedetineerden en op de naleving van de betreffende voorschriften;
2. Advies verlenen aan de minister en de toezichtsraad advies verlenen aan de Minister en aan de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen, advies en inlichtingen te geven betreffende aangelegenheden in de gevangenis die rechtstreeks of onrechtstreeks met het welzijn van de gedetineerden verband houden en voorstellen te doen die zij gepast acht;
3. Een jaarlijks verslag opstellen ten behoeve van de Centrale Toezichtsraad voor het Gevangeniswezen jaarlijks een verslag op te stellen betreffende alles wat betrekking heeft op de bejegening van de gedetineerden en op de naleving van de voorschriften terzake, in de gevangenis waarvoor zij bevoegd is. (artikel 138ter)

Voor zover dit voor de uitoefening van de taken omschreven in artikel 138ter noodzakelijk is, hebben de leden van de Commissie van Toezicht **vrije toegang tot alle plaatsen in de gevangenis** en hebben zij het recht om ter plaatse, buiten enkele uiz. , alle op de gevangenis betrekking hebbende boeken en bescheiden in te zien, en mits voorafgaande schriftelijke instemming van de gedetineerde, van alle stukken die individuele gegevens van gedetineerden bevatten. Zij hebben het recht zonder controle briefwisseling te voeren met de gedetineerden en zonder toezicht in contact te treden met hen. De voorzitter van de Commissie van Toezicht ontmoet de (adviseur-gevangenisdirecteur) maandelijks en telkens wanneer bijzondere gebeurtenissen dit vereisen. (art. 138quater)

▪ **Regelgeving**

huidig: KB 1965 houdende alg. reglement vd strafinrichtingen
gewijzigd door het KB van 2003 en KB van 2005

Toekomst: Basiswet gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerde 2005

▪ **Knelpunten**

- Onafhankelijkheid
- Communicatie
- Continuïteit vh toezicht
- Professionalisering
- Slagkracht en vertrouwen
- Al vrij lang is er toezicht op detentie , toch weinig succes
.... toezicht door de Centrale Toezichtsraad
& de Commissies van Toezicht

De centrale toezichtraad doet toezicht op het gevangeniswezen, is zowat de waakhond. Het moet toezien of de regels nageleefd w en de rechten van de gedetineerden gerespecteerd w.

Problemen bij de centrale toezichtraad?

- 1) geen middelen
- 2) geen (goede) secretaris of werkruimte
- 3) kunnen beslissingen ni uitvoeren
- 4) ≠ onafhankelijk toezichtsorgaan: ~justitie

Cosyns, was voorzitter vd raad, en had een goed zicht op het leven achter de tralies. Toch nam hij ontslag. Reden? ontgoocheling. Hij stapte uit de centrale toezichtsraad omdat deze door justitie werd lamgelegd. Volgens hem zitten er veel goede en uitstekende pp in de raad, die het werk vrijwillig uitvoeren. De wet zegt dat justitie de leden van de raad een minimale logistieke steun moet geven, dmv **een secretaris en een werkruimte. Maar die 2 zaken zijn er niet.** Zo w het centrale toezichtsorgaan een nutteloos orgaan. ZE kunnen beslissingen nemen, maar hebben **geen middelen** en mogelijkheden om ze uit te voeren.

De situatie is dubbel: de raad moet justitie controleren maar is ook afhankelijk van justitie. OPL? de toezichtraad onder het parlement laten vallen.

Toekomst

→ De toekomst vh justitieplan

Centrale toezichtraad bij onafhankelijk orgaan

Probleem? De centrale toezichtraad kon zen werk ni doen, want was ni onafhankelijk, zat bij FOD justitie.

Nu w de instellingen van toezicht w ondergebracht aan bij een onafhankelijke instelling verbonden aan de kamer van volksvertegenwoordigers (het parlement). Bij de kamer van volksvertegenwoordigers w hiervoor een "centrale raad" opgericht.

Besluit

- Toezicht: lokaal, nationaal, Europees, internationaal
- Theorie vs. praktijk

H8: Europese penologie

Tekst: Snacken, S. & van Zyl Smit, D. (2013). Distinctive features of European penology and penal policy-making. ENKEL DIT HOOFDSTUK: II. Combining human rights and penological evidence: a distinctive feature of European penology? (pp. 6-16) GEdaan

Tekst: Snacken, S., Casier, I., Devynck, C. & Humblet, D. (2016). GEEN LEERSTOF

Tekst: Daems, T. (2016). Wederzijds vertrouwen is geen blind vertrouwen: het Europees aanhoudingsbevel en detentiecondities binnen de Europese Unie. Panopticon, 37(6), 530-539. gedaan

Overzicht

1. Inleiding: Europa en de straf
2. Raad van Europa
 - Europees Hof voor de Rechten van de Mens
 - CPT
 - Aanbevelingen van Committee of Ministers
3. De Europese Unie

1.Europa en de straf

Linken met

- **ppt “Elektronisch toezicht”**
Het ET in Europa en de vgl'en tussen Europese landen die het ET toepassen. Het ene land staat al verder dan het andere. De invulling van ET is ook verschillend. Denk aan het onderzoek van de 5 juridicties; waarbij 5 landen die het ET toepassen met elkaar vgl'en werden
- **ppt basiswet gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden**
- **ppt naaktfouilles**
De Europese regulering van naaktfouilles. Het is een controversieel thema: moeilijk evenwicht tussen waardigheid van de pp & de veiligheid. Regulering Europees:
 - via MR
 - Eu hof
naaktfouilles zoveel mogelijk vermijden (probleem met ontkenningen van landen)
 - Eu prison rules: dynamische veiligheid
 - CPT: er moet alles aangedaan worden om schaamte te minimaliseren

Het Europese integratieproject : de ontwikkeling van Europa tot het strafrechtsniveau

- Oorsprong van Europese samenwerking was een economische en politieke samenwerking dat ging over kolen, staal en vrede bekeren na de oorlog.
- **Daarna breidde Europe geleidelijk aan uit**
door onbedoelde neveneffecten van politieke beslissingen. Door het afschaffen van binnengrenzen voor een internationale markt, kwam er als neveneffect; veiligheidsrisico's. Dit maakte dat Europa zich ook ging moeien met veiligheidsrisico's en zo werd misdaad en straf nu ook Europees behandeld.
- **Beperkte inmenging van Europa in het strafgebeuren**
Aankankelijk bleef die Europese inmenging beperkt tot de (financiële) belangen van de Europese gemeenschap. Enkel op economisch vlak en de vrije handel ging Europa zich moeien maar ook met economische misdrijven zoals fraude met de Europese middelen.
- **Jaren 90: de 10 Eurocrimes**
of 'Euromisdrijven'. Er werd een lijst opgesteld van 10 euromisdrijven en maatregelen er tegen, waaronder; terrorisme, mensenhandel, seksuele uitbuiting van vrouwen en kinderen, illegale drugshandel, illegale wapenhandel, witwassen van geld, corruptie, namaken van betaalmiddelen (zoals eurobiljetten), computercriminaliteit en georganiseerde misdaad. Het gaat hier om misdrijven die, per definitie, vanwege hun bijzonder ernstige aard en hun grensoverschrijdende dimensie, volgens het Verdrag zelf een EU-benadering verdienen.
- **Raad van Europa had weinig invloed**
Nog niemand was echt bezig met een Europees Criminaliteitsbeleid te voeren, de raad van Europa was er wel mee bezig, maar deze had weinig invloed. Terwijl het Europees beleid wel gevolgen heeft voor de criminaliteitsontwikkelingen, schonk Europa er toen nauwelijks aandacht aan.
- **2016: Europoll en Eurojust**
'Europrisons' hebben vooralsnog geen ingang gevonden binnen de Europese Unie, maar ook op het vlak van detentie vallen er belangwekkende ontwikkelingen

▪ **Europa en de GVScondities**

In de Europese context neemt (naast de raad van Europa) nu ook de Europese unie initiatief om iets te doen aan de gevangeniscondities in de Europese landen. Op Europees vlak werden er de Europese aanhoudingsbevelen ivm met de overbrenging van gedetineerde onder bep. VW ingevoerd.

Echter bleek deze invoering puur uit Europees belang. Het kwam er via de 'logica der neveneffecten': uit vrees dat de ondermaatse gevangeniscondities, de vlotte werking van de EU instrumenten obv wederzijdse erkenning zouden ondergraven, werden deze maatregelen opgericht. Zo zou de tenuitvoerlegging van Europese aanhoudingsbevelen of de overbrenging van gedetineerden voldoende onderling vertrouwen moeten in elkanders gevangenisssystemen moeten veronderstellen, wat in praktijk vaak het ni het geval is (denk aan de slechte detentiecondities in verschillende EU-lidstaten). Dit verklaart waarom de Unie zijn pijlen nu óók richt op de kwaliteit van leefomstandigheden in detentie.

2.Raad van Europa

Binnen de Europese context moeten we op strafrechtelijk niveau vooral kijken naar de Raad van Europa wanneer het over bestraffing en detentie gaat. Dit is ook volstrekt begrijpelijk: via rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM), rapporten van het Europese antifoltercomité (CPT), aanbevelingen van het Comité van Ministers en allerhande (bezoek) activiteiten van de Europese Commissaris voor Mensenrechten wordt er binnen de Raad van Europa al geruime tijd getimmerd aan de Europese penologie.

Macht?

De Raad van Europa heeft 2 soorten machten: 1. De uitvoerende macht
2. Gerechtelijke macht

Hoe? richtte het Europees hof van MR op
Deze ziet toe op de EVRM en op de EU folterconventie
richtte het anti foltercomité op

Instellingen van de raad van Europa mbt penologie;

- Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens
- CPT: Comité prevention of torture
- Het ministercomité
Aanbevelingen van Committee of Ministers

1. Het Europees hof voor rechten van de mens

Wat?

= een instelling onder de raad van Europa. Het Europees hof in Straatsburg is een gerechtshof waar pp'n, groepen, organisaties en landen een klacht kunnen indienen tegen één van de 47 lidstaten van de Raad van Europa. Het gaat hier om klachten over schendingen van het EVRM.

Ook bij het Europees hof is er een evolutie op te merken van strafrechtelijke vraagstukken en de steeds grotere invloed van penologisch bewijs. Hier w 4 zaken besproken:

1. De doodstraf
 2. De behandeling van dader en gedetineerden
 3. Het niveau van punitiviteit in strafbeleid
 4. Rechten van SL'ers
- 1. DE DOODSTRAF**

o Europees abolitionisme

Abolitionisme = afschaffing. In Europa is de doodstraf afgeschaft. De afschaffing is het resultaat van gedeelde Europese waarden. Het is een instrument in de Europese gemeenschap van sentiment. Allemaal achter hetzelfde staan (nl. tegen de doodstraf zijn) creëert een Europees bewust zijn.

De doodstraf w gezien als een schending van de fundamentele MR. Echter stond in de EVRM art. 2 wel nog dat de doodstraf was toegestaan als uitz. op het recht op leven.

o Protocol 13 bij de EVRM

Later kwam protocol 6 op bij het EVRM, dat de afschaffing van de doodstraf oplegde in tijden van vrede (dus ni in de oorlog). Later kwam er protocol 13 die leidde tot een volledige afschaffing van de doodstraf (ook in oorlogstijd).

o Politieke druk bij toetreding raad van Europa

Er kwam een politieke druk op de landen om de doodstraf af te schaffen, immers landen die wouden toetreden tot de Raad van Europa moesten aan een paar VW voldoen; 1) aanvaarding v/h EVRM 2) bekrachting v/d Eu folterconventie 3) verplichting om <2jr de doodstraf af te schaffen

Trouw aan de MR en doodstraf w gezien als ! waarden voor de "Europese identiteit"

<-> De VS: waar de doodstraf nog wel bestaat. In de VS zijn er nog steeds problemen met de MR schendingen, denk het geval van Roper v Simmons (2005) die iemand ontvoerde en van een brug gooide. Tijdens het proces bekende hij en veroordeelde ze hem tot de doodstraf. Hij ging echter in hoger beroep, totdat de zaak uiteindelijk voorkwam bij het Amerikaans Hogerechtshof. Daar beslisten de rechters dat de doodstraf in deze zaak niet mocht worden toegepast omdat het ongrondwettelijk was voor pp < 18jr. Simmons w uiteindelijk veroordeeld tot levenslange.

2. DE BEHANDELING VAN DADERS EN GEDETINEERDEN

- **Art.3 EVRM: verbod op foltering**

Het Europees hof heeft gezorgd dat er meer rechten kwamen ter bescherming van de behandeling van daders en gevangenen. Pp die van hun vrijheid zijn beroofd zitten in een zeer kwetsbare positie. Zij moeten w beschermd via extra MRechten en dat is de afgelopen 10 jaar gebeurt. Met art.3 EVRM: verbod op foltering & onmenselijke behandeling.

Dit art3 w nu veel **ruimer geïnterpreteerd**, ook slechte detentie condities kunnen hieronder vallen. De uitbreiding vd aandacht vh Europees hof voor rechten van gedetineerde zorgde ook voor een grotere invloed van het CPT die bezoeken doet in GVS'sen, instellingen en de condities hiervan bestudeert.

vb. Europees hof legt verbod op systematische striponderzoeken of naaktfouilles. Dit mag enkel onder VW en met indiv. beslissing vd GVS directeur.

vb. eenzame opsluiting en totale isolatie w ook gezien als foltering

- **Art.8-11 EVRM**

Gedetineerden en daders worden ook beschermd op vlak van BUPO rechten, nl. het recht vrijheid van godsdienst, vrijheid van menings uiting en vrijheid van vereniging, ...(Artikelen 8-11).

Vroeger beperkingen op deze rechten

Daders konden gedeeltelijk in deze BUPO rechten ontzet worden. De rechten w beperkt en w dus ni voor iedereen van toepassing. Deze ontzetting kon als de pp een gevaar was voor de nationale veiligheid, openbare veiligheid of economisch welzijn vh land en om wanorde en misdaad te voorkomen.

Later: Eu hof schaft beperkingen af

Later: Eu hof schaft beperkingen af

Later mochten de beperkingen ni meer. De leer van de inherente beperkingen w afgeschaft door het EU hof. De gevangenen mogen nu hun MR behouden, toch kan het nog beperkt w. dit kan enkel wnr het evenredig is en absoluut noodzakelijk is voor de democratie in de samenleving te vrijwaren.

Maar.... sommige rechten bleven nog steeds onevenredig voor gedetineerden; vb. recht op trouwen, gezin stichten, recht op familie

bezoek, recht op fysiek contact, ...

→ Dit is in strijd met art.3 , protocol 1 bij het EVRM

Kritiek

Volgens artikelen 8-11 vh EVRM heeft het EU hof de keuze tussen verschillende straffen. Hierbij moet het hof een afweging maken van de ernst vh misdrijf en de rechten vd pp. Het hof moet minimaliseren waar mogelijk, dus een zo laag mogelijke en evt. alternatieve straf op leggen om schade te beperken en MR ni te schenden. Hier kan enkel de minst ingrijpende maatregel als legitiem en evenredig w beschouwd.

Echter is deze afweging ni vereist bij art. 5. Dat is raar aangezien dat opsluiting de meest ernstige en zeer ingrijpende maatregel is en het meeste recht heeft op MR te schenden. Met de evolutie vd rechtspraak vh Europees hof, is dit nog steeds ni veranderd.

<-> De VS gaat met zijn GVS condities in tegen deze rechten. Hier zouden hoge veiligheidseenheden en eenzame opsluiting duidelijk sporen van totale isolatie van de pp achterlaten. Dit gebeurt oa in de 'supermax' GVS'en in de VS. Deze zouden door het hof als onmenselijk w beschouwd.

3.HET NIVEAU VAN PUNITIVITEIT IN HET STRAFBELEID

- **Nood v/e bestraffend element in de straf**
Het Europees Hof ziet rehabilitatie en re-integratie als legitieme strafdoelen v/e GVS. Dit w gebruikt door het hof, om in te gaan tegen de Britse regering die vind dat opsluiting een bestraffend element moet hebben anders zouden burgers geen vertrouwen hebben in het strafstelsel. Dit bestraffend element van opsluiting zou de beperkingen van de rechten van gevangenen rechtvaardigen. Ook het rekenhof ging in tegen het argument van de Britse regering die zegt dat het moet omwille vh 'vertrouwen vd burgers'.
- **Terughoudendheid in duur & keuze vd straf**
Het Europees hof wil dus moderniseren op vlak van penologie. Toch is er een terughoudendheid: het hof wil ni zomaar ingrijpen en Europese regels opstellen ivm de keuze en de duur vd opgelegde sancties. Het hof dit enkel in bep. extreme gevallen. Een levenslange straf mag enkel bij zeer ernstige feiten w opgelegd en moet verminderbaar zijn.
- **Art.5 EVRM**
Wat de opsluiting betreft, garandeert art.5 het recht op vrijheid en

veiligheid. Toch zijn er ook legale vormen van vrijheidsbeneming, zoals hechtenis, gevangenneming na veroordeling en detentie van geesteszieke overtreeders. Het art. beschermt pp tegen willekeurige beperkingen en onevenredigheden.

- **Evolutie relatie tussen strafrecht en MR**

Er zou een verandering zijn in de relatie van strafrecht en MR. Er zou veel meer rekening gehouden w met de MR in het strafrecht. Sommige rechten in het strafrecht dienen als bescherming van schendingen tegen MR. Vb. doodstraf mag ni meer

<-> ook de Belgische wetgeving dat aangenomen werd via democratische stemmingen , bleek soms in strijd te zijn het het EVRM bijvoorbeeld omdat het te vaag geformuleerd was of teveel arbitraire macht overgelaten aan het gevangenispersoneel ging.

3.DE RECHTEN VAN SL'ERS

- **Ook komt er meer nadruk te liggen op de rechten van SL'ers**

Een recente tendens binnen de Europese context is de aandacht voor SL'ers. De MR w veel meer gekoppeld aan het strafrecht.

- **Strafrecht als middel voor respect SL'ers**

Strafrecht w gezien als manier om ongewenst gedrag te voorkomen en het lijden van SL'ers te erkennen. Het opleggen van een straf is een noodzakelijk middel om respect te tonen aan het de slachtoffers.

vb. Bulgarije werd op de vingers getikt door het Europees hof omdat Bulgarije verkrachters niet veroordeelden wegens te weinig bewijs van fysiek verzet vh SL. De rekenkamer bekritiseerde daarop Bulgarije omdat het verzuim pleegde in de bescherming van de fysieke en mentale integriteit vh SL (art. 3) en ni het recht op autonomie en privacy beschermende (art.8).

2.Het CPT: comité for the prevention of torture

Wie?

Het CPT heeft een multidisciplinaire samenstelling: advocaten, artsen, psychologen, criminologen, ...

Wat?

= een instelling onder de raad van Europa. Het Europees antifoltercomité tegen foltering is een comité die

op een periodieke basis bezoeken aflegt in verschillende detentiecentra in verschillende staten die lid zijn van de Raad van Europa. Na zo een bezoek, stelt het CPT een rapport op waarin die de situatie van detentiecentra beschrijft. Men verwacht dat de overheid van dat land een schriftelijk antwoord formuleert hierop.

→ Zo krijg je een dialoog.

De publieke verklaring

wanneer een lidstaat niet meewerkt, weigert gevolg te geven / antwoord op een CPT rapport dan kan het CPT een publieke verklaring afleggen. Het idee erachter is dat de onafgebroken dialoog met lidstaten en de samenwerking mislukt. Het is een erkenning dat de communicatie stroef loopt met dat land. Dit is zeldzaam. *Vb. België, Rusland, Turkije hebben al zo een publieke verklaring*

Welke?

- Gewone periodieke bezoeken
- Ad hoc bezoeken
= kortdurend gericht bezoek in een land als een melding krijgen van een verontrustende situatie.

Beïnvloed door

- De mensenrechten
- Penologisch bewijs

Toestand in België

- Al 3 ad hoc bezoeken
Eigenlijk 2, maar hier telt men het bezoek van de GVs in Tilburg mee.
- Kritieken
de overbevolking in GVS, de stakingen bij de cipiers (en dus slechte dienstverlening aan gevangene, de systematische naaktfouilles)

Het Luxemburgse arrest illustreert hoe er op vlak van detentie heel wat wisselwerking ontstaat tussen de EU en de Raad van Europa. Dit blijkt uit de veelvuldige verwijzingen naar de rechtspraak van het EHRM en de rapporten van het CPT. Vooral in het geval van het CPT is die evolutie toch wel opmerkelijk: bevindingen en aanbevelingen die in se enkel bedoeld zijn voor de (vertrouwelijke en op preventie gerichte) dialoog tussen lidstaat en CPT worden door de quasi veralgemeende trend tot openbaarmaking van CPT-rapporten getransformeerd in een gigantisch Europees archief waarmee de detentieomstandigheden in diverse EU-lidstaten in kaart gebracht én beoordeeld kunnen worden.

(Luxemburg arrest: hof van justitie veroordeeld Luxemburg voor slechte omzetting van Terbeschikingsrichtlijn. Er zijn 2 betwistingen: 1) het begrip bepalingen van openbare orde" werd verkeerd geïnterpreteerd. 2) kritiek op de regeling inzake het bijhouden van sociale documenten)

3. Ministercomité

Wat?

= een instelling onder de raad van Europa. Het Comité van Ministers van de Raad van Europa bestaat uit de 47 ministers van BZ. Ze komen jaarlijks bijeen. De vertegenwoordigers van de ministers vergaderen daarentegen iedere week. Er zijn ook werkgroepvergaderingen voor ambtenaren. Taken: de begroting en conventies stemmen, erover waken dat de vonnissen van het EHRM w toegepast, ... Voor alle beslissingen is 1stemmigheid vereist.

→ aanbevelingen van het ministercomité

Welke?

Europese beleidskwesties (vb. over strafbeleid) w meestal behandeld via de aanbevelingen van het Comité van Ministers. Deze aanbevelingen w gegeven door experts. Ze w voorbereid door adviesorganen in de commissie voor criminaliteitsproblemen (CDPC) met de betrokkenheid van criminologische, penologische of andere deskundigen.

De onderwerpen voor de aanbevelingen van het comité w nu terug opgesteld door de Raad voor Penologische Samenwerking (PCCP) zelf. Deze bestaat uit 9 leden die gekozen zijn door de CDPC. Deze leden zijn meer expert dan nationale vertegenwoordigers.

- Aanbeveling tav de overbevolking in de GVS'en
- Aanbeveling over het ET
- Aanbeveling inzake "De EU prison rules (2006)"
Hierin is de dynamische veiligheid opgenomen. Hier staat: orde in de GVS moet w bewaard door veiligheid en discipline maar ook menselijke waardigheid en goede levensomstandigheden. Technische controle moet w aangevuld met menselijke

- Aanbeveling inzake het ET
Op Europees initiatief kwam er een aanbeveling *of de recommendation CM/Rec(2014)4 of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring.*

Hierin bespreekt men de ethische problemen rond ET, en de alg. probleempunten rond ET. Hoe gaan ze daar mee om? Het geeft richtlijnen aan de lidstaten over het gebruik van Et en de uitbouw ervan. Proportionaliteit is hier! Tussen technologische en het menselijke aspect van ET. Teveel nadruk op technische aspect zou nefast zijn.

- Aanbeveling tegen de onaangepaste zorg tav pp met mentale beperkingen in Belgische GVS'en
Dit zou ingaan tegen art.3 en art.5 van EVRM. De persoon (het geval Claes) had w veroordeeld tot 15jaar cel in een psychiatrische afdeling vd GVS. De RB had

geoordeeld dat de pp niet verantwoordelijk was voor zijn daden. Pp = ontoerekeningsvatbaar. Toch werd die opgesloten in de GVS, zonder aangepaste zorg omdat er te weinig plaatsen zijn. België werd door het EU hof aangeklaagd ivm met dit probleem van geïnterneerden die zonder therapie in GVS'en opgesloten zitten.

Soft law

soft law: het ministercomité geeft advies aan de lidstaten maar de lidstaten moeten het dus niet uitvoeren. Desondanks gaat het om een aanbeveling op Europees niveau, wat toch wel gezag uitstraalt. Deze aanbevelingen hebben meer invloed en gezag verkregen, doordat het EVRM vaak verwijzingen doet naar het ministercomité en de aanbevelingen.

3.De Europese Unie

Vond ik geen notities van, heb dit via de teksten gedaan.

= De Europese Unie (EU) is een uit 28 Europese landen bestaand statenverband.

Gerechtig aspect?

Het bevat het Europees verdrag, het Handvest vd grondrechten vd Europese unie, het EVRM, ...

Voor de EU geldt het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Daarnaast is de toegetreden tot de EVRM. De Raad van Europa moest echter wel wijzigingen doorvoeren in het EVRM om de toetreding door de EU mogelijk te maken. De lidstaten van de EU zijn allemaal al lidstaat van de Raad van de Europa, en moeten zich dus ook houden aan de EVRM

Instellingen van de EU

- De Europese Commissie
- De Raad van de Europese Unie
- De Europese Raad
- het Europese Hof van Justitie
- ...

▪ **Europa en de GVScondities**

In de Europese context neemt (naast de raad van Europa) nu ook de Europese unie initiatief om iets te doen aan de gevangeniscondities in de Europese landen. Op Europees vlak werd ingevoerd; 1) Het Europese aanhoudingsbevel

Echter bleek deze invoering puur uit Europees belang. Het kwam er via de 'logica der neveneffecten': uit vrees dat de ondermaatse gevangeniscondities, de vlotte werking van de EU

instrumenten obv wederzijdse erkenning zouden ondergraven, werden deze maatregelen opgericht. Zo zou de tenuitvoerlegging van Europese aanhoudingsbevelen ivm de overbrenging van gedetineerden voldoende onderling vertrouwen moeten in elkanders gevangensystemen moeten veronderstellen, wat in praktijk vaak het ni het geval is (denk aan de slechte detentiecondities in verschillende EU-lidstaten). Dit verklaart waarom de Unie zich nu ook gaat moeien op vlak van de kwaliteit van leefomstandigheden in detentie.

▪ **De Europese commissie: Het principe van wederzijdse erkenning**

De commissie liet vond dat de lidstaten verantwoordelijkheid zijn voor detentieomstandigheden en het beheer ervan. Het beginsel van wederzijdse erkenning van rechterlijke beslissingen is van belang voor de commissie om de ruimte van vrijheid, veiligheid en rechtvaardigheid te respecteren. Hierbij is vertrouwen in elkaar ook !. Met vertrouwen en erkenning, krijg je immers de garantie dat de grondrechten binnen de EU worden geëerbiedigd. Zie art. 3 EVRM en art.4 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Gevolg; wederzijdse erkenning en vertrouwen moeten gewaarborgd zijn zodat de EU instrumenten goed kunnen functioneren

Vertaling: zonder wederzijds vertrouwen in het domein van detentie , Europese wederzijdse erkenning, zullen de EU instrumenten (wetten, Kaderbesluiten, aanbevelingen, ..) niet deftig kunnen functioneren omdat een lidstaat misschien terughoudend kan zijn om een beslissing van een andere lidstaat te erkennen. (vb. Duitsland wil gevangen ni overleveren naar litouwen want houden zich ni aan de MR dus vertrouwt die die ni). Het is moeilijk een betrokken juridische samenwerking te creëren binnen lidstaten als niet alle lidstaten inspanningen doen om hun detentiecondities te verbeteren en alternatieve minder ingrijpende straffen gaan gebruiken.

Hoe? via een Europees aanhoudingsbevel

= een gerechtelijk besluit dat in een EU lidstaat w opgenomen en waarin men een andere lidstaat verzoekt een veroordeelde over te leveren.

Doel? De overlevering binnen EU lidstaten vergemakkelijken.

Het Europees aanhoudingsbevel zou zorgen voor wederzijdse erkenning binnen de EU lidstaten. Het zou ook de gerechtelijke samenwerking bevorderen: het bevel berust op een hoge mate van vertrouwen tussen de lidstaten. Lidstaten moeten er immers op vertrouwen dat andere lidstaten de Eu grondrechten respecteren.

• **Enkele belangwekkende *framework decisions***

= framework of kaderbesluiten

▪ **Kaderbesluit ivm Europees aanhoudingsbevel**

Het kaderbesluit van 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- **Het kaderbesluit ivm wederzijdse erkenning**
Het kaderbesluit van november 2008 betreffende de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op strafrechtelijke beslissingen waarbij vrijheidsstraffen of tot vrijheidsbeneming strekkende maatregelen worden opgelegd met het oog op de tenuitvoerlegging ervan in de Europese Unie
- **Het kaderbesluit ivm wederzijdse erkenning**
besluit betreffende de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op vonnissen en proeftijdbeslissingen met het oog op het toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffe
- **Kaderbesluit ivm wederzijdse erkkening over alternatieve maatregelen voor VH**
Besluit van 2009 betreffende de toepassing, tussen de lidstaten van de Europese Unie, van het beginsel van wederzijdse erkenning op besluiten over toezichtmaatregelen als alternatief voor voorlopige hechtenis

- **Verschillen in behandeling detentiecentra vermoeilijkt de uitlevering**

In Europa zijn er regels, wetten, rechten en maatregelen opgesteld die ervoor zouden moeten zorgen dat er geen MR schendingen gebeuren in GVS in lidstaten van de EU. Immers alle lidstaten hebben dit ondertekend. Het is de verantwoordelijkheid van alle lidstaten om de EVRM na te komen. Toch blijkt dit in praktijk ni altijd het geval te zijn. In verschillende GVS in Europa zijn er nog steeds slechte detentiecondities. Dit vermoeilijkt de uitlevering van gedetineerden aan andere GVS'en van andere landen. En de samenwerking op juridisch vlak , want landen wederzijds vertrouwen is geschonden.

Vb. regionale rechtbank van Duitsland verwerpt de uitlevering van een Litouwse gedetineerde aan Litouwen vanwege mensenrechten schendingen. Er zouden geruchten zijn over geweld tussen gevangen in de gevangenissen van Litouwen en slechte detentieomstandigheden. Daarnaast zou de gedetineerde zijn leven riskeren met dat geweld binnen de GVS aangezien hij een andere gedetineerde in die beruchte GVS nog duizenden euro's moet.

→Duitsland mag dit doen: De tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel mag w uitgesteld indien er reel gevaar bestaat voor onmenselijke of vernederende behandeling.

*Als mensen worden vastgehouden in omstandigheden die slecht genoeg zijn om als degraderende straffen te worden beschouwd, welke gerechtelijke autoriteit zou dan toestaan dat een gedetineerde wordt overgebracht naar een plaats waar hij of zij een aanzienlijk risico loopt om mishandeld te worden? Wat betekent dit voor EU-regels voor overdrachten van gevangenen, die eind 2011 moeten zijn geïmplementeerd? (...) Voor mij is het daarom van cruciaal belang om de omstandigheden in gevangenissen in Europa te verbeteren. Het **verspreiden van alternatieven voor gevangenisstraf** en*

***beter gevangenisbeheer** is een stap die we in de nabije toekomst kunnen nemen. Natuurlijk zijn de omstandigheden in gevangenissen in de allereerste plaats de verantwoordelijkheid van onze 27 lidstaten, maar ik zal ze allemaal **onder druk zetten om hun verantwoordelijkheden na te komen** en ik zal binnen de komende 18 maanden een **beleidsnota publiceren** over de omstandigheden in gevangenissen in Europa. (Viviane Reding *The Future of European Criminal Justice onder het Verdrag van Lissabon* (Toespraak op de Academie voor Europees recht, 12 maart 2010))*

H6: Maatschappelijke punitiviteit & indiv. strafervaring

- **Trend van criminalisering en meer repressie**

Kelk, een criminoloog, volgde de ontwikkelingen in een maatschappij inzake de mate van punitiviteit. Er is een groot verschil tussen het denken v.d. jaren 60 en 70 en het denken in 2000. In de jaren 60-70 was er een grote maatschappelijke bezorgdheid over een te overdadig en te repressief strafrecht. Men wou minder en minder streng straffen, men streefde naar decriminalisering en depenalisering.

Vanaf 2000 was er een omgekeerde gedachtegang. Men was bezorgt over de rechts handhavingstekorten en over een te weinig repressief en punitief ingrijpen. Er kwam een trend van toenemende criminalisering en daling van de humanisering/ menselijke component v.h. strafrecht. Men ging weer meer pp'en bestraffen en zaken strafbaar tellen. De maatschappij w. punitiever.

Maatschappij w. punitiever, verklaringen volgens **Kelk**

Punitiviteit stijgt door verschillende maatschapp. ontwikkelingen:

- ❖ **Instrumentalisering** ↗

De instrumentalisering in het strafrecht is toegenomen. Straffen w. ingezet als instrument om de crime te doen ∴ Straffen w. steeds meer gezien als een preventieve functie tegen criminaliteit.

- ❖ **Tolerantie** ∴ in de maatschappij

De maatschappij w. minder tolerant over zaken, mensen zijn minder verdraagzaam tegen deviant gedrag. Door deze daling van tolerantiegraad, zullen de mensen meer straffen en dus punitiever zn

- ❖ **Een sterk strafpopulisme is ontstaan**

pp'en zijn punitiever omdat er een sterk populistisch discours is ontstaan rond straffen in de jaren 90. Crime en veiligheid zijn ! thema's geworden in de politiek, komt vaak in de media. Zo ontstond er een populistisch vereenvoudigd discours rond straffen en punitiviteit in de samenleving.

❖ **Erkenning v/h SL**

De tendens van de erkenning van ook het SL komt op. Ook het SL krijgt nu een plaats in het strafrecht. Dat zou miss kunnen zorgen voor de groeiende identificatie met het SL, en dat zou de punitiviteit dn ↗

❖ **Internationalisering en europeanisering**

Straffen w meer universeel, wetgeving en beleid over crime w meer gelijk in Europese landen. En daardoor w politiek en samenleving punitiever

→ Deze factoren hebben direct/ indirect bijgedragen aan de extensivering (uitbreiding) en intensivering (het versterken) v/d punitiviteitsgraad van het strafrecht. Steeds meer soorten straffen, steeds meer pp gestraft, verfijning van de straffen, ..

Bestraffing w gezien als een functie om controle te krijgen om criminaliteit en deze te doen dalen. De praktijk dijt steeds meer uit in de laatmoderne risicosamenleving waar we risico's willen beheersen, gevaar voorkomen, ... De pre crime samenleving van Zedner; op voorhand al alle potentiële risicofactoren aanpakken om zo onze veiligheid te garanderen.

Hoe? Preventief werken, jongeren vroegtijdig aanpakken (nog voor een misdrijf is gepleegd)
vb. GASboetes

vb. overlast aanpakken via ASBO (= een bevel om zich niet a sociaal te gedragen, helpt om straatcriminaliteit in Engeland aan te pakken. Wie zo een Asbo krijgt, mag ni meer over de schreef gaan, zowel? GVSstraf)

Kritiek

Het idee dat ze hier hebben is straffen = een instrument, het is nodig ter controle van crime en om de veiligheid te garanderen. Maar moet strafrecht wel bijdragen voor het controleren voor criminaliteit? Je moet andere zaken zoeken en andere factoren aanpakken (vb. structureel, omgeving aanpassen, ...) om dat te controleren ipv ze allemaal te bestraffen en id cel te zetten.

→ Het idee van beheersing en totale crimecontrole is nu aant afzwakken

Preventief werken werkt destructief. Jongeren straffen nog voor ze echt iets fout hebben gedaan, zou stigmatiserend zijn. Bezorgdheid van toenemende extensivering en intensivering v/d punitiviteit in de samenleving.

▪ **Nieuwe vormen van straffen, controle mechanismen**

Het aantal nieuwe vormen van sanctionering ↗. Ook het latent/ verborgen punitiviteitsdenkende overheidsoptreden ↗. Er komt een uitbreiding (extensivering) van het straffenarsenaal. Ook het aantal controlemechanisme op crime neemt toe; er komen meer bewakingssystemen/'surveillance' in samenleving. Hoe? via para-justitiële actoren, hulpverlenings- en vormingssector, gemeenten, private sector, ...

▪ **Nieuwe termen in de criminologische literatuur**

Welke? new penology, new punitiveness, nieuwe strafcultuur, nieuwe veiligheidscultuur, punitieve turn, penale regressies, de wil om te straffen, punitief populisme, soft power ...

Soft power: de zachte dwang door hv'ers en politie tav potentiële risicopersonen om zich te laten behandelen. Dit is een soort bezorgdheid.

1. Punitiviteit

Punitiviteit

= houdingen tav bestraffing. Mensen die een hoge mate punitief zijn, willen meer een zwaarder straffen. Hierbij moet de straf als doel hebben dat de dader zijn gepleegde onrecht voelt.

Punitiviteit bestaat uit 2 delen:

1. **Bedoelde punitiviteit**
punitiviteit als doel van de straf, de bedoelde punitiviteit vd rechter, de mate van punitiviteit van een straf waar de rechter op doelde toen die de straf oplegde.
vb. Met de GVS wou de rechter dat de dader zijn gepleegde onrecht voelde
2. **Ervaren punitiviteit**
wat ervaren mensen als een straf, de ervaren punitiviteit in de samenleving, het subjectieve aspect van de straf. *vb. Jan voelt zich met de GVSstraf zwaarder gestraft dan Piet die dezelfde straf kreeg*

▪ **Trend van stijging vd punitiviteit in de maatschappij**

De laatste jaren is er stijging van de punitiviteitsgraad. Mensen zijn de laatste jaren meer punitiever. Dit komt door verschillende oorzaken: de tolerantiegraad van mensen is \searrow , de instrumentalisering van straffen, de internationalisering en uniformisering vh strafrecht, het populistische strafdiscours, de toenemende aandacht voor SL'ers, ...

→ **Maar... weinig onderzoek dat stijging aantoont**

De parameter om de punitiviteitsgraad te bestuderen = het aantal pp id gevangenis (GVSpopulatie) en de straffen die w gegeven.. Soms gaat men ook kijken naar de mate waarin andere vormen van sanctionering opgelegd zijn vb. gemeenschapsgerichte straffen. Toch is de punitiviteitsgraad moeilijk te onderzoeken, de term is nog weinig gedefinieerd en ontleed. Ook zijn er nog maar weinig theorieën en onderzoeken over. We kunnen dus ni met 100% zekerheid zeggen of punitiviteit gestegen is.

- Cross-sectionele onderzoeken: vgl'en bep. straffen met elkaar op dit moment. *vb. is de werkstraf zwaarder dan een geldboete?*

- Longitudinale onderzoeken; vgl'en straffen doorheen de jaren.
vb. w straffen als zwaarder ervaren ivgl met vroeger?

Nood aan een ijkpunt

Om te kunnen vgl'en hoe punitief is een bep. straf is, of hoe punitief een bep. een land is, ... Heb je een ijkpunt nodig. Dit is een meetpunt of maatstaf waar vanaf het iken plaatsvindt en nodig is om zaken met elkaar te vgl'en. Ook een gelijke definitie van punitiviteit is nodig.

<-> kritiek: paradox met crime ↗

Als de stijging van punitiviteit vergelekt met de (objectieve) evolutie criminaliteit, dan valt er een paradox in de ontwikkeling op. Immers criminaliteit is de laatste jaren gedaald, maar de mate van punitiviteit is gestegen. Een toename van de punitiviteitsgraad veronderstelt een stijging van aantal pp die gestraft w maar.... het aantal gestraften zou net moeten dalen, ahja want de criminaliteit is afgenomen dus minder daders dus minder gestraften. Dit is een tegenstrijdigheid.

▪ **Punitiviteit = relatief**

Er is een verschil in de bedoelde en de ervaren punitiviteit, wat de een als punitief ervaart, ervaart de ander miss ni als punitief. Het is relatief, moet in zijn context gezien w, moet in verhouding gezien tot andere zaken :

- **Verskil in uitvoering**

De mate van punitiviteit hangt ook af van de uitvoering. De GVS kan op verschillende manieren w uitgevoerd. Het is dus ni zo dat een GVSstraf punitiever is dan een korte GVS. Een stricte strenge uitvoering bij een korte straf kan als punitiever ervaren w dan een lange GVS bij een soepelere uitvoering.

- **Verskil in detentieomstandigheden**

Sommige GVS zijn de detentieomstandigheden miss veel slechter (slecht eten, een cel met ongedierte, weinig hygiëne, agressieve cipiers, ... ook dit kan maken dat de ene straf punitiever aan voelt dan de andere.

- **Verskil in regimeverschillen**

De ene GVS is punitiever dan de andere. Een korte straf in een streng GVSregime in Leuven is miss zwaarder dan een lange GVSstraf in een meer open regime van een andere GVS.

2.De multidimensionaliteit van punitiviteit

Punitiviteit = een soort ajuinmodel met verschillende lagen. Punitiviteit heeft verschillende lagen (gelaagdheid) en kan onderverdeeld w in het micro, meso en macroniveau van punitiviteit. Elke laag

bevat een ander niveau van punitiviteit.

1. **!!! Individuele punitiviteit**

Micro niveau: focus op punitieve attitudes (de individuele strafbehoeften, opvattingen, waarden, emoties... van een pp over straffen) De manier waarop een individu zijn straf ervaart.

2. **Justitiële punitiviteit**

Meso niveau: de houding die actoren hebben tav bestraffing, de houding en afdoeningen tav straf van justitiële actoren (politie, RB, rechter ..) , straftoemettings- en strafuitvoeringsbeleid die ervoor zorgen dat straffen punitiever w of ni (rechter kan beslissen om zware of lichte straf op te leggen).

3. **Maatschappelijke punitiviteit**

Macro niveau: kijken hoe de publieke opinie evolueert ivm punitiviteit en hun houding tav straffen, hoe bericht de media over straffen? , ...

Daarnaast w ook de politiek erbij betrokken: het meten van de beleidsmatige punitiviteit, de soort politiek die partijen voeren (zeer repressief of gematigd?), de wetgeving en het type strafbeleid.

→ **Verwevenheid van de niveaus**

Deze niveaus van punitiviteit hangen sterk samen en zijn onderling verweven. De niveaus geven de individuele, justitiële en maatschappelijke opvattingen, houdingen en gedragingen weer over punitiviteit.

1.Onderzoek naar de individuele punitiviteit

Zie reader: tekst **Adriaansen en aertsen (2015)** →gedaan

De laatste jaren is er maar weinig onderzoeken verschenen zijn over punitiviteit, waardoor dit onderzoek grotendeels onderontwikkeld blijft en tamelijk vaag vanwege het ontbreken van een duidelijke definitie van het concept “punitiviteit” en de verschillende methodologieën die w gebruikt om het te meten.

Wat?

Hier w onderzoek gedaan naar punitiviteit op micro niveau. Vooral de punitieve attitudes (de individuele straffen, de punitieve attitudes, houdingen, opvattingen en waarden van mensen en de strafbehoeften van mensen) w onderzocht.

Hoe? via operationalisatie

Men gaat de term ‘punitiviteit’ op een multidimensionale manier operationaliseren: ‘Zijn de straffen te zwaar, te licht of juist goed?’ Men probeert de term meetbaar te maken toch blijkt dit moeilijk te zijn met de vage definitie ervan en de complexe aard van punitiviteit. Hieronder staan de verschillende manieren vd operationalisatie, studies die trachten het begrip “**punitieve attitudes**” meetbaar te maken:

- ❖ **Adhv verkozen strafdoelen**
Sommige studies gaan punitieve attitudes meten adhv de gekozen strafdoelen: er w bestudeerd welke strafdoel iemand ! vind voor een bep. daad. Vb. vergelding, incapacitatie, afschrikking nastreven dan zou je punitiever zijn vs. rehabilitatie, herstel dan ben je minder punitief.
- ❖ **Adhv verkozen strafvormen**
doodstraf, GVS, gemeenschapsgerichte sancties, ... of je zou de strafvormen op een continuüm kunnen plaatsen van zware naar lichte straffen. Vb. *doodstraf zwaarder, GVS minder zwaar, boete nog minder zwaar, ...* Toch is nuancering hier vereist.
- ❖ **Adhv de intensiteit vd straf**
Mensen die kiezen voor een hoge intensiteit vd straf zouden punitiever zijn. Dus kijken of er meer pp'en gestraft w (minder pp die er mee weg komen), straffeloosheid \searrow , een grotere omvang (vb. hoge geldboetes), een langere duur (effectieve GVS), harde of zachte manier van straffen (no nonsense, een straf is een straf, moet gevoeld w, \neq straffeloosheid).
- ❖ **Adhv het verkozen strafbeleid**
Samenlevingen met een streng strafbeleid, daar zouden pp'en punitiever zijn: vb. 3 strikes and you're out (= een Amerikaanse we die zegt dat als een pp voor een 3^e x veroordeeld w, die een extra zware sanctie krijgt), mandatory sentences, de voorwaardelijke invrijheidstelling afschaffen want een straf = een straf, niet samendrukbare straffen, ...

➔ In de literatuur zie je dus dat studies over punitiviteit verschillen in de criteria die ze gebruiken om punitieve attitudes te meten. De ene kijkt naar het soort strafbeleid, de andere naar de strafdoelen, ...

Kritiek: focus op 1 element

Vaak meten studies en onderzoeken inzake punitiviteit maar 1 criteria van punitieve attitudes. Veel van die studies richten zich maar naar 1 of 2 elementen van punitiviteit (vb. op vlak van strafdoel, strafbeleid, ...) en das een beperking.

OPL? meer multidimensionale operationalisatie

punitiviteit in al zen dimensies bestuderen. Dus kijken naar de verschillende elementen van punitieve attitudes en die operationaliseren en integreren. Punitiviteit w niet meer gezien 'als de houding tav straffen' maar als 'de houding tav strafdoelen, vormen van strafrechtelijke sancties, de intensiteit van strafsancities en specifieke strafmaatregelen'

▪ **Verskillende onderzoeksmethoden – verschillende uitkomsten:**

onderzoeken naar punitiviteit en de punitieve attitudes te meten verschillend, in de manier van onderzoek. Er zijn verschillende methodes:

❖ **Kwantificerend onderzoek**

vb. representatieve surveys kun je beter ni gebruiken want dan zou je (te) algemene vragen stellen aan de pp.

vb. bent u voor of tegen de doodstraf? Das te algemeen.

Case vignettes: dit zou een betere manier zijn om kwanti onderzoek te voeren. Hierdoor laat je pp direct reageren op een bep. case/ situatie dat beschreven is. Dit is concreter.

Nadeel? Beïnvloeding van antwoorden door de soort vraagstelling, de onderzoeks setting, de antwoordcategorieën, de tijd, ...

❖ **Kwalitatief onderzoek**

vb. via focus groepen of interviews: uit dit soort onderzoek komt er vaak een lagere graad van punitiviteit voor bij de respondenten.

Vb. via etnografisch onderzoek (hoe komen attitudes en oordeelvorming tot stand? Observaties van mensen) + intensief mensen interviewen: pp'en volgen en hun leven observeren, ...

❖ **Case studies**

3e onderzoeksmethode: uitgebreid info geven over een bep. geval en vragen welke straf is gewenst? Welke mate? de verwachte straf en opgelegde straf met elkaar vgl'en

❖ **Deliberative polls**

Gebeurt in 2 delen: eerst w er een bep. casus voorgelegd zonder veel info en dan meet men de punitieve attitude (pre meting). Deel 2: men geeft meer achtergrond info over de pp, de feiten, de omstandigheden en dan doen ze weer een meting (postmeting). Dan zie je vaak een **verschil: bij meer info, zijn ze minder punitief**

❖ **Real life situations**

❖ **Experimenten – mock courts (= nep RB'en)**

je laat mensen deelnemen aan een rechtproces, ze wonen dat bij en vragen welke straf zou jj geven en waarom? er w gezegd dat dit de enige goeie vorm is om punitiviteit te beoordelen omdat ze nu in reele situaties zien, je moet mensen zelf laten rechter spelen, zelf erin zetten, alleen zo ervaren ze de echte situatie, pas dan als je de pp

verantwoordelijkheid geeft als lekenrechter en ze in concrete situaties komen, dan kunnen ze beste beoordelen

❖ **Multi-method research designs**

Dit gaat over een multi methode onderzoeksmodel: een combi van kwali en kwanti w hier gebruikt: vb. eerst een representatieve steekproef doen en dan doorvragen bij bep. pp via diepte-interviews

Nadeel? **Minder goede vergelijkbaarheid**

Door dat verschillende onderzoekers punitieve attitudes meten via verschillende methoden, kan je de resultaten minder vgl'en.

▪ **Onderzoeksresultaten**

Algemeen

- **Straffen zijn te licht**
Over het algemeen zeggen mensen dat dader te licht gestraf w. Dit is de opinie van burgers op het indiv. niveau
- **Rechters zijn punitiever**
Vaak w gezegd dat rechters de publieke opinie vertegenwoordigen maar dat blijkt ni zo te zijn in praktijk. Publiek zou ni strenger zijn dan rechters. Rechters zouden iets punitiever zn
- **Zeer beperkte kennis over strafrechtssysteem**
Mensen weten weinig over straffen en het functioneren vh strafrechtssysteem

M.b.t. strafdoelen

- **Publiek verkiest combinatie van strafdoelen**
Mensen zouden ni echt een voorkeur hebben voor 1 bep. straf, willen een combi van strafdoelen.
- **~van delicttype en ernst**
De keuze voor het strafdoel zou ~ zn vh delicttype (vermogensmisdrijven vs geweldsmisdrijven) en de ernst vh misdrijf.

M.b.t. strafvormen

- **Dualisering: gewelds- en vermogensmisdrijven**
op vlak van straf vormen zouden ze misdrijven in delen in 2: ene kant gewelds misdrijven en aan de andere kant vermogensmisdrijven. Voor geweldsmisdrijven zouden ze eerder de GVS kiezen voor vermogensmisdrijven zouden ze eerder alternatieve straffen opleggen.

- Alternatieve sancties meer verkozen voor lichte misdrijven
- Interregionale/internationale verschillen
Internationaal zou er ook een verschil zijn in keuze voor de strafvorm. In Afrika en Azië zijn mensen meer gemeenschapgericht en kiezen ze sneller voor community service. In Europa kiezen ze sneller voor de werkstraf.
- Evolutie doorheen tijd
in de VS toename van repressief strafbeleid in jaren 70. Indiv. burgers begonnen de repressieve gedachte sterk te steunen. Dus verschil in jaren welke straf ze willen voor een bep. misdrijf. Vanaf de jaren 70 neiging de GVS te beamen als een goede straf

M.b.t. intensiteit van de straf

- Duur gevangenisstraf: internationale verschillen
in west europa, new zeeland, australie: grote voorkeur voor de korte GVS, dit ivgl met afrika azië, latijns amerika, centraal en oost europa die eerder langere GVS willen
- Detentieomstandigheden: te mild (maar toch niet zwaarder maken)
mensen zouden dit te mild vinden maar als je dan vraagt of de detentie omstandigheden zwaarder moeten, zegt het publiek van nee dat moet ni. (= ambivalente/ in conflict zijnde ideeën van burgers)

M.b.t. strafbeleid

- Three strikes: 90% - 17% (met info)
In VS: heb je de 3 strikes en your out: na de 3^e keer veroordeeld te zijn, krijg je een extra zware straf opgelegd. Amerikaanse bevolking zou vrij punitief zijn: 90% vd pp stemt in met het 3 strikes principe. Echter als je ze meer info geeft over de pp, het feit, de omstandigheden, ... dan zou er 17%, meer genuanceerder zijn, minder punitief zijn.
- Doodstraf – levenslang
Voorkeur voor doodstraf is vaak groot; ook in Europa. Maar het neemt af als je mensen de keuze geeft: levenslange GVS of doodstraf. De meerderheid kiest dan voor levenslang (zonder dat ze vervroegd in vrijheid gesteld w). Dat wijst op **relatieve karakter van de straf behoefte**. Als je maar alternatieven geeft over straffen, denken ze er anders over.
- Voorwaardelijke invrijheidstelling: negatieve attitudes, maar positiever wanneer vergeleken met strafeinde
Over het algemeen zijn de meningen vrij negatief over een dader in voorwaardelijke vrijlating te stellen. In vergelijking met het beleid van daders die

de volledige duur van hun straf uitzitten, krijgt de voorwaardelijke vrijlating meer steun van het publiek. Bovendien geven onderzoeksresultaten aan dat respondenten geen voorstander zijn van afschaffing van de voorwaardelijke vrijlating voor geweldloze daders.

➔ **Veel tegenstrijdigheden, inconsistenties en ambivalenties (conflicterende) opinie**

Uit de resultaten van onderzoek blijkt dat de publieke opinie vaak tegenstrijdig is en zichzelf tegen spreekt. Soms met een kleine wijziging (vb. extra info gegeven over de dader, omstandigheden) kan al een hele andere opinie over de soort straf en de mate van punitiviteit opleveren. E

▪ **Factoren die invloed hebben op punitiviteitsgraad**

Er zijn een aantal factoren gevonden die van grote invloed zijn op de houding van mensen ten opzichte van straffen. Bij de resultaten van de onderzoeken naar punitiviteit valt op te merken dat de meningen van burgers vaak tegenstrijdig of inconsistent zijn. De inconsistentie tussen de bevindingen zal waarschijnlijk liggen aan de verschillende conceptualisaties van straffeloosheid, de verschillende onderzoeksontwerpen die werden opgezet, de culturele en beleidsverschillen tussen de landen en regio's waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden, het verschil in opname van variabelen, ...

Van de verschillende factoren die een invloed hebben op de punitiviteitsgraad, bespreken we hier **5 samenhangende factoren**. Een daarvan zijn de socio-demografische factoren er een van. De socio-demografische factoren kunnen objectief vastgesteld worden. De andere factoren worden beïnvloed door de (in) formele omgeving van een persoon.

1. **Socio-demografische factoren**

De socio-demografische factoren (geslacht, leeftijd, aantal broers/zussen, opleidingsniveau) zouden een invloed hebben op de mate van punitiviteit. Obv. leeftijd en geslacht kunnen we eig. weinig zeggen qua verschillen in punitiviteit. Wel obv. ras kunnen we iets zeggen; blanken zouden punitiever zijn dan zwarten.

Vooraf opleidingsniveau zou een grote rol spelen. Mensen met een hoog opleidingsniveau zijn milder, dan deze met een laag opleidingsniveau. Laagopgeleiden zouden punitiever zijn.

2. **Persoonlijke waarden**

De bevindingen van de pers. waarden en gedachtegang van mensen en punitiviteit bleken vrij consistent.

- Obv. Politieke ideologie: De meeste studies kwamen tot de conclusie dat democraten en liberalen minder punitieve attitudes hebben ivgl met republikeinen, conservatieven en

mensen met een hoge mate van autoriteit.

- Obv levensbeschouwing/ religie: christelijke fundamentalisten (vb. de pinksterbeweging) zijn meer punitief dan andere godsdiensten of atheïsten

3. Eerdere slachtofferervaringen:

Meer punitiviteit bij pp die zelf SL'er geweest zijn

4. Emoties

fear of crime (+/-) – anger about crime (+). Angst voor criminaliteit zou leiden tot meer punitiviteit. Echter kan er hier niks over gezegd w, aangezien veel onderzoeken tegenstrijdige bevindingen hierover. Mensen die woede hebben en kwaad zijn als het gaat over criminaliteit, die woede hebben als ze horen over crimekwesties, die zijn punitiever.

3. Kennis over criminaliteit

- Mensen die een hoge inschatting dn van prevalentie, denken dat crime veel voor komt, zijn meer punitief
- Meer TV kijken, kortere gerechtelijke berichten lezen, commerciële media lezen: meer punitief

➔ Deze 5 elementen: de sociaal demografische factoren van een pp, de emoties, de kennis over criminaliteit, de SL'er ervaringen en de persoonlijke waarden van de pp zijn elementen die impact hebben op DE INDIVIDUELE PUNITIVE ATTITUDES van een pp.

2. Justitiële punitiviteit

Wat?

De justitiële punitiviteit is het 2^e niveau of het meso niveau. Hier gaan ze zich richten op de houding die actoren hebben tav bestraffing, de houding tav straf van justitiële actoren (politie, RB, rechter ..), straftoematings- en strafuitvoeringsbeleid die ervoor zorgen dat straffen punitiever w of ni (rechter kan beslissen om zware of lichte straf op te leggen).

Probleem? Dark nr

Groot dark nr. , Justitiële onderzoeken en statistieken zijn ni volledig. Ook de SL'er enquêtes en zelfrapportages zouden geen volledig beeld geven. Er is een groot dark nr: criminaliteit en misdrijven die gepleegd is maar (nog) niet ontdekt is of geen PV van opgesteld is. Er w

gekeken naar de gevangenis cijfers, maar deze cijfers zijn te beperkt om uitspraken te doen over punitiviteit.

≠ geïntegreerd meetinstrument

We hebben enkel cijfers van de misdrijven waarvan een PV opgesteld is of die door de rechter behandeld w. We hebben cijfers over al de niveaus van die driehoek maar die zijn ni geïntegreerd. We zien niks van het verloop van die cijfers doorheen de driehoek, het verloop tussen al die lagen.

Vb. als je kijkt naar de opsporing in het gerechtelijk onderzoek kan je zien of er meer strengere straffen w gegeven nu ivlg met 10jaar geleden, ... Maar doordat de lagen ni geïntegreerd zijn, w deze vgl'ing moeilijk.

Onderzoeken?

Op meso niveau zijn vooral de evoluties in het gevangenisbevolking het meest gemeten om zo de punitiviteitsgraad bij actoren te meten. Toch zijn er veel beperkingen aan deze onderzoeken.

→ Kaart 1

Hier zie je de evolutie van de GVSbevolkng 1980-2005 met een opsplitsing van de duur vd straf (<1jr, 3-5jr, >5jr, ..).

- toename van de GVS bevolking
- Toename van de levenslange GVSstraffen
- vooral straffen boven de 5jr zijn toegenomen.
Verklaring? De toename van de uitgesproken gvs straffen 5jaar
- Sinds 2001 toename van tijd. Crim. (?)
- Daling van straffen onder de 1 jaar en straffen tussen 1-3jaar

Dus: je zou kunnen zeggen, er is een stijging van langere straffen (levenslang en >5jr nemen toe) en kortere straffen dalen , dus bevolking is punitiever.

Maar... de oorzaak zou bij de houding van de rechter liggen, deze zou meer en langere GVSstraffen uitspreken. Dus niet op micro niveau bij de indiv. burger.

<-> De oorzaak ligt meer genuanceerder; zou ook ni enkel van de houding vd rechter afhangen , er zijn nog andere verklaringen zou als een strenger strafuitvoeringsbeleid, ..

→ Kaart 2

- Vanaf 1995 neemt de gevangenisbevolking voor straffen onder de 3jaar af
- In 2000-2001: was er stijging vd GVSbevolking voor straffen <3jr en 2002: daalde dit terug
- Vanaf 1997: is de GVSbevolking gedaald voor straffen tot en met 3jaar.
-

→ Kaart 3

Gaat over het aantal dossiers met probatie voorwaarden, doorgestuurd naar justitiehuis.

- begeleidingsmandaten van probatie is ↗ over de jaren met piek in 2005 en daarna lichte daling maar nog steeds stijging tav 1995-2004.
- GVSbevolking is toegenomen.
- Die alternatieve straffen zijn helemaal geen alternatief, meer een aditief (een extra bij de al bestaande straffen).

→ **Wet 17 maart 2013: strengere tijdvoorwaarden** (wijst op meer punitiviteit)

→ **Nieuwe autonome straffen**

Er ontstonden nieuwe straffen, deze zijn autonome straffen gew. Kunnen dus ook op zichzelf een straf zijn, zonder als 'bijstraf' te fungeren bij een hoofdstraf. Welke?

- Werkstraf (2002)
- Elektronisch toezicht (2014)
- Probatie (2014)

De uitbreiding vh aantal straffen en het autonoom maken van straffen, zou kunnen wijze op op dus ook de toename van punitiviteit.

3. Maatschappelijke punitiviteit

Wat?

Het macro niveau waarop men punitieve attitudes kan bestuderen.

Men gaat hier kijken hoe de publieke opinie evolueert ivm punitiviteit en hun houding tav straffen, hoe bericht de media over straffen,

Daarnaast w ook de politiek erbij betrokken: het meten van de beleidsmatige punitiviteit, de soort politiek die partijen voeren (zeer repressief of gematigd?), de wetgeving en het type strafbeleid.

VW voor meer punitiviteit

Burgers hebben meer punitieve neigingen als bepaalde voorwaarden aanwezig zijn:

- Als de feiten vrij gewelddadig zijn
- Als het om een kwetsbaar slachtoffer gaat
- Aandacht van respondent meer gericht op misdrijf dan op pleger
- Als de pp geen overzicht krijgt over de mogelijke andere (strafrechtelijke) reacties
- Als de pp snel moet antwoorden

▪ Zelfhulpgroepen en SL'erbewegingen zouden punitiviteit dn ↗

Laatste jaren meer aandacht voor SL'ers in het strafbeleid. Er is een hele SL'er beweging ontstaan. Verschillende victimagogische ideologieën hebben gezorgd voor politieke steun tav SL'ers. Maar de toename van zelfhulpgroepen zou de punitiviteit dn ↗

Hoe SL'ers beter beschermen?

- Toename vh aantal rechten van SL
Vanaf eind jaren 90 werd er in west Europa meer nadruk gelegd op de formele rechten (strafrecht en strafprocesrecht) van het SLer (vb. inzage in het dossier).
- slachtoffervoorzieningen
Vroeger enkel SL voorzieningen uitgebouwd, pas later kwamen er ook meer SL rechten. Tegenwoordig nog meer nadruk op deze voorzieningen voor SL'ers. RB verwijst er naar.
- Europese slachtofferbeweging
Europese unie heeft steun gegeven om SL'er bewegingen op poten te stellen. Dit beleid kwam er tijdens de humaniseringstendens. Waren tegen het idee dat SL'ers meer rechten mochten krijgen ten kosten van de rechten van daders. Meer genuanceerd beeld, minder repressief en punitief. Vonden dat dader er ni onder mocht lijden. De Europese SL'er beweging zou net een grotere punitiviteit in de hand werken.

Toch is Europa geen homogene groep: verschillen tussen landen, single issue groepen,

zelfhulpgroepen, ... Er zijn verschillen in opvattingen over slachtoffers en de soort hv'ing voor hen. De aanpak en soort hv'ing verschilt per land.

- **USA – Japan: sterke slachtofferlobby:**
agenda-setter nationaal strafrechtsbeleid: SL'er lobbys zijn groepen mensen die zich organiseren en stelselmatig druk uitoefenen op beleidsmakers bij bestuursorganen. Zij ijveren voor de rechten van SL'ers. In Japan en de USA zijn er veel sterkere slachtofferlobbys dan in Europa dit zou invloed hebben op het beleid en de politiek en de punitiviteit in een samenleving dn ↗

▪ **Belang van brede maatschappelijke context**

In tijden van transitie: vertrouwen ↘ , expertcultuur ↘

In tijden van transitie waarbij veel maatschapp. gevoeligheden zijn, het denken verandert. In deze tijden daalt het vertrouwen in de politie. Ook gaat men minder beroep doen op experts in het strafbeleid, maar gaat men zich meer laten beïnvloeden door de publieke opinie.

Expertencultuur ↘

- **Strafbeleid w mechanisch –punitief**
Het strafbeleid van de overheid wordt meer mechanisch-punitief: minder individualisering/ op maat gerichte straffen en meer vaste straffen. Politiekers w steeds meer geleid door de publieke opinie, burgers kiezen hoe er gestraft moet w. Politiekers moeten zich verantwoorden tegen burgers. Men gaat meer werken met vaste straffen, iedereen gelijk voor de wet. Er w ni meer individueel op maategericht een straf opgelegd. Politiekers reageren dus mechanisch om zo het publiek te voeden in hun behoeften. Het beleid w dus meer mechanisch en punitief.
- **strafdoelen w meer expressief en slachtoffergericht**
- **Identificatie met SL'ers zorgt voor punitiviteit ↗**
- **Identificatie met SL'ers zorgt voor punitiviteit ↗**
Door de groeiende aandacht voor SL'ers en de SL'erhulpgroepen, gaan meer mensen zich identificeren met SL'ers. De empathie voor sL'ers stijgt ivgl met 30jaar geleden. Criminaliteit krijgt als gevolg de status van een "! Sociaal probleem" wat ervoor zorgt dat burgers meer de neiging krijgen om een strenger strafbeleid (stilzwijgend of expliciet) goed te keuren of te ondersteunen.

Strafervaring van de pp --belevingsdimensie---
--

Wat?

De ervaring van een persoon over een straf. Kijken hoe de persoon de straf ervaart/ beleeft. Straffen hebben meestal een doel vb. repressie, vb. lijden vb. heropvoeden. Naast deze strafdoelen, kunnen straffen ook neveneffecten te weeg brengen, die men niet voor ogen had maar er in praktijk wel zijn.

2deling van Kolber

1. Bedoeld effect vd straf
2. Unintentional punishment/ onbedoelde neveneffecten
vb. familie w meegestraft

Probleem? Onmogelijk om alle neveneffecten te kennen

Het is moeilijk voor de rechter om te weten welke neveneffecten er allemaal zijn bij een straf. Daarnaast is het moeilijk om te **onderscheiden welke schade bewust is** en welke een neveneffect is van de straf. Hierbij kan de vraag gesteld w als men bij een straf moet rekening houden met het proportionaliteitsbeginsel: w dan die onbedoelde neven effecten bij deze overweging geteld?

....terwijl die neveneffecten wel ! zijn voor het meten vd zwaarte vd straf, het rechtvaardigen v/d straf.

Er zijn verschillende soorten schade van de GVSstraf:

- **voorzien schade**
schade die de rechter kon voorzien *vb. als je de GVS straf oplegt dan weet je dat pp zen kinderen thuis ni kan opvoede*
- **voorzien risico's**
daders krijgen detentieschade, deze is minder te overzien.
vb. pp w drugsverslaafd, pp kan bedreigd w in GVS, ...
- **roekeloze risico's**
risico's die rechter neemt zonder veel na te denken
vb. onschuldigen opsluiten (4% in VS krijgt doodstraf ma bleek onschuldig)

The justification-symmetry principle

De rechter moet de straf die hij oplegt verantwoorden met alle risico's en neveneffecten. Als je iemand straft id samenleving dan moet de rechter rekening houden met de neveneffecten en dit kunnen verantwoorden.

Ander probleem?

Belevingsdimensie van een straf verschilt per pp

Er zijn grote verschillen tussen veroordeelden in de ervaring van de (gevangenis)straf: voor sommige voelt deze straf minder zwaar dan voor anderen.

▪ Happiness and punishment

- **Verschil in belevingsdimensie**
De ervaring van de GVs verschilt van pp tot pp. Ook de mate van neveneffecten verschilt van pp tot pp. Sommige daders ervaren de GVS en de schuld tav hun Sl'ers ander dan andere. Deze beleving is moeilijk te veralgemenen.
- **Geldboete w snel aanvaard**
Het krijgen van een geldboete en deze betalen w vrij snel aanvaard. Meeste hebben ni zoveel probleemmet de hoogte van de boete.
- **Veroordeelden passen zich vaak snel aan**
Mensen passen zich snel aan aan hun omgeving, zo ook aan het GVSleven. Na verloop van tijd zijn de meeste pp'en gewend geraakt aan het GVSleven.

Maar... aanpassingsproblemen doen zich vooral voor tav 'post prison life conditions'
- **MAaar... erna blijkt het veel moeilijker om zich terug aan te passen aan het leven in de samenleving.** De 'post prison life', het na de GVS terug komen in de omgeving, blijkt veel zwaarder te zijn. De integratie in de maatschappij blijkt moeilijk. Ook het verlies van vriendschappen, relaties, werkloosheid, ... maakt het ni makkelijk.
- **Aanpassing van hoogte/ lengte vd straf ~ernst: amper effect op onwelzijn.**
lineair aanpassen van de hoogte of de lengte van de straf aan de ernst van de feiten zal uiteindelijk de mate van onwelzijn (het strafkarakter) niet sterk beïnvloeden.
De strafrechter spreekt meer en meer langere straffen uit, verklaart punitiviteit ↗

Voorbeelden van belevingsonderzoek

1. De beleving vd werkstraf
2. De beleving van huisgenoten bij ET

1. Beleving vd werkstraf

Prof ging hier snel over

Hoe ervaren veroordeelden de werkstraf? En wrm ervaren die dat zo? Het gaat hier om de gepercipieerde betekenis van de pp over de werkstraf. Doel vd werkstraf? recidive ↘

⇒ **Doelen vh onderzoek**

Bij het onderzoek gaat men peilen naar de "beleving" van de veroordeelde.

Operationalisering:

- De 'gepercipieerde zin' (betekenis) meten adhv
 - Factoren m.b.t. het strafgehalte van de werkstraf (duur van de werkstraf, aard van het werk, soort contacten op prestatieplaats, ...)
 - De zin die men (eventueel) geeft aan het herstel
 - De perceptie van het (eventuele) nut van de werkstraf (voor zich zelf)
 - De perceptie van de proportionaliteit van de straf in verhouding tot de gepleegde feiten
 - Het integrerende dan wel desintegrerende (stigmatiserende) karakter van de werkstraf
 - De mogelijke projectie op de toekomst van de veroordeelde

- De wijze waarop de veroordeelde het juridische kader eigen aan de werkstraf percipieert (informatie, toestemming, gevolgen niet-uitvoering, ...)

- De mate van OVK tussen de voorafgaande voorstelling van de werkstraf en de daadwerkelijke uitvoering ervan
 Hoe dacht men dat de werkstraf was , welke verwachtingen had je? En wat is het verschil nu dat je hem ondergaan bent?

⇒ Methodologie

- Gemengde benadering: kwantitatief en kwalitatief
- Kwantitatief:
 - Vragenlijst: gesloten vragen – eenvoudige antwoordcategorieën
 - Opzet: min. 200 respondenten
 - Minimaal 2/3 van straf gedaan
- Kwalitatief
 - Zelfstandig én complementair t.a.v. kwantitatieve luik
 - Semi-gestructureerde interviews met 20 werkgestraften (meer complexe of gevoelige thema's) (geselecteerd via vragenlijst)
 - Focusgroepen met 1) vertegenwoordigers justitiehuisen
 2) dispatchingsdiensten
 3) begeleiders vd werkplaatsen

(Prof ging enkel op kwanti in)

⇒ Enkele resultaten vh kwanti onderzoek

- Vóór de veroordeling
- De feiten
- Het gerechtelijk proces
- Het werk en de prestatieplaats
- De beoordeling van de werkstraf

De feiten

- **Contact met justitieassistent: helpend, informierend en controlerend**
Grafiek: met rode en groene balkjes (groen = zeer akkoord). Ging over hoe de pp het contact ermee hadden ervaren. Bleek vooral helpend, informeren en controlerend te zijn. Bij weinig pp voelde het als straffend aan. Dit zegt iets over de punitiviteit.

- **Contact met dispatchingsdiensten: helpend, informierend en controlerend**
Grafiek: met rode en groene balkjes (groen = zeer akkoord). Ging over hoe de pp het contact ermee hadden ervaren. Bleek vooral helpend, informeren en controlerend te zijn. Bij weinig pp voelde het als straffend aan. Dit zegt iets over de punitiviteit. (zelfde als hierboven!)

- **Verantwoordelijk ja! Schade aan maatschappij nee**
Vele daders zeggen zich sterk verantwoordelijk te voelen voor hun daden (zie grafiek ppt) maar in een andere grafiek zegt de overgrote meerderheid dat ze geen schade hebben berokend aan de maatschappij. Dit is moeilijk: hoe kan je immers verwachten van daders dat ze hun schade herstellen als ze vinden dat ze geen schade hebben aangericht?

- **Meerderheid van de opgelegde straf gepast**
bij de vraag of de rechter een gepaste straf heeft opgelegd zegt 1/ 3 ja de rest zegt nee. Als ze dan vragen welke straf er dan wel opgelegd moet w is het antwoord ofwel bemiddeling, boete, geen straf, ...

Het gerechtelijk proces

- **Weinig kennis over de juridische gevolgen werkstraf**
Daders hebben geen/ weinig kennis over de gevolgen als ze hun werkstraf niet uitvoeren. Reden waarom daders toestemmen?
 - 1) vermijden vd GVSstraf
 - 2) vermijden van geldboete
 - 3) om zo hun bewijs goed gedrag en zeden te behouden

- **Contact met rechter: bestraffend, wet herinnerend, controlerend**
 Bij de grafiek over hoe dat de veroordeelden het contact met de rechter hebben ervaren zegt de meerderheid: bestraffend (95%), wet herinnerd (92%) en preventief (81%)
 Wat hebben ze absoluut NIET ervaren in dat contact: rechter was NI helpend en NI informerend.

Het werk en de prestatieplaats

Het soort werk

- ➔ **Keuze (10%: helemaal geen inspraak)**
 90% had inspraak in welk soort werk ze konden doen (gingen hierover in gesprek met de justitie assistent). 10% kreeg helemaal geen inspraak.
- ➔ **Kosten (75% ja: verplaatsing, telefoon, uitrusting)**
 Aan de werkstraf hangen vaak kosten, zo zegt 75% van de pp onder werkstraf dat ze verschillende kosten aan hadden vb. benzine kosten van verplaatsing naar de werkplaats, vb. kledij die men moest kopen om de job uit te voeren, ... De kosten = niet bedoeld effect.
- ➔ **Combinatie gewoon werk + werkstraf: 64% moeilijk**
 de combi van je gewone werk + werkstraf zou vrij zwaar zijn
- ➔ **Combi gezin + werkstraf: 61% moeilijk**
 de combinatie met een gezin en dan nog de werkstraf zou zwaar zijn
- ➔ **Spreiding: 2d tot 2jaar**
 Spreiding van aantal uren werkstraf: kan min. in 2d al je uren of in 2 jaar en dan je werkuren verspreid. Een gemiddeld aantal werken dat een pp bezig is met zijn werkstraf én dat nog aanvaardbaar is was 14w of 3,5 M
- ➔ **Aard van werk**
 De aard van de meeste werkstraffen is: handwerk (39%), groendienst (16%), horeca (10%), containerpark (7%)

De prestatieplaats

- ➔ **Keuze (80%: geen aandeel)**
 Maar 20% had inspraak in waar ze hun werkstraf gingen uitvoeren (waar ze dat gingen doen? Vb. welke gemeente? Welk bejaardentehuis, ...)
- ➔ **Uitleg over prestatieplaats (98% (heel) tevreden)**
 De uitleg over de prestatieplaats was goed, meeste w goed geïnformeerd en zijn tevreden

- **Collega's (80%: samen met "gewone wn'er)**
80% vd gestraften zou samenwerken met gewone werknemer; ong. ¼ werkt met andere werkgestrafte samen)
- **Kwaliteit contacten (92% samenwerking verloopt goed)**
92%: gemakkelijke samenwerking; 5%: ongemakkelijk contact; 13% verzwijgt werkstraf tav werknemers; 40% vermeldt werkstraf; 31% spreekt over de feiten; 17% spreekt over de redenen waarom werkstraf aanvaard

De beoordeling van de werkstraf/ de omgeving

- **Omgeving reageert vooral ondersteunend**
Wie? Partner: sterk ondersteunend
Familie: ondersteunend
vrienden: ondersteunend en neutraal
collega's: sommige ondersteunend en neutraal
→ Collega's in hogere mate afwijzend tav de gestraften ivgl vrienden, familie, partner

Voordeel? de samenleving kan hierdoor geresponsabiliseerd w, en ook moeite doen om veroordeelden terug op te nemen, positieve betrokkenheid, ze een kans gunnen om terug te werken bij hun bedrijf, ... soc. integratie langs 2 kanten
- **Doel vd werkstraf: straffen, geen feiten meer plegen, aan wet herinneren**
Bij de evaluatie van de gestraften ivm het doel vd straf, vonden de meeste dat het doel vooral bestraffen was, geen feiten meer plegen en herinnert w aan de wetten.
Wat was NIET het doel volgens hun? Informeren, controleren en helpen
- **Alg. verloop vd werkstraf = goed**
Bijna unaniem: de gestraften zeiden dat werkstraf over het alg. goed of zeer goed verliep.
Hier ging het vooral over de acceptatie door andere op werkvloer + de ondersteuning.

Kritiek

- werkbegeleider was in de buurt, dus antw was eerder soc. wenselijk. De werkgestraften dachten zo een goede indruk te maken op die begeleider.
+ selectiviteit in diegene die mee doen aan het onderzoek: enkel diegene die positief zijn over de werkstraf, willen misschien mee doen aan het onderzoek.
- **Herhaling van werkstraf**
op de vraag of de gestraften een volgende keer opnieuw zouden instemmen met een werkstraf, zeiden 96% 'ja'.

2.De beleving van huisgenoten bij ET

▪ **Mate van beleving?**

Hoe huisgenoten bij hun andere huisgenoot met ET dit ervaren, verschilt van pp tot pp. Sommige ervaren schade andere ni. Sommige hebben er een zeer slecht gevoel van overgehouden, sommige een goed gevoel, sommige voelden het als geen straf andere voelden zich mede gestraft,

→ huisgenoten ervaren diverse invloeden op het leven (van zeer goed gevoel tot zeer slecht, van geen straf tot reële straf): sommige vinden ET goede straf, andere ni

Welke?

- **Aanpassing aan de regels en de duur van het ET**
Huisgenoten moesten zich mede aanpassen aan de regels vh ET en de duur. Immers als hun huisgenoot ni naar buiten kon tussen bep. uren , konden ze vb. ni vragen 'haal jij de kinderen van school ? , ...
- **Coping in het dagelijkse leven**
rekening houden met het uurrooster, meer tijd thuis doorbrengen, meer planmatig en gecontroleerd gaan leven, angst, onzekerheid en stress dat er iets gaat mis lopen, ...
- **Sociaal leven:**
Leven met een ET'er heeft invloed op het sociale leven; reactie van familie en vrienden, houding naar buitenwereld, verhouding met de veroordeelde, ... Vertel je het of verzwijg je dat je huisgenoot onder ET staat, ...

Huisgenoot kan verschillende rollen aannemen: Mee-straffen: diverse rollen

1. **De Helper**
Huisgenoot als helper. helpt ET'er, neemt extra taken op zich omdat gestraften dat ni meer kan doen. *Vb. boodschappen dn, ...*
2. **Sociaal assistent**
Deze moedigt de pp aan, sociale hulp, ondersteuning, zien dat pp zich aan dagschema houdt
3. **Controleur**
huisgenoot hield mee in het oog dat pp geen regels overtrad
4. **Politieagent of cipier**
Huisgenoot w politieagent, cipier of mama: begint uurrooster te checken en controleert of pp het naleeft, geeft opmerkingen indien dit ni zo is, zorgt dat pp VW naleeft, ... (gaat pp op de vingers tikken, bestraffen, ...)

Algemene bevindingen

- gebrek aan aandacht, steun en begeleiding vanuit justitie (50%) tav huisgenoten
- tekort aan informatie en betrokkenheid van huisgenoten met justitie
- Positieve ervaring door huisgenoten maar ook angst, stress en onzekerheid

- **Complexe verweving van thuiswereld en institutionele wereld a.d.h.v. 3 thema's**
 1) apparatuur thuis 2) creëren van volgzame personen 3) dreiging van sancties)
 pp komt meer terecht in een institutionele wereld waarin alles volgens de regels moet. IS niet echt 'thuis'. Er zijn 3 thema's die voor deze interferentie zorgen. 1) pp w voortdurend gecontroleerd via apparatuur, hangt daaraan vast. 2) pp w volgzzaam door het ET doordat ze zich telkens moeten aanpassen aan de regels v/h ET. 3) Dit omdat ze bang zijn voor de sancties, w afgeschrikt en denken dat ze terug heropgesloten gaan w anders id GVS

- **Omgeving w Ingeschakeld in het straffen:**
 disciplinaire procedures en mechanismen van de gevangenis w geïnstitutionaliseerd; familie wordt geïncorporeerd in sfeer van straf en controle; eigen verantwoordelijkheid w belangrijker; wisselwerking tussen maatschappij, dader en naaste omgeving ('How imprisonment extends beyond the jailhouse into every arena of life')

Wisselwerking tuss. maatschappij, dader, omgeving: dit is een neg. beeld. Er treedt een verwevenheid op, vage grens, vrijheid tussen opsluiting en ET, grens vervaagt, onduidelijker. Mensen w ingeschakeld in het strafgebeuren: op een punitieve manier, verstikkende manier, ..

- **Huisgenoten hebben invloed op het strafkarakter**
 huisgenoten zijn hoe dan ook sterk betrokken bij ET en kunnen het strafkarakter van ET verlichten of verzwaren. Veel hangt af van hoe die omgeving omgaat met de straf van de gestrafte onder ET, hopen dat de omgeving steun krijgt maar dat ze op hun beurt ook positieve steun geven aan de gestrafte.

- **Erkenning van last huisgenoten**
 Het is ! om de huisgenoten van ET'ers te erkennen in de verschillende invloeden die ET met zich meebrengt voor het leven van huisgenoten en de diverse rollen. Huisgenoten gezien w dat ze beschouwd w als een integraal onderdeel van een ET-programma (of andere straf) en men moet bewust zijn van onbedoelde schade.

- **Weinig onderzoek naar belevingsonderzoek**
 Er zijn 2 vb'den van belevingsonderzoeken, inzicht geven in kwalitatieve aspecten van het strafgebeuren: welke betekenis geven mensen aan de straf/ de beleving van die mensen. Hier is nog veel te weinig focus op in onderzoeken, in justitie, ..

H7: Normalisering v/h GVSleven

–Gastles Helene De VOS

Overzicht

1. Voorstelling v/h onderzoek

2. Enkele cijfers
3. Het gevangenisleven in België vs. Noorwegen
4. Doelen strafuitvoering en normaliseringsbeginsel
5. Beleid vs. praktijk

Van deze les ni alle Gevangenissen vanbuiten leren enzo : gwn weten dat het ! is om kritisch na te denken over GVS en weten welke impact de GVS heeft ...

1.Voorstelling vh onderzoek

- Normalisering
leven buiten de GVS moet zoveel mogelijk overeenkomen met het leven in de GVS
- Achtergrond
 - Doelen van de straftoemeting en strafuitvoering
 - Doelen van uitvoering GVs
 - Normaliseringsbeginsel
- Onderzoeksopzet
 - 2 landen: België & Noorwegen
 - 4 GVS'en
 - Methode? 8M observatie & interviews
 Documentenanalyse

- 1) Hoogstraten: open gevangenis, meer gemeenschapsgerichte gevangenis
zoals je ziet, is het ni zo super open, je kan ni zomaar binnen wandelen, als je binnen komt moet je IDcontrole doen, vanaf de cellen is er ok weer zo een controle en een gracht eronder .
Maar het zou makkelijker zijn om te ontsnappen zijn ivgl met andere GVSen

Gemeenschapsregime: GVSpopulatie werken samen, doen veel in groep, ...

ze eten wel individueel op cel, en pauzes zijn ook individueel

2) Gesloten regime GVS Leuven

Deze heeft een centrum in het midden met 3 vleugels. ER zijn per sectie personeelsleden verantwoordelijk (3 ongv.) die geven eten, kijken naar de noden van de gevangenisleden en tellen de gedetineerde, volgen het dagschema, gaan pp'en halen als ze naar dokter/ leeren moeten/ ..

→ Dit lijkt op Hoogstraten: ook dagschema, ook personeelsleden die gevangenen gaat halen voor dokter enzo.

3) Open GVS Noorwegen

Deze is veel opener en toegankelijker dan de open regime GVS van België.

Hier valt op: er is geen muur, het lijkt ook ni op een gevangenis, voordeur is gewoon los, er is een bushalte om de hoek. Gevangenen kunnen als ze willen direct ontsnappen maar doen dat ni omdat ze weten dat ze dan in een strenger regime terecht komen.

foto tuincentrum: dit staat op het domein van de GVS. Klanten kunnen gwn het tuincentrum binnengaan, zonder dat ze weten dat het een gevangenis is, weten ni dat mensen die daar werken gevangene zijn. Gevangenen en cipers werken hier door elkaar.

→ Leunt het meeste aan qua 'normalisering'

<-> België: oude gebouwen, met muur omringd, overbevolking, kleine cellen, ..

4) Gesloten GVS Noorwegen

gesloten gevangenis, enorme muur langs buitenaf. Verschil met België: kleine gebouwen binnen de grote muur en gedetineerde moeten naar andere gebouw via buiten.

2.Enkele cijfers

- **België heeft meer gedetineerde en is dus punitiever**
 - België heeft veel groter aantal inw. dan Noorwegen
 - België heeft meer gedetineerden dan Noorwegen
 - Maar gekeken naar het aantal gedetineerden in verhouding (zie onderste rij) per 100 000inw. zien we dat België punitiever is dan Noorwegen

Kritiek

Nu in België, w geïnterneerden, ni meer meegerekend in die cijfers.

In Noorwegen is de min. Leeftijd 15jaar want die w meegerekend in de gewone populatie. Dus voorzichtig zijn met die cijfers, maar er zijn miss maar 5 15jarige dus zoveel verschil maakt het ni.

- **Bezettingsgraad id GVS**

België heeft een zeer hoge bezettingsgraad (127%) zit over de 'normale' capaciteit; overbevolking in de GVSen. Meer gedetineerden dan plaatsen.
- **Aantal plaatsen in de GVS**

Gemiddeld aantal plaatsen per gevangenis: in Noorwegen en hebben ze veel meer gevangenissen dan België, maar wel vel kleinere gevangenissen. In Noorwegen zijn er wel minder plaatsen dan in België. Zie 62 plaatsen per gevangenis gemiddeld.

→Dat draagt meer bij tot de normalisering want hoe kleiner, hoe makkelijker iets er ni uit ziet als een gevangenis.

3.Het gevangenisleven in België vs. Noorwegen

1. open GVSregime Hoogstraten

- de klok bepaald heel het ritme
- Typische GVS woorden
Er zijn ook woorden typisch voor het gevangeniswezen: vb. dienders, lossen, beweging (groep pp'en die zich verplaatst), appel (het tellen van gedetineerden) ..en in het normale leven niet meer gebruikt worden. Dus voor de normalisering, zou het beter zijn dit woordgebruik aan te passen naar de gewone woorden die buiten de GVS gebruikt w.
- Vb. hebben een pispot want geen wc op kamer, dus dat ook verschil met buitenwereld.

2. Open regime GVS

- Gevangenseiland ten zuiden van oslo.
- Gedetineerde kunnen in de zon liggen als ze willen, maar hebben ook een dagritme, moeten werken, in hun vrije tijd mogen ze daar liggen.

OPEN REGIME: GVS LEIRA

- Kleine groep van 29 gedetineerden (25mannen, 4 vrouwen)
- 7km vh centrum
Weinig ontsnapping : gaat hier makkelijk, bushalte om de hoek, ..
Gedetineerde begrijpen hier dat het alternatief erger is, als ze ontsnappen gaan ze naar een veel strengere GVS, en in de GVS is het net chiller en krijgen ze kansen en ondersteuning om hun leven weer op te bouwen.
- Open GVS
Zicht van op straat van de gevangenis in noorwegen: geen omheining, prikkeldraad, geen bord van 'gevangenis, je zou ni denken dat het een gevangenis is.
- Veel drugstesten w hier afgenomen: nultolerantie voor drugs
- Verschillende zaken: het tuincentrum, garage , paarden, wasserij
pp werken overdag in het tuincentrum: gedetineerde en personeel zijn hetzelfde.
Gedetineerden moeten verplicht meedoen aan de activiteiten. In het tuincentrum hebben ze een uniform: rode blouse. Zowel het personeel als de gedetineerde dragen daar een rode blouse

dus gewone mensen weten ni wie wie is

<->Leuven: als personeel koffiedronk dan zeiden ze laat uw mok maar staan, de 'dienders/knechten' zouden het wel doen.

→ Doelgroep: motivatie > feiten die ze gepleegd hebben

→ Sfeer? Dynamische veiligheid, huiselijke sfeer

Je hebt binnen een living met pingpong, biljart, tv, zetels, ... en je hebt een eetkamer. Er hangt een huiselijke sfeer, niemand heeft een uniform. Als je aankomt van tuincentrum, kom je binnen en doe je je schoenen uit, ...

Overlegklimaat: personeelsoverleg, gedetineerde overleg, steungroepen tav ouders,

...

Kritiek

Maar dus veel kritiek: vele mensen denken dat ze hel tijd liggen chillen

Terwijl er veel ook in een gesloten gevangenis zitten (64% vd gedetineerde in Noorwegen zit in een gesloten regime).

3. Gesloten GVS TUNGA (noorwegen)

Weekdag

7:05 gedetineerden worden gewekt en ontbijten in de gemeenschappelijke ruimte

7:55 'busvertrek'

8:00-15:00 verplichte werkdag (of schooldag of andere activiteiten)

11:30 lunch (in gemeenschappelijke ruimte voor niet-werkers, op het werk voor werkers)

15:00 "middag" (warme maaltijd)

15:00-20:30 vrije tijd in gemeenschappelijke ruimte

16:00-17:00 opsluiting (pauze personeel)

Wat?

Gedetineerde leven samen in een sectie van 20 gedetineerden. Hier heb je een leefruimte met pingpong tafe, TV, .. dit is dus meer genormaliseerd, sluit meer aan bij het normale leven.

Ook hier raar taalgebruik: busvertrek (een groep pp'en die naar werkplaats vertrekt), wandeling (als gedetineerde buiten op de binnenkoer mogen)

4. Doelen strafuitvoering en normaliseringsbeginsel

▪ Doelen van de GVS

België: re-integratie, rehabilitatie, herstel

Noorwegen: levensstijl veranderen, recidive voorkomen

→ normalisering van GVS-leven

ontwikkelingen tot normalisering

- WOII: aandacht voor mensenrechten
(vrouwen, mensen met verstandelijke beperking, holebi's, gedetineerden, ...)

➔ Normalisering eerst ontstaan in de gehandicaptensector

Grondleggers Nirje en Wolfensberger (gehandicaptensector):

“making available to all mentally retarded people patterns of life and conditions of everyday living which are as close as possible to the regular circumstances and ways of life of society”

- Opkomende welvaart staat
- mensenrechtelijke ontwikkeling binnen de Raad van Europa

Later: normalisering in gevangenis

Later is het idee van normalisering opgepakt door de Raad van Europa. Regel 5 van de European Prison Rules: “het leven in de gevangenis moet zo veel mogelijk overeenkomen met de positieve aspecten van het leven in de gemeenschap”

- ➔ Raad van Europa wijst op positieve zaken van de buitenwereld; dus het is hier niet de bedoeling drugs te gebruiken buiten de gevangenis, dus mag ook in de GVS niet het doel.

Het is niet bindend, soft law, is niet afdwingbaar

- Rechtspraak Europees Hof van RM

Door het hof, wordt dit indirect afdwingbaar

“[...] prisoners in general continue to enjoy all the fundamental rights and freedoms guaranteed under the Convention save for the right to liberty, where lawfully imposed detention expressly falls within the scope of Article 5 of the Convention.” (??)

The Court concludes that there has been a violation of Article 3 of Protocol No. 1" (??)

Artikel 3 – Recht op vrije verkiezingen: De Hoge Verdragsluitende Partijen verbinden zich om met redelijke tussenpozen vrije, geheime verkiezingen te houden onder voorwaarden welke de vrije meningsuiting van het volk bij het kiezen van de wetgevende macht waarborgen. (??)

Toegepast op België ???

Dit is eigenlijk een vorm van een instrumenteel beginsel ter operationalisering van het schadebeperking beginsel. (??)

In het voorontwerp van Basiswet werd het schadebeperkingsbeginsel als basisbeginsel ingeschreven waarvan de naleving, in het kader van de doelstellingen bij de tenuitvoerlegging van de vrijheidsbenemende straf of maatregel, als een noodzakelijke voorwaarde wordt beschouwd voor de realiseerbaarheid van andere doelstellingen."

Welke?

- Justitie: basiswet GVSwezen
 - Strategisch plan: hulp & dienstverlening aan gedetineerden
-
- o Normalisering in België is vooral uitgewerkt in de voorbereidende werken en de basiswet.
 - o Normalisering gekoppeld aan detentieschade
En hier w normalisering vooral gekoppeld aan detentieschade (deze moeten we beperken door detentieschade te beperken door meer te normaliseren) en dan pas rehabilitatie,
Detentieschade beperken via recht op sport, recht op ...

Noorwegen

1. **De straf is de beperking van vrijheid**
De pp blijft zijn rechten behouden. Geen rechten w zomaar afgeschaft omdat de pp opgepakt is..
Daarom heeft de veroordeelde dader dezelfde rechten als alle anderen die in Noorwegen wonen.
2. **Subsidiariteitsbeginsel; laagste mogelijke straf**
Niemand zal zijn straf onder strikte omstandigheden ondergaan dan nodig is voor de veiligheid van de gemeenschap. Daders moeten daarom in het laagst mogelijke veiligheidsregime worden geplaatst.
3. **Normaliseringsbeginsel**
Tijdens het uitzitten van de straf, zal het leven vanbinnen id GVS zo veel mogelijk op het leven buiten de GVS lijken.

5. Beleid vs. praktijk

Doelen?

België: re-integratie, rehabilitatie, herstel

Noorwegen: levensstijl veranderen, recidive voorkomen → normalisering v/h GVSleven

Beleidsdoelen?

- 1) Bevorderen van re-integratie
- 2) beperken v/d schadelijke gevolgen van opsluiting

1. Bevorderen van re-integratie

Hoe? organiseren van normale werkdagen

<-> strikte dagelijkse routines

kritiek

In praktijk stop je met denken en volg je op automatische piloot het systeem

+ de tijd lijkt sneller te gaan in een strikter regime

“Nee, dat is het enge deel denk ik. Omdat ... je eraan went. Zelfs in een gesloten gevangenis, ik de klik maak, de switch omzet en gwn mee ga in de routine. Ik kon me bijna niets meer herinneren van mijn verblijf, omdat mijn brein gewoon is uitgeschakeld. Dat is gek. En plotseling ben ik weer weg.”

“Een ander gedetineerde vertelde dat die in een gesloten gevangenis had gezeten en dat daar zo saai was dat die alles super traag begon te doen om tijd sneller te laten gaan ma dus als ze buitenkwamen uit GVS dan wast moeilijk om me snelheid mee te kunnen”

→ **Pervers effect:**

kunnen ni meer functioneren in de snelheid van de maatschappij, w geholpen om meer te integreren en terug deel uit te maken van de maatschappij maar door de GVS zoo saai te maken gaan gedetineerde heel traag leven om de tijd op een dag sneller te laten gaan, doen alles heel traag want vervelen zich hebben toch niks te doen.

2. beperken v/d schadelijke gevolgen van opsluiting

Hoe? gedetineerde beschermen met wetten (rechtpositie vd gedetineerden)
recht op opleiding, recht op vrije mening, recht op gezondheidszorg, ...

Kritiek: anders in praktijk

Maar in de praktijk laat de rechtenbenadering de meest schadelijke aspecten van het gevangenisleven buiten beschouwing, zaken waren ze net bescherming nodig hebben: denk aan geweld tussen gedetineerden, drugs, eenzaamheid, weinig aangename sociale contacten, verlies eigen identiteit,...

“Ofwel blijf je binnen en laat je je ni onderdrukken , of je gaat mee en w onderdrukt ma dan loop je schade op.” ---Belgische gevangene

*“and then it depends...’ : als je een korte GVS straf hebt dan ben je nog deels jezelf. Maar deze die lange straffen hebben in GVS die veranderen, lijden aan detentieschade. Gevangenis verandert u”—
Noorweegse gevangene (die ca. hetzelfde zegt als de Belgische gevangene)*

→ het **doel** van het normaliseringsproces

Welke? re-integratie, beperking schadelijke gevolgen, waarborgen mensenrechten,...

Het doel bepaalt de manier waarop normalisering vorm krijgt en moet daarom geëxpliciteerd worden

→ de **aspecten van het gevangenisleven** die genormaliseerd worden moeten geselecteerd worden met het doel voor ogen

→ Neveneffecten

maatregelen genomen met het oog op normalisering kunnen onverwachte neveneffecten hebben

6.Normalisering

Hoe kan je normalisering in een GVS doen ↗ ?

- Kleinere GVS'en met minder aantal gevangene

- Gewone woorden gebruiken

Het gebruiken van gewone woorden die ook buiten de gevangenis gebruikt w. en ni van die woorden typisch voor het gevangeniswezen: vb. dienders, lossen, beweging (groep pp'en die zich verplaatst), appel (het tellen van gedetineerden) .. (België)

- Wc hebben op kamer
geen pispot (België)

- **Huiselijke sfeer**
Gedetineerde leven samen in een sectie van 20 gedetineerden. Hier heb je een leefruimte met pingpong tafe, TV, .. dit is dus meer genormaliseerd, sluit meer aan bij het normale leven.
- **Eigen kledij**
- **Gedetineerden en cipers hetzelfde niveau**
- **Pp zaken te doen geven**
Gedetineerde werk geven, zorgen dat ze bezig zijn. Immers in een saai regime, waar er niks te doen is, w ze zot. Ze gaan alles zo traag doen om de dag sneller te laten gaan. Traag eten, traag omkleden, traag alles, Effect? Slecht voor normalisering want leven te traag om terug in het normale leven buiten de GVS mee te kunnen.
-

Normaliseringsproces in GVS is afhankelijk van

- Het doel vd normalisering en het doel vd strafuitvoering
- aspecten van het gevangenisleven die genormaliseerd w
- Het vooropgestelde en gerealiseerde resultaat

H8: Van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden tot gemeenschapsgerichte justitie?

Overzicht

1. De voorlopers
2. Recente ontwikkelingen
3. Naar een Vlaams justitieel beleid?

Teksten mee te pakken nr het examen:

- Vlaams decreet betreffende de organisatie van hulp- en dienstverlening (8 maart 2013)
(<http://reflex.raadvstconsetat.be/reflex/pdf/Mbbs/2013/04/11/123892.pdf>)
- Voorstel van decreet houdende justitiehuisen (10 januari 2018)
(<http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1378472>)
- Samenwerkingsakkoord 17 december 2013 m.b.t. de uitoefening van de opdrachten van de justitiehuisen
(http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=2013121715&table_name=wet)

1. De voorlopers

De geschiedenis van GVSwezen

- 1888 (eind 19^e eeuw): wet Lejeune
De Wet-Lejeune is de Belgische wet over de voorwaardelijke invrijheidstelling (VI) van gedetineerden. Het is een middel om gedetineerden die zich goed gedroegen en die zich op een geslaagde manier zouden kunnen re-integreren, vrij te laten.
--periode van voorwaardelijke straffen
- Eind 19^e eeuw: eerste initiatieven forensisch welzijnswerk door private actoren
Private sector = private reclassering, overheidssector = overheidsreclassering
Einde 19^e eeuw: zowel in de private sector als in de overheidswelzijn sector kwamen er privaat rechtelijke initiatieven. Deze prive initiatieven ivm het verbeteren van het gevangeniswezen waren initiatieven die kwamen van actoren, organisaties, groepen, burgers, ... En kwam dus niet van de overheid.

→ Dit waren de eerste tekenen van het ontstaan richting forensisch welzijnswerk. Private sectoren namen de eerste initiatieven
 - **Beschermingscomités van GVS**
Het hele begin van forensisch welzijnswerk startte bij buitenstaanders, gewone burgers, die zich om gevangenen gingen bekommeren. Met wet Lejeune ontstonden beschermingscomités.

Dat is groep van vrijwilligers of soc. assistenten die zich inzetten voor gevangenen en hun familie. Taak? Gesprekken voeren met de pp, vertrouwen kweken, praten over banale dingen maar misschien ook over de feiten, ... Vrijwilligers mogen dan op de cel gaan bij de dader en zo praten, geven advies aan de overheid, adviseren daders over hun rechten.

Vb. groepen burgers gingen gedetineerde bezoeken en ondersteunden (beschermingscomités): dit zijn de eerste initiatieven van de forensisch welzijnswerk en situeert zich in het private welzijnswerk.

➤ **1920: ook overheidsinitiatieven**

Naast de private initiatieven ivm forensisch welzijnswerk, gingen nu ook de overheid zich moeien. Overheidsinitiatieven stegen inzake forensisch welzijnswerk. Deze overheids reclassering is vooral gericht op humanisering van de strafuitvoering.

Hoe? via psychosociale begeleiding en ontwikkeling van alternatieven voor opsluiting

○ **Penitentiair Antropologische diensten**

Deze waren opgericht in 1920. Idee: gevangenen moeten werken en tot morele inkeer komen

OBE: oriëntatie en behandel eenheden

Vroeger waren dit de antropologische diensten. Meer op maatschappelijke wijze werken. Enerzijds hulpverlening aan gevangenen anderzijds diagnose stellen, advies verlenen met betrekking tot de voorwaardelijke invrijheidstelling.

Oprichting psycho sociale dienst

De OBE w omgevormd tot de psycho sociale dienst. Zo kwamen er ook sociaal werkers/ smaatschapp. assistenten binnen de justitiehuisen. In de PSD gaat men penitentiare begeleiding geven aan gevangenen en diagnoses stellen. Men zag hoop; gevangenen kunnen deels behandeld w in de GVS. Therapie/ vorming/ behandelingen helpen.

3 taken: advies, oriëntatie en risicoinschatting

➤ **1964: het sociaal verweer**

- Het sociaal verweer: Wet tot bescherming vd maatschappij tegen abnormalen, gewoontemisdadigers en plegers van bep. seksuele strafbare feiten. Elke pp w nog meer gestraft en opgepakt via deze wet.
- professionalisering ↗ individualisering ↗
- Omvorming Beschermingscomités → Diensten voor Soc. re-integratie
- Nieuwe alternatieve straffen o.a. probatie

➤ **Jaren '80: ontstaan van forensische ziekenhuizen en welzijnswerk**

Forensisch welzijnswerk = justitieel welzijnswerk

➤ **1980 Staatshervorming: communautarisering van persoonsgebonden materies**

Verandering in het forensisch welzijnswerk door de staatshervorming. Er zijn 2 systemen: het federale en het Vlaamse. De gemeenschap of Vlaamse gewesten w bevoegd voor persoonsgebonden materies waaronder hv'ing. Gemeenschappen moeten bijstand voorzien aan pp, gedetineerden en later ook SL'ers van misdrijven.

→ Toch lang geduurd eer de operationalisatie gebeurde

- **Bijz. wetten 1980 + 1988**

overheveling van bevoegdheden naar de gewesten en gemeenschappen. Deze wet werd verder uitgebreid door het besluit van 1985. Dit is een ontubbeling; van het forensisch welzijnswerk.

- **Besluit VI. Ex. 1985**

Besluit vd vlaamse regering houdende erkenning en subsidiëring van diensten voor forensisch welzijnswerk. In dit besluit werd er een concretisering gemaakt van hoe men dit nieuwe forensisch welzijnsgerichte besluit in praktijk ging brengen. Het Vlaams forensisch welzijnswerk moet het stellen met 12 gesubsidieerde hv'ers en 100 vrijwilligers voor 16 GVS'en. Deze zorgen voor vrijwillige hv'ing, toch verschil gevraagd vs aanvaard hv'ing.

Vlaamse gemeenschap zegt we gaan dat ni zelf doen, we gaan ni overheidssectoren maken over welzijnszaken maar we gaan organisaties steunen en helpen, private initiatieven die al zo een welzijn dingen doen. Ze gaan welzijnsdiensten erkennen en subsidiëren. Zo kwam er in elk gerechtelijk arrondissement een dienst van forensische hv'ing.

→ Hoe? **4 opdrachten**

- 1) vroeghulp: hv'ing zo vroeg mogelijk aanbieden, vanaf moment dat pp van vrijheid beroofd is
- 2) detentiebegeleiding
- 3) reclasseringshulp
- 4) slachtofferhulp

➤ **1990: de uitbreiding naar veelzijdige dienstverlening**

Jaren 90 komt er een uitbreiding vd hv'ing naar een veelzijdige dienstverlening en het Vlaamse beleid. Er bleek nood te zijn aan veelzijdige vormen van dienstverlening (op cultureel vlak, onderwijs, sport, sociale vaardigheden, ...).

○ **Onderzoek in GVS'en**

in 1991 laat de koning Boudewijn stichting een onderzoek doen in de gevangnissen. In dat onderzoek stellen ze vast er is nood aan hv'ing en aan veelzijdige vormen van dienstverlening: zoals onderwijs, leren solliciteren, culturele activiteiten zoals toneel, sport activiteiten, Het rapport zegt: kijk Vlaamse gemeenschap, je moet ook activiteiten binnen de GVS

voorzien.

➤ **2000 - 2008: Implementatie eerste Strategisch Plan**

1990 w het Vlaams beleid en de veelzijdige dienstverlening verder uitgebouwd, w leidde tot het t eerste strategisch plan van 2000 (ging over 8jaar tijd). Dit plan doelde erop zaken uit te bouwen obv **hv'ing in de gevangenissen** (VDAB, sportactiviteiten, ..). Er werd geld vrij gemaakt voor dit. Dit plan was een soort politieke beweging.

Hoe? via betrokkenheid van verschillende departementen om die overheidssectoren (onderwijs, werk,) te overtuigen dat ze ook een rol spelen in de gevangeniswezen en moeten samenwerken. Geld voor vrijgemaakt voor dit

➤ **2007: bijkomend implementatieplan**

Gezamenlijk bijkomend implementatieplan Vlaamse Gemeenschap-Justitie. Hier werd de samenwerking met justitie nog verstrekt.

➤ **Decreet 2009 betreffende het algemeen welzijnswerk**

Vroeger: diensten voor forensisch welzijnswerk of justitieel welzijnswerk
Nu; CAW's (centra voor algemeen welzijnswerk) + centra voor SL'hulp
Het welzijnslandschap was heel gebrokkeld in Vlaanderen, deze moest meer beheerd en gestroomlijnd w. Deze nieuw opgerichte diensten van forensisch welzijnswerk zijn de CAW'S.

Alg. welzijnswerk heeft 3 kerntaken: 1. Preventie
2. Onthaal
3. Begeleiding

Wie? beroepskrachten en vrijwilligers

Wat? hulpverlening is gevraagd of aanvaard (licht gedwongen)

➤ **Besluit VI. R. 2013 betreffende het algemeen welzijnswerk**

zaken zijn verder uitgewerkt.

- Vb. Art. 10: trajectbegeleiding; dat moet men /mag men organiseren voor bep. doelgroepen met complexe hv'ingsnoden.
- Art. 11: sectorale doelstellingen van elk CAW: onthaal van elke gedetineerde; begeleiding van gedetineerden tijdens detentie; begeleiding van naastbestaanden van gedetineerden op het vlak van de gevolgen van detentie

2.Recente ontwikkelingen

Er zijn de laatste jaren verschillende hulp- en dienstverlenings initiatieven opgericht voor gedetineerden, SL'ers en hun omgeving.

Hoe? via samenwerking met verschillende actoren: VDAB, de Rode Antraciet, CGG's, CAW's, ...

Waar zijn die acties ivm met hulp en dienstverlening aan gedetineerden te vinden?

- **In het Lokaal actieplan**
Elke gevangenis moet jaarlijks zo actieplan ontwikkelen over hoe ze hv'ing en dienstverlening aan gedetineerden gaan geven via acties. Hierin w ook doelstellingen geformuleerd die ze willen realiseren.
- **In jaarverslagen**
ook in jaarverslagen w gezet welke acties er ondernomen zullen w om hulp en dienstverlening te voorzien aan gedetineerden.

Welke?

- **PAR: participatie actie research (zie reader ivo)**
Par is een benadering van onderzoek in gemeenschappen gericht is op participatie en actie. Het probeert de wereld te begrijpen door te proberen deze te veranderen, samen en na reflectie. PAR benadrukt collectief onderzoek en experimenten gebaseerd op ervaring en sociale achtergrond.
- **Actieplan zorg en dienstverlening tav geïnterneerden**
geïnterneerden (gedetineerden met een geestesstoornis) ni meer in GVS maar in forensische psychiatrische centra (FPC). Deze in de FPC hv'ing bieden.
- **FORINER-project**
een online vorming aan bieden aan pp'en met een ander origine, aan buitenlandse gedetineerden. Dit om zo vertrouwd te maken met de nieuwe technologieën buiten de GVS
- **de kerngroep van gedetineerden in Hoogstraten**
in de GVS van Hoogstraten heb je een kerngroep waarin gedetineerden zitten , en deze doen vrijwilligers werk. Idee: iets terug doen voor de maatschappij
- **CAP**
= Centraal AanmeldingsPunt voor drugs, geeft info en doorverwijzing nr hv'ing vr drugs
- **onderwijs en arbeidstoeleiding aangeboden door volwassenonderwijs en de VDAB.**
- **vzw De Rode Antraciet** voorziet gespecialiseerd cursuswerk voor gedetineerden

Organen die zorgen voor hv'ing en dienstverlening id GVS

- **Gemengde commissie**
op centraal beleidsniveau (vertegenwoordigers van justitie) moeten de ministeries adviseren
- **Beleidsteam: beleidscoördinator + actoren**
Het beleidsteam zit op niveau van GVS directeuren. Dit is geen werk meer vh CAW, maar w gedaan door een ambtenaar van de overheid, vb. de beleid coördinator. De taak van de beleidsactor is om samen te werken met andere actoren en zo een beleid uitwerken inzake

hulp en dienstverlening in de GVS. Deze beleidscoördinator moet er voor zorgen dat deze sectoren van buiten de GVS ook binnen de GVS hun werk willen doen, dus vb. een CAW'er die in gevangenis komt hv'en.

- **Coördinatieteam**

- **Coördinatieteam**

Deze moet de hulp en dienstverlenings activiteiten binnen de GVS coördineren en uitvoeren. Er zijn verschillende coördinerende en ondersteunende opdrachten per gevangenis.

1) **Beleidscoördinatie**

moet het beleid coördineren binnen de GVS inzake hulp en dienstverlening.

2) **Trajectbegeleiding**

Trajectbegeleiders komen van CAW, hangen ni af van justitie , maar hangen af van de lokale CAW, vormt samen 1 team met beleidscoördinatie

3) **Ondersteuning**

Ondersteuner: ook iemand vh CAW, deze pp moet alle praktische zaken mee organiseren en coördineren. Die zal ook een coördinatieteam mee ondersteunen.

Wetgeving

o **2013: Vlaams decreet inzake de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden**

Er werd een stap vooruit gezet op vlak van welzijnswerk: meer aanbod van hv'ing en dienstverlening in GVS'en. Om ervoor te zorgen dat die activiteit (sport, vorming, ..) ni zomaar konden afgeschaft w door de volgende regering, kwam er een wettelijke basis. Het w bindend gemaakt door het Vlaams decreet.

- Art. 3: 'Dit decreet omvat, binnen het budget, het recht van alle gedetineerden en hun directe sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening (...), zodat ze zich kunnen ontplooien in de samenleving.'
- Art.4: 6 doelstellingen (zelfontplooiing, neg. gevolgen beperkingen, herval↘, reïntegratie↗)
- Men gaat strategische plannen met operationalisatie gebruiken voor elke legislatuur

o **2014: Een nieuw samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse overheid en DG EPI**

Akkoord tuss. de overheid en het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (DG EPI) over het gemeenschappelijk engagement om samen te werken rond hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, vanuit gemeenschappelijke opdracht: 'het bieden van een veilige, rechtsconforme, humane, herstel- en re-integratiegerichte invulling van de vrijheidsberovende straf of maatregel'

→Dit is een gemeenschappelijk engagement dat men afspreekt in een samenwerkingsakkoord. De verhouding waren dus ni zo duidelijk, dus betere afspraken voor samenwerking w nodig.

- 2015: nieuw strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden
Justitiehuzen vallen nu onder de Vlaamse gemeenschap, hv'ing is gemeenschaps gebonden materie. De werking van al die sociale sectoren moeten afgestemd w op gedetineerde.

2015: nieuw strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

Hoelang? 2015-2020 (5jarenplan)

▪ **Opzet en structuur**

Het strategisch plan bestaat uit verschillende onderdelen:

- Omgevingsanalyse
- Strategische en operationele doelstellingen
- Algemeen tijdspad
- Budgettair overzicht

Kritiek: het is geen volledig overzicht, maar enkel de prioritaire doelen en acties

Doelen bepaald op Vlaams niveau, maar invulling en uitvoering vd doelen op lokaal niveau.

Hvl? per gevangenis 2 lokale actieplannen per legislatuur:

Wie? opgesteld door het beleidsteam en het coördinatieteam

→ Onderdeel: Omgevingsanalyse

Een onderdeel vh strategisch plan is de omgevingsanalyse (met nieuwe accenten. Hier w analyses gemaakt van gedetineerden om zo te kijken nr de noden en behoeften.

- Nagaan of al die ingezette middelen (budgetten, tijd, voorwerpen, ..) goed gebruikt w
- **Verbinding met het leven (en hulp- en dienstverlening) na detentie**
- **Meer behoeftegericht werken**
Men moet meer vraaggericht werken, vanuit de vraag/ nood/ behoeften van de gedetineerden en zo aanbod voorzien. Hierbij moet rekening gehouden w met de groeiende diversiteit in gedetineerdenpopulatie: veel pp van verschillende landen, ...
- **Kwaliteitsverbetering nastreven**
vooral: efficiëntiewinsten t.a.v. ingezette middelen
- **Overbevraging van diensten**
Pijnpunt: gedetineerden hebben nood aan hving en dienstverlening, en er is al wat aanbod.

Maar niet genoeg. Er is een overbevraging door de GVS, en er zijn weinig hv'ing en dienstverleningen die iets kunnen bieden, er zijn te weinig trajectbegeleiders, psychologen, ..

- **Verhoogde aandacht voor directe sociale omgeving**
- **Het aanbod bereikt vele gedetineerden niet**
het aanbod zou veel gedetineerden ni bereiken. De Vlaamse gemeenschap moet informeren over het aanbod aan activiteiten via het onthaal van de pp. Als een nieuwe pp in de GVS komt: onthaal, gesprek, info over aanbod en zo een hv'ingsplan opstellen. Maar... blijkt in praktijk ni zo te zijn. Vele weten ni dat er hv'ing acties zijn.

Reden? capaciteit te kort (teweinig trajectbegeleiders, ..)

OPL? selectie
Selecteren sommige krijgen wel hv'ing andere niet.
kritiek: selectie obv ernst? Meeste nood? Belgen eerst? Hoogste recidivegevaar?

Kritiek

pp met psychologische problemen konden sommige niet terecht, gedetineerde kregen amper kennis van het aanbod.

Dit obv resultaten uit: 1) Onderzoek vh LINC (2008): nr indiv. & groepsactiviteiten
2) Behoeftenonderzoek Antwerpen (2013): gebrek aan info en motivatie

▪ **Prioritaire accenten**

Het strategisch plan bestaat uit verschillende onderdelen (omgevingsanalyse, budget overzicht, tijdspad, doelstellingen). Hier heeft men geen volledig overzicht, maar beperkt men zich tot de prioritaire doelen en acties:

1. De brug binnen – buiten
2. Meer inspraak en participatie vd daders
3. Gezondheidszorg ~ noden, bep. groepen

1) De brug binnen – buiten: 3 doelen

De brug tussen binnen en buiten de GVS.

○ **DOEL 1: Integraal aanbod**

integraal aanbod voorzien , zowel tijdens als na de detentie. GVS w gezien als plaats van kwetsbaarheid en onwelzijn en hebben nood aan hv'ing. Aanbod id GVS moet gelijk w aan het aanbod buiten de muren. Het is een proactieve benadering van buiten naar binnen. Dus ni meer vragen aan een externe dienst kun je een psycholoog sturen, maar die actoren binnen de

GVS brengen: psychologen in de gevangenis voorzien.

- **DOEL 2: wegwerken knelpunten inzake administratie, huisvesting**
Het werken aan de onstabiele situaties op vlak van wonen en inkomen van de gedetineerde al in de GVS hieraan werken (waar kan de pp gaan wonen als die vrij komt?). Dus ni wachten tot de pp vrij komt, maar op voorhand al zaken in orde brengen. Daarnaast w ook structurele samenwerkings verbanden afsluiten.
- **DOEL 3: ! directe soc. omgeving**
Veelzijdige gevolgen as pp id GVS terecht komt. Ook de familie ondervind vaak gevolgen: stigma, relationele problemen, praktische problemen in de organisatie vh gezinsleven, ... Dus actiever werken met de directe sociale omgeving van de gedetineerden en ook omgeving erbij betrekken. Activiteiten vooral in functie van sociale re-integratie van gedetineerde

2) Meer inspraak en participatie vd daders

- **Empowering in de GVS**
Gedetineerden moeten actief betrokken w bij het opstellen van het strategisch plan. Niet alleen beleidsmakers moeten dit opstellen maar er moet ook inspraak zijn van de dader.

Het bevorderen van verschillende vormen van 'informeel leren' : niet enkel VDAB cursussen, maar leren bevorderen via sociale, educatieve of culturele activiteiten. Leren op verschillende vlakken.

*vb. de kerngroep van gedetineerden in Hoogstraten. Dit is een groep van 20 gedetineerden waarbij 1 lid de kernleider is. DE werking is gelinkt aan de doelen vd basiswet (re-integratie, rehabilitatie en herstel). De leden van de kerngroep verrichten zowel binnen als buiten de GVS vrijwilligerswerk. De leidraad bij de keuze van de activiteiten is de filosofie dat gedetineerden zich ten dienste kunnen stellen van de gemeenschap. Ze dn vb. een koekjesverkoop en het geld schenken ze aan het goede doel.
→ conform met art. 7 basiswet: overlegorgaan in elke gevangenis
→ 'peer support schema's'*

- **Inzetten op digitale evolutie**
Gevangenen helpen in de GVS om mee te zijn met de digitale evolutie van ons land: leren omgaan met internet, smartphones, tablets, ... Doel? reïntegratie
vb. 'PrisonCloud': gedetineerde kennis te laten maken met nieuwe technologieën op een beveiligde manier. Ze kunnen maar op beperkt aantal

sites die goedgekeurd zijn door justitie. Sociale media: fb, insta, .. is ni mogelijk. Ze kunnen wel via dat inkopen dn, films huren, job zoeken, ..

vb. FORINER-project

een online vorming aan bieden aan pp'en met een ander origine, aan buitenlandse gedetineerden. Dus mensen die in gevangenis zitten in een ander land, maar toch sowieso terug komen naar ons land. Kregen al een vorming toegediend.

3) Gezondheidszorg voor specifieke noden en voor groepen

- Psychische klachten van gedetineerden
- Rol van de C.G.G.
- Verslavingsproblematiek
Cijfers onderzoek: 1/3 gedetineerden gebruiken drugs. Dit is een groot probleem Gezondheidszorg vraagt hier iets aan te doen, er zijn noden voor hv'ing. CGG regionale preventiewerkers inzetten in GVS'en.

Vb. CAP

= Centraal AanmeldingsPunt voor drugs. Deze ondersteunen gedetineerden met een verslavingsproblematiek bij het vinden van passende Hv'ing , voor het moment dat ze de GVS verlaten. Taken? Het geven van info over welke hv'ing er bestaat ivm drugs, het verhogen van de bereid en motivatie om nr de hv'ing te stappen en het doorverwijzen nr verschillende drugs hv'ings diensten. Ze zijn een brug tuss. de gezondheidszorg buiten en binnen de GVS.

- Geïnterneerden
Geïnterneerden hebben een misdrijf gepleegd, maar lijden aan een geestesstoornis, waardoor zij niet in staat zijn om hun daden te controleren.

Vb. Het Actieplan 'zorg en dienstverlening' stelt een dienstverlening op voor geïnterneerden. Men wil nu geïnterneerde ni meer in de gevangenis maar in een speciale psychiatrische instellingen. 5 grote lijnen vh actieplan:

- 1) Preventieve maatregelen om internering te voorkomen
- 2) Ontwikkelen van hulp- en dienstverlening binnen de FPC's
- 3) Opvolgen van de uitstroom uit de FPC's
- 4) Vlaams beleid in functie van opvang van geïnterneerden
- 5) Alg. Vlaams beleid afstemmen met de federale overheid en de andere gemeenschappen

▪ Reflecties

Hoe w het nieuw strategisch actieplan voor dienst en hv'ing binnen de GVS uitgewerkt?

- Heterogeniteit

Een eerste moeilijkheid is de heterogeniteit in de GVS. De GVSpopulatie is heel divers (veel migranten). Dit maakt het moeilijk om aan een aangepaste hv'ing te doen. Het aanbod moet namelijk divers en cultuurgevoelig zijn. De vraag is: is het aanbod wel voldoende divers en afgestemd aan de cultuur? Meer transculturele programma's voorzien?

- Gedetineerde hebben recht op dienstverlening

Gedetineerden hebben sociale grondrechten die hun bescherming bieden, waaronder recht op maatschappelijke dienstverlening in de GVS.

o **Rechtsburgerschap**

Gedetineerden hebben recht op alle rechten, buiten het recht van vrijheid.

o **Finaliteit van welzijnsinterventies: gericht op mede-subject of object?**

Het doel van welzijnsinterventies is pp'en helpen. Je kunt deze gedetineerden als 2 soorten pp'en zien:

- 1) gedetineerden = object, een sukkelaar: kan niks, moet geholpen w.
- 2) gedetineerden = mede subject, een medeburger: die verantwoordelijk is en zelf dingen kan beslissen.

→ spanningsveld object vs. mede subject.

In welke mate kun jij jou waarden, normen, gewoontes, principes opleggen als hv'er aan de gedetineerden? Waar is de grens? Waarin moet je de gedetineerde zijn eigenheid in laten? Hoeveel verantwoordelijkheid geef je

- Hulpverlening uit de schaduw van het strafrecht?

Na de overheveling van bevoegdheden in de Jaren 80 naar de gemeenschappen: ging de Vlaamse gemeenschap zijn eigen welzijnsperspectief hebben. Het forensisch welzijnswerk moest een eigen finaliteit hebben, eigen doelstellingen, eigen kenmerken gaan aannemen. En mocht dus ni meer louter in functie staan vh strafrecht dat andere finaliteiten.

vb. Soms w de gedetineerde verplicht een aantal activiteiten te volgen in de gevangenis. Dit is vooral in andere landen.

vb. hv'ing is voor pp die er vrijwillig mee instemmen vs. gedwongen via rechter

3.Naar een Vlaams justitieel beleid?

▪ **2011: Zesde staatshervorming**

Naar aanleiding van de 6^e staatshervorming, werden er een heel wat federale bevoegdheden overgeheveld naar de deelstaten. Voor deze overgeheveld bevoegdheidsdomeinen zijn nu de gemeenschappen en gewesten bevoegd. De Vlaamse overheid/ de gemeenschappen zijn nu

bevoegd voor o.a. het arbeidsmarktbeleid, het vervolgingsbeleid, het justitieel beleid (de justitiehuisen, het jeugdsanctierecht, 1^e lijns rechtbijstand), ...

M.a.w. deze domeinen afvaardigen vd Vlaamse gemeenschap naar het college generaal zodat die mee kan beslissen. De justitiehuisen zijn totaal gecommunautariseerd, en vallen onder de bevoegdheid vd Vlaamse gemeenschap. Ook de juridische rechtbijstand, het jeugdsanctierecht en de 1^e lijns rechtbijstand is nu Vlaamse materie. (Het OM/ parket blijft wel nog op federaal niveau).

Dit zijn nieuwe justitiële domeinen:

Dit zijn overgehevelde domeinen die onder de bevoegdheid vd gemeenschappen vallen.

- Het vervolgingsbeleid
- Justitiehuisen
- Jeugdsanctierecht
- Eerstelijns juridische rechtbijstand

2. justitiehuisen

Je moet dit ni in detail kennen

Wat?

De justitiehuisen zijn het 2^e nieuwe justitiële domein onder de bevoegdheid van de gemeenschappen. Dit is een laagdrempelige loketfunctie opgericht met als taak onder meer burgers te informeren, slachtoffers bij te staan en daders te begeleiden bij hun strafuitvoering. **(zie geprint decreet 2018)**

Taken **eerstelijnswerking**: rechtzoekenden kunnen er voor een eerste gesprek terecht bij een justitie-assistent of een advocaat. Meestal wordt met de cliënt bekeken welke gerechtelijke procedure voor hem het meest aangewezen is

bemiddeling in strafzaken en slachtofferonthaal. . **(zie geprint decreet 2018, p. 5,6)**

Welke?

De organisatie, de bevoegdheden ivm strafuitvoering, strafonthaal en de 1^e lijnshulp. De justitiehuisen hebben nog enkele taken op strafrechtelijk vlak: de betoelaagde opdrachten (alternatieve gerechtelijke maatregelen, financieringskanalen, nationale projecten, ...). Deze opdrachten zijn de laatste jaren meer gestroomlijnd. Sommige hv'ings acties werden gesubsidieerd.

vb. Leerproject Slachtoffer in Beeld. Tijdens het leerproject Slachtoffer in Beeld leren daders: kijken naar slachtoffers en gevolgen van de feiten (betere inleving, ...). Dit project werd uitgewerkt door het CAW en gefinancierd door minister van justitie.

Situering? De justitiehuizen vallen onder het departement Welzijn, volksgezondheid en gezin
Deze bevoegdheden werden toegewezen aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. (zie geprint p.5)

GE: ontwikkeling van de justitiehuizen

- **1990: wettelijke basis inzake de justitiehuizen**
justitiehuizen waren toen nog federale bevoegdheidsmaterie en vielen toen nog onder justitie
- **1999: oprichting van justitiehuizen (zie p. 2)**
De oprichting kwam er na de zaak Dutroux (slechte coördinatie tussen hv'ing, slechte samenwerking, ...) , waarop een justitiehervorming ontstond. Een aantal bestaande diensten w
gehergroepeerd in het justitiehuis + er kwam een loketfunctie. Er was ook een betere
parajustitie met betere coördinatie, samenwerking en afstemming met andere actoren.
- **Het Vlinderakkoord**
van de regering-Di Rupo voorzag zorgde voor de overheveling van de justitiehuizen vd
Federale Overheidsdienst Justitie naar de gemeenschappen. (communautarisering)
- **2013: Het samenwerkingsakkoord de uitoefening vd opdrachten van justitiehuizen**
Dit samenwerkingsakkoord w gesloten tussen de federale staat en de 3 gemeenschappen
inzake overheveling van de bevoegdheden naar de gemeenschappen en gewesten. Ook
werden de opdrachten van de justitie uitgebreid: justitie kreeg meer opdrachten en w !'er.
(zie afgedrukt samenwerkingsakkoord: staat er allemaal in)
 - Interministeriële conferentie
 - Overkoepelend overleg
 - Lokaal overleg
 - Info-uitwisseling
- **2018: Voorstel van decreet houdende justitiehuizen**
Dit decreet is nog ni in werking, is nog slecht een voorstel ivm de opdrachten vd justitiehuizen.
Doel? de justitiehuizen herorganiseren door duidelijke doelstellingen op te stellen. **(zie geprint)**

Hoe?

- **Betrekken van hv'ingsactoren**
De hv'ingsactoren meer betrekken, laten participeren.
- **Betrekken van de samenleving**
De samenleving beter opvoeden en laten vertrouwd geraken aan de gedetineerden.
Meer **genuanceerde beelden** doen ontstaan over criminaliteit en delinquenten. De
beeldvorming zou dan positief beïnvloed worden. burgers in de maatschappij zouden
meer info krijgen of criminaliteit en gedetineerde.
- **Het deïndividualiseren**
De gemeenschap/ burgers toleranter maken tav gedetineerden. Positieve effect van

gemeenschapsgericht werken

- **Art. 3.** *De justitiehuzen vervullen hun opdrachten OVK met de basisprincipes, vermeld in artikel 17 van dit decreet, en gericht op verbinding van de justitiabele met de samenleving. Daarbij streven ze naar een trajectmatige benadering, zowel binnen de echelons van de rechtsbedeling als binnen de voor- en natrajecten van de hulp- en dienstverlening.*
- **Art. 4.** *De doelstellingen van de justitiehuzen zijn: (zie afgeprint decreet)*
 - 1° bijdragen aan een gemeenschapsgerichte justitie;
 - 2° bijdragen aan een humane, gemeenschapsgerichte, re-integratieve strafuitvoering
 - 3° bijdragen aan een veilige en zorgzame samenleving;
 - 4° de integratie of re-integratie van justitiabelen in de samenleving en hun participatie aan de samenleving bevorderen;
 - 5° de kans op recidive beperken;
 - ...
- Art. 6: Gedecentraliseerde organisatie
- **Art. 7 e.v.:** Omgaan met persoonsgegevens en informatie gaat over de justitieassistenten en of die zomaar persoonsgegevens mogen doorgeven enzo, gaat in tegen privacy vd gedetineerden
- Art. 17 e.v.: Basisprincipes werking
- Art. 28 e.v.: Juridische eerstelijnsbijstand
Nieuwe taak van justitie assistent is gratis eerstelijns advies of info geven over justitie.

Discussie

- ❖ **Het Vlaams Groenboek: uitbouwen van een VI. Justitieel beleid**
gaat over het justitieel beleid: het beschrijft verschillende beleidsopties en de aandachtspunten in het uittekenen van een Vlaams beleid inzake de justitiehuzen en de eerstelijns juridische

bijstand.. Dus ze gaan een eigen beleid en visie hierover uitbouwen op gemeenschapsniveau.

Hoe? via verschillende werkgroepen die aan bep. thema's werken

→ **Communautarisering:**

'Naast de punitieve doelen, maatschappijbeveiliging en preventie van recidive, zijn er de meer op herstel en integratie gerichte doelen ...' (Vlaams Groenboek, 2013)

❖ **Socialisering van justitie**

elementen van een communicatieve, participatieve en gemeenschapsgerichte justitie?

Voor jaren 80: hv'ings diensten stonden in de schaduw van het strafrecht: stond in functie vh strafrecht. In jaren 80 kwam er dan een overheveling van het justitiebeleid naar de gemeenschappen. Dit zou zorgen voor coherent sociaal beleid met alle private en overheidsinitiatieven inzake penitentiaire en post-penitentiaire hv'ing.

Autonoom welzijnswerk

De overheveling naar de gemeenschap, bood ook de gelegenheid voor de Vlaamse overheid om een eigen welzijnsperspectief tav problemen van justitiële aard te ontwikkelen. Het forensisch welzijnswerk kreeg een eigen finaliteit, eigen doelstellingen en eigenkenmerken en stond ni meer in functie vh strafrecht.

→ **Spanningsveld: justitie vs. welzijn**

Er is nog steeds een spanningsveld tussen justitie enerzijds en welzijn (CAW, ...) anderzijds. Welzijnsinitiatieven of hv'ingsectoren zijn autonoom: hebben hun eigen doelen en visies. Ze hebben ook een vrijwillig karakter. Toch als ze w ingeschakeld bij justitie is dit vrijwillige karakter lichtjes gedwongen. De effectiviteit van de aanpak blijft dan weg, aangezien ze vaak ni bereid of gemotiveerd zijn voor te 'veranderen'.

❖ **De plaats van gedrags- en sociaalwetenschappelijke interventies/expertise:**

Hoe de autonomie van het (forensische) welzijnswerk behouden?

❖ **!!! Instrumentalisering/resultaatsgerichtheid van interventies: risico op verarming vh recht?**

Er treedt een instrumentalisering van interventies in het welzijnswerk: men kijkt naar het doel van interventies en dat zou 'reductie vh aantal recidive" zijn. Deze interventies w steeds meer ingezet om recidive te dalen.

+ Huidige tendens; evidence based

Interventies moeten wetenschapp. aangetoond hebben dat ze werken, moeten effectief zijn, moeten resultaten boeken (hier daling vd recidive). Men moet duidelijk het effect kunnen aantonen en de houding vd pp die veranderd is door de interventie kunnen aantonen. What works beanderingen komen op. De resultaten moeten meetbaar en zichtbaar zijn. Effectiviteits denken: werk de interventie? Welke resultaten?

Risico?

- **Kwaliteit van de interventies** ↘

Enkel gericht op resultaten behalen, niet-meetbare zaken van de interventie die ook ! zijn, gaan verloren, minder op lange termijn werken, .. Vaak kwanti boven kwali nu.

<-> Vroeger: was dit idee anders. Toen was het vooral ondersteuning bieden, steun geven. En toen waren welzijnsinterventies minder gericht op een doel.

- **Verarming vh recht**

als je welzijnsinitiatieven ondergeschikt gaat maken aan het recht, zorg je dan niet verarming vh recht?

De maatschappij is de resultaatgericht, kijkt alleen naar effectiviteit: interventies zijn enkel "goed" als ze veranderingen veroorzaken bij mensen, gedragsverandering creëren, resultaten bieden, ...

Maaaaaar ...moeten deze interventies ni gezien w als ondersteuning, re-integratie, het betrekken en participeren van de burgers/ gedetineerde. Is dat **participatieve op zich ni als een ! waarde?**

Examen vraag:

Er treedt een instrumentalisering op van de hv'ings interventies in het welzijnswerk. Is er risico op verarming vh recht? (... en nog iets ma ni kunnen noteren, zie opname gsm 15/5 opt einde)

❖ **Gemeenschapsparticipatie als ! waarde in justitiële processen:**

Participatie is een ! waarde binnen justitie. Het mee participeren van actoren en gedetineerden aan het justitiebeleid is heel !

Hoe?

- **Responsabilisering van burgers**
burgers zien als mede-subject, als participatieve burgers betrokken maken in het recht en verantwoordelijkheid geven.
- **Deliberative justice**
of deliberatieve rechtvaardigheid: hierin staat overleg, dialoog en uitwisseling van argumenten centraal. Participeren aan overleg door gedetineerden, actoren, ..
- **Opportunititeit voor 'normverheldering'**
Mensen vaardig maken in het recht, zodat ze het recht meer eigen maken. Meer theoretische opvatting: de pp helpen en adviseren over op wat ze recht hebben, over welke rechten ze beschikken, ... Ze meer bekwaam maken, ze info geven.

Strafrecht is hier niet enkel een opportuniteit als middel voor normbevestiging, maar is een opportuniteit om normen in vraag te stellen, kritisch te zijn, ... Hoe meer ze er van af weten, hoe meer ze er tegen in kunnen gaan.

OPI? maatschappelijke reactie; normverheldering via participatie

het in vraag stellen van normen door SL, burgers en zo samen werken over normen. Dit is het participatieve: samen nadenken over de normen, ze info geven zodat ze mee kunnen participeren en nadenken over normen. Dus andere bij betrekken: onderwijs, sociale sectoren, bij betrekken. Ni enkel de dader en justitie assistent.

❖ **Mogelijke bijdrage van andere sectoren tot justitie**

Ook andere sectoren kunnen een bijdrage leveren op welzijnsvlak aan justitie. Hier gaat het dan vooral om de hv'ingsmethodieken van bep. actoren. We moeten dit verbreden via vormingswerk en samenlevingsopbouw, participatie en vragen naar burger, inspraak, ook luisteren naar hun ideeën.

Hoe? via samenlevingsopbouw
via onderwijssector
via socio-cultureel vormingswerk

❖ **Uitgangspunten voor een gemeenschapsgerichte en responsieve justitie ('Community Justice'):**

- **Lokalisatie van het probleem: collectieve verantwoordelijkheid**
Problemen w gedelokaliseerd: het misdrijf/ feiten die gebeurd zijn w niet gestoken op de

persoon zelf. Het probleem w nu gezien als een structureel probleem. Het is ni meer de schuld van de misdadiger zelf maar het is het politieke gebeuren die dit veroorzaakt. Zij creëren crime.

→Verschuiving van individuele naar collectieve verantwoordelijkheid

- **Veelzijdige probleemoriëntatie: Macro**

Dus problemen zoals criminaliteit ni meer op micro niveau zien, ni meer als verantwoordelijkheid zien van de dader zelf. Maar meer kijken naar de grote structuren, de maatschappij die crime veroorzaakt. Meer kijken op macro niveau. Ook structurele en macrofactoren zien als oorzaak en die ook betrekken in je rechtszaken. Veruiming vh probleem. Strafrecht is heel individueel gericht, dit moet breder.

→Verschuiving van micro- naar macroniveau

- **Beroep doen op 'local knowledge'**

Meer beroep gaan doen op de lokale kennis en hulpbronnen, ook voor justitiële besluitvorming.

Local knowledge:

Er w verder gegaan op de lokale kennis en samenwerkingen die er al zijn in wijken. Dus kijken naar wat mensen al zelf gecreëerd hebben in wijken, hoe werken mensen nu al samen, en zo aansluiting vinden met die structuren en vormen van samenwerkingen die er al zijn. Dus vanuit de interactieve settings in scholen, wijken verder werken.

- **Justitie als hefboom voor samenlevingsontwikkeling**

Justitie is een hefboom voor samenwerkingsontwikkeling: meer actoren gaan samenwerken, problemen van daders w integraal en geïntegreerd aangepakt. Justitie zorgt voor een meer participatief rechtsgebeuren waarin meer inspraak is met ook andere actoren en gedetineerden, waar er overleg is, waar burgers meedenken, ... om zo de samenleving verder te ontwikkelen.

Kritiek

Sommige zeggen dat justitie ni zo ver moet gaan, das ni hun taak. Justitie moet ni zorgen dat het rechtsgebeuren participatief is. Dat is ni de finaliteit van justitie, dat zou een brug te ver zijn.

H9: DERADICALISERING discours & praktijk

TEKST: zie Deel Aertsen 8. Collaert (deels gedaan)

Overzicht

1. Het fenomeen
2. deradicalisering
3. counternarratives

Radicalisme

de neiging om principes tot het uiterste door te voeren. Het proces waarbij de gedachten en gedragingen van een pp of groep extremer w en in toenemende mate afwijken van de gangbare norm in de cultuur. Dit zorgt dat de pp of groep geneigd is extremistische daden te plegen. Het levert gevaar op voor de democratische rechtsorde.

Deradicaliseren

= terugkomen op eerdere radicale ideeën; minder radicaal worden

1.Het fenomeen

Radicale gedachten en gewelddadig gedrag

Er w onderzoek gedaan naar de oorzaken en drijfveren voor terrorisme. Hierin werden 2 zaken bestudeerd:

7. Terrorisme als vorm van gewelddadig extremisme
8. Radicalisering als een proces naar extremisme

Kijken naar de verhouding tussen radicaal gedachtegoed en gewelddadig gedrag: is het zo dat als je radicaal denkt, je ook dat gewelddadiger w?

De drijfveren: obv ideeën, overtuigingen en ideologieën die de pp aanzetten tot geweld onderzocht. Drijfveren = oorzaken, voedingsbodems, factoren, processen, kantelpunten, .. die zorgen dat iemand over gaat tot radicale gedachten en/of geweld.

de push factoren van radicalisme

zijn onaangename factoren waardoor mensen weg willen uit hun gwne leven, het duwt hun weg naar radicalisme. *Vb.factoren van discriminering, marginalisatie*

de pull factoren van radicalisme

aangename factoren, die aantrekkingskracht hebben bij pp om ergens deel uit van te maken, pp in de richting trekken *vb. willen behoren tot een groep, IDontwikkeling*

1.1Verklarende modellen van radicalisering

KENMERKEN

- **Radicalisme = Lineair**
bijna alle modellen die radicalisme verklaren , spreken van lineariteit.
Het zou in een lijn gaan van in het begin weinig tot geen radicale gedachten en op het einde veel radicale gedachten + zelfs gewelddadig gedrag
- **Radicalisme = proces**
De meeste modellen zien radicalisme als een proces: het is niet iets statisch dat er plots is , maar het evolueert in stappen. dynamisch.

Verklaringsmodel 1

➔ Radicalisme = lineair proces

Verschillende fases volgen elkaar op, met een toenemende mate van radicaliserende gedachten en extremere gedragingen van een pp of groep die in toenemende mate afwijken van de gangbare norm

STAP 1: ideologisch engagement

pp begint zich te interesseren in een radicale ideologie, pp identificeert zich met een bep. groep/ gedachtengoed.op cognitief vlak

STAP 2: RADICALISERING

je maakt deel uit van een groep met een bep. ideologie en je gaat de extreme gedachten overnemen, je ziet enkel die ideeën als waarheid, de andere zie je ni meer (tunnelvisie)

STAP 3: GEBEURTENIS ALS KATALYSATOR

Je zit in de groep, je staat achter de radicale ideeën. Al je vrienden zitten ook in die groep, je voelt je eindelijk ergens een welkom in een groep, dus als zij een bep. ding doen, doe jij mee. Vaak maken pp'en omkering van gedachten naar daden vanaf een bep. gebeurtenis (vb. bep. aanslag dat je kwaad maakt, je broer dat doodgeschoten w, ..). De katalysator kan verschillende vormen aan nemen: economisch (werkloos w), social (rasisme), politiek (intern. Gevecht)

STAP 4: GEWELDDADIG EXTREMISME – TERRORISME

Tot slot zet je je gedachten om in daden en ga je je gewelddadig en terroristisch te gedragen

Verklaringsmodel 2

➔ Radicalisme = lineair proces

Verschillende stappen volgen elkaar op, met een toenemende mate van radicaliserende gedachten en extremere gedragingen van een pp of groep die in toenemende mate afwijken van de gangbare norm

➔ Radicalisme in de vorm van een trap: per verdieping w de gedachten extremer

TRAP 1: psychologische interpretatie van omstandigheden – ongenoegen

Begint met ongenoegen/ de pp is ni meer tevreden met zijn leefomstandigheden

Vb. Materieel achtergestelde buurten die materieel achterstaan, die zich gediscrimineerd/ oneerlijk behandeld voelen.

TRAP 2: opties om oneerlijkheid te bestrijden

pp denkt na over de opties hoe kan die omgaan met oneerlijke behandeling
pp kan kiezen oneerlijkheid om te zetten in iets positiefs of in iets negatiefs zoals radicale ideeën en agressie.

TRAP 3: Projectie van agressie

Als pp kiest in de 2^e trap dat er geen positieve opties zijn of hij ziet ze ni, dan kan kom die terecht in de negatieve spiraal. pp gaat de oneerlijke behandeling/ ongenoegen omzetten in agressie.

TRAP 4: moreel engagement

De agressie stapelt zich op , je gaat meer waarden hechten aan radicale denkbeelden, en je begint het als iets moreel te zien “het is mijn plicht om er iets aan te doen, ik moet strijden voor het onrecht dat me w aangedaan

TRAP 5: Legitimiteit van het terrorisme

pp gaat zich verstarren in het categorisch denken, denkt enkel radicale ideeën zijn juist. Je gaat menen dat de daden van terrorisme legitiem zijn. Extreme gedachten en daden begin je normaal te vinden, je ziet geen uitweg meer, waarom zou ik het ni doen? Ik ben al zo ver gedregen, ik hoor bij de groep.

TRAP 6: Drempelverlaging en de terroristische daad

de drempel verlaagt om agressief te zijn en je gaat gewelddaden stellen

Verklaringsmodel 4

➔ Radicalisme = lineair proces

Verschillende stages volgen elkaar op, met een toenemende mate van radicaliserende gedachten en extremere gedragingen van een pp of groep die in toenemende mate afwijken van de gangbare norm.

➔ Het 4 stage model

Het Amerikaans model legt uit hoe schade, discriminering en kwetsbaarheid tav bep. groepen/ pp'en kan leiden tot rechtvaardiging of aanzet voor geweld. De FBI gebruikt dit

FASE 1: “Het is niet juist”

Het proces begint met een ongenoegen/ klacht (het is ni eerlijk).

FASE 2: ONRECHT

Het ongenoegen w gezien als onrecht, een situatie waarin ze zich onrechtvaardig behandeld voelen. (het is ni eerlijk)

vb. Irak ziet morele schendingen als "oorlog tegen de islam"

FASE 3: Doelwit benoemen

Het ongenoegen en onrecht w vervolgens geprojecteerd op andere. Het is de schuld van de regering, die doet niks. Het beleid w beschuldigd van het onrecht. (het is jou schuld)

FASE 4: Afstand nemen

Je gaat afstand nemen van de heersende cultuur. Het beleid w als kwaad gezien. De beschuldigde partij w als de duivel gezien. Doordat zij als kwaad gezien w, is het volgens hen gerechtvaardigd om hier tegen op te treden via gewelddaden en agressie.

Verklaringsmodel 5

➔ **Radicalisme = lineair proces**

Verschillende stappen volgen elkaar op, met een toenemende niveau van radicalisme

➔ **Groep radicalisten w kleiner naarmate het extremer w**

Brede basis vd piramide: vaak zijn er veel sympathisanten die het eens zijn met het onrecht. Vele voelen zich gediscrimineerd, toch is er maar een kleine groep aan de top die gaat toetreden tot de radicale groep en zelf gewelddadige misdrijven plegen.

➔ **Groepsgericht "erbij willen horen"**

Om radicalisten te begrijpen, moet je kijken naar de "groepsidentificatie" (pp gaan zich identificeren aan een bep. groep, willen erbij horen). De politieke radicalisering van personen ontstaat in een proces van actie en reactie. Het gaat om een conflict relatie tuss. bep. overheidsmaatregelen en de radicalisten die hier tegen zijn.

STAP 1: sympathisanten

Een grote groep mensen die zich onrechtmatig behandeld voelen, ze zijn het eens met de radicale ideologie op cognitief vlak. Plegen nog geen radicaal gedrag.

STAP 2: supporters

Zetten zich achter de radicale gedachtegang en zien dit als enige waarheid. Praten illegale/radicale acties goed.

STAP 3: Activisten

Dit zijn legale, niet geweldadige actoren. Hier zitten al minder pp'en in dan in stap 1. Zij ondersteunen het radicaal netwerk en zoeken naar potentiële rekruten

STAP 4: Radicalen

Dit zijn illegale, geweldadige actoren: hebben extreem radicale ideeën en agressief gewelddadig gedrag. Hoe dichterbij de top hoe meer geradicaliseerd

VANAF HIER MET TEKST ERBIJ SAMENGEVAT !

Verklaringsmodel 6

➔ **Radicalisme ≠ lineair proces !!**

Dit is het enige verklaringsmodel waarbij radicalisme niet als een lineair proces w voorgesteld.
Het lineaire proces van radicalisering is volgens hen achterhaalt.

➔ **Radicalisering als een puzzel**

Nu: meesten zien radicalisering als een complexe puzzel van verschillende factoren. Voor rekruten zijn er veel verschillende mogelijke ingangen in terroristische netwerken. Verschillende pp w via een andere drijfveer/oorzaak radicaal.

Radicalisering is een soort samenspel/ interactie van verschillende factoren:

9. Grieven: een ongenoegen zijn (discriminatie, uitsluiting, ..) die gezien w als gevoelens van moreel onrecht.
10. Er moet een bep. ideologie zijn waaraan de pp zich vasthangt
11. Er moet een ondersteunde omgeving zijn die je steunt om deel uit te maken van een bep. groep, een omgeving die je welkom laat voelen en je steunt in je radicale ideeën en geweldsdaden
<-> omgeving kan ook pos. werken en je afhouden van radicalisering
12. Er moet een bep. netwerk zijn
via groepsdynamieken w het onrecht gemobiliseerd en omgezet in geweld

➔Deze 4 factoren zijn afhankelijk van elkaar en veroorzaken radicalisme

1.2 Mogelijke beïnvloedende factoren

Er zijn verschillende factoren die een impact kunnen hebben/ drijfveer zijn voor het al dan niet radicaliseren van een pp:

- Geopolitiek
- Beïnvloeding van de media/ internet
- Sociale factoren
- Individuele factoren

▪ **GEOPOLITIEK**

Een eerste factor die kan zorgen dat pp radicaliseren in de geopolitiek.

Drijfveer? Botsing van culturen

Culturen die met elkaar botsen qua gedachtegang, radicale groepen die eigen ideologische interpretaties maken van geopolitieke omstandigheden in een land en zich er tegen afzetten.

Wie? Het westen met het christendom vs. de islam

▪ INTERNET EN SOCIALE MEDIA

Internet werkt in op groepsdynamieken:

via internet en sociale media kan je je woede uitdrukken, de drempel via internet is lager, je woede kan zo bevestigd w, mensen pikken dat op en er ontstaan haatgroepen. De mensen in die haatgroepen kun je gedachtegang ondersteunen en zo komen er extreme ideeën naar boven. Internet vermakelijkt de groepsvorming

Een kritische analyse van extremistische websites toonden aan dat de het zwart maken van tegenstanders en de vorming van een gemeenschapp. moraal de groepsdynamieken versterkte.

LET OP: emoties dagelijks leven ≠ internet

in je dagelijks leven komen je emoties vaak minder tot uiting dan op internet, je gaat je pp te beheersen en ni zomaar direct kwaad zijn. Op internet kunt ge overdrijven en heel heftig uw emoties kwijt. Gaat dus makkelijker dan vroeger.

Differentiële vatbaarheid voor online content

De ene pp is sneller beïnvloedbaar door de media dan andere. Sommige zijn sneller vatbaar voor het deel uitmaken van zo een online groep, ivgl met een andere pp. Dit hangt van:

13. Psycho sociale gemoedstoestanden *vb. geneigdheid naar geweld*

14. Persoonlijke factoren

Onlinegemeenschappen kunnen gewelddadige extremisten in staat stellen om de rekrutering te verhogen via internet. Internet zorgt er voor dat ze pers. relaties kunnen aangaan met een wereldwijd publiek.

▪ SOCIALE FACTOREN

15. Social-economische achterstelling

Een factor zou de soc.-econ. achterstelling van een pp zijn. Pp'en die achtergesteld zijn hebben een grotere vatbaarheid om aanhanger te w van het binnen- en buitenlands terrorisme. Vaak komen radicalisten uit soc. achtergestelde wijken

16. Perceptie van maatschappelijk onrecht, discriminatie en marginalisering

Mensen die zich onrechtvaardig behandeld voelen, gediscrimineerd voelen die hebben meer kans om te radicaliseren. Dit zijn ! achtergrondfactoren.

17. Veiligheidsbeleid van de overheid zelf

Het soort veiligheidsbeleid dat de overheid voert kan maken dat pp zich gaan afzetten en zich radicaler opstellen. Het veiligheidsbeleid kan bep. groepen het gevoel geven dat

ze uitgesloten w (drijfveer).

vb. teveel controles door polities in bep. wijken, pp voelen zich geïsoleerd, radicali ↗

18. Lokale context

De lokale context van de pp kan ook een drijfveer zijn voor radicalisme. De invloed van je directe omgeving (vrienden, gezin, mentor) zouden leiden tot radicalisme als je directe omgeving dus ook al zo een gedachte heeft.

Vaak hebben jonge strijders hun gewelddadig extremisme overgeërfd van hun ouders.

vb. 22% vd strijders werd gerekruteerd door een religieuze mentor, 50% door een groepslid, 10% door een vriend (allemaal in lokale context)

▪ GROEPSFACTOREN

○ !!! Sociale banden

De sociale banden (sociale relaties, familiebanden, vrienden met een neg. invloed) van een pp zorgen er voor dat ze radicaliseren en gewelddaden plegen in groep. Ze w overhaalt door een sociale groep die dichtbij de pp ligt.

<-> kan ook pos. zijn, kunnen u weerhouden te radicaliseren. ! drijfveer

○ Dynamiek van kleinere groepen

Een andere drijfveer die een pp aanzet van radicale ideeën naar geweldplegingen is de dynamiek in kleine subgroepen, het gevoel van morele **superioriteit** dat je krijgt als je lid bent van een **subgroep** en bep. subcultuur, zou aanzetten tot geweld. Het verkrijgen van een bep. status als ze bep. gewelddaden plegen (komen in het nieuw, krijgen aanzien) en de sensatie erachter w ook als drijfveren gezien.

▪ INDIVIDUELE FACTOREN

○ Terrorisme = pathologisch?

Sommige gingen terroristen zien als een geesteszieke en gingen verbanden zoeken tussen geesteszieken en terroristen. Uiteindelijk bleek er geen verband te zijn.

○ Groter belang van persoonlijkheidstypes en –kenmerken

Men ging terroristen besturen obv hun persoonlijkheid. Bij een onderzoek naar *lone wolf* terroristen (indiv. terroristisch gedrag) bleek dat je een groep kon verdelen in:

1. Een groep met een bezorgdheids- en consistent profiel: empathisch pp
2. Een groep geïsoleerde en gekrenkte terroristen

→Verschillende groep pp, dus ook andere aanpak nodig

○ Crimineel verleden

pp die voor de radicalisering al een crimineel verleden hadden, al misdrijven pleegden, maar geen radicale misdrijven, hebben meer kans om radicalist te w.

Crime terror nexus: eerst w ze een kleine crimineel en dan evolueren ze tot lid van en georganiseerde organisatie zoals terrorisme.

- **Religie**
een andere drijfveer voor radicalisme zou religie zijn: nl. islamtische of christenfundamentalisme. Toch blijkt het verband tuss. religie en terrorisme ni significant.
- **Emoties, ervaringen, identiteit**
Andere drijfveren voor het radicaliseren zijn je emoties (buiten gesloten voelen, onrecht matig behandeld voelen) , je identiteit: ergens bij willen horen bij een groep, moslim migranten zouden het moeilijk hebben met een ID te vormen, identificeren zich sterk met hun land van herkomst; en de ervaring (de sensatie).

Emotionele en ervaringsaspecten: hoe het voelt om deel uit te maken van een radicale groep, en om een aanslag te plannen; en hoe factoren als identiteit, status en sensatiezucht een morele gedachtegang kunnen vormen die geweld rechtvaardigt.

- **3 factoren (drang) voor aantrekkingskracht van de beleving:**
 - 1. Opwinding voelen**
 - 2. ultieme betekenis**
terroriste hebben bep. betekenis/reden wrm ze iets dn
 - 3. roem**
het vooruitzicht van roem/ naambekendheid na een aanslag
- Het is dus eerder een normaal proces , als je die stappen ziet, dan begrijp je dat beter, en dus minder een pathologisch proces

1.3 Beleidsimplicaties

- **Onderscheid maken tussen radicalisme en geweld**
Mensen met radicale ideeën gaan nog niet direct gewelddaden plegen. Er is een brede basis van sympathisanten van radicalisme en maar een klein deel die effectief over gaat tot geweld.

Het verband tussen geweld en radicalisme is ni zo eenduidig: er is niet 1 oorzaak en 1 gevolg, meerdere factoren spelen een rol: indiv. , sociale, factoren, ...

- **Zowel objectieve bestaan als de subj. perceptie van discriminatie**
Er kan sprake zijn van een objectief bestaan van discriminatie, oneerlijkheid en onrecht. Maar ook van een subjectieve perceptie hiervan. Het verschil is hier dat bij het objectieve het echt bestaat, en bij de perceptie het zo w ervaren. Deze kunnen samen vallen of net verschillen. Soms voelen mensen zich sterk gediscrimineerd (subjectief) maar is dit eig ni echt het geval (objectief).
→ De overheid moet zowel de discriminatie als perceptie als die bh

bestaan bestrijden.

- **emotionele en ervaringspullfactoren**

Daarnaast moet de overheid rekening houden met de emotionele ervaringsfactoren die een pp aantrekken tot radicalisme (pullfactoren). Het gevoel van opwinding, de roem en de ultieme betekenis die de terrorist geeft aan zijn gewelddadig gedrag, moeten te niet gedaan w.

Hoe?

Radicale groepen moeten w ontdaan van alle glamour en mythes.

Counternarratieven moeten de nadruk leggen op godsdienstige onwetendheid en de andere (gruwel) kant van het verhaal vertellen.

Niet gewelddadige alternatieven promoten.

- **Multi-agency aanpak via publieke en private partners**

Terrorisme en radicalisering moet geïntegreerd en integraal preventief w aangepakt. Geïntegreerd via samenwerking met verschillende sectoren in de samenleving: politie, justitie, samenlevingsopbouw, religieuze leiders... En integraal door het probleem op verschillende domeinen aan te pakken (indiv., sociaal, ...).

- **Overheidsbeleid als mogelijke pushfactor vermijden**

overheidsbeleid mag geen pushfactor w tot radicalisme. Dus zorgen dat je ni een te streng beleid voert waar je bep. groepen gaat viseren, want dan werk je radicalisme in de hand. *Vb. teveel politiecontroles*

- **Bestrijden georganiseerde criminaliteit**

Overheid moet maatregelen nemen om zware georganiseerde netwerken en organisaties te bestrijden, aangezien de voorgeschiedenis van veel terroristen (vele zaten ervoor al in den bak) zouden ook bendes en wapen en drugshandel structureel aangepakt moeten w.

- **WETEN: er is niet 1 traject naar gewelddadige radicalisering !**

Nee, er zijn verschillende drijfveren (econ: job verliezen, soc: radicale vrienden, ...) die pp aanzetten tot radicalisering, er zijn meerdere ingangen. Het verband is ni eenduidig: meer oorzaken en gevolgen

Daders hebben verschillende persoonlijkheidsprofielen, waarbij dus telkens ook een andere aanpak vereist is.

2. Deradicaliserings programma's

= programma's die het extremisme en gewelddadig gedrag tegengaan

▪ **Verschillende soorten programma's => nood aan coherentie**

Er zijn verschillende programma's opgericht die radicalisering tegengaan omdat radicalisme voorkomt uit verschillende oorzaken/ drijfveren. De aanpak per programma verschilt dus. Ook zijn er grote verschillen op vlak van organisatie, methode, doelen etc. Al de verschillende programma's werken totaal verschillend.

Gevolg? nood aan een coherent, samenhangende typologie

Er moet een coherent typologisch kader opgemaakt w om de verschillende programma's naast elkaar te zetten en te vgl'en op vlak van doel, methode,

Op situatie afgestemde integrale aanpak

Er is geen "one size fits all" oplossing aangezien andere pp omwille van andere drijfveren geradicaliseerd zijn. Dus kijken naar een gepakte aanpak op maat van de situatie van de pp. Het deradicaliserings programma moet via een integrale en geïntegreerde aanpak w opgesteld. Samenwerking met verschillende diensten is vereist.

Daarnaast moet de typologie aantonen welk type programma het best geschikt is voor een specifieke context, doelgroep of doelstelling.

▪ **Deradicalisering en disengagement**

Elke typologie moet een duidelijke terminologie hebben. Hier w een onderscheid gemaakt tussen 'deradicalisering' en 'disengagement'.

- DERADICALISERING: een verandering van attitudes en het niet meer aanhangen van een extremistische ideologie
- DISENGAGEMENT: verandering vd fysieke activiteit, deelname geweldsdelicten ↘ maar geen verandering in overtuiging/ gedachten

Disengagement programma 's in gevangenissen

= richt zich op het cognitieve aspect van radicalisme (ideeën, gedachten, ideologieën) tegen gaan. Doel? radicale pp neemt afstand van bep. opvattingen en overtuigingen

In België

19. *in de Hasseltse gevangenis heeft men een eenheid/afdeling die zich speciaal richt op geradicaliseerde gevangenen en pp kunnen daar behandeld w.*
20. *in GVS van Gent: traint men cipiers/ bewakers en personeel via vormingen om zo radicaliseerde pp te herkennen.*

21. 2 criminologen consultants aangeworven die zo een beleid moeten uitwerken in een gevangenis inzake radicalisering. Maar men is nog ni zo ver dat men een deradicaliseringsprogramma heeft uitgebouwd

▪ **Preventie – repressie – interventie & micro, meso macro**

De verschillende deradicaliseringsprogramma's hebben 3 soorten instrumenten: preventie, repressie en interventie. Deze instrumenten kunnen gelinkt w aan het micro , meso en macro niveau.

1. Preventie: ingrijpen nog voor extreme gewelddaden gebeurt zijn
2. Repressie: gewelddaden onderdrukken en streng bestraffen
3. Interventie: tussen komen als de pp de gewelddaden stelt

De verschillende deradicaliseringsprogramma's hebben methodes en instrumenten op 3 niveaus: micro , meso en macroniveau.

1. Het macroniveau: instrumenten op nationale, regionale of stedelijke schaal
2. Het mesoniveau: affectieve sociale omgevingen, zoals werk, familie, school, peers
3. Het micro niveau: focust op het individu (en soms op zijn naaste omgeving).

➔ Als de drie impactniveaus met de drie types instrumenten w gecombineerd, ontstaat een COUNTER TERRORISME NETWERK.

Dat netwerk bestaat uit methodes en instrumenten die elkaar aanvullen om het risico op gewelddadige radicalisering vanuit elke mogelijke invalshoek aan te pakken (zie tabel)

CounterTerrorismeNetwerk

➔ **Repressieve instrumenten**

22. Zijn de verantwoordelijkheid van de staat in moderne natiestaten

23. Vaak neg. bijklank, nu meer postieve repressieve elementen ingevoerd

vb. gemeenschapsgerichte politiezorg (meso) en reclasserings infrastructuur (macro)

24. Micro niveau: veiligheid onder controle houden door via de politie, gerecht en wetten individuele overtreders te arresteren en te bestraffen

25. Meso niveau: veiligheid onder controle houden via politie en gerecht en verbod. Deze groepen w gearresteerd en gestraft of krijgen een bep. verbod opgelegd.

→ Als er repressief moet worden opgetreden, doet men dat miss het best op gemeenschapsniveau (Gemeenschapsgerichte politiezorg)

26. **Macro niveau:** politie en gerecht moeten inlichtingen en onderzoeken aan te leveren over specifieke groepen/ tendenzen, om grenzen te beschermen, de financiële stromen van terroristische organisaties te verstoren etc.

→ Preventie-instrumenten

27. Doel? voorkomen dat een extremistische of terroristische dreiging zich voltrekt.

28. Wie? pp die nog niet geradicaliseerd zijn maar wel risico lopen: risicogroep

29. Men gaat ervan uit dat preventie een positief effect zal hebben tegen een potentiële toekomstige Een typologie van 'deradicaliserings' programma's

30. **Macro niveau:** preventief werken in het onderwijs, jeugd en sociaal werk: vormingen geven en begeleiden. Zorgen dat mensen bep. houding aannemen tegen radicalisme

Vb. in risicowijken van radicalisering daar kan je gespreksavonden, dialoogtafels organiseren , om zo de discriminatie/ het ongenoegen en onrecht bespreekbaar maken. Of sociale activiteiten organiseren zoals voetbal wedstrijden, , ..

→ interventie instrumenten

31. Instrumenten en programma's voor deradicalisering en disengagement kunnen het best worden begrepen als interventies

32. Doel? betrokkenheid bij extremisme voorkomen maar ook pp'en in de 1^e radicaliseringsfase laten twijfelen.

33. **macro niveau:** nationale of internationale counter-narratieve projecten.

pp andere verhalen en denkbeelden aanreiken over iets, alternatieve opvattingen geven over iets. Positieve gedachten geven. Die ingaan tegen de neg. ideeën en gedachten van radicalisme.

34. **Mesoniveau:** mikken op de familie of de sociale omgeving van radicaliserende pp'en. betrokkenheid bij terrorisme af te remmen en ook individuele deradicalisering en disengagement uit te lokken.

Andere meso interventieprogramma's en trachten volledige extremistische terreurgroepen te deradicaliseren.

35. **Micro niveau;** interventie-instrumenten met individuen om hen te helpen hun radicale milieu en/of ideologie achter zich te laten

Slide 13

▪ **Types deradicaliseringsprogramma's – factoren**

Er zijn verschillende types van programma's ~vd actor die het aanpakt. Sommige programma's w opgesteld door overheidsdiensten en sommige door niet overheidsdiensten :

36. **Gouvernementeel deradicaliseringsprogramma's**

Duits Onderzoek stelde vast dat rechtse extremisten met een hoge rang de voorkeur geven aan deradicaliseringsprogramma's van de overheid; dergelijke programma's kunnen hen namelijk een betere bescherming bieden tegen represailles van de gewezen groep en kunnen meer geloofwaardige economische bijstand verlenen dan niet-gouvernementele programma's

37. **niet-gouvernementeel deradicaliseringsprogramma's:** opgesteld door CAW, justitieel welzijnswerk, .. krijgen de taak om zo een programma's op te stellen. Het is immers persoonsgebonden materie van de gemeenschappen en gewesten en niet federaal.

38. **publiek-private samenwerking deradicaliseringsprogramma's**

Hier nog weinig onderzoek naar, toch is zijn de publiek-private samenwerkingen momenteel veelbelovend.

Soorten contact strategie:

de manier waarop zij hun doelgroep trachten te bereiken, of de communicatie strategie die ze hanteren.

Actieve contactstrategie

obv een proactieve manier pp'en proberen deradicaliseren
Hoe? leden overhalen om mee te doen aan het programma.
variëren van niet-dwingende middelen (zoals het aanbod van voordelen in ruil voor de deelname) tot dwingende (zoals foltering) om medewerking te verkrijgen.

Nood aan directe toegang tot de doelgroep vb. in gevangenissen

Passieve contactstrategie

obv een passieve manier pp'en proberen deradicaliseren vb. via internet, fb, en zo hun een aanbod geven wat er allemaal is. Het adverteren van hun programma's en diensten via media die voor potentiële cliënten relevant zijn zoals extreemrechtse chatrooms, tijdens betogingen, ...

Deze typologie is een zeer dynamisch, zonder duidelijke grenzen en onderworpen aan voortdurend wisselende eisen en noden. De programma's moeten flexibel zijn en zich aanpassen aan de situatie en drijfveren van een bep. geradicaliseerde pp.

Programma's obv de overheid en deze niet van de overheid. Sommige zijn pro actief, andere passief. Dus je hebt verschillende posities in die programma's

Niet overheidsdiensten, zoals het CAW, hebben minder mogelijkheden om pp'en te betrekken en hebben dus minder mensen die dat programma volgen. Overheidsdiensten hebben meer pp'en die hun deradicaliseringsprogramma's volgen want kunnen via de rechters mensen dwingen deze te volgen.

Onze westerse typologie heeft, ivgl met Azië, veel programma's die geen directe pogingen doen om de ideologische overtuiging van de deelnemers of hun betrokkenheid bij hun groepering te breken. De ideologische component wordt vaak op een meer subtiele, verdeckte manier opgenomen, zonder openlijke ideologische of religieuze debatten.

Uitleg

de meeste deradicaliseringsprogramma's wereldwijd worden ingedeeld bij één van 7 grote types.

- **Niet- gouvernementele programma's -- passief**
zonder hun ideologie aan de orde te stellen (types A en B)
«exitprogramma's' voor pp'en die zelf om hulp vragen.
VOORDEEL? Recidivisten en afhaking ↘

Door alleen met individuen te werken die hulp zoeken en al een zekere motivatie tot verandering hebben, beperken de exitprogramma's uiteraard het risico op recidivisme of op het afhaken tijdens de begeleiding.

Anderzijds moeten passieve niet-gouvernementele programma's ook een grote zichtbaarheid en aanwezigheid in de publieke en de radicale omgeving in stand houden. Dat dwingt deze organisaties om sterke pr-campagnes te voeren, die dan weer een negatieve impact kunnen hebben op de reputatie van het programma bij potentiële cliënten.

- **Niet-gouvernementele actieve programma's (type C)**
komen zelden voor in westerse landen, omdat het voor actoren van het maatschappelijke middenveld erg moeilijk is langs wettelijke weg namen en adressen van radicalen te verkrijgen en hen zonder gevaar voor hun eigen veiligheid te benaderen.

- **gouvernementele actieve programma's (type D en E).**

Dat zijn meestal gevangenisprogramma's met automatische toegang tot potentiële cliënten. Ze trachten de gedetineerden met een variërende mate van vrijwilligheid tot zelfs dwang te overhalen om aan het programma deel te nemen. Dit is wereldwijd de meest gangbare deradicaliseringsprogramma's.

Groot verschil tussen enerzijds de westerse programma's, die zeer voorzichtig zijn om geen inbreuk te maken op de vrijheid van meningsuiting en religie, en anderzijds de programma's in het Midden-Oosten/Zuidoost-Azië, die een zeer sterke theologische en autoritaire benadering hanteren. Naast hun potentieel beperkte legitimiteit (ze worden in de ogen van de cliënten gelijkgesteld aan de overheid die hen gevangenhoudt) worden deze programma's geconfronteerd met de moeilijkheid om een cognitieve opening voor potentiële deradicalisering te creëren, en lopen ze het risico dat cliënten om tactische redenen het spel meespelen en hun disengagement alleen maar veinzen.

Gevangenisprogramma's en actieve gouvernementele deradicaliseringsprogramma's hebben als nadeel; hoog recidivisme- en opgavecijfer.

- **Passieve gouvernementele programma's (type F)**

behoren tot de categorie van de hotlines of hulplijnen voor verwanten en anderen die het proces van gewelddadige radicalisering detecteren en erop ingrijpen.

Waar in Frankrijk, Duitsland, Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Singapore, Oostenrijk en Canada (Quebec)

Maar ondanks de veelbelovende eerste reacties op deze hulplijnen voor familieleden⁴⁹, is geen ervan tot nu toe het voorwerp geweest van een academische evaluatie en lijkt het niveau van de begeleidende opleidingen vrij minimaal.

- **programma's van publiek-private samenwerkingen (type G)**

Deze combineert de troeven van de gouvernementele en de niet-gouvernementele actoren. Meestal voeren overheidsdiensten er de activiteiten rond disengagement uit en middenveldorganisaties de deradicaliseringbegeleiding.

→ Deze samenwerkingen = een veelbelovende piste voor de toekomst.

- **Belang van 'cognitieve opening'**

Cognitieve opening: mensen moeten bereid zijn om mee te werken aan een deradicaliseringsprogramma. Moeten cognitief willen openstaan voor andere ideeën, visies, opvattingen. In gevangenis is die bereidheid er vaak ni, of verkeerder bereidheid: doen er aan mee omdat ze zo denken strafvermindering te krijgen. Maar dan hebben ze geen voldoende cognitieve opening, denken ni ruim

na. Doen dit eerder voor straf vermindering en stellen zich ni open voor andere denkbeelden.
Mogelijkheden in de gevangenis zijn dus eerder beperkt

3.Counternarratives

Verklaringsmodel: deradicalisering

- ➔ (De) radicalisering ≠ lineair proces
pp kunnen veel tijd nodig hebben om van de 1^e naar de 2^e fase te radicaliseren, om daarna zeer snel naar de 3 fase te gaan. Pp kunnen ook heen en weer gaan tussen fasen. Gevolg: moeilijk om een risico-inschatting te maken en dus gepast te interveniëren
- ➔ Doelgroep
Bij het stellen bij het opstellen van een campagne met counternarratieven, moet je eerst kijken naar de doelgroep, in welke bep. fase vh radicaliseringsproces zij zich bevinden en daarop de aanpak afstemmen. Zodat ze kunnen weerstand bieden tegen de radicaliserin
- ➔ 3 fasen in een radicaliseringsproces:
 1. een gevoeligheidsfase
gevoeligheid / vatbaarheid van de pp voor extremisme

OPL? bieden van een alternatief discours/ counter narratief aan vatbare pp, die nog ni geradicaliseerd zijn; dit is de beste en makkelijkste fase om in te grijpen

Volgens dit model heeft de meerderheid vd pp een schild dat hen weerbaar maakt tegen extremistische invloeden, het schild van waarbaarheid beschermt ons tegen radicale ideeën. We gaan die ideeën gevaarlijk vinden en we gaan ons afschermen ertegen, ertegen weren. Maar zijn er micro- (persoonlijke), meso- (op groepsniveau) en macro- (maatschappelijke) factoren die een bedreiging vormen voor die weerbaarheid en mensen vatbaar maken voor radicale boodschappen. Per niveau zijn er invloeden die de pp kan aanzetten tot radicalisering; *Vb. een pp is heel extreem recht en pleit vaak over buitenlanders buiten en dan komt er iemand naast u wonen, blijkt een immigrant te zijn en die is extreem vriendelijk; Das een counternarratieve die ingaat tegen uw ideologie want jij dacht dat alle migranten slecht waren.*

2. een fase van groepslidmaatschap

pp = is al lid gew, moeilijk om ze op andere gedachten te brengen, staan op punt voor actie te nemen. Staan minder open voor de argumenten van de andere partijen. Laat zich minder overtuigen door counternarratives die ingaan tegen de pos. elementen van hun lidmaatschap vd groep.

Toch is het mogelijk dat sommige leden van radicale groepen hun gedrag veranderen. Het kan soms ook zijn dat ze de radicale groep hebben verlaten met het idee dat geweld niet langer een nuttige optie is om maatschapp./ politieke veranderingen te weeg te brengen, Maar nog niet terrorisme hebben opgegeven. Er is een onderscheid in disengagement (niet langer lid w van een gewelddadige groep, en zelf ni langer geweld plegen qua gedrag, ma wel nog steeds radicale gedachten hebben). En deradicalisering (waarbij mensen niet langer geloven in de ideologie waar ze ooit achter stonden). Factoren die kunnen leiden tot disengagement zijn bijvoorbeeld teleurstelling in de leiders van de terroristische organisatie of de ontdekking dat de leden van de terroristische groepering minder betrouwbaar en aardig zijn dan oorspronkelijk gedacht.

Wnnr? Bij het ervaren van onevenwicht tussen hun Counternarratieve campagnes ontstaat deradicalisering.

3. een actiefase

fase waarin individuen bij terroristische daden betrokken zijn. Radicalisering kan lang duren (maanden, jaren) maar ook kort (enkele dagen, weken); Siommige komen snel in de fase terecht, andere veel later. De korte vorm van radicalisering w vaak uitgelokt door een triggergebeurtenis; In gevallen van snelle radicalisering is het nog moeilijker om in te grijpen of een risico-inschatting te maken

OPL? weerbaarheid checken door een risico inschatting te maken. Kijken of er een risico is dat de persoon geweld gebruikt om zijn doelen te bereiken

- in fase 2 & 3: is weerbaarheid ! in de mate waarop pp'en zich kunnen verzetten tegen pogingen vd buitenwereld om hen te overhalen om de extremistische groep te verlaten.
Hoe? via risico inschatting om te bepalen in welke mate een bep. pp weerbaar is.

Probleem? Ideologie/ narratieven van extremistische groep

Extremistische groepen hebben een ideologie: een reeks uitgewerkte ideeën die zorgen dat hun acties geloofwaardig en rechtvaardig w. Soms maken extremistische groeperingen gebruik van narratieven om hun ideologie te verspreiden. Narratieven kunnen worden beschreven als verhalen die een strategische boodschap bevatten. Deze boodschappen zouden jongeren kunnen overtuigen om zich aan te sluiten bij een extremistische groepering en de plannen te steunen.

OPL? COUNTERNARRATIVES

= verhalen/ narratieven die ingaan tegen het radicale gedachtegoed, die een alternatief bieden voor het extremistisch narratief. positiever verhaal geven over bep. zaken.

Wie? risicogroep, jongere/wijken waarvan je denkt dat ze gaan radicaliseren
De doelgroep moet w afgebakend en gesegmenteerd obv kenmerken.
Een heterogene groep w opgedeeld in segmenten obv leeftijd, geslacht, sociale klasse, etniciteit, ... Zo kunnen programma's zich richten op specifieke pp'en

Wannr? in fase 1 'vatbaarheidsfase' is het beste om in te grijpen.

Welke? counternarratieven op micro, meso en macro niveau.

Hoe? via een goede boodschappen door een goede boodschapper + goed kanaal

39. De Boodschap

de boodschap die je wilt meegeven is !, hierin kunnen narratieven zitten maar dat moet niet. : hoe spreek je de jongeren in een bep. buurt aan? Wat is de boodschap? Je mag vB. de doelgroep ni aanspreken als risico groep want dan voelen ze zich zo en dan gaan ze weerstand bieden die jongeren. B

2) Best gebruik maken van **2zijdige boodschappen**, de meezijdigheids boodschappen. Hierin w tegengestelde perspectieven over iets uitgelegd. IEen eenzijdige boodschap geeft slechts 1kant vd kwestie, een 2^e zijdig boodschap 2 kanten + weerlegging van 1 standpunt

3) Voorts kan een reframing van de originele radicale propaganda beter werken dan de ontkenning ervan.

4) rekening te houden met **de emotionele aantrekkingskracht** van een boodschap. boodschappen die angst opwekken, zouden miss kunnen afschrikken om te radicaliseren. Echter blijkt het binnen de gezondheids sector zulke campagnes eerder ondoeltreffend. Toch boodschappen met sterke emotionele oproep zn ! (vb. enthousiasme opwekken zijn !).

40. De boodschapper

de positie van de boodschapper is belangrijk en hoe die die boodschap brengt.

1) boodschapper moet geloofwaardig zijn *vb. via vroegere extremisten, SL'ers van terrorisme, familieleden*

Vb. sommige pp'en liggen minder goed in de markt bij die bep. groepen in de samenleving, sommige w neg. gepercipieerd door bep. jongeren die zijn best geen boodschapper.

41. Het kanaal

Het kanaal waarop je counternarratiefs gaat voortbrengen

In een offline-setting kan je een boodschap beter controleren dan in een online-omgeving.

Online is het misschien gemakkelijker een breder publiek te bereiken en video's te gebruiken, die mogelijk meer impact hebben dan tekst

vb. via een wijk comité, gezaghebbende families, ... welk kanaal is dus ook !

➔ De type factoren (Doelgroep, boodschap, boodschapper en kanaal) zn ! bij counternarratiefs

➤ **Motieven**

Bij een counternarratieve campagne moet je aandacht schenken aan de motieven wrm pp zich aan sluiten bij een radicale groep. Er zijn motieven:

1. een zoektocht naar identiteit
2. een zoektocht naar zin/betekenis
3. zoeken naar rechtvaardigheid
4. omwille van avontuur/sensatie

Om deze verschillende motieven te counteren, kunnen verschillende benaderingen of aanpakken nodig zijn. Maar, al deze verschillende motieven kunnen worden getriggerd door radicale propaganda –vb. door video's die een of meer motieven triggeren. Daarom moet een counternarratieve campagne motieven bestuderen en dus niet enkel focussen op de ideologische motieven.

1. Een Belgisch onderzoeksproject CONRAD

Wie? Target groups/ doelgroepen

- jongeren die risico lopen op radicaliteit
Maar het is ! de groep niet te identificeren als een risicogroep
- gepolariseerde gemeenschappen
buurten, informele groepen of organisaties waar veel te doen is over vreemdelingen, migratie. groepen waar er een grote scheiding is tussen de blanke belgen en de kleurlingen.
- Migrantengroepen
individueel, migrantennetwerken, migrantenorganisaties

Andere betrokken partijen:

- Representatieve religieuze groepen en organisaties

- Familie + netwerken van de risicojongeren
- 1e lijnswerkers van jeugd en gemeenschapsorganisaties die werken met
- Experts en beleidsmakers.

Wat?

Een onderzoek die de attitudes, beleid en programma's omtrent radicalisering analyseert. CONRAD = een onderzoeks project die de processen die leiden naar radicalisering onderzoekt. Radicalisering is een dynamisch proces. Wat veroorzaakt radicalisering? Welke percepties zijn er over radicalisering in een maatschappij (onder bep. groepen, mensen uit het veld, beleidsmakers,)? Hoe kunnen nieuwe percepties en narratieven over radicalisme w ontwikkelt? Obv daarvan ontwikkelt het preventieve aanpakken voor overheden en organisaties.

Objectieven?

1. Een vergelijkende analyse van radicaliseringprogramma's en beleid aanbieden
Eerst gaat men verschillende radicaliseringsprogramma's op lokaal, gemeentelijk, provinciaal, federaal en Europees niveau analyseren en vergelijken. Dus kijken welk beleid omtrent radicalisering is er al gemeentelijk niveau, provinciaal niveau, in andere landen? Er w ook gekeken op websites om zo een beeld te krijgen over hoe radicalisering als fenomeen w voorgesteld, verschillende frames van radicalisering w bestudeert.
Deze taak van analyseren en vgl'en w gedaan en verdeeld over 3 BELSPO projecten.
2. Een constructief tegenkader/ counterframe ontwikkelen dat ons helpt radicalisering te begrijpen en hierover te communiceren;
Men gaat dan counterframes beginnen opbouwen obv bep. inzichten. Door het hanteren van counterframes hopen we contact te krijgen met extremisten en radicaliserende pp'en.
3. Het operationaliseren van dit model in actieonderzoek veldwerk, met behulp van dialoogtafels en digitale verhalen
Daarna gaat men aan actieonderzoek doen via veldwerk. Men gaat naar de wijken toe waar risicogroepen wonen en daar actie ondernemen. Men gaat zien of de counterframes obv de theorie, ook aanslaan in praktijk. Men gaat na of in de wijk de counterframes aanslaan of niet. En of er miss aanpassingen dienen te gebeuren. Hier gaat men het operationaliseren via actieonderzoek vb. via dialoogtafels.
4. Een reeks aanbevelingen formuleren voor behandelaars en beleidsmakers in een CONRAD-toolkit
Na dat het actieonderzoek is geweest , weten we of de counterframes in bep. wijken aanslaan of niet. Indien dit zo is, kunnen we concrete zaken aanreiken aan het stadsbestuur, jeugdhuizen, hv'ers die hiermee an de slag kunnen gaan. Zij kunnen via die counterframes radicalisering bespreekbaar stellen.

Ook kunnen er aanbevelingen geformuleerd worden naar beleidsmakers wat de effectiefste aanpak is. Politie, justitie en media worden eveneens ingelicht, een counternarratief voorgelegd dat ook zij een ander beeld krijgen van radicalisering en via een andere invalshoek het probleem benaderen.

Doel? Het "reframen" van radicalisatie in een meer constructieve, genuanceerde, evenwichtige manier. Men gaat meer op een constructieve manier naar radicalisering kijken. Radicaliseren minder problematiseren door radicalisering via een andere manier te bekijken. Men gaat radicalisme niet langer zien als een probleem maar als iets anders. Kijken via een andere invalshoek benaderen

Hoelang? 2 jaar (2017 & 2018)

Methoden?

- **Beleidsanalyses**
Het analyseren van het lokale, provinciale, nationale beleid dat gevoerd wordt ten aanzien van radicalisering.
- **Framing en counterframing analyses**
Het opstellen van frames over radicalisering en later ook het opstellen van counterframes die een alternatief zijn en ingaan tegen de extremistische narratieve.
- **Actieonderzoek**
3^e stap is het actie onderzoek. Checken of de counternarratieve aanslaan in praktijk. Werken ze? Moeten ze aangepast worden?
Aantal activiteiten ontwikkelen met een riscogroep om hen zo te onderzoeken. De activiteiten zijn een soort dekmantel om de jongeren op een meer subtiele manier te onderzoeken. Zo kunnen ze rapper contact leggen met de jongeren, hen mee aan boord brengen, en zo reflectie te verkrijgen en bepaalde onderwerpen bespreekbaar te maken.
- **Dialoogtafels**
actieonderzoek gaat ook via dialoogtafels dit zijn cirkelgesprekken waarbij verschillende stakeholders, jongeren, ... bijeen zitten. Het is een gemengde groep van mensen die allemaal verschillend denken over radicalisering. Samen worden dan een bepaald onderwerp besproken.
- **Digitale verhalen**
Via interview, focus groepen en etnografisch onderzoek komt men in contact met de doelgroep. Dan laat je doelgroep zelf onderzoek voeren door hen zelf een verhaal te laten doen over een onderwerp met hun visie op het probleem. Sommige verhalen worden gemonteerd en worden daarna getoond aan andere bewoners. Reden? bepaalde onderwerpen bespreekbaar maken via digital storytelling, kijken hoe deze jongeren kijken ten aanzien van de overheid? Ten aanzien van bepaalde maatschappelijke problemen?

5 Werkpakketten

1. Werkpakket 1: beleidsanalyses

Het analyseren van het beleid rond radicalisering op lokaal, regionaal, federaal en Europees vlak. Het opstellen van een beleidsrapport omtrent radicalisering

2. Werkpakket 2: het analyseren van frames

gaat men frames analyseren (hoe kijkt de media, het beleid tav radicalisering, hoe spreekt men hierover (neg/pos) , om daarna counterframes op te stellen om zo radicalisering beter te kunnen begrijpen en beter te communiceren over radicalisering. Dit moet resulteren in een communication toolbox waarin concrete analyses van frames zitten waar pp'en op lokaal niveau mee aan de slag kunnen gaan.

3. Werkpakket 3: actie onderzoek

In dit werkpakket w nagegaan of de verschillende frames (**conceptuele frames, ethische frames, methodologische frames**) ook werken in praktijk. Het conceptuele kader/ frame gaat over het hanteren van bep. begrippen vb. "minderheden" "radicalisering" ... het begrip radicalisering werd ni gebruikt in het onderzoek omdat het zou afschrikken. Het ethische kader/frame is heel !, je kan ni zomaar naar buurten gaan en zeggen "yoow we komen hier een onderzoekje doen" nee dat slaat ni aan, moet subtieler via activiteiten.

Let op! Informend consent; je moet toestemming vragen aan de onderzochte pp'en. Dus als je met iemand spreekt, interviews doet dan moet je zo een formulier laten ondertekenen. Maar als je zo met zo een blad komt, willen jongeren al ni meer praten. Dus ethische afwegen: verzwijgen dat je een onderzoek doet?

De **rollen van de pp en de onderzoek w door elkaar gegooid**. pp die onderzocht w gaan stukje onderzoek voeren (vb. vertellen hun verhaal) en omgekeerd onderzoeker w praktijkmens (luistert). Later kunnen deze verhalen gemonteerd w en gebruikt (**digital storytelling**). Ook w er soms **dialoogtafels** gehouden om bep. zaken bespreekbaar te stellen.

Let op. Wat gebeurt er met de verzamelde gegevens? Wie mag er met de aantekeningen iets doen? Normaal houden de onderzoekers deze voor zich, maar in die buurten willen de jongeren vooral zelf controle houden over wat er gezegd w. Je moet dus zeer bedachtzaam zijn rond het gebruik van materiaal die je verkegen hebt. Je wilt niet dat de jongeren neg. gaan staan tov je. *Vb. vaak al neg. ervaringen van journalisten en hun interviews*

4. Werkpakket 4: aanbevelingen

Het aanreiken van een communicatie toolbox met korte handige documenten met handvatten voor beleidsmakers. Daarnaast stellen ze beleidstips op en maken ze een aanbevelingsverslag aan beleidsmakers, hv'ers die tips geven om radicalisering aan te pakken.

CONRAD toolkit: een set van aanbevelingen en tools voor in de praktijk radicalisme aan te

pakken gericht aan beleidsmakers. Deze aanbevelingen zijn reflexief, constructief, ethisch en innovatief van aard.

5. Werkpakket 5: management, valorisatie en verspreiding

- Valorisatie (herwaardering):
Hier gaat men frames en contraframes opstellen in de vorm van tekenfilms. Jongeren nemen deels het onderzoek over en gaan hun verhaal vertellen (digital storytelling). Daarnaast wordt gebruik gemaakt van video's van de dialoogtafels, website en sociale media die wordt gebruikt om counternarratieven aan de buitenwereld te laten horen. Ook is er een follow-up commissie die deze zaken opvolgt.
- verspreiding: hoe publiceren? Verspreiden? Bekendmaken?
De resultaten van het CONRAD onderzoek worden verspreid via nationale en internationale conferenties die radicalisering en de aanpak ertegen bespreekbaar maken. Daarnaast worden de rapporten gepubliceerd, waardoor belanghebbende deze kunnen raadplegen. En er zijn 3 collegiaal getoetste artikelen erover terug te vinden (??)

Groot ethisch probleem:

Er werd tijdens het onderzoek beslist om het woord radicalisering niet meer te gebruiken in het CONRAD project in Molenbeek. Maar dat was moeilijk want de overheid financierde net een project rond radicalisering. Het zou raar zijn moesten we het woord radicalisering nooit benoemen naar de jongeren toe, en dan plots duikt dat overal op in onze uiteindelijke rapporten. De jongeren zouden bedrogen uitkomen. Dit was een moeilijk dilemma.

2. Actie onderzoek

- **Rupture (= breuk)**
Hier ga je als actie een bep. groep risicojongeren uit hun buurt/ wijk halen en samen een activiteit doen in een andere omgeving, vb. je gaat met een groep jongeren naar Istanboel, de alpen,... en tijdens die verplaatsing van omgeving/activiteiten probeer je dialoog op gang te brengen, mensen te interviewen. Dus als onderzoeker ga je mee op activiteit en trek je mee op met dat groepje van 8 jongeren, je wint vertrouwen en zo komen er gesprekken tot stand.
- ➔ zelfde filosofie als Oikoten (staptochten): mensen weghalen uit een bep. neg. omgeving, zodat ze een andere ervaring opdoen (successen behalen; kunnen tot Compostella stappen terwijl iedereen dacht dat jongeren waardeloos waren).
- **Digitale Storytelling**
Via interview, focus groepen en etnografisch onderzoek komt men in contact met de doelgroep. Dan laat je doelgroep zelf onderzoek voeren door hen zelf een verhaal te laten doen over een

onderwerp met hun visie op het probleem. Sommige verhalen w gemonteerd en w daarna getoond aan andere bewoners. Reden? bep. onderwerpen bespreekbaar maken via digital storytelling,

- **Restauratieve cirkels**

Een restauratieve cirkel is een gemeenschapsproces als ondersteuning van mensen die in conflict zijn. Het brengt de partijen bij elkaar in een veilige context. Dan ga je met elkaar in dialoog. Het gaat hier om pp'n met verschillende visies , denkbeelden, ... over iets. Het is een veilige manier, geen polariserende manier, de pp'en veiligheid bieden en zo een veilige sfeer te creëren waarbij iedereen zen mening kan geven. Het gebruikte dialoogproces wordt openlijk met alle deelnemers gedeeld en geleid door een lid van de community.

3.Het gebruik van frames & counterframes in het Belgische debat

- **Algemene doelstellingen**

Het bepalen van de heersende, dominante problematiserende frames id samenleving en de media: die identificeren en benoemen

counterframes uitvinden die tegengesteld zijn aan de huidige frames. Counterframes die radicalisme niet als een probleem benaderen (deproblemativering).
Hoe? door een framing-analyse uit te voeren

Het formuleren van alternatieve manieren van communicatie over 'radicalisering'

- **Gegevensverzameling**

Nieuwsartikelen, rapporten, tv-debatten, radioprogramma's, documentaires, beleidsdocumenten, columns, blogs, sociale media
Workshops en interviews

In praktijk al doende(vb. acitiviten naar alpen met jongeren) en die inzichten die men opdoet en de frames die men verzamelt, gebruiken om counterframes te maken.

Vb. interviews, workshops , ... in actieonderzoek met buurtbewoners

- **Soorten frames**

1. **Radicalisering zien als een virus**

Als je kijkt naar de berichtgeving in de media en beleidsteksten zie je dat er 1 dominant frame naar voor kom, nl. radicalisering = een virus, een besmettelijke, giftige ideologie die zich richt op kwetsbare pp'en die een grote vatbaarheid hebben voor het virus.

Door wie? verspreid door haatvolle predikers

OPL? vroege symptomen herkennen en een positief medicijn- of antivirus programma vinden

2. Radicalisering zien als een opstand (ni besproken id les)

3. Radicalisering zien als een criminele carrière

Radicalisering w herkadert als deelwerking van criminele carrière. Radicalisering = groeiproces van verschillende stappen die dan uit mond in een criminele hiërarchie. De meeste mensen die radicaliseren, hadden vroeger al een carrière als crimineel.

Wie? ex criminelen

Mensen met verkeerde vrienden, drugsverslaafden, die makkelijk geld verdienen zien als sterke motivatie.

OPL? repressie, zware straffen, ...

De politie en het rechtssysteem moeten potentiële criminelen opsporen en permanent opsluiten

4. Radicalisering zien als 2 hanen in 1 kooi(ni besproken id les)

▪ **Soorten counterframes**

1. Radicalisering zien als iets op een continuüm

Radicalisering = iets dat zich bevind op een continuüm. Andere mensen kunnen anders naar radicalisering kijken: zo zien sommige het als een vd vele religieuze overtuigingen die er bestaan. Het is ! om een open geest te hebben en een verschillende interpretaties van radicalisering te zien.

Er zou **teveel gekeken w naar de extremen**. Radicalisering w gezien als een extreem proces, terwijl het misschien gwn wel een gezond/ normaal proces is dat tussen vele andere 'minder' extreme" processen kan w geplaatst. Je kan het op een continuüm zien. Vaak vragen die exxtremen te veel aandacht.

Die frames en counterframes toont men soms visueel. Vb. als een toolbox: stripverhalen maken om zo frames en counterframes weergeven en zo maatschappelijke thema's bespreekbaar maken

2. Radicalisering zien als veerkracht/ rekbaarheid

Zowel individu als samenleving hebben het gevoel dat ze grip verliezen: dingen veranderen te veel, te snel. De samenleving verliest een stukje controle doordat veel zaken zo snel evolueren. Zelfs mensen kunnen ni meer volgen.

Gevolg? onverwachte, tijdelijke uitspatting van een te grote groep in de samenleving als gevolg van een te hoge druk

OPL? **Balans herstellen**

zodat pp de druk id samenleving ni meer voelen. De samenleving moet haar balans terugwinnen met een plaats voor elk individu

Veerkracht

Kijken naar de mogelijkheden van een pp. Het versterken vd eigen veerkracht via activiteiten, zodat mensen zich kunnen identificeren met nieuwe doelen en waarde zodat ze een nieuwe identiteit ontwikkelen of hun eigen identiteit versterke

counterframes

Het aanreiken van nieuwe alternatieve frames met andere manieren van kijken/handelen, die een andere discours ontwikkelen.

3. Radicalisering zien als betekenisvolheid (ni besproken id les)
4. Radicalisering zien als omarming vd dreiging (ni besproken id les)
5. Radicalisering zien als een katalysator “ “
6. Radicalisering zien als puberteit “ “
7. Radicalisering zien als een gevecht naar vrijheid “ “
8. Radicalisering zien als boetedoening “ “

H10: Familie geweld

–Gastles: Spaanse Ana Maria Peligero Molina

Hele grote lijnen , moet je enkel de hofdlijnen van kennen + vgl'en met België en intrafamil. geweld

Familie modellen

1. Model: paterias Familias

Onevenwicht van macht in het gezin. De man is heel autoritair en heeft de macht en de controle over het gezin. De man voelt zich in het recht om andere gezinsleden te straffen

2. Dynamisch model

het w als een dynamisch model gezien: dat de omgeving analyseert, de situatie, de interactie tussen de verschillende personen, de gebeurtenis, communicatiepatronen ... Het is geen statisch gegeven.

3. Linear relatiemodel

ten eerste kijken : wie is dader? Wie veroorzaakt het letstel.

Ten tweede: wie is het SL'ers? Wie lijdt aan het letsel?

→ook dit is een meer dynamisch model

→Beste model? De dynamische modellen

Sociale veranderingen

De sociale veranderingen die de structuur en machtsdistributie van het gezin veranderde

- 1978: De Spaanse grondwet
gelijke rechten, ongeacht je leeftijd of je geslacht
- 1981: nietigheid, scheiding en echtscheidingswet
Mensen mochten nu scheiden van hun man. Dit hielp voor vrouwen die getrouwd waren met een gewelddadige man. Gevolg? aantal echtscheidingen↗ aantal alleenstaande ouders↗
- Ontstaan van contraceptieven of anticonceptiemiddelen
Er ontstonden verschillende middelen die zwangerschap konden voorkomen na seks: de pil, het spiraaltje, condoom, Gevolg? aantal geboortes↘ 1 kind gezinnen↘.

- **Ook vrouwen gingen werken op de arbeidsmarkt**
Vrouwen en mannen hadden pas op latere leeftijd kinderen. En het sociale toezicht op hun kind ↘
- **Verschuiving van een “nuclear/ traditioneel gezin → multi gezinsmodel**
Nu ook echtgenoten die via het gewoonterecht bij elkaar zijn, samenwonende koppels, homo koppels, koppels met geadopteerde kinderen, nieuw samengestelde gezinnen

Strafrecht tav familiegeweld

- **1983: hervorming van strafrecht (= penal code reform)**
introduceerde de gemengde verwantschappen, de verschillende samengestelde gezinnen zou een zware verantwoordelijkheid zijn voor ouders. Het zou mede een oorzaak kunnen zijn voor de slechte behandelingen in bep. gezinnen. hoewel ze werden beoordeeld als kleine misdaden
vb. stiefpa die kinderen mishandelt of slechter behandelt dan zijn eigen kinderen
- **1989: hervorming van strafrecht**
ontstaan van een nieuw misdrijf dat ~het aantal keren de slechte behandelingen/ geweld plaats vinden, ~ de ernst en zwaarte van misdrijven
- **1995: hervorming van strafrecht**
Nu gaat men ook de SL'ers beschermen, kijken naar het misdrijf ~lichamelijke integriteit, de waardigheid en het morele.
art.153: zware straffen voor frequent geweldgebruik
art.617.2: het kleine misdrijf van mishandeling ongeacht de verwondingen
- **1995: de wet**
Geeft ondersteuning en helpt SL van geweldsmisdrijven en seksuele misdrijven
- **1999: wijziging van strafrecht**
inzake de bescherming van SL'ers van mishandeling binnen het gezin en de criminele procedures
- **Nieuwe soort: psychologisch geweld**
- **2002: hervorming van de criminele procedure**
Deze geeft een snel en effectief antwoord aan SL'ers van huiselijk geweld, het speelt snel erop in. Om zo vertragingen van procedures tav daders te voorkomen en recidive te voorkomen
- **2004: maatregelen voor een integrale bescherming tav geweld tegen vrouwen**
Welke? sociale, educatieve, preventieve en gezondheids beschermingsmaatregelen

...

- **Geweld**

= cultuur bepaald, soc. gecreerd. Wat in het ene land als geweld w gezien, w dat in het andere land ni.

vb. hier is slagen al geweld, in een ander land zien ze dat als een pedagogische tik

Def. geweld

“Het opzettelijk gebruik van psychische kracht of macht, via bedreiging of daadwerkelijk, tegen zichzelf, een ander of tegen een groep of een gemeenschap, die ofwel resulteert in letsel, dood, psychisch letsel of slechte ontwikkeling of deprivatie/ achterstand.”

2 interactie patronen:

- 1) **Agressief geweld**

tussen pp die in een symmetrische relatie zitten, het geweld komt van 2 kanten. Pp staan op hetzelfde niveau, er is niet iemand ondergeschikt. Hier is een zelfstelsel en eigenwaarde van de pp bewaard gebleven, de psychologische letsels zijn beperkt. → betere prognose

- 2) **Bestraffend geweld**

pp zijn in een complementaire / elkaar aanvullende relatie, het geweld komt hier van 1 kant. De dader mist empathie, begrip van geweld en schuldgevoel. het slachtoffer lijdt aan diepe schade en het zelfstelsel is gebroken. → slechte prognose

- **Huiselijk geweld: verschillende invalshoeken**

Huiselijk geweld kan via verschillende invalshoeken benaderd w: epistemologische en methodologische benaderingen, ...

Verschillen op methodologisch vlak: ander onderzoeksdesign, andere bronnen, andere info verzameling technieken,

- **Huiselijk geweld = dynamisch**

het w als een dynamisch model gezien: dat de omgeving analyseert, de situatie, de interactie tussen de verschillende personen, de gebeurtenis, ... Het is geen statisch gegeven.

- **Geweld kan een manier zijn om instrumentele, relationele of identiteitsconflicten te willen oplossen**

Instrumenten die het risico op SLschap meten

Welke?

- **SARA model**
SARA = een analyse techniek: het heeft verschillende stappen die je moet overlopen om een probleem op te lossen.
Scanning → Analyse → Response → assessment/ beoordeling
- **PCL R psychopathie test**
kijken hoe psychopatisch is de dader, om zo het risico in te schatten vd dader
- **VRAG test**
Violent Risk Appraisal (risico taxatie) guide
Het gaat hier om het meten van onspecifiek geweld bij mentaal zieke en gewelddadige gevangenen. Welke? de dynamische en statische risicofactoren
- **HCR 20 test : assessing risk for violence**
= risicobeoordeling van geweld. Het gaat hier om het meten van onspecifiek geweld bij mentaal zieke en gewelddadige gevangenen. Hoe? kwantitatieve methode
- **EPV test**
tegen moorden en serieus ernstig geweld tav vrouwen
- **SVR-20**
sexueel geweld, volw. daders. Hoe? kwalitatieve methode
- **SAVRij**
sexueel en lichamelijk geweld tav jongeren en kinderne. Hoe? kwalitatieve

MINISTERIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN

- Politie gebruikt SARAmodel
- Het gerecht gebruikt EPV
- Penitentiare instellingen gebruiken VRAG

RISICO

Risico: de schade x de kans op schade

Risicobeoordeling

Het meten via een risicobeoordeling gebeurt in stappen, het is een proces. Het begint met het verzamelen van pers. info over de dader en het eindigt bij te kijken en te beoordelen wat het meest waarschijnlijke gedrag is dat de pp id toekomst zal stellen.

Er zijn 3 procedures:

1. Niet-gestructureerde klinische beoordeling/assessment
2. Gestructureerde klinische beoordeling
3. Actuariële beoodeling

Behandeling

- **Het programma 'living without violence'**

Voor wie? daders die id GVS voor huiselijk geweld
Per groep van 10 gevangenen

Wat? Cognitieve en gedragstherapie

Hoelang? 1 jaar lang, elke week een sessie van 3u
Hoe? 4 parts,10 Units

Methode? Theoretische uitleg + behandelingstechnieken, pers. activiteiten en groeps dynamieken

Part 1: accepteren van verantwoordelijkheid

- Unit 1: accepteren van verantwoordelijkheid en weringsmechanisme
- Unit2: identificatie en expressie van emoties
- Unit 3: empathie met het SL
- Unit 4:

Part2: Emotionele controle

- Unit 5: angst
- Unit 5: jaloersheid
- Unit 5: boosheid en wraak

Part 3 : vaardigheidstraining

- Unit 6: relatie en communicatieskillz

- Unit 7: probleem oplossend denken

- ..

Part 4: afsluiting

....

H11: Op weg naar een alternatieve opvatting van rechtvaardigheid en veiligheid

Overzicht

1. Voorstelling van het project
2. Methodologie
3. Interculturele settings en begrippen van gerechtigheid en veiligheid
4. Illustratie: actieonderzoek
5. Empirische bevindingen

Slides die prof overslaat id les , zijn ni te kennen!!!

1.Voorstelling van het project

- **7e kader vd Europese Unie (nu 'Horizon 2020')**
Het project was het 7^e kaderprogramma van de EU, het was een soort grote financierings programma van de Europese Commissie. Dit kader werd goedgekeurd.
Later is dit vervangen voor Horizon 2020.
- **Onderwerp? Security and justice**
Ging over ontwikkeling van veiligheid en gerechtigheid. Is het mogelijk om alternatieve benaderingen/ percepties te ontwikkelen in interculturele settings? En dit via participatieve benaderingen?

Conflictoplossing en bemiddeling
= Conflict resolution and mediation. Men wil veiligheid en gerechtigheid in een stad creëren via participatieve benaderingen waaronder conflictoplossing en bemiddeling.

"De ontwikkeling van alternatieve opvattingen over rechtvaardigheid en veiligheid door herstelrechtelijke benaderingen in interculturele omgevingen binnen democratische samenlevingen"
- **Doelgroep? Interculturele settings**
Het project is gericht op interculturele settings/ omgevingen in sommige landen. Plaatsen die gevoelig zijn voor bep. fenomenen en beveiliging. Settings waarbij de interculturele aspecten van de omgeving zorgen voor bep. opvattingen, bep. praktijken en ideeën over gerechtigheid en veiligheid bij pp.

▪ **Doel? Participatie door burgers + andere manier van kijken**

Dit project werd opgezet in verschillende landen waar interculturele settings/ omgevingen waren waar spanningen waren inzake gerechtigheid en veiligheid. Vanuit de restorative justice filosofie/ herstelgerichte gedachte ging men dit aanpakken.

Hoe?

- **Inspraak, participatie, mee denken**
Burgers zelf laten deel uit maken vd praktijk, ze laten participeren zodat ze omgaan met spanningen en conflicten. Pp kregen de mogelijkheid om zelf actief te participeren en mee te denken “understanding/ perceptie” over gerechtigheid en veiligheid in een land en hoe ze dit kunnen aanpakken en veranderen. Zelf laten beslissen over de opl tot herstel vh probleem via participatie en dialoog.
- **Gevolg? andere bril**
Door burgers te betrekken bij de spanningen komen ze tot uitwisseling. Ze kijken naar de verschillende posities vanuit verschillende hoeken (dus ni enkel kant vh SL'er kiezen) → posities w zo sterk genuanceerd. Als burgers zelf naar een opl zoeken, gaan ze een andere bril opzetten, kijken ze anders naar het probleem, de spanningen en conflicten id interculturele settings. (Dit is het doel vh project)

Doelstellingen in het kort

- Een theoretisch kader ontwikkelen
- Empirische kennis verzamelen i.v.m. conflict and conflicttransformatie in interculturele settings;
- Actie-onderzoek opzetten in 4 interculturele conflict settings obv een alternatief begrip van ‘justice’ en ‘security’ + obv bestaande herstelrechtelijke modellen;
- De bevindingen/ resultaten vd 4 settings vergelijken & deze kennis bevorderen door de empirische resultaten te integreren met theoretische inzichten.

!!! Examenvraag: wat was het doel van dit project zeg dit eens in eigen woorden

- **Partners**

Het project had verschillende partners van verschillende landen: Noorwegen, Ierland, Servië, Hongarije, Oostenrijk en België (KUL)

- **4 ACTIE NIVEAUS**

De casestudies bevinden zich op 4 verschillende interculturele locaties, waarbij actie-onderzoek gebeurt op verschillende niveaus van interculturele conflicten

- 1) **MICRO niveau**

Het bestuderen van alledaagse conflicten in sociale woonwijken tussen lokale bewoners en migranten. In sociale woonwijken woont een zeer gemengd publiek, veel migranten, pp met andere gewoontes en gebruiken. Dit kan leiden tot spanningen en conflicten: burenruzies, onenigheid over vuilzakken, ... Dit actie onderzoek op micro niveau gebeurde in een interculturele setting in Wenen.

- 2) **MESO niveau**

Het bestuderen van conflicten in een kleine interculturele setting in Hongarije tussen Roma zigeuners en niet-Roma inwoners. In die setting waren er spanningen inzake gerechtigheid en aanwezigheid van de roma's.

- 3) **MESO/MACRO niveau**

Het bestuderen van interetnische conflicten binnen drie multi-etnische en multiculturele regio's. Het gaat hier om conflicten tussen Serviërs, Albanezen, moslims en Kroaten. Het gaat hier om grenssteden, spanningen tussen grenzen door etnische groepen. Dit is deels meso en deels macro politiek niveau.

- 4) **MESO/ MACRO niveau**

Het bestuderen van burgerlijke conflicten op drie locaties: conflicten tussen een lokale gemeenschap en bendes van jongeren; tussen langdurig bewoners en recente immigranten; en intercommunautair sectair conflict. Dit actie onderzoek op meso niveau gebeurde in Noord Ierland: de republikeinen (voorstanders van Ierland) vs. de migranten.

➔ Op deze 4 niveaus ontstonden spanningen inzake veiligheid en gerechtigheid tussen verschillende etnische groepen. Men ging deze niveaus waar spanningen waren in de interculturele settings bestuderen. En dan ging men kijken hoe ze daar actieonderzoek konden uitvoeren.

▪ **Werkpakketten**

Om dit project uit te voeren werd het opgedeeld in verschillende werkpakketten.

Welke?

- 3 theoretische werkpakketten
epistemologie, conflict (transformatie) en herstelrechtelijke praktijken
- 4 actiegerichte werkpakketten
Oostenrijk, Hongarije, Servië en Noord-Ierland
- 1 werkpakket gericht op disseminatie (o.a. film)
- 1 vergelijkend werkpakket;
- 1 management werkpakket.

Visuele voorstelling vh project

zie figuur hier beneden.

➔ 4 Cirkels = 4 settings vh actieonderzoek

Je ziet 4 cirkels/ 4 settings, dit waren de interculturele settings van het actieonderzoek op micro, meso en macro niveau. De 4 actiegerichte werkpakketten w hier voorgesteld; het echte actie onderzoek, het uittesten van bevindingen en theorieën in praktijk.

Waar? Wenen, Hongarije, Servië, noord Ierland

4 zaken tussen de pijlen = epistemologisch, conflict & herstelrechtelijk

RJ = restorative justice (= herstelrechtelijk). Dit zijn de 3 theoretische werkpakketten. Hier gaan ze kijken en bestuderen welke zienswijze er is tav minderheidsgroepen, tav interculturaliteit, tav geweld (hoe w geweld gedefinieerd?) welke processen zitten er rond veiligheid en gerechtigheid?

...

EPISTEMOLOGIE: kennisleer. Het proces van kennisverwerving na gaan over centrale concepten. Hier zouden alternatieven kritische criminologische theorieën kunnen voor ontwikkelt w.

CONFLICT: Hoe komen conflicten tot stand? En hoe werkt dat? In welke omstandigheden en hoe evalueer je dat? (conflict and conflict transformation). Welk soort conflicten hebben we?

Conflicten in het algemeen. Hoe ontstaan conflicten in een culturele omgeving?

HERSTELRECHTELIJK: Bemiddelen tussen SL, daders, minderheidsgroepen: hoe gebeurt dat? wat voor soort handelingen w daar gesteld op vlak van verbinding? Hoe ze tot een consensus laten komen?

Het bestuderen van de omgang met verschillen tuss. mensen, omgaan met diversiteit en met interculturaliteit in de samenleving: ni iets willen bereiken met justice, ni willen bekomen tot een gelijke distributie, ma wel kijken naar omgaan met diversiteit. Dat soort inzichten verworven wij via theoretische werkpakketen. Leren omgaan met diversiteit: wat is dat? Hoe doe je dat?

Theorie omzetten in praktijk

Hoe breng je dat in praktijk (operationalisering van de theoretische percepties)? Je moet ermee aan de slag kunnen in actie onderzoek, dus ni enkel theoretisch proberen te begrijpen. Je moet dat in praktijk ook kunnen toetsen , valideren, kijken of die theorieën kloppen in de praktijk.

Meerwaarde aan actieonderzoek? Feedback + wisselwerking

feedback geven aan theoretische begrippen, je test het in praktijk, operationaliseren en dan zo kijken kloppen die theoretische inzichten? Je gaat het testen, evalueren in praktijk en as je dat gedaan hebt kan je feedback geven over die theoretische inzichten

➔ Midden = de vergelijkende analyse

Dit is het vergelijkend werkpakket. Hier gaat men theoretische en praktijkgericht werk met elkaar vgl'en en analyseren. Doel? Komen tot een wisselwerking van praktijk en theorie, elkaar aanvullen. De ervaringen en inzichten die men op doet in theoretische kaders gooien en <->.

➔ Disseminatie = verspreiding, uitzaaing

Laatste werkpakket: disseminatie of het verspreiden van de nieuwe kennis, ervaringen en theoretische inzichten. Society impact (?) : hoe vertaal je deze onderzoeksresultaten in praktijk?

Hoe geef je het te kennis aan een breed publiek?

Vb. info publiceren, artikels, via film, websites maken,...

2. Methodologie

Actie-onderzoek: theoretisch werk en praktijkgericht werk in voortdurende wisselwerking, interactie (zowel in project als op de locaties).

Hoe? via 5 fasen

- Stap 1. Theoretische conceptualisatie
- Stap 2. Operationalisatie
- Stap 3. Toepassing/ application
- Stap 4. Feedback naar theoretische concepten
- Stap 5. Pas de theorie aan waar nodig

STAP 1: theoretische conceptualisatie

Wat?

Er is een vaag idee, een abstracte theorie over iets. En men gaat die theorie conceptualiseren: in duidelijke begrippen of beelden vastleggen. Er w concepten/ beelden aan die theorie gekoppeld. Deze concepten w beschreven en er w een onderscheid gemaakt tuss. de ! concepten vh project.

Het is een soort constructivistische benadering. Vb. het fenomeen radicalisering is sociaal geconstrueerd, het w geconstrueerd door frames/ kaders/ beelden/ denkwijzen ... die mensen erover hebben. Deze zienswijze, gedachtengang en percepties over een bep. fenomeen w geanalyseerd.

→ kritische discoursanalyse

Daarna gaat men gedurende een jaar papers schrijven over die theorieën en theoretische concepten (?vind ik raar, zo op ppt).

Hoe? conceptualisering: de ! concepten, schrijven van theoretische concepten
kritische discoursanalyse

Per werkpakket focust men op bep. concepten: werkpakket 1 werkt met de concepten 'gerechtigheid' en 'veiligheid'. Werkpakket 2 werkt met de concepten 'cultureel relativisme' en 'conflictransformatie en dialoog, ... Deze concepten w geanalyseerd, men bekijkt welke perceptie/beelden / gedachten pp'en erover hebben.

Stap 2. Operationalisatie

Wat?

De theorie meetbaar maken in praktijk, operationaliseren. Abstractie concepten uit de theorie concreet maken en als meetbare grootheid definiëren. Deze operationele concepten vormen dan het kader voor de observatie;

Hoe? de concepten van stap 1 nu operationaliseren. (zie tabel)

vb. "politieke identiteit: gelink aan de gemeenschap, religie, radicalisering, natiionalisme en ethnocentrisme" (stap 1) → "identiteit als multidimensionaliteit"

Thick discription

observatiees heel uitvoerig met veel details beschrijven

via open taal

Het duidelijk en helder formuleren van concepten zodat er geen dubbelzinnigheid ontstaat en de observaties beschreven in de thick discription bespreekbaar maken

Nadeel? Alle concepten ≠ meetbaar, bruikbaar

Niet alle concepten kunnen meetbaar gemaakt w of kunnen w gebruikt in het actieonderzoek
Gevolg? focus op de !ste bruikbare concepten en deze operationaliseren, concreter maken

vb. beveiliging - veiligheid

Er is een verschil tussen "security" beveiliging en safety "veiligheid". Dit zijn 2 andere concepten. Hoe kijkt de burger naar die concepten? Zien ze veiligheid als een product dat door bep. instanties (politie) geleverd w. Hang er van af hoe burgers naar veiligheid kijken. Wat is burgerschap? Wat is veiligheid? In de samenleving kan je verschillende richtingen, denkwijzes uitgaan.

→ onderzoekers gaan expres op een andere manier rapporteren over "safety en security" zodat het (neg). denkbild erover veranderd en zo nieuwe inzichten creëren bij pp door acties in praktijk (vb. via dialoog: denkwijze veranderen).

vb. het concept 'slachtofferschap'

Hoe je SL ziet is cultureel bepaald. In andere landen kijken ze anders naar SL'schap dan hier.

Stap 3. Toepassing

= application fase

Wat?

De theoretische concepten toepassen in de praktijk via actieonderzoek (film, dialoog, ..). Pp uit interculturele wijken betrekken bij de dialoog rond de spanningen en conflicten daar ivm gerechtigheid en veiligheid. Pp laten deelnemen aan activiteiten (waaronder overleg, ...) en hen mee betrekken.

Gevolg? beeld veranderd

Ze gaan met een andere bril, anders kijken naar het probleem. Hun perceptie/ beeld over veiligheid en gerechtigheid verandert.

Hoe?

- **Via actie-onderzoek**
theorie toepassen via actie onderzoek in 4 interculturele settings in verschillende landen
- **Via participatie**
theorie toepassen in praktijk door pp te laten participeren, laten betrekken in bep. activiteiten (overleg, film maken ..)
vb. Film maken met de burgers over een bep. onderwerp. Het maken van de film = het onderzoeksinstrument of actietool.
- **Via maatschappelijke ecologie**
De omgeving en de context moet eerst begrepen w, voor men theorie kan toepassen in een bep. context ("gesitueerde kennis") (???snap ik ni)
- **internationale vergelijkende analyse**
alle observaties vd 4 locaties in 4 verschillende landen gaat men analyseren

Stap 4. Feedback naar theoretische concepten

Wat?

Na het actieonderzoek in praktijk waarbij men de theoretische concepten toetst aan ervaringen, gaat men feedback geven. Men gaat de theoretische concepten evalueren. Kloppen ze? Klopt de theorie? Of is het in praktijk toch anders?

Hoe? (vage ppt: ik weet ni of dit stuk bij stap 4 hoort)

- **Via een valuatierooster**
Hier w theorie toegepast in de praktijk en dit w vgl'en en geevalueerd en later verzonden nr de KULEUVEN
- **Beschrijving en interpretatie van lokale ervaringen**
Men gaat de praktijk ervaringen beschrijven, interpreteren, terug koppelen aan de theorie en kijken of deze theoretische concepten overeen komen. Het is een soort zelfreflecterende onderzoekspraktijk. Dit w gedaan in verschillende talen

- **Rapportering: context - actie – evaluatie**
Praktijkbevindingen w gerapporteerd: de context w beschreven, de soort actie en de evaluatie van de theoretische concepten. Kloppen deze ook in praktijk? Wat ging er goed, ni goed?

Stap 5. Pas de theorie aan waar nodig

wat?

Theorie aanpassen aan de praktijk ervaring: zaken die ni overeenkomen met praktijk aanpassen, verbeteren , wijzigen, aanvullen of schrappen.

3. Interculturele settings en begrippen van **gerechtigheid en veiligheid**

▪ **Definities van cultuur**

Er zijn verschillende definities van cultuur. Cultuur w vaak op verschillende manieren opgevat, heeft verschillende invullingen, vaak andere def. over cultuur in de media dan in onderzoek. Er is geen uniforme betekenis van cultuur.

- Cultuur als een sector in de samenleving
- Cultuur als een levensvorm
- Cultuur als in verschillende subculturen
- Cultuur als in ideeën en waarden die de menselijke agency/ vrije wil en communicatie mogelijk maken
- Cultuur als kader om processen te framen
- ...

Cultuur kan verschillen ~verwantschapsgroepen: stam, etnische groep, natie, .. met een bep. cultuur
~maar ook van andere groeperingen: beroep, beroep, klasse, regio, religie, ...

Kenmerken

- **Flexibel, situationeel en responsief**
Cultuur is niet gwn een traditie / gewoonten van mensen, maar cultuur is iets flexibel, situationeel en responsief

- **Dynamisch**
cultuur is niet stabiel, het is dynamisch, verschil in tijd en ruimte
- **Heterogeen**
Het is ni zo dat iedereen dezelfde soort cultuur heeft, cultuur is heterogeen (verschillende soorten pp hebben verschillende culturen) en niet homogeen. *Vb. 'de Ierse cultuur'*
- **Verschildt per pp**
Cultuur is afhankelijk van de pp die het met zich meedraagt
- **Meerdere culturen per pp**
Een persoon bezit meestal meer dan één cultuur
- **≠ uniform verdeeld**
Cultuur is ni uniform verdeeld onder de leden v/e groep

➔ Elke complexe samenleving is zeer waarschijnlijk multicultureel

➔ De oorzaak van conflicten ≠ cultuur

Cultuur is zelden zelf de oorzaak van conflicten. Door cultuur ontstaan er miscommunicaties: mensen interpreteren zaken verkeerd. Cultuur is eerder het bril/ de lens waardoor verschillen worden gebroken en conflicten worden aangepakt. (??)

OPL? pp voorzien van cognitieve en affectieve kaders inzake de cultuur van anderen
Ze op een andere manier laten kijken naar het probleem, kaders voorzien voor het interpreteren vh gedrag en de motieven van anderen.

▪ **Het concept 'security'**

Wat? Ook van beveiliging en veiligheid zijn verschillende begrippen.

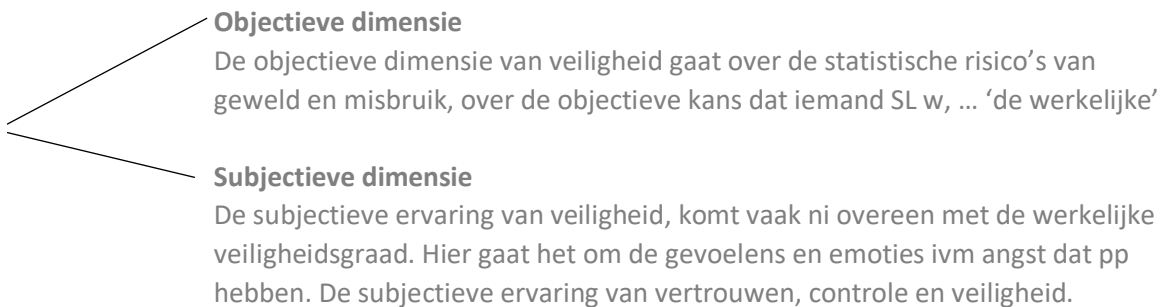
Het beveiligingsdiscours traceren:

- **Maatschappelijke veiligheid**
Van (inter) nationale veiligheid naar maatschappelijke veiligheid, het beveiligen van de maatschappij.
- **Menselijke veiligheid**
Het beveiligen van mensen, de menselijke ontwikkeling: het beveiligen van eigendom. Maar ook mensen met elkaar laten verzoenen zodat er geen conflicten ontsaan.

Hoe? Securisatie; beveiliging van eigendommen van pp'n, ...
Via verzoening van pp , om conflicten ↘
Verbreiding van de beveiligingsagenda

Kritiek: de 'security trap / dilemma'

Onze veiligheidsgevoelens zijn een illussie. Onze gevoelens, welzijn, liefde, angst en veiligheid w veroorzaakt buiten ons zelf. Is afhankelijk van de omstandigheden, gebeurtenissen, de berichtgeving in de media, Vaak komt de subjectieve veiligheid niet overeen met de objectieve veiligheid.

OPL? objectieve dimensie is op te lossen met meer beveiliging en toezicht
subjectieve dimensie is op te lossen, door pp'en een ander beeld/ perceptie te geven over bep. fenomenen, het zorgen voor sociale integratie, cohesie en ontwikkeling

vb. media geeft het beeld van terrorisme als een zware problematiek, iedereen leeft in schrik, terwijl verkeersdoden in verhouding veel meer sterfgevallen maken en daar is niemand bang voor.

Bijv. de securitisatie van immigratie (??)

▪ **Het concept 'justice/ rechtvaardigheid'**

ook rechtvaardigheid kan op verschillende manieren gedefinieerd en geïnterpreteerd w.
Nu gaat men meer uit van een politieke opvatting van rechtvaardigheid.

+ participatie: pp moeten mee denken, samen zaken bespreken, betrokkenheid van verschillende actoren, ..

- Theoretische tradities: van utilitaristische naar deontologische benaderingen
- Op weg naar een meer politieke opvatting van rechtvaardigheid, in relatie tot de toenemende pluraliteit in democratische samenlevingen

- Gerechtigheid als billijkheid (Rawls)
- Rechtvaardigheid als een deliberatief proces (Habermans) (ideale spraaksituatie)

Kenmerken

- **Pluralistisch**
Rechtvaardigheid is ni monogeen of homogeen, maar pluralistisch. Het bestaat uit vele dimensies en claims (universalistische versus particularistische benaderingen) Je kan niet zeggen 'dit is rechtvaardigheid, hier willen we naar streven' nee, het is pluralistisch heeft veel dimensies van gerechtigheid. Verschillende benaderingen kijken ander naar het concept.
- **Soort proces/ uitkomst**
Rechtvaardigheid kan gezien w als een soort proces en als een uitkomst
Gerechtigheid kun je ook als een proces beschouwen waar burgers aan kunnen participeren, betrokken in zijn.
- **Een kans**
Rechtvaardigheid w in interculturele omgevingen gezien als een kans, als een soort instrument voor sociale verandering (niet voor sociale controle).

1980: Evoluties in de sociale theorie

sinds de jaren 1980 is er een evolutie ontstaan in de sociale theorie. humanisering ↗

Probleem? Verschillende culturen, veel diversiteit, veel verschillen financieel en cultureel, ...
positieve verschillen (verschillen tuss. pp'en op soc. -econ. vlak) , culturele verschillen
(andere nationaliteit, etniciteit, religie,..). soort politiek vd verschillen

Gevolg? conflicten en onrechtvaardigheid

OPL? Gerechtigheid
zou de oplossing zijn tav conflicten mbt culturele verschillen.
Sociale rechtvaardigheid: via herverdeling, erkenning van culturen, omgaan met diversiteit

▪ **Politiek van de verschillen ---rechtvaardigheid**

Wie? Iris Young, Nancy Fraser (verdere uitwerking)

Wat? Een driedimensionale theorie van rechtvaardigheid (3 R'en)

- 1) **Her distributie**
Of Redistributie. Wat is rechtvaardigheid?
- 2) **Erkenning**
of Recognition: wie is er rechtvaardig?
- 3) **Vertegenwoordiging**
of Representation; Hoe rechtvaardigheid creëren?

Rechtvaardigheid als een kwestie van burgerschap: personen die overleggen over problemen en conflicten, onder voorwaarden van niet-dominantie ...

4. Illustratie: actieonderzoek

Prof heeft veel hiervan overgeslagen, en zei dat alles wat overgeslagen was, ni te kennen was. Dus enkel dees dan:

Actieonderzoek

Onderzoek waarbij onderzoekers gebruik maken van acties en interactieve settings creëren. Zowel formele als informele interacties. En zowel op micro, meso als macro niveau of individueel vs. maatschapp. niveau.

▪ **Fases van actie onderzoek**

1. Kijk

Het probleem, de aannames van pp over het fenomeen, de begin positie vh fenomeen w besproken en gedefinieerd en dit met actieve betrokkenheid van stakeholders

2. Denk

betekenis w in onderling overleg verduidelijkt, het probleem w verder geïnterpreteerd en geanalyseerd

3. Handel

het plan van actie, de implementatie van theorieën en ideeën in praktijk, de aanpassing van bep. ideeën en de evaluatie

Kenmerken

- Proces is niet vooraf bepaald
- evolueert in functie van opties
- Een cyclisch proces
- dynamisch

5. Empirische bevindingen

Er zijn 2 boeken gepubliceerd over het actieonderzoek en de bevindingen in 4 landen: Noord Ierland, Noorwegen, Servië en Wenen.

<-> instrumentaliserings tendens

Dit project staat haaks op de instrumentaliserings tendens. Het is het tegenovergestelde. De instrumentaliserings tendens: wilt vooral effectieve onderzoeken, what works, ... die resultaatgericht zijn. Onderzoeken die sterk wetenschapp. onderbouwd zijn en aangetoond hebben dat ze effecten hebben. Vaak op korte termijn en gericht op meetbare zaken.

<->dit in tegenstelling tot dit project. Minder evidence based. Het heeft een andere denkwijze. Het project is duurzamer en gericht op lange termijn en heeft eerder een indirect effect. Ook minder meetbare zaken w hier aangewerkt.